



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 81 · 24. mai
Sesjonen 2021–2022

Møte tirsdag den 24. mai 2022 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 81):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven mv. (oppheving av lovregel om godkjenningmodell for fritt brukervalg m.m.) (Lovvedtak 65 (2021–2022), jf. Innst. 296 L (2021–2022) og Prop. 63 L (2021–2022))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om endringer i helselovgivningen (oppheving av overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret) (Lovvedtak 66 (2021–2022), jf. Innst. 295 L (2021–2022) og Prop. 64 L (2021–2022))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i hundeloven (forsvarlig hundehold) (Innst. 312 L (2021–2022), jf. Prop. 85 L (2021–2022))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Alfred Jens Bjørlo og Guri Melby om å få flyktninger raskt i arbeid, og Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Abid Raja, Alfred Jens Bjørlo og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å hjelpe ukrainske flyktninger (Innst. 292 S (2021–2022), jf. Dokument 8:147 S (2021–2022) og Dokument 8:152 S (2021–2022))
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Marian Hussein, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Kathy Lie om rask og god integrering (Innst. 288 S (2021–2022), jf. Dokument 8:177 S (2021–2022))
6. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad og Dag-Inge Ulstein om å stille alle saker i utlendingsforvaltningen som berører barn, i bero og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aram Karim, Audun Hammer Hovda, Marian Hussein og Mona Fagerås om alternative reaksjoner til utvisning og styrking av barnets beste (Innst. 299 S (2021–2022), jf. Dokument 8:101 S (2021–2022) og Dokument 8:106 S (2021–2022))
7. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om å sikre ureturnerbare asylsøkeres rett til å ta lønnet arbeid samt retten til grunnleggende helsehjelp for alle som oppholder seg i Norge (Innst. 300 S (2021–2022), jf. Dokument 8:97 S (2021–2022))
8. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Tobias Drevland Lund om å hindre at afghanere blir tvangsreturnert til Afghanistan (Innst. 298 S (2021–2022), jf. Dokument 8:114 S (2021–2022))
9. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i naturskadeforsikringsloven mv. (etablering av naturskadekapital i Norsk Naturskadepool mv.) (Innst. 308 L (2021–2022), jf. Prop. 62 L (2021–2022))
10. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingunn Foss, Sveinung Stensland, Mahmoud Farahmand, Anne Kristine Linnestad, Margret Hagerup og Liv Kari Eskeland om innføring av meldeplikt ved funn av overgrepsmateriale (Innst. 309 S (2021–2022), jf. Dokument 8:126 S (2021–2022))
11. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingunn Foss, Sveinung Stensland, Peter Frølich, Tage Pettersen, Turid Kristensen, Mudassar Kapur og Sandra Bruflot om styrking av ofres stilling (Innst. 311 S (2021–2022), jf. Dokument 8:133 S (2021–2022))
12. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Kathy Lie, Marian Hussein og Andreas Sjalg Unneland om å styrke kampen mot voldtekt gjennom å nedsette en voldtektskommisjon (Innst. 307 S (2021–2022), jf. Dokument 8:134 S (2021–2022))
13. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Grete Wold, Kathy Lie og Ingrid Fiskaa om å sikre barn som har vært utsatt for svikt av det offentlige, lik tilgang på erstatninger uavhengig av hvilken kommune de bor i (Innst. 277 S (2021–2022), jf. Dokument 8:115 S (2021–2022))
14. Innstilling fra justiskomiteen om Lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) (Innst. 310 L (2021–2022), jf. Prop. 238 L (2020–2021))
15. Innstilling fra justiskomiteen om Årsrapport for 2021 fra Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag (Innst. 306 S (2021–2022), jf. Dokument 14 (2021–2022))
16. Referat

Presidenten: Representanten Olaus Vervik *Bollestad*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentanten for Vest-Agder, Birte *Usland*, tar nå sete.

Statsråd Sandra Borch overbrakte 5 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Marie Sneve Martinussen vil framsette et representantforslag.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:01:47]: På vegne av representanten Bjørnar Moxnes og meg selv vil jeg fremme et forslag om å avskaffe gullkortet som gir tidligere stortingsrepresentanter fri adgang til Stortingets bygninger.

Presidenten: Representanten Mathilde Tybring-Gjedde vil framsette et representantforslag.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:02:15]: På vegne av representanten Nikolai Astrup og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om en mer sirkulær økonomi.

Presidenten: Representanten Ingvild Wetrhus Thorsvik vil framsette et representantforslag.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:02:37]: På vegne av stortingsrepresentantene Guri Melby, Grunde Almelund og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om en uavhengig granskning av spesialenheten.

Presidenten: Representanten Marian Hussein vil framsette et representantforslag.

Marian Hussein (SV) [10:03:05]: På vegne av representantene Sara Bell, Kari Elisabeth Kaski, Birgit Oline Kjerstad og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om helhetlig barnepalliasjon.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:03:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven mv. (oppheving av lovregel om godkjenningsmodell for fritt brukervalg m.m.) (Lovvedtak 65 (2021–2022), jf. Innst. 296 L (2021–2022) og Prop. 63 L (2021–2022))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:03:48]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om endringer i helselovgivningen (oppheving av overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret) (Lovvedtak 66 (2021–2022), jf. Innst. 295 L (2021–2022) og Prop. 64 L (2021–2022))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:04:04]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i hundeloven (forsvarlig hundehold) (Innst. 312 L (2021–2022), jf. Prop. 85 L (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på 3 minutter.

Sverre Myrli (A) [10:04:44] (ordfører for saken): Det er stort engasjement om hundeloven. Det var det også da Stortinget behandlet hundeloven forrige gang, for snart 20 år siden. Jeg tror daværende saksordfører, Knut Storberget, sa noe sånt som at det var den saken som han hadde fått aller mest henvendelser om på Stortinget. Det er ikke så rart. Det er vel noe sånt som en fjerdedel av landets husholdninger som har hund. Den betyr mye for mange.

Jeg vet imidlertid ikke om det er riktig, som den amerikanske forfatteren Mark Twain hevdet: «Hvis du tar deg av en sultende hund og steller godt med den, vil den ikke bite deg. Dette er den fundamentale forskjellen mellom en hund og en mann.»

Som sagt, om det er korrekt, får andre vurdere, men jeg er i alle fall helt sikker på at Henrik Wergeland var inne på noe da han skrev: «I min hunds øye senker jeg mine sorger som i en dyp brønn.»

Hundeloven engasjerer. Derfor er det gledelig at vi nå strammer opp regelverket og slår fast at hund og hundehold i seg selv har en egenverdi, og at det er et bredt flertall bak det. For å si det litt enkelt: Vi styrker nå hundens rettigheter. Stortinget innfører i lovs form strengere krav til hundeholder. Det er som sagt en stor glede å ha hund, men det er også visse konflikter mot andre deler av samfunnet, f.eks. mot husdyrhold og beitenæring. Hele poenget med hundeloven må være å minimalisere disse konfliktene. La meg understreke: Det er ikke be-

standig slik at det er hunden som er skyldig når det blir konflikter mot andre deler av samfunnet.

Kort fortalt: Vi får nå et godt og fleksibelt lovverk, der vi understreker hundens og hundeholdets betydning og egenverdi samtidig som vi minimaliserer konflikter mot øvrige deler av samfunnet. Endringene som nå foretas i hundeloven, forsterker de forebyggende tiltak rettet mot hundeholderen. Det blir gjort endringer for å tydeliggjøre lovens innhold ved omstruktureringer. Det blir flere definisjoner, og det blir klarere begrepsbruk. Blant annet innføres det, som jeg nevnte, kompetansekrav til hundeholderen. Det innføres nye virkemidler for å håndheve sikringsregler. Det blir nye, klarere objektive vurderingskriterier for skader påført av hund.

La meg så til slutt si at komiteen har endret på et par punkter, bl.a. om at en har rett til å være til stede ved avlaving av hund. Komiteen fremmer forslag om det, forslagene nr. 12, 13 og 15. Det er en samlet komité som står bak forslagene nr. 12 og 13, og så står alle partier, unntatt Fremskrittspartiet, bak forslag nr. 15. Jeg benytter anledningen til å fremme forslagene nr. 12–15.

Presidenten: Representanten Sverre Myrli har tatt opp de forslagene han refererte til.

Olve Grotle (H) [10:08:19]: Hundar er ein viktig og naturleg del av norsk kvardagsliv, og regulering av hundehald er derfor ei svært viktig sak for mange. I hovudtrekk blei forslaga til endringar i lova godt mottekne, og Høgre deler denne oppfatninga. Av forhold som er tekne opp, har særskilt spørsmål knytte til eigenverdien hundane har, rettsvern og avlaving gått igjen.

Det første eg vil seie, er at det er bra at lova no set krav til kompetansen til og opplæringa av hundehaldaren. Det vil vi alle tene på. Høgre støttar òg at det no blir slått fast i § 1 at hundar har ein eigenverdi utover den verdien dei har for menneske. Det har vore viktig for mange.

Når det så gjeld avlaving, er det ein samla komité som meiner at det framleis er politiet som til slutt skal avgjere dette spørsmålet. Det er i lova eit grunnvilkår for avlaving at dette ikkje skal vere eit uforholdsmessig tiltak. Og dersom det er praktisk mogleg og forsvarleg, skal politiet søkje å omplassere ein hund framfor å avlive han. Det er vidare i dei aktuelle paragrafane nærare fastsett kva forhold ein særleg skal leggje vekt på i vurderingane. I § 18, som gjeld avlaving eller omplassering ved skade på menneske, er det f.eks. peika på sju slike forhold. Dei fleste av desse er objektive og konstaterbare ting, og dersom det er særskilte forhold ved helsa til hunden, skal dette vurderast av autorisert veterinær.

Eit aktuelt spørsmål har vore om politiet skulle ha plikt til å innhente sakkunnig vurdering i desse sakene, dersom hundeeigaren krev det. På same måte som departementet og fleire andre parti, meiner vi at å fastsetje ei slik direkte plikt av fleire grunnar ikkje vil vere rett. Eg vil derimot peike på at det i saker kan vere riktig og formålstenleg å innhente sakkunnig vurdering, og at politiet må vurdere om det er eit slikt behov, særleg der hundeeigaren ønskjer det. Høgre har i lag med fleire andre parti i dei skriftlege merknadane difor understreka at politiet av eige tiltak vil måtte vurdere om dei skal innhente ei sakkunnig vurdering i den enkelte saka. Dette er òg i tråd med utgreiingsplikta dei har i forvaltingslova.

Eit anna spørsmål som har vore oppe, gjeld tilgangen for hundeeigaren til å ha samvær med hunden i samband med avlaving. Her er Høgre med på det lause forslaget som går ut på at hundehaldaren kan få eit slikt samvær før avlaving. Når det gjeld dette temaet, understreker eg likevel at forslaget ikkje vil vere til hinder for at politiet også har høve til å gje samtykkje til at hundeeigaren kan få vere til stades under sjølve avlavinga dersom det er eit ønske om det.

Til slutt: Høgre er òg med på det lause forslaget om førarhundar og bandtvang. Høgre støttar altså dei lause forslaga nr. 12–15.

Jenny Klinge (Sp) [10:11:25]: Dyrehald er viktig for mange menneske, og hundehald står i ei særstilling. Det er ikkje utan grunn vi seier at hunden er menneskets beste ven. Samtidig kan somme hundar vere ein trussel mot folk og gjere skade. Vi må finne måtar å regulere hundehald på som er til beste for dyrevelferda, for samfunnet og for å førebyggje uheldige hendingar og skadar.

Den nye hundelova som vi skal vedta i dag, inneber ein del endringar frå den gjeldande hundelova frå 2003. Den lova var ikkje ei perfekt lov, og det er – ærleg talt – heller ikkje denne nye lova. Det er så mange omsyn vi skal balansere mellom, at det er vanskeleg, kanskje til og med umogleg, å treffe rett på alt. Det har då også kome mange motstridande innspel til både regjeringa og oss i næringskomiteen frå aktørar som har svært ulike utgangspunkt. Eg er derfor oppteken av at vi må følgje med på korleis lova fungerer, og at vi er opne for å gjere nødvendige endringar.

Komiteens medlemmer frå Senterpartiet og Arbeidarpartiet viser t.d. i komitémerknadene våre til at den kommande stortingsmeldinga om dyrevelferd kjem til å ha relevans også for hundehald. Dette er første gongen kjæledyr skal inn som eit tema i ei dyrevelferdsmelding, og vi meiner det er naturleg at regjeringa ser tilrådingane frå denne stortingsmeldinga i samanheng med hundelova, etter at meldinga er lagd fram.

Det er viktig at den nye hundelova stiller krav til at hundehaldarar må vere kompetente til å ha hund. Målet er både betre dyrevelferd og å førebyggje uønskte hendingar med hund. Hundehaldarar får no stilt strengare krav til seg om å vere aktsame. Då er det sjølvsagt avgjerande at den nye lova vert kjend blant dei av oss som har hund. Det er ikkje rettferdig om hundar må lide for at eigarane ikkje følgjer ei lov dei ikkje veit innhaldet av. Så hundeeigarar må setje seg inn i lova, men offentlege aktørar, gjerne i samarbeid med dei ulike organisasjonane, må også gjere tiltak for å gjere lova betre kjend. Til dømes beitenæringa vil tene på at hundeeigarar forstår meir av den problematikken.

Det er også viktig at ikkje avliving som tiltak blir brukt unødvendig. Det er snakk om hundeliv med eigenverdi. Avliving er heilt på sin plass i somme tilfelle, men er det inkompetent hundehald og dårleg dyrevelferd som fører til uheldige hendingar, må det rettast tiltak mot den dårlege dyrevelferda. Det kan anten vere med å rette pålegg mot eigaren eller ved å omplassere hunden. Dette står heile komiteen saman om å meine.

Vidare er skiljet mellom mordyr og kalv eit tema som fleirtalet i komiteen tek opp. Der legg vi til grunn at det blir brukt nødvendig skjøn om det blir spørsmål om avliving etter at mordyr og kalv er skilte frå kvarandre. Avliving må ikkje vere ei lettvinnt løysing uavhengig av alvoret i situasjonen og gjentakingsfaren, og heller ikkje ein straffemetode mot hundeeigaren.

Eg håpar den nye lova vil førebyggje uønskte hendingar betre enn lova vi har hatt til no, og bidra til ei oppgradering av hundehaldet og dyrevelferda.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [10:14:33]: Fremskrittspartiet har gått i front for en helhetlig revidering av hundeloven, og vi er glade for at vi i dag kommer til å vedta en ny hundelov. Fremskrittspartiet har tidligere kjempet og fått gjennomslag for et eget dyrepoliti. Nå styrker vi også hundenes rettsikkerhet. Det har vært et stor engasjement i behandlingen av den nye hundeloven. For de fleste hundeeiere er hunden et familiemedlem. Hund og hundehold har en egenverdi. Med den nye hundeloven styrker vi hundens rettigheter og rettsvern.

Flere av høringsinnspillene tar til orde for et krav om en sakkyndig vurdering før et vedtak om avlivning etter hundeloven §§ 18 og 18 a. Etter loven skal politiet søke å omplassere en hund framfor å avlive den dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig. Avlivning skal være siste utvei. Politiet skal på eget tiltak vurdere om det skal innhentes en sakkyndig vurdering i den enkelte sak dersom de ikke har nødvendig kompetanse. Det er i tråd med utredningsplikten i forvaltningsloven og generelle forvaltningsmessige prinsipper. Derfor mener vi at

det ikke er nødvendig å ha dette kravet inntatt i denne loven.

Flere har tatt til orde for at kommunal båndtvang skal kunne påklages til statsforvalteren. Vi støtter ikke dette forslaget. Vår vurdering er at vi støtter det viktige prinsippet om kommunalt selvstyre og behovet for lokalkunnskap. Det kan være forhold i den enkelte kommune som medfører egne bestemmelser for båndtvang, og det er lokaldemokratiet som er best egnet til å vurdere sånne forhold. Sånne forskrifter skal sendes på høring, så statsforvalteren vil uansett ha anledning til å komme med sine merknader.

Fremskrittspartiet har tatt til orde for at hundeholderen skal ha mulighet til å ta avskjed med hunden før avlivning, men vi ser ikke viktigheten av å være til stede under selve avlivningen. Jeg er veldig glad for at en samlet komité støtter det, og at vi i et løst forslag har fremmet forslag om at hundeholderen skal kunne være til stede for å ta en verdig avskjed. Men vi støtter ikke en rett til avskjed for hundeeiere som er omtalt i § 19 – for de hundene som det er forbudt å holde eller innføre, såkalt farlige hunder, eller kamphunder. Vi støtter ingen av forslagene som vi ikke står inne i.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:17:59]: På søndag gjekk eg tur langs Alnaelva her i Oslo, og eg trur ærleg talt aldri eg har sett så mange hundar ute og gå i heile mitt liv. Det var små hundar, store hundar, alle rasar og fasongar. Eg håper du ikkje trur det har tørna for meg, president, men det var heilt utruleg mange, og eg syntest dei såg på meg med hundeauga sine, alle saman, og prøvde å formidle noko. Kva det var, veit eg ikkje, men eg vel å tru at dei var spente og gledde seg til dagen i dag og det historiske vedtaket vi no skal gjere – og at dei kanskje var lite grunn nervøse og urolege.

Men spøk til side: Dette er ei stor og viktig sak for hundretusenvis av hundar, hundeeigarar og andre som er glade i hund i Noreg – og for Venstre. Dagens hundelov er frå 2003. I dag er ho ei utdatert, lite fagleg fundert lov som har gått ut på dato. Difor fremja Venstres dåverande stortingsrepresentant frå Sogn og Fjordane, Sveinung Rotevatn, i mars 2017 eit representantforslag om å starte arbeidet med ei ny hundelov. Det fekk han og Venstre eit samrøystes storting med på i juni 2017. Sidan den gongen har to regjeringar arbeidd med ei ny hundelov, og eg har som Venstres representant i næringskomiteen gleda av å sitje på det same setet i Stortinget i 2022 og vedta lova, som Sveinung Rotevatn sat på i 2017 då han sparka arbeidet med ny hundelov i gang.

La det ikkje vere tvil: Vi vil få ei ny hundelov som er ei klar forbetring frå den gamle lova, ei lov som styrkjar rettsvernet for hundar og hundehaldarar. Eg vil nytte høvet til å takke for alle gode, godt grunngevrne og enga-

sjerte innspel vi har fått i arbeidet med saka, og eg vil òg rose partia i næringskomiteen, og særskilt saksordførar Sverre Myrli, for grundig og konstruktivt arbeid med ytterlegare forbetringar av lova her i Stortinget.

Vi har frå Venstres side m.a. no heilt på oppløpssida fått gjennomslag for å endre forslaget frå regjeringa til hundelov, til at eigenverdien hundane har, utover den verdien dei har for menneske, skal kome fram i formålsparagrafen til lova. Vi er også glade for at eit fleirtal her i dag gjev støtte til at ein hundeeigar i ein situasjon der ein hund må avlivast, kan tilbydast eit samvær med hunden før avliving. Venstre meiner primært at den retten bør vere tydelegare og sterkare, men vi er glade for å kome eit stykke på veg i riktig retning gjennom komitéarbeidet.

Det er òg ei rekkje andre punkt der Venstre er med på mindretalsmerknader. Eg vil her avgrense meg til å trekkje fram to poeng som for Venstre er spesielt viktige, og der vi enno ikkje er komne i mål.

For det første: Avliving skal vere aller siste utveg. Mindre inngripande tiltak må alltid vere forsøkte først, med mindre det er heilt krystallklart at slike tiltak ikkje ville ha ført fram.

For det andre: Vi meiner hunden må vurderast av ein sakkynndig på hund og hundeåtferd før det blir gjort vedtak om avliving. Politiet har ikkje – og kan ikkje ha – tilstrekkeleg kunnskap om hundeåtferd til å fatte ei slik avgjerd. Vi er skuffa over at ikkje eit fleirtal her i salen i dag er med oss på å slå fast eit slikt krav.

Når det er sagt: Vi er glade for å få ei ny hundelov – det er ein stor og viktig politisk siger for Venstre – og arbeidet vårt for velferda og rettsvernet for hundar og andre dyr vil halde fram.

Eg tek opp forslaga nr. 1–10.

Presidenten: Representanten Alfred Jens Bjørlo har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Sandra Borch [10:21:22]: Hundehold berører en stor del av Norges befolkning og skaper et stort engasjement. I proposisjonen som nå er til behandling i Stortinget, har regjeringen lagt vekt på å balansere ulike hensyn, stille tydelige krav til forsvarlig hundehold og gi politiet større muligheter til å forebygge uønskede hendelser.

Hundeloven har til formål å regulere sikkerhetsaspektet rundt hunder og alle former av hundehold. Målet med endringsforslaget er å oppnå en lov som i større grad bidrar til å forebygge at skader og ulemper relatert til hundehold, oppstår – og i tillegg legge til rette for et samfunnsgagnlig hundehold og skape større forutsigbarhet for alle parter. Beskyttelsesnivået mot hunder i farlige situasjoner skal fortsatt være høyt, samtidig skal hundeholders rettssikkerhet ivaretas. Flere begreper er

foreslått definert for å avgrense bestemmelsens virkeområde. Reglene for å gripe inn mot hunder som angriper mennesker eller dyr, er i liten grad endret, men heller presisert for å tydeliggjøre når og hvordan nødverge kan utøves. Dette skal gjøre reglene om nødverge mot angripende hunder mer oversiktlige for alle involverte parter.

Bestemmelsen om båndtvang er viktig for bl.a. å beskytte beitedyr, både husdyr og tamrein. Bestemmelsen om båndtvang er derfor videreført, både de nasjonale reglene og adgangen kommunene har til å vedta utvidet båndtvang. Regjeringen har foreslått virkemidler for å styrke håndheving av disse bestemmelsene ved at det kan brukes overtredelsesgebyr ved brudd på båndtvang.

Hundeholderen står nærmest til å styrke forebygging av uønskede hendelser i hundeholdet. Derfor er det viktig at hundeholderen har nødvendig kompetanse som er tilpasset det hundeholdet vedkommende faktisk har. Regjeringen har derfor også foreslått et kompetansekrav til hundeeier.

Det foreslås å styrke politiets handlingsrom med en egen bestemmelse om opptrappende virkemiddelbruk med tiltak som politiet kan iverksette med sikte på å få den ansvarlige til å følge de reglene som gjelder.

For avlivning som virkemiddel foreslås det konkret objektivt vurderingsgrunnlag ved at påført skade er tydelig definert. Dette vil kunne bidra til en mer enhetlig vurdering av de ulike tilfellene.

Det er endringer som har vært etterspurt, og jeg mener at endringsforslaget som nå legges fram, vil balansere både hensynet til å ivareta sikkerhet og hensynet til hundeholders rettssikkerhet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [10:24:43]: Først vil jeg uttrykke glede over at et så bredt flertall ønsker å gjøre endringer i hundeloven til det beste for hundeeier og hund.

Vi har et forslag fra regjeringspartiene, og det omhandler samvær før avlivning. Der har regjeringspartiene, med støtte fra flere, veldig omsorg for hundeeiere som etter § 19 har innført eller holdt hunder som er forbudt. Hva er det regjeringspartiene vektlegger som så viktig at folk som innfører kamphunder, skal få lov til å ha samvær med hundene før de avlives? Hundene er forbudt å holde og innføre til Norge.

Statsråd Sandra Borch [10:25:55]: Det er viktig for meg å presisere at regjeringen ikke har foreslått at hundeholder skal ha rett til å være til stede ved avlivning, og det er viktig for å ivareta hensynet til at avlivningsvedtaket blir gjennomført. Det er også viktig for å forebygge unndragelsesfare. Politiet har også sagt at dette er

noe de av sikkerhetsmessige hensyn ikke anbefaler. Så må man vurdere hver situasjon ut fra handlingen hunden har gjort, og type rase, hvilken hundetype det er tale om, og lignende. Endringsforslaget bør derfor legge opp til at det kan stilles sikkerhetsmessige garantier i de enkelte tilfellene. Men hundeeier har ikke mulighet til å komme inn på kennelen, og så vil det være vurderinger rundt avlivning når avlivningen skjer hos veterinær.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [10:26:49]: Jeg registrerer at statsråden ikke svarer på spørsmålet, men utleder om hvorfor vi ikke ønsker at hundeeier skal være til stede under avlivning. Der er vi enige. Men det er veldig viktig for folk å få ha samvær med hunden før den avlives. For veldig mange er hunden et kjært familiemedlem, og da er det viktig at man får ta et verdig farvel med hunden før avlivning. Avlivning skal jo være siste utvei, men så har vi det som fremmes som et løst forslag til § 19, hvor man omtaler hunder som er forbudt å holde eller innføre til Norge. Der har regjeringspartiene, med støtte fra flere, en veldig omsorg for dem som har brutt loven, og foreslått at de også skal ha samvær før avlivning. Hva er begrunnelsen for at folk som faktisk gjør kriminelle handlinger, skal få lov til å ta den avskjeden?

Statsråd Sandra Borch [10:27:50]: Hundeeierens tilstedeværelse under avlivning av hund vil måtte forutsette at hunden kan fraktes under politiets oppsyn fra forvaringslokasjonen til den veterinæren som skal utføre avlivning. Så vet vi at gitt situasjonen i Ukraina nå kan det komme inn hunder fra hunderaser som er tillatt der, men ikke i Norge, og der hundeeieren under strengt oppsyn vil få muligheten til å være til stede ved avlivning hos veterinær.

Det er viktig for meg å presisere at det er strenge regler knyttet til dette, også med tanke på at politiet skal ha et oppsyn, og at man må vurdere hver enkelt situasjon, og at det skal stilles sikkerhetsmessige garantier i enhver sånn situasjon.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:28:54]: Et vedtak om avlivning av en hund er alvorlig. Derfor burde det også være i alles interesse at den beslutningen tas på et godt faglig grunnlag. Krav om sakkyndigvurdering før avlivning lå inne i regjeringens høringsnotat da det ble sendt ut på høring i fjor høst. Det ble tatt ut av regjeringens lovforslag, og vårt forslag om dette støttes heller ikke av regjeringspartiene. I vårt forslag legger vi opp til at departementet skal verifisere sakkyndige, og at hundeeier selv skal dekke kostnadene, slik at man får et bedre grunnlag og unngår å gjøre feil.

Hvorfor vil ikke statsråden, gjennom krav om sakkyndigvurdering før avlivningsvedtak, sikre at faglig

kunnskap og kompetanse vektlegges i et så inngripende vedtak mot privatpersoner og familiedyrene deres?

Statsråd Sandra Borch [10:29:43]: Et krav om bruk av sakkyndig vil kunne medføre forlenget saksbehandlingstid og økt ressursbruk hos politiet. Forlenget saksbehandlingstid vil også være uheldig ut fra et dyrevelferdsmessig ståsted. Det er imidlertid etablert en bestemmelse om veterinærundersøkelse i saker – krav om at hunden skal undersøkes av veterinær for å vurdere om det er helsemessige forhold ved hunden som har medvirket til uønskede hendelser. Regjeringen vurderer det slik at politiet har den kompetansen som skal til. Vi frykter at innføring av krav om sakkyndigvurdering vil føre til stor ressursbruk, forlenget saksbehandlingstid, og at det for det enkelte dyret som eventuelt må avlives, er uheldig i et dyrevelferdsmessig perspektiv.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:30:50]: Jeg registrerer at statsråden viser til forlenget saksbehandlingstid. Dersom en får en sakkyndig vurdering, vil hundeeier i mye større grad kunne støtte seg på at det er et riktig vedtak som fattes. Når det gjelder det statsråden peker på, om når en sakkyndig vurdering etter loven skal innhentes, som gjelder i dag, gjelder det kun helsemessige forhold. Det gjelder f.eks. ikke hvilken fare en hund kan utgjøre framover i tid.

Hvordan mener statsråden at politiet skal kunne opparbeide seg kompetanse til å ta slike beslutninger, som er rent hundefaglige vurderinger, framover i tid?

Statsråd Sandra Borch [10:31:28]: Premisset om at det ikke finnes vitenskapelig kompetanse på hundeatferd, stemmer ikke. Det finnes i dag vitenskapelig kompetanse på hundeatferd. Regjeringen mener at et krav om sakkyndigvurdering vil medføre forlenget saksbehandlingstid og ikke vil være smart å innføre i denne saken, ikke minst med tanke på hvordan man bruker offentlige ressurser.

Olve Grotle (H) [10:32:15]: Lova bygger på eit såkalla objektivt vurderingstema. Det betyr at det f.eks. i hundelova § 18 er sett opp sju ulike vurderingstema, der fleire av dei er reint objektive, og at det berre i nokre få tilfelle er snakk om ei subjektiv vurdering. Det er ein av grunnane til at Høgre har meint at det å innføre ein regel der ein kan krevje sakkunnig vurdering, er feil. Men vi har òg sagt at ut frå dei vanlege reglane om utgreiingsplikta i forvaltninga, i forvaltingslova § 17, og generelle forvaltingsmessige prinsipp må det vere slik at politiet av eige tiltak hentar inn sakkunnig kompetanse i dei tilfella der politiet meiner det er riktig. Eg vil gjerne ha eit svar frå statsråden på om det er ei korrekt rettsleg oppfatning.

Statsråd Sandra Borch [10:33:11]: Det er en rett rettslig oppfatning. Politiet har mulighet til å hente inn sakkyndige. Det er også viktig å si at det er etablert en bestemmelse om veterinærundersøkelse, som også kan brukes for å la hunden bli undersøkt av veterinær, for å vurdere om det er helsemessige forhold ved hunden som har medvirket til den uønskede hendelsen. Men det er rett tolkning av paragrafen.

Olve Grotle (H) [10:33:39]: Det statsråden nettopp sa, går direkte fram av lova, at er det helsemessige forhold som kan ha gjort at hunden har angripe og bite, skal det vurderast av veterinær. Spørsmålet mitt til statsråden er knytt til dette med sakkunne. Om det er slik som statsråden no har stadfesta, at politiet av eige tiltak kan innhente sakkunnige der politiet meiner det er behov for det, er det då naturleg at statsråden tek initiativ til eit system for kven eller kva slags miljø politiet i så fall kan vende seg til?

Statsråd Sandra Borch [10:34:17]: Det er viktig at man henvender seg til kompetente folk som har peiling på hundeadferd. Nå skal ikke statsråden gå inn og peke på hvem det skal være, jeg har full tillit til at politiet klarer å gjøre de vurderingene i de tilfellene det er behov for det.

Rasmus Hansson (MDG) [10:34:50]: Ut fra statsrådens framstilling av denne saken virker det som om hunder i Norge primært er et problem som må kontrolleres. En hund er først og fremst et samfunnsgode som veldig mange mennesker i Norge har veldig stor glede av. Folk er glad i hundene sine. Folk som har en hund som har gjort noe galt, og som må avlives, er også glad i hunden sin. Det er helt rimelig at folk som må oppleve at hunden deres blir avlivet, har lyst til å være til stede når det skjer. Det er også bra for hunden – uansett hva slags humør den måtte være i for øvrig.

Hva er grunnen til at regjeringspartiene ikke går inn på et forslag om at hundeeier skal ha rett til, på egen bekostning, å være til stede ved en eventuell avlivning?

Statsråd Sandra Borch [10:35:42]: Statsråden har hund selv og er veldig glad i hunden. Samtidig mener jeg at jeg har svart på dette spørsmålet tidligere. Regjeringen har ikke foreslått at hundeholder skal ha rett til å være til stede ved avlivning, og det er for å ivareta hensynet til at avlivningsvedtaket blir gjennomført. Da er det viktig å forebygge unndragelsesfare. Politiet ønsker derfor ikke å oppgi på hvilken kennel hundene i sånne saker står oppstallet, ettersom det stilles strenge sikkerhetsmessige krav til både personell og fasiliteter. Men det vil være mulig når man oppsøker veterinær, å legge til rette for at hundeeier kan ta avskjed.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Rasmus Hansson (MDG) [10:36:58]: Jeg er vokst opp med Fatma, så fikk jeg Burrus, så en Burrus til, så Ia, så Gorm, og nå har vi Smilla. Sånn er det for veldig mange mennesker i Norge. Hunden er et samfunnsgode, ikke først og fremst et problem.

Derfor trenger vi et lovverk som regulerer hundeholdet, og det er bra at hundeloven nå blir forbedret på flere områder. Siden 2004, da hundeloven sist ble endret, er det blitt langt flere hunder i Norge, og jeg er glad for at hundeloven gjennom flere endringer nå bidrar til å understreke de to aller viktigste tingene i hundeholdet. For det første: Hunden og alt det hunden gjør, er hundeeiers ansvar. For det andre: Hunden er samtidig et verdifullt og selvstendig individ med egenverdi og skal respekteres.

Miljøpartiet De Grønne er del av flere mindretallsforslag som ville forbedret loven ytterligere hvis de ble tatt inn. Hvis en hund kreves avlivet, bør avgjørelsen ikke bare overlates til politi med varierende kunnskap om hund. Avgjørelsen bør fattes etter konsultasjon med fagfolk. Det er bedre for politiet selv, det er bedre for hundeeier, det er bedre for hunden, og det burde ikke være noe problem å lovfeste det. Hvis en hund blir avlivet, bør altså eier, på egen bekostning, få lov til å være til stede. Begrunnelsen for at det ikke skal skje, er ærlig talt ikke spesielt tungtveiende. Hvis en eier vil prøve et avlivningsvedtak rettslig, bør staten dekke oppstallingskostnadene til saken er avgjort, for hvis ikke er rettferdigheten i sånne saker noe som er opp til folks privatøkonomi, og den typen rettsrettferdighet skal vi ikke ha i Norge.

Forrige gang hundeloven ble behandlet i Stortinget, i mai 2003, var en samlet komité bekymret for overdreven bruk av lokal båndtvang. Nå, 20 år etter, er det dokumentert at mange kommuner innfører unødig omfattende lokal båndtvang på ulovlig grunnlag. Derfor foreslår vi, sammen med SV og Venstre, at båndtvang fastsettes etter § 6 bokstav c og d og skal godkjennes av statsforvalteren når kommuner innfører lokal båndtvang.

Miljøpartiet De Grønne legger fram, etter innspill fra bl.a. Jeger og Fiskerforbundet, et løst forslag som jeg mener alle partier trygt og ubekymret kan støtte. Vi foreslår å be om at regjeringen i veilederen som utarbeides til hundeloven, presiserer at lokal forskrift om «båndtvang etter § 6 skal være i tråd med Innst. O. nr. 91 (2002–2003), der en samlet komité understreket behovet for å unngå overdreven bruk av båndtvang».

Med dette tar jeg opp forslaget.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:40:13]: Endelig får vi en ny hundelov, en hundelov som er basert på kunnskap. Det var Venstre som i sin tid tok initiativ til loven, og vi er veldig glad for at den nå kommer. Det er virkelig behøvd. Likevel ser vi at innstillingen fra komiteen ikke i tilstrekkelig grad ivaretar hund og eiers rettsikkerhet.

For å begynne med noe av det som er positivt: Med den nye loven er den regelen som har åpnet for at et helt hundehold kunne avlives dersom én av hundene hadde gjort noe galt, nå fjernet. Dermed har vi fjernet en ulogisk og urettferdig regel som gjorde en vond situasjon verre for mange hundeeiere. Det er bra.

Det er i mye større grad tydeliggjort hva som utgjør en skade, sånn at uheldige og uriktige avlivningsvedtak kan unngås. En hund skal ikke avlives for å utvise normal hundeadferd, f.eks. gjennom å hoppe for å hilse.

Vi får også gjennom et forslag fra oss klargjort lovens formålsbestemmelse om at hunder har egenverdi – de har egenverdi utover den nytteverdien de har for oss mennesker. Dette er en formulering vi også finner i dyrevelferdsloven, og det skulle bare mangle at den ikke også tas inn i hundeloven. Hunder skal behandles på en måte som er i overenstemmelse med og tar hensyn til deres natur, og som beskytter dem mot unødige påkjenninger og belastninger.

Alt dette er veldig, veldig bra, men på noen punkter er loven fortsatt ikke god nok. Rettsvernet til hund og eier er for svakt på helt sentrale punkter, herunder krav om sakkyndig vurdering før politiet gjør avlivningsvedtak. Dette var et av punktene som lå inne da departementets første forslag ble sendt ut. Venstre har igjen foreslått at fagfolk skal kunne uttale seg før en hund avlives av politiet. Politiet har ingen forutsetninger for å vurdere atferd eller risiko hos hund; likevel skal de få ta sånne skjebnesvangre avgjørelser. Jeg hadde håpet at en veterinær eller andre med dyrefaglig kompetanse skulle få si sitt, sånn at beslutninger tas på et så godt faglig grunnlag som mulig.

Ved å ikke innta en mulighet for eier til å kunne innhente sakkyndig vurdering skaper man en risiko for at vedtaket fattes på feil grunnlag. Det vil sannsynligvis også være lettere for en hundeeier å godta at hunden skal avlives, dersom svaret kommer fra en sakkyndig. Dermed kan det både virke konfliktdempende og være med på å forkorte sakens forløp.

Å avlive en hund er noen ganger nødvendig, men like fullt trist for familien. Når politiet bestemmer at en hund skal avlives, har ikke hundeeier rett til å være til stede. Det kan gjøre det hele mer traumatiserende både

for hund og for eier. Jeg håper flere vil støtte vårt forslag om å sikre at hundeeiere får være til stede ved avlivning sånn at de får tatt farvel, både for hundens del og for personene.

Vi er nesten i mål med en hundelov som sikrer hunder og eiere tilstrekkelig god rettsikkerhet, men vi er ikke helt i mål, og det blir vi ikke før vi får med oss flere på å stemme for Venstres forslag.

Sverre Myrli (A) [10:43:27]: Siden det så langt i debatten har blitt gjort et poeng ut av hvem som har hund og ikke, kan det også opplyses om at saksordfører har hund, i den grad det skulle være av stor interesse.

La meg knytte noen kommentarer til debatten om bruk av såkalt sakkyndige ved avlivning av hund. Jeg vil understreke at avlivning av hund skal skje i svært spesielle tilfeller, det skal være siste mulighet. Derfor strammer vi nå inn regelverket med den nye loven og presiserer at det er i unntakstilfeller at en må gå til et så drastisk skritt som å avlive en hund, men det vil kunne være nødvendig i helt spesielle tilfeller. Nå legges det inn objektive kriterier der bl.a. definisjonen av skade presiseres, noe som igjen legger bedre til rette for politiets avgjørelse og hvilke typer virkemidler politiet kan bruke.

Jeg vil også understreke at vi har et svært dyktig politi i Norge. Det framstilles nesten nå fra noen som at politiet reiser rundt omkring og avliver hunder etter eget forgodtbefinnende. Sånn er det absolutt ikke, og sånn kommer det heller ikke til å bli. Det kommer faktisk til å bli mye strengere regelverk for når hunder kan avlives.

Det skilles nå i den nye lovteksten på virkemidler ved angrep på mennesker, der f.eks. angrep på barn vil gi en sterkere reaksjon enn angrep på voksne. Det er et eget regelverk for angrep på mennesker, det er et eget regelverk for angrep på andre hunder og dyr, og det er et eget regelverk som gjelder såkalte farlige hunder. Dette er nå veldig godt strammet opp og veldig godt ringet inn i det nye regelverket.

Så noen ord om båndtvang. La meg presisere at det er full enighet om at førerhunder skal være unntatt båndtvangbestemmelsene. Alle er enige om det. Departementet hadde lagt opp til at det skulle inn i forskrift. Om det står i forskrift eller lov spiller for så vidt ingen rolle, men nå legger vi det altså inn i loven.

Angående forslag nr. 6, fra SV, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, som også gjelder båndtvangbestemmelser: Båndtvang engasjerer stort, og det skjønner jeg. La meg bare slå fast at i sommerhalvåret, altså fra 1. april til 20. august, er det båndtvang alle steder, med noen spesielle unntak. Utenom båndtvangsesongen er kommunene gitt hjemmel i forskrift til å fastsette båndtvangbestemmelser. Det er store diskusjoner om det, og antakeligvis er det en del kommuner som er litt for ivrige med

å ta i bruk generelle båndtvangbestemmelser, men at Venstre, med mangeårig ordfører Bjørlo i spissen, nå mener at statsforvalterne skal bestemme det på bekostning av det kommunale selvstyret, det er noe spesielt.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:46:49]: Sidan det har vore mange trusvedkjenningar om hundehald her, må vel eg krype til korset og innrømme at eg ikkje har hund. Eg har katt, men eg tek del i debatten og engasjerer meg i saka likevel.

Eg vil kort gjere greie for og presisere Venstre si røysing når det gjeld sakkunnigvurdering. Vi er medforslagsstillarar til forslaga nr. 2–4, som går på kravet om sakkunnigvurdering. Dei står vi fast på og vil røyste for, men dersom dei forslaga fell, vil vi subsidiært støtte forslaga nr. 12–14, som er fremja av saksordføraren på vegner av dei aller fleste partia i komiteen.

Når det gjeld det lause forslaget, forslag nr. 11, frå Rasmus Hansson, som er delt ut i dag, skal eg ikkje gå inn på ein stor ny diskusjon om det no heilt på slutten, men det er korrekt, som Rasmus Hansson sa frå talarstolen, at det var meint som eit fellesframlegg frå Miljøpartiet Dei Grøne og Venstre. Dersom det er mogleg å få protokollert, så er det det, og dersom det ikkje er mogleg, er ingen stor skade skjedd, men det er korrekt det Rasmus Hansson sa.

Statsråd Sandra Borch [10:48:17]: Jeg har bare lyst til å ha noen kommentarer til slutt. Jeg synes også komiteen har jobbet godt med denne saken.

Det har vært mye snakk om avlivning av hund i dag. Det er viktig å si at det er unntaket, ikke hovedregelen. Likevel har jeg lyst til å knytte noen kommentarer til dette med kommunale forskrifter. Forskriftshjemlene er videreført i tråd med prinsippene i kommuneloven, og det er viktig at kommunene har mulighet til å etablere båndtvang basert på lokalkunnskap og lokale behov. Flere kommuner har pekt på at statsforvalteren kan komme med sine merknader når forskriften er på høring. Så kan jeg si at det også vil bli utarbeidet en bedre veiledning til kommunene som vil bidra til at kommunene i best mulig grad ivaretar de ulike hensynene som er beskrevet i hundeloven § 6.

Jeg har også lyst til å knytte noen kommentarer til det at vi også styrker politiets virkemidler. Lovteksten er strukturert slik at politiets ulike virkemidler i større grad blir synliggjort. Det skal også legges til rette for at politiet skal kunne gripe inn i problematisk hundehold på et tidlig tidspunkt. I tillegg er det etablert nye virkemidler for politiet i form av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. Strafferammen er også nyansert, og det legges til rette for at politiet i større grad kan bruke bøter for mindre alvorlige brudd på loven.

Jeg har også lyst til å knytte noen kommentarer til hundeholders kompetanse, for regjeringen har også foreslått et kompetansekrav som innebærer at hundeholder skal ha nødvendig kompetanse om hold og trening av hund, bl.a. om hundens behov, naturlige atferd og bruksområde, og hundeholder skal bruke kunnskapen om hunden til å forebygge at uheldige situasjoner eller skader oppstår. Det er også et viktig element å ha med seg i denne debatten.

Jeg håper at jeg ikke nå har fyrt opp til noen ny debatt, men vil takke komiteen for gode forslag som er kommet, og for gode innlegg. Jeg er glad vi i dag får landet en hundelov.

Sverre Myrli (A) [10:50:49]: La meg også, som landbruksministeren gjorde, presisere dette med båndtvangbestemmelsene nok en gang. Det må være kommunene som bestemmer hvordan regelverket skal praktiseres innenfor det lovverket som nå fastsettes i hundeloven. Det som forslag nr. 6, fra SV, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, sier, er at når kommunen vedtar båndtvangbestemmelser som er regulert, og som har å gjøre med turområder, skiløyper, rasteplasser og områder der det går husdyr, skal det nå godkjennes av statsforvalteren. Det er en ganske dramatisk inngripen i det kommunale selvstyret. Statsforvalteren og andre har jo full mulighet til å uttale seg underveis i prosessen, men det må være kommunene som bestemmer.

Så vil jeg nok en gang legge til at kommunen selvsagt må gjøre det innenfor det lovverket som finnes. Det er ikke sånn at kommunen kan vedta et generelt båndtvangpåbud i store deler av kommunen utenom båndtvangsesongen. Det har vi fått tilbakemeldinger om, og det må vi ta alvorlig. Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Kennel Klub og andre har tatt opp at mange kommuner går veldig langt i båndtvangbestemmelsene. Det må være innenfor hundelovens bestemmelser, og det må også være opp til kommunene å bestemme, så en må finne det riktige balansepunktet.

Derfor skulle det også være helt unødvendig med forslag nr. 11, fra Miljøpartiet De Grønne, som jeg skjønner at i hvert fall Venstre støtter. Det er et litt merkelig forslag. Det viser til en 20 år gammel odelstingsinnstilling – ikke en proposisjon, som representanten Hansson sa i innlegget sitt her. Det viser til innstillingen under Stortingets behandling for 20 år siden, da vi hadde systemet med odelsting og lagting. Det peker nå tilbake på en lov som i realiteten ikke lenger blir eksisterende, ved den nye loven som vi nå vedtar. Innholdet er jo helt greit, jeg tror vi alle er enige om det, og det går nettopp på det jeg nå har tatt opp om båndtvangbestemmelsene – at det skal praktiseres innenfor det regelverket som finnes, og at det ikke skal være overdreven bruk av

båndtvang. Det er jeg helt enig i, men det er som sagt veldig rart å vise til en odelstingsinnstilling til en lov som i realiteten ikke eksisterer ved de vedtakene som vi nå kommer til å fatte. Realiteten er at vi nå vedtar en ny lov, og derfor skulle forslag nr. 11 være helt unødvendig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sakene nr. 4 og 5 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 4 [10:53:28]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Alfred Jens Bjørlo og Guri Melby om å få flyktninger raskt i arbeid, og Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Abid Raja, Alfred Jens Bjørlo og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å hjelpe ukrainske flyktninger (Innst. 292 S (2021–2022), jf. Dokument 8:147 S (2021–2022) og Dokument 8:152 S (2021–2022))

Sak nr. 5 [10:53:55]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Marian Hussein, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Kathy Lie om rask og god integrering (Innst. 288 S (2021–2022), jf. Dokument 8:177 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Tobias Drevland Lund (R) [10:54:39] (ordfører for sak nr. 4): La meg først starte med å takke resten av medlemmene av komiteen og komitésekretæren for samarbeidet ved behandlingen av disse sakene.

Vi debatterer i dag et forslag fra Venstre om å få flyktninger raskt i arbeid og et forslag om å hjelpe ukrainske flyktninger. Av hensyn til tiden rekker jeg ikke å redegjøre for alle forslagene. De er godt beskrevet i sakens innstilling.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne mener at ukrainske flyktninger så raskt som mulig skal bosettes og tilbys både arbeid og utdanning, og komiteen er helt

enig og samstemt med intensjonene til forslagsstillerne om at dette er svært viktig.

I komiteens innstilling er de ulike partienes syn godt uttrykt, og jeg legger til grunn at partiene senere vil redegjøre for sine standpunkter. Det foreligger i dag hele ti mindretallsforslag med ulike partier bak seg.

Komiteens tilråding i dag fremmes av Høyre, Framskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Komiteens flertall ber i tilrådingen regjeringen om å utarbeide en plan for raskt å respondere på anmodninger dersom Ukrainas naboland ber oss om bistand til å håndtere flyktninger med kollektiv beskyttelse. Det bes også om at planen bør inneholde en avtale om uttransport.

Komiteens flertall ber også i tilrådingen regjeringen om å sørge for at helsetjenesten er beredt til å ta imot ukrainske flyktninger med kollektiv beskyttelse og gi dem som trenger det, helsehjelp og tilbud om psykologisk oppfølging. Det er også viktig at det gis sikkerhet for at ekstraordinære kostnader knyttet til dette vil bli kompensert.

Til slutt ber komiteens flertall i tilrådingen regjeringen om å umiddelbart utarbeide en mottaksplan for å sikre at ukrainske barn og unge blir tatt godt imot ved ankomst, herunder for mottak i skole og barnehage. I den tiden vi er inne i nå, er det å sikre en normalitet, å forsøke det beste vi kan for å få hverdagen tilbake i livet til barn og unge, særlig viktig.

Komiteen ba om skriftlige innspill, og komiteen har mottatt tre skriftlige innspill ved behandlingen av sakene.

Videre vil jeg ta for meg Rødts kommentarer til saken som behandles. Rødt er veldig glade for at partiene bak komiteens tilråding her i dag ber regjeringen ha en mer aktiv holdning til å respondere på anmodninger fra Ukrainas naboland om å ta imot flyktninger og inngå avtaler om uttransportering. Vi er også veldig fornøyd med at det fokuseres mer på å tilby de ukrainske flyktningene helsehjelp og tilbud om psykologisk oppfølging – mange av dem kommer fra krigstraumer og trenger behandling – og ikke minst forslagene om en mottaksplan for barn og unge i skole og barnehage.

Rødt står også inne som medforslagsstiller i flere mindretallsforslag, men det er ett forslag jeg gjerne vil trekke fram, som jeg mener er ekstra viktig. Det er at i tillegg til det åpenbare hovedansvaret som norske myndigheter må ta med å hente flyktninger fra Ukraina, som vi har vedtatt å gjøre, bl.a. fra Moldova, tror vi i Rødt også at samspillet med seriøse frivillige og organiserte aktører er viktig. Det er selvsagt viktig at de som eventuelt skal stå for transport av flyktninger, skal være seriøse aktører, og da trenger vi veldig mye bedre kontroll enn vi har i dag.

Jeg vil bruke et eksempel. The Norwegian Support for Ukrainian Refugees Foundation, NSFUR, er et eksempel på en slik seriøs aktør. Disse tilbyr transport av sivilt utstyr til Ukraina og nærområdene samt transport av flyktninger tilbake til Norge. NSFUR har lege om bord, de har helsepersonell og tolk om bord på bussene som de kjører. NSFUR har også allerede tatt flere turer og hentet flere ukrainske flyktninger hit til Norge, bl.a. til Helsfyr og Lørenskog og mottakene der. Dette er fordi de, i likhet med veldig mange andre nordmenn der ute, har lyst til å engasjere seg og synes det går for sakte. Og i bussen – bare for å understreke seriositeten til bl.a. denne stiftelsen – har de altså med seg et brev fra den ukrainske ambassadøren til Norge. Det tror jeg er å underskrive på hvor seriøs denne aktøren er, i likhet med andre.

Jeg hadde håpet at dette forslaget fra Rødt, SV og Venstre ville fått større tilslutning av partiene i salen her i dag, men dessverre virker det som om vi ikke får støtte til det. Likevel er det veldig viktig at vi i dag får et flertall for raskt å respondere på anmodninger om henting av flyktninger, og at det også skal gjøres avtaler om uttransport.

Med det tar jeg opp de forslagene som Rødt er en del av.

Presidenten: Representanten Tobias Drevland Lund har tatt opp de forslagene han refererte til.

Heidi Greni (Sp) [10:59:38] (ordfører for sak nr. 5): Først vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid.

Jeg vil først omtale Innst. 288 S for 2021–2022. Bakgrunnen for forslagene er den ekstraordinære flyktningssituasjonen som følge av Russlands angrepskrig i Ukraina. Mange millioner er drevet på flukt, både internt og over landegrensene. Regjeringen har bedt kommunene om å planlegge for bosetting av 35 000 personer i 2022, og kommunene har respondert på rekordtid. Anslaget for antall ankomster er høyst usikkert. Mynndighetene tar høyde for alt mellom 25 000 og 100 000. Planleggingsscenarioet er justert ned fra 60 000 til 45 000. Per 10. mai hadde det kommet ca. 16 000 ukrainere til Norge, og rundt 11 500 av dem har fått vedtak om midlertidig kollektiv beskyttelse. I tillegg har Norge tilbudt seg å omfordele 2 500 fra Moldova og stilt 550 plasser til disposisjon for medisinsk evakuering. Det utgjør bortimot 3 000 med familiemedlemmer. Så langt har svært få ukrainere ønsket å forlate Moldova, da de vil være i nærheten av hjemstedet så de kan reise hjem så fort som mulig.

Komiteen påpeker at det er viktig at ukrainske flyktninger og deres barn får tilgang på info om rettigheter og muligheter i Norge i en tidlig fase av ankomsten. Det er en viktig suksessfaktor som vi selvsagt er helt enig i,

men Senterpartiet mener dette er godt ivaretatt allerede i dag. Frivilligheten er en viktig brikke i integreringsarbeidet, og komiteen støtter at kommunene kan opprette samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner for å styrke det lokale samarbeidet. Senterpartiet vil understreke at dette ikke skal være en plikt for kommunene, og at de frivilliges innsats nettopp skal være frivillig. Det er viktig at samarbeidet tilpasses lokale forhold.

Et flertall i komiteen – med unntak av regjeringspartiene – ber regjeringen om å vurdere automatisk arbeidstillatelse for registrerte ukrainske flyktninger der det ikke er ID-tvil, f.eks. de som har biometriske pass. Regjeringspartiene er enig i at det er viktig at ukrainere kommer raskest mulig ut i jobb, men per i dag er tiden som går fra registrering til kollektiv beskyttelse – og dermed til arbeidstillatelse er på plass – kun et par uker. Det vil derfor være u hensiktsmessig å innføre nye rutiner når hurtigsporet fungerer så godt som det gjør i dag.

Mindretallet fremmer forslag om at hver enkelt skal kunne bosette seg der de selv ønsker, uten avtale med kommunene. Det vil i så fall stri mot prinsippet om at kommunene selv skal bestemme om de har kapasitet til å ta imot flyktninger, og eventuelt hvor mange. Det vil etter Senterpartiets mening være uheldig av flere grunner. For det første kan vi frykte at det vil føre til en konsentrasjon i og rundt de større byene, med ytterligere press på utleiemarkedet for boliger. For det andre er arbeidskraftbehovet stort i distriktskommunene, og det vil være uheldig om bosettingsarbeidet fører til økt sentralisering og enda større mangel på arbeidskraft i distriktskommunene.

Som nevnt har Norge sagt at vi kan ta imot 550 flyktninger med store medisinske behov; det vil si nesten 3 000 med pårørende. Disse har behov for å bli bosatt i nærheten av universitetssykehus. Plassene i disse byene bør fortrinnsvis prioriteres til denne gruppen samt personer som har familie eller andre kontaktpersoner i disse områdene. Når det gjelder de øvrige forslagene, regner jeg med at partiene selv vil gjøre rede for dem.

Når det gjelder forslagene fra Venstre i Innst. 292 S for 2021–2022, deler Senterpartiet forslagsstillernes intensjon om å få flyktningene raskest mulig ut i arbeid, men etter vår mening slår disse forslagene inn åpne dører. Når Stortinget ber regjeringen om å utarbeide en plan for rask respons dersom nabolandene ber om bistand, har den planen vært på plass i mange uker. Grunnen til at vi kun har fått noen få fra Moldova, er at flyktningene selv ikke ønsker å bli relokalisert av FN, verken til Norge eller andre land. Norge har stått parat lenge, men vi kan ikke tvinge noen hit.

Myndigheter og kommuner har gjort en kjempejobb på rekordtid når det gjelder å skaffe både bolig,

skole- og barnehageplasser og nødvendig kompetanse til barnefaglig og psykologisk oppfølging. Både kommuner og frivilligheten gjør en stor jobb for inkludering i fritidsaktiviteter. Jeg møtte en ukrainsk gutt som var utrolig fornøyd med at han hadde fått kulturskoleplass allerede den første uken etter bosetting. Vi trenger ingen ny mottaksplan når vi har en mottaksplan som fungerer.

Det viktigste fokusområdet i registreringen er søkerens identitet. Det er allerede gjort betydelige forenklinger i registreringsprosessen. All erfaring med store migrasjonsstrømmer tilsier at det også kan være noen som tilegner seg opphold på uriktig grunnlag. Derfor er det viktig at IDavklaringen er skikkelig gjennomgått. Behovet for økt effektivitet i prosessen må ikke gå på bekostning av sikkerhet.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [11:04:49]: Vi står nå i den verste humanitære krisen på det europeiske kontinentet siden andre verdenskrig, og det er tre måneder siden krigen startet. Vi har denne våren bygget opp kapasiteten i et enormt omfang og tempo for å ta imot dem som flykter fra denne krigen. For å klare å ta imot alle som har kommet, har vi tatt i bruk noen midlertidige løsninger som ikke er perfekte, og vi må hele tiden gjøre justeringer når det kommer innspill om at ting kan gjøres bedre. Men vi skal gjøre alt vi kan for at alle skal føle seg trygge og godt ivaretatt når de kommer hit.

Den 29. april la regjeringen fram en lovproposisjon med forslag til midlertidige endringer i lovverket som følge av krigen i Ukraina. Endringene fremmes for at vi skal få til en så vellykket integrering som mulig. Det har skjedd mye siden forslagene vi drøfter i dag, ble fremmet, og mange av dem er ivaretatt av regjeringens arbeid som allerede er igangsatt, og iverksatt gjennom arbeidet med lovproposisjonen jeg nettopp nevnte. Dagens temaer er altså de samme som dem vi skal drøfte neste uke i forbindelse med den lovproposisjonen.

Jeg er stolt av alt regjeringen har fått til på kort tid sammen med en rekke kommuner rundt om i hele landet. Det er lett å være utålmodig, og jeg forstår at opposisjonen ønsker fortgang i arbeidet med å få de ukrainske flyktningene integrert, enten det handler om å kvalifisere til arbeid, få en jobb, få et permanent sted å bo eller helsehjelp.

Når det gjelder forslaget om helsehjelp, er det lett å dele forslagsstillernes bekymring for helseutfordringene til dem som ankommer fra Ukraina. Vi må sikre en god oppfølging av psykisk helse, og derfor er det så bra at regjeringen har bevilget 15 mill. kr til å styrke arbeidet med psykososial oppfølging av flyktningene fra Ukraina.

For å ivareta psykososiale behov er det imidlertid også viktig å sørge for rask inkludering i lokalsamfunne-

ne. Det å komme raskt i gang med meningsfulle aktiviteter, skole og jobb er viktig for å avdempe de negative effektene av traumatiske opplevelser. Det er også viktig å minne om at integreringstilskuddet ellers skal dekke utgifter kommunene har til å tilby helsehjelp til dem som bosettes. For de kommunene som har utgifter til helsehjelp knyttet til dem som bor på mottak, har det også blitt gjort endringer i form av en økning i skjønnsstilskuddet, sånn at alle kommuner vil kunne stå bedre rustet, også de som er i en oppstartsfasen, som har større kostnader enn det som dekkes av vertskommunetilskuddet.

Så til forslaget om å utarbeide en mottaksplan for å sikre at ukrainske barn og unge blir tatt godt imot ved ankomst, herunder mottak, i skole og barnehage: Stortinget har nå til behandling en rekke forslag til endringer i det midlertidige lovverket for å sikre en god og mottaks- og bosettingsprosess og sikre at barn som kommer til Norge, skal få et opplæringstilbud så raskt som mulig. Retten til barnehageplass inntreffer ved bosetting. Da kan man søke om barnehageplass på lik linje med andre i kommunen, og man må følge kommunens inntaksregler. Kommunen kan tilby barnehage tidligere.

Regjeringen har også foreslått å gjøre noen endringer i barnehageloven, sånn at det kan bli lettere å opprette midlertidige barnehager og barnehageplasser dersom det kommer mange barn i barnehagealder. Departementet skal etter det forslaget midlertidig kunne åpne for tidsavgrensede godkjenninger etter barnehageloven.

Videre har regjeringen foreslått å bevilge 86,5 mill. kr i tilskudd til kommunene, 40 mill. kr til oversettelse og utvikling av pedagogisk barnehagemateriell og læremidler og 10 mill. kr til utvikling av digitale løsninger og fjernundervisning.

Regjeringen har altså lagt fram forslag til midlertidig endring i lovverket som følge av ankomsten av fordrevne fra Ukraina, og det foreslås endringer i regelverk innenfor flere sektorer for å håndtere en situasjon der et høyt antall fordrevne fra Ukraina kommer til Norge for å søke beskyttelse her. De midlertidige endringene foreslås opphevet 1. juli 2023, men denne loven skal vi altså debattere den 2. juni.

Mari Holm Lønseth (H) [11:09:15]: Mange tusen flyktninger har kommet til Norge fra Ukraina på veldig kort tid. Ikke siden andre verdenskrig har vi sett en større flyktningekrise i Europa. Norge skal selvfølgelig også stille opp for å hjelpe fordrevne ukrainere.

Vi har opplevd en flyktningekrise før. Det er ikke mange år siden, og etter den ble det etablert nye beredskapsplaner for å håndtere store ankomster på kort tid. Det har også vært viktig. Det er viktig at de som nå kom-

mer til Norge, får en varm velkomst. De som kommer, får nå midlertidig kollektiv beskyttelse, som betyr at de får opphold her fram til det er trygt for dem å reise tilbake. Det er en beslutning som regjeringen har tatt, og som Høyre har støttet helhjertet opp om.

For Høyre har det vært viktig at veien til å sikre at de som kommer nå, kommer seg inn i arbeid, er så kort som mulig. Derfor tok Høyre tidlig til orde for et eget hurtigspor for å få ukrainere raskt ut i jobb og aktivitet og for at arbeidstillatelse skulle komme raskt på plass, og det var behov for en helhetlig gjennomgang av alle relevante lover og forskrifter for å sikre at de også er tilpasset en ekstraordinær krisesituasjon.

Også i dag er det flertall i Stortinget for flere forslag som vil gjøre hjelpen til ukrainerne både mer effektiv og bedre. For eksempel har det kommet mange innspill om at

- informasjonen kan bli bedre, noe også Stortinget i dag slutter opp om og vil forbedre
- samarbeidet med frivilligheten må bedres
- de som trenger helsehjelp, må få det, og kommunene må kompenseres for den ekstrautgiften det medfører

Det er også viktig at det sikres en god mottaksplan for å ta godt imot barn i både skole og barnehage.

Det er to forslag jeg har lyst å knytte noen ekstra kommentarer til. Det første handler om at vi mener at regjeringen bør vurdere å innføre automatisk arbeidstillatelse for registrerte ukrainske flyktninger uten ID-tvil. Det er veldig viktig at vi nå legger til rette for at folk kan komme seg kjapt ut i jobb. I Danmark har man en ordning hvor man automatisk innvilger arbeidstillatelse etter registrering. Jeg registrerer at regjeringen, også saksordfører Greni, mener at det går fort nok med dagens system, men det kommer fortsatt mange innspill til oss om at det tar lang tid, at det er mange som har en arbeidsplass som står klar, men som ikke får lov til å begynne å jobbe. Derfor er det viktig at vi fortsetter å se på muligheten for at dette kan gå enda kjappere. Jeg håper også at regjeringen kan se til Danmark for å se om det er mulig å gjøre det for menneskene uten ID-tvil. Det er viktig for Høyre å understreke at hvis man skulle ha gjennomført en automatisk arbeidstillatelse, er det veldig viktig at det er klarlagt hvilken identitet man har. Da er f.eks. et krav om biometriske pass noe som kunne ha hjulpet på veien.

Så til det andre jeg vil knytte noen kommentarer til, og det handler om uttak av flyktninger fra Moldova: Jeg kan også ha stor forståelse for at det kan være flere årsaker til at det tar lang tid å hente ut flyktninger fra Moldova. Men jeg tror vi kan slå fast at norsk hjelp ikke nødvendigvis er så effektiv hvis det tre måneder etter at Moldova ba om vår bistand, og etter at det er fattet be-

slutning om å ta imot 2 500 – noe som Høyre også støttet opp om – har kommet bare 14 stykker. Da mener jeg at vi må se om man kunne ha løst dette på en annen måte eller hatt andre strukturer på plass som hadde gjort at norsk hjelp kunne ha blitt mer effektiv. For eksempel er det blitt sagt at når det gjelder informasjon og muligheten til å nå ut til de flyktningene som kanskje bor privat, har man ikke hatt god oversikt. Er det noe der man kunne ha lært og gjort annerledes for å stå bedre rustet for at norsk hjelp skulle være effektiv også i neste fase? Det er også derfor vi ønsker at det skal utarbeides en plan for raskt å kunne håndtere anmodninger som andre land kan komme til å sende i tiden framover.

Erlend Wiborg (FrP) [11:13:42]: Det har nå gått en liten stund siden Putin og Russland gikk til det brutale angrepet på Ukraina, og det har fått de brutale følgene vi alle med skrekk og gru kan lese om og se hver eneste dag. Det har ført til at millioner av mennesker er på flukt – internt i Ukraina, et betydelig antall har også kommet til naboland, og flere har kommet til Norge. Heldigvis er det bred enighet i Norge om at vi skal bidra, og Norge bidrar på flest mulig måter for å bistå Ukraina og ukrainere. Det skal vi gjøre.

Samtidig tror jeg at i situasjonen vi er i, der ingen heller vet helt hva morgendagen vil bringe, er det – når vi nå snakker om mottak av ukrainske flyktninger – ingen som kan være helt skråsikker på hvor mange som vil komme totalt sett, og hvor fort folk vil komme. Derfor tror jeg det er viktig at vi alle forbereder oss på størst mulig mottak, men samtidig også har forståelse for at når man omstiller mye av det offentlige apparatet så fort, vil det kunne være ting som ikke fungerer helt optimalt i starten.

Samtidig må vi, som Fremskrittspartiet har vært veldig klar på, også tenke annerledes når det gjelder mottak av ukrainske flyktninger enn vi vanligvis tenker når det gjelder mottak av flyktninger, rett og slett fordi det er en annen type flyktninger som kommer. De har andre forutsetninger for å klare seg i det norske samfunnet, med mindre behov for hjelp og introduksjon til måten man lever på og hvordan ting fungerer i Norge, enn andre flyktninger har.

Norge har bred erfaring med østeuropeere som kommer til landet vårt, da primært for å jobbe, men det er personer som kommer seg godt inn i det norske samfunn uten nevneverdig bistand fra det offentlige. Det er derfor Fremskrittspartiet har sagt at det viktigste vi kan gjøre for ukrainerne som kommer til Norge, på flukt fra bomber og forferdelige ting på grunn av krigen, er å skape mest mulig normalitet for dem, og spesielt for barna. Derfor er det viktig at færrest mulig ender på mottak, og at flest mulig raskest mulig kommer ut i kommunene.

Det er derfor Fremskrittspartiet har vært utålmodig når vi ser hvilken treghet det opprinnelig har vært i systemet rundt registreringen. Det har heldigvis blitt noe bedre nå, men fortsatt går bosettingen ut i kommunene altfor tregt. Det gjør at vi har ukrainske barn som sårt hadde trengt en skole- eller en barnehageplass for å få noe mer normalitet, men som heller har livet på vent. Det har ført til at vi har ukrainere som har klart å skaffe seg jobb, men på grunn av sendrektighet i det offentlige systemet ikke får mulighet til å jobbe. Det er derfor jeg mener regjeringen må få større kontroll og skjære gjennom i byråkratiet.

Samtidig må vi heller ikke være naive, vi må ha kontroll. Det er derfor Fremskrittspartiet har tatt til orde for en grensekontroll, som regjeringen dessverre har sagt nei til, men vi har støttet regjeringen når det gjelder behovet for å ha kontroll på henting av flyktninger. Det mener vi er fornuftig. Da må vi samtidig sørge for at regjeringen faktisk gjør det.

Jeg må si at jeg stusser over at komitéflertallets innstilling – f.eks. når det gjelder det å utarbeide en plan for å håndtere anmodninger når Ukrainas naboland ber om bistand til å håndtere flyktingene, som da har rett på kollektiv beskyttelse – er en innstilling både Arbeiderpartiet og Senterpartiet går imot og ser ut til å stemme imot i dag. Det overrasker meg stort at regjeringen ikke ønsker å være forberedt på dette.

Vi skal ta imot ukrainske flyktninger med åpne armer. Vi må sørge for at vi ikke har byråkratiske hindringer som gjør at barn og unge ikke får en barnehage eller skoleplass. Kommunene sier: Vi har ledig plass, kom til oss! Da kan vi ikke samtidig akseptere at det er det offentlige byråkratiet som hindrer det, og det er det regjeringens ansvar å rydde opp i.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Grete Wold (SV) [11:18:57]: En krig i Europa betyr at vi som nasjon må ta vår del av ansvaret for i dette tilfellet kvinner og barn som må legge på flukt fra sitt eget land. Ved å gi kollektiv beskyttelse – og etter hvert har vi også fått mindre byråkratiske ordninger for dokumentasjon og øvrig papirarbeid – går det lettere og etter hvert også noe raskere, selv om det fortsatt er utfordringer med treghet i systemet.

Så er det mye som fortsatt er usikkert: prognoser og anslag på hvor mange som kommer, hvilke erfaringer de har med seg, om de vil lykkes med å lære språket raskt og med det også kanskje klare å komme ut i lønnet arbeid. For noen vil dette gå relativt greit, men for mange, kanskje de aller fleste, vil det bli krevende, og det vil ta tid. Det er fullt forståelig i en situasjon der man har fått livet snudd på hodet, der mange har ansvar for gamle foreld-

re og små barn, og det ikke minst er mange som bærer på traumer og bekymringer for alle dem som er igjen i en krigssone. Det er derfor behov for individuelle og fleksible løsninger.

SV er opptatt av at man legger til rette for at kommuner, fylkeskommuner, Nav og ikke minst arbeidsgivere kan få opp systemer slik at flyktingene kan få påfyll av nødvendig kompetanse og opplæring. Mange steder er det et stort behov for fagarbeidere og annen arbeidskraft, og med rett kompetanseheving vil mange kunne få gode arbeidsplasser rundt i hele landet.

Det er også slik at en del har med seg en god utdanning og kompetanse som også kan brukes her hos oss. Da er det viktig at man kan få sin autorisasjon godkjent, sånn at man kan få brukt denne kompetansen. For å få dette på plass raskt vil det trolig være behov for en økt kapasitet innenfor yrkesgodkjenningssystemene. Det må vi se på som en investering, da vi sårt har behov for mange yrkesgrupper, ikke minst sykepleiere og lærere. Men det vil også for mange ikke være mulig å komme ut i arbeid på en tid og således kunne forsørge seg selv.

Vi er fortsatt i den situasjonen at mange ukrainske flyktninger bor privat, og de ønsker å fortsette med det. Det er også mange som melder om utfordringer i økonomien. Det er derfor SVs mening at man skal få den samme stønad til livsopphold som om man hadde bodd på et mottak. Det burde for så vidt gjelde alle flyktninger, slik at flest mulig kan leve et tilnærmet vanlig liv med sine rundt seg.

At vi ser ut til å få på plass en mottaksplan for å sikre at ukrainske barn og unge blir tatt godt imot, er et viktig arbeid. Det er viktig for å systematisere og sikre likebehandling. Så håper SV at man følger opp med følgeforskning og evaluering av det vi nå gjør, så våre gode erfaringer med ukrainske flyktninger også kan være med og utvikle integreringsarbeidet vårt i fremtiden.

SV har i representantforslag 177 S for 2021–2022 fremmet ti ulike, men allikevel sammenhengende forslag til tiltak for en rask og god integrering. For det første er god informasjon tidlig avgjørende og viktig, uavhengig av om man bor på mottak eller privat. Alle må få kjennskap til sine rettigheter og hvilke muligheter de har i Norge. Det gagnar alle.

Så vet vi at mange som kommer, vil ha behov for psykososial støtte, og noen også for behandling. Kartlegging av den enkeltes situasjon og utviklingen av psykososiale tilbud til barn må på plass i hele landet.

I denne situasjonen er det videre avdekket noen for dårlige mottak rundt i Norge, og når vi nå i hastverk må få opp enda flere mottak på rask tid, tydeliggjør det behovet for uavhengige tilsyn. Her må kvalitet veie tyngre enn pris når kontrakter inngås, og det er behov for tiltak slik at barn ikke utsettes for flere flyttinger enn nødven-

dig når de endelig har kommet til en trygg havn og begynner å etablere seg med venner her hos oss.

Mulighet for norskopplæring i mottak blir viktig. Det vil være en del som ikke kan bosettes ut i en kommune innen kort tid, og det er derfor viktig at man kommer i gang med språkopplæring. Deretter vil også flere ha muligheten for å kunne få en midlertidig arbeidstillatelse, slik at de kan komme seg ut i arbeid.

Introduksjonsprogrammet er en god ordning som både er en rett og en plikt for alle som kommer til oss. Så er det fullt mulig å se litt på hvor strengt man tolker denne plikten, slik situasjonen og kapasiteten er i dag. Men rettigheter er det viktig at vi ikke firer på, selv om det kapasitetsmessig er utfordrende. Her må rettighetene gjelde også dem som bosettes privat.

Vi vil også mer enn noen gang trenge samarbeid med frivilligheten, ikke minst med organisasjoner som har erfaring og kompetanse på dette området. Derfor er samarbeidsavtaler og økonomisk støtte viktig å få på plass.

Vi møter våre flyktninger fra Ukraina noe annerledes enn andre flyktninger. Derfor fremmer SV et forslag om at man iverksetter følgeforskning og evaluerer, slik at vi kan høste erfaringer fra det vi nå gjør, så det kan komme til nytte i det videre integreringsarbeidet. Dessverre er nok ikke denne flyktningstrømmen den siste vi ser. Derfor vil vi lære av dette videre.

André N. Skjelstad (V) [11:24:18]: Det gjelder den største katastrofen i Europa i moderne tid, og det er derfor vi i Venstre har fremmet disse Dokument 8-forslagene.

Det er lett å bli utålmodig, og det skal man være, men det er noen ting vi har lært i løpet av den siste tiden med tanke på penger som skal komme til kommunene. Det var en overraskelse for oss da vi så at covid-19-pengene ikke var på plass i revidert. Vi håper inderlig at det ikke skal stå på det når vi etter hvert kommer til kommunene og den flyktningkrisen vi er i. Som jeg sa til å begynne med, ble disse representantforslagene fremmet fordi vi forventet et stort antall ukrainske flyktninger til Norge. Det har vi sett at har skjedd, kanskje ikke i så stort monn som vi forutså, men det er en del utfordringer, som flere har vært innom her i dag, ikke minst i nabolandene til Ukraina. Derfor er vi nødt til å være utålmodig.

Det viser også at vi er nødt til å være utålmodig når det gjelder hva vi gjør med tanke på profesjonsutdanningen til dem som kommer hit til landet, for det kan ikke være en passivisering i mottak. Samtidig vil vi gå glipp av ressurser hvis vi ikke nyter godt av det. Vi mener at flyktningene har gode forutsetninger som kan komme til nytte i det norske samfunnet, men at det også er et gode for dem selv hvis man får til lette løp når det gjelder

autorisasjoner. Dersom man får lagt på plass praktiske forhold som bolig, grunnleggende økonomisk trygghet, helsetilbud og ikke minst barnehageplass og skoleplass, som må avklares raskt, vil de enkeltes kompetanse og arbeidserfaring være et ekstra pluss. Derfor er vi med og fremmer flere forslag i denne innstillingen. Det er også viktig at vi har fylkeskommuner, Nav og aktører i arbeidslivet som kan gi og rigge systemer som gjør at flyktningene raskest mulig kan få påfyll av kompetanse.

Vi har påpekt at EU har lagt opp et løp der ukrainske flyktninger selv velger hvilket land de ønsker asyl i på bakgrunn av kollektiv beskyttelse. Det må være mulig for den enkelte flyktning å komme til det landet man ønsker, også dersom man ikke har biometrisk pass. For flyktninger uten biometrisk pass gjelder visumplikt for å reise i Schengen-området, noe som har skapt utfordringer for en del ukrainske flyktninger. Muligheten for å få utstedt nødvisum i landene langs Schengens yttergrense har vært under press, og initiativ for å gjøre det enklere for denne gruppen å reise til det landet de ønsker å søke asyl i, ville vært enklere om flere europeiske land midlertidig avvirket den generelle visumplikten i en nødsituasjon.

Jeg er glad for at statsråden i brev til komiteen uttrykker at politiet undersøker innenlandske ID-kort sikret med ukrainsk BankID i forbindelse med undersøkelse av identiteten til ukrainere uten pass eller tilsvarende dokumentasjon.

Jeg tar opp Venstres forslag.

Presidenten: Da har representanten André N. Skjelstad tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:28:38]: Vi står i en ekstraordinær flyktningssituasjon i Europa som følge av Russlands angrepskrig i Ukraina. Flere millioner mennesker er på flukt, og per 23. mai er det registrert at 16 899 personer er kommet til Norge. Av disse har i overkant av 13 600 fått innvilget sin midlertidige kollektive beskyttelse. Per 23. mai var det bosatt 3 433 flyktninger fra Ukraina, og 5 700 er på vei til å bli bosatt. Bosettingen har tatt seg opp de siste ukene, og flere flyktninger fra Ukraina vil bli en del av norske lokalsamfunn i tiden framover. Jeg er glad for det engasjementet Stortinget har i denne saken, for det er viktig at vi får til dette i fellesskap.

Regjeringen har siden representantforslagene ble framsatt, lagt fram et tilleggsnummer til budsjettproposisjonen, Prop. 78 S for 2021–2022, og forslag til midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina. Regjeringen foreslo bl.a. å øke bevilgningen til frivillige organisasjoner som jobber med integrering, og til norskopplæring for fordrevne fra Ukraina. Regjeringen foreslo også en kompensasjons-

ordning på 50 000 kr per anmodet vedtaks plass som er stilt til rådighet for bosetting, hvis disse plassene ikke blir benyttet, og dette er nå vedtatt i Stortinget.

I lovproposisjonen vi la fram for Stortinget 29. april, foreslår vi bl.a. å innføre midlertidige endringer i integreringsloven. Her foreslås det at personer som har fått midlertidig kollektiv beskyttelse, skal ha rett, men ikke plikt til å gjennomføre kompetansekartlegging og karriereveiledning og delta i introduksjonsprogrammet. Videre foreslås det at personer med midlertidig kollektiv beskyttelse skal ha rett til opplæring i norsk etter bosetting i en kommune.

Regjeringen tar helseutfordringene til dem som ankommer fra Ukraina, på alvor. Derfor er det bevilget 15 mill. kr til å styrke arbeidet med psykososial oppfølging av flyktninger fra Ukraina. For å ivareta psykososiale behov er det imidlertid også viktig å sørge for rask inkludering i lokalsamfunnene. Vi vet at meningsfulle aktiviteter, skole og jobb er viktige faktorer for å avdempe de negative effektene av traumatiske opplevelser.

Selv om mange har et ønske om å dra hjem når krigen slutter, må vi planlegge for at de fordrevne fra Ukraina blir her en stund. Denne tosidigheten – rask og god integrering samtidig som vi åpner for at flyktningene en dag kan returnere til et fritt Ukraina – må vi hele tiden ha med oss.

Jeg er enig i at et godt samarbeid mellom kommunene og de frivillige organisasjonene styrker det lokale integreringsarbeidet. Frivillige organisasjoners viktige rolle i integreringsarbeidet har igjen blitt synliggjort de siste månedene. Mange kommuner har allerede samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner, og IMDi veileder om samarbeid mellom kommuner og frivillighet.

IMDi og Arbeids- og velferdsdirektoratet er også i gang med å utarbeide en veiledning til kommuner, arbeids- og velferdsetaten og arbeidsgivere om bruken av et fleksibelt hurtigspor som er tilpasset personer med midlertidig kollektiv beskyttelse. For en del vil det være mer aktuelt å gå rett ut i arbeid enn å delta i et hurtigspor. IMDi og Arbeids- og velferdsdirektoratet er i gang med å utarbeide en særskilt veiledning om dette også. UDI og IMDi har fått i oppdrag å utvide den forenklede kartleggingen før bosetting til også å omfatte innhenting av opplysninger om utdanning og yrke.

Det har skjedd mye siden disse forslagene ble fremmet. En stor del av disse forslagene er derfor allerede ivarettatt gjennom endringer og tiltak som er foreslått eller iverksatt av regjeringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [11:33:05]: Vi har over tid fått flere tilbakemeldinger, og får fortsatt det, om at in-

formasjonen som skal ut til ukrainske flyktninger når de kommer inn i kommunene, ofte er litt mangelfull. Man er ofte usikker på hvilke rettigheter man har, og hvor man skal henvende seg. Har statsråden noen planer for hvordan man skal kunne forbedre informasjonen for flyktningene som blir bosatt i tiden framover?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:33:31]: Det er viktig med god informasjon til dem som skal bli bosatt, og i hovedsak er det kommunene som har et ansvar for å gi informasjon.

Mye informasjon blir også gitt på mottak for de personene som bor der. Blant annet gis det informasjon om arbeidslivet og en rekke andre ting, både når det gjelder rettigheter og plikter, før man drar fra mottak. Men det er kommunene som har ansvar for sine egne innbyggere, og det gjelder også flyktninger som er bosatt i kommunen.

Mari Holm Lønseth (H) [11:34:21]: Jeg tror det noen også opplever utfordrende, er at det er veldig mange av de ukrainske flyktningene som ikke bor i asylmottak. De bor ofte privat, og da er det kanskje et ekstra sug etter informasjon. Det hadde gjerne vært bra at det hadde kommet bedre fram, og at kommunene kanskje hadde fått noe bedre veiledning for hvordan de skulle gjøre det på en bedre måte.

Statsråden sier i sitt innlegg at det jobbes fra IMDi side med en veileder til kommunene om bruk av hurtigspor. Kan statsråden si når den veilederen er på plass? Det er veldig mange som blir bosatt akkurat nå, og det er veldig viktig at man på nåværende tidspunkt får klarhet i det, sånn at folk raskest mulig kan komme seg ut i jobb.

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:35:06]: Her var det flere spørsmål på en gang.

For å ta det første først. Det finnes en del informasjon også på internett og på IMDi og UDIs hjemmesider, og den finnes også på flere språk – den er oversatt både til ukrainsk, engelsk og andre språk som skal være tilgjengelig. Men det er klart at det kan være vanskelig for en som har kommet hit til landet å ha dette klart for seg, så informasjon tror jeg vi alltid kan få mer av.

Når det gjelder arbeid, er det slik at idet man er innvilget midlertidig kollektiv beskyttelse, har man også mulighet til arbeid i Norge med en gang. Det er ikke noe som står i veien for det. Dermed er det mange som gjør det.

Når det gjelder hurtigsporet, og det er et fleksibelt hurtigspor som er en del av introduksjonsprogrammet, får man også bl.a. opplæring i den norske arbeidslivsmodellen og en del andre ting som da gjøres tilgjengelig ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Neste replikk er fra Erlend Wiborg.

Erlend Wiborg (FrP) [11:36:19]: For noen uker siden stilte jeg et skriftlig spørsmål til statsråden, som hun i praksis ikke besvarte. Det gjaldt ukrainske barn, som på grunn av treghet i det offentlige systemet ikke får begynt i barnehage eller på skole.

Mitt spørsmål til statsråden er: Vil hun oppfordre kommuner som har ledig barnehageplass eller ledig skoleplass, til å tilby dette til ukrainske barn i påvente av registrering, og vil statsråden sørge for at kommunene får dekket kostnadene knyttet til dette?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:37:06]: Jeg har lyst til å si at jeg ikke helt deler oppfatningen og den totale svartmalingen av treghet i systemet som kommer fram her. Når det gjelder f.eks. tiden det tar fra kartlegging til fordeling til en kommune, har den gått fra å være 44 dager, som er normalt når det gjelder bosetting, til 3 dager. Alle blir mer eller mindre fortløpende fordelt til en kommune, så den tregheten deler jeg ikke opplevelsen av. Og jeg synes også det er en virkelighetsbeskrivelse som er litt rar.

Når det gjelder det spørsmålsstiller spør om, tilbyr veldig mange kommuner både skole- og barnehageplass også til dem som sitter i mottak, og de har kapasitet til det. Det mener jeg er bra. Det er kjempeviktig. Blant annet har Bergen kommune tilbudt det.

Erlend Wiborg (FrP) [11:38:13]: Statsråden svarer i utgangspunktet ikke på spørsmålet. Det gjaldt de som venter på registreringen. Vil statsråden oppfordre de kommunene til å tilby barnehageplass og skoleplass i påvente av registreringen? Det var spørsmålet som statsråden ikke besvarte.

Jeg kan stille et annet spørsmål, det handler om arbeidstillatelse: Som statsråden helt riktig sier, vil man, når man har fått innvilget kollektiv midlertidig beskyttelse, også få arbeidstillatelse. Men det vi har tatt til orde for, er at personer med kjent identitet fra Ukraina, som vil få oppholdstillatelse og arbeidstillatelse i Norge, kan få arbeidstillatelse fra dag nummer én. Hvorfor vil ikke statsråden sørge for det? Da kan de som har fått tilbud om jobb, faktisk begynne å jobbe, på samme måte som det man har innført i Danmark? Hvorfor skal man vente på byråkratiet i en så unødvendig sak?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:39:14]: Til det første spørsmålet: Her må jeg bare gjenta det jeg sa, at det er mange kommuner som tilbyr barnehageplass og skoleplass i mottaksfasen. Det var jo det som var spørsmålet: Det er tiden fram til man er ferdigregistrert og ferdig kartlagt, som er mottaksfasen i denne sammenheng.

Til det andre spørsmålet: Nå er justisministeren til stede, og hun er kanskje bedre egnet til å svare på det. Men det som skiller seg fra arbeidsinnvandring i denne

saken, er at man får innvilget muligheten til å arbeide fra man har fått innvilget kollektiv midlertidig beskyttelse. Har man arbeid, kan man få arbeidstillatelse uten å ha fått innvilget dette. Det er det som skiller dette – hvis man ikke har et arbeid i utgangspunktet, får man heller ikke arbeidstillatelse uten kollektiv midlertidig beskyttelse.

Grete Wold (SV) [11:40:25]: Det har nå gått tre måneder siden krigen brøt ut, og vi begynte etter hvert å forstå at vi kom til å få en stor oppgave med å ta imot veldig mange flyktninger ute i kommunene våre på kort tid. Det var også flere som var nede og hentet flyktninger på egen hånd, delvis fordi vi ikke maktet å hente så mange som hadde behov for det, i nærområdene. I den forbindelse så vi eksempler på at mennesker ble forsøkt utnyttet, og det var ikke alle disse hjelperne som hadde de beste hensikter. Det er også en viss fare for at dette kan skje ved privat bosetting, og at det er en viss sårbarhet også i arbeidslivet.

Hvilke erfaringer har statsråden så langt med dette, og hvilke tiltak er satt i verk eller vil iverksettes for å forebygge og forhindre dette?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:41:10]: Jeg regner med at justisministeren kan gjøre litt mer rede for det som har skjedd i transportfasen. Norske myndigheter har ikke anbefalt å hente. Det er vanskelig for flyktninger å se forskjell på de med gode intensjoner og de med dårlige intensjoner.

Når det gjelder den sårbarheten som mange flyktninger har, og faren for at de kan bli utnyttet, ser vi i arbeidslivskriminalitetssaker at hvis man ikke kan språket og har svak tilknytning til Norge, er faren for å bli utnyttet mye større enn hvis man kan språket og kjenner det norske systemet. Derfor utarbeides det en veileder som IMDi og arbeids- og velferdsetaten skal benytte. Jeg besøkte også a-krimssenteret i Bergen på fredag. De har også vært ute på mottak og driver med oppsøkende arbeid.

Tobias Drevland Lund (R) [11:42:27]: Tidligere i mai kunne vi lese om at Norges mest befolkede kommune, Oslo, hadde bosatt kun i underkant av 100 flyktninger. Nærmere mine egne hjemtrakter kunne Larvik fortelle Østlands-Posten at de hadde bosatt kun tre ukrainske flyktninger. Og langt færre flyktninger er bosatt i Distrikts-Norge. Jeg er glad for at statsråden orienterte om at det nå går raskere, og jeg gleder meg til å se resultatene av det. Men mitt spørsmål til statsråden er likevel:

Hvorfor har dette tatt så utrolig lang tid?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:43:04]: Som jeg også tidligere har gjort rede for, har det vært en flaske-

hals knyttet til registrering og kartlegging. Det er løst, og dermed søkes flyktningene nå mer eller mindre umiddelbart ut. Det er også et antall flyktninger som ikke har bedt om hjelp til bosetting, og som dermed ikke er en del av det totale tallet.

Når det gjelder de som er fordelingsklare, men som ikke er enten blitt søkt ut eller blitt bosatt, er det 848. Omtrent halvparten av dem er ikke blitt fordelt rett og slett fordi de har et familiemedlem som ikke er ferdig kartlagt, og dermed er det hensiktsmessig å vente til det skjer. Kommunene har meldt inn en tidsplan om at de kan bosette 20 500 flyktninger innen utgangen av august, og dersom kommunene realiserer den innmeldte kapasiteten, vil alle flyktninger som har ankommet Norge hittil og som ønsker bosetting med offentlig hjelp, kunne bli bosatt senest innen august.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Emilie Mehl [11:44:28]: Det er tre måneder siden krigen brøt ut i Ukraina, og fortsatt ser vi at ukrainere drives fra hjemmet sitt. Om lag seks millioner flyktninger har kommet til nabolandene, og rundt 17 000 har søkt om beskyttelse i Norge. Regjeringen er – som også arbeids- og inkluderingsministeren snakket om – veldig opptatt av at vi skal sørge for at de som kommer til oss fra Ukraina, skal få et trygt og godt opphold, og at de raskt kan delta i det norske samfunnet.

Disse representantforslagene berører en rekke ulike temaer i håndteringen av Ukraina-situasjonen. Først vil jeg si at regjeringen fortsatt fraråder private transportinitiativer, noe som vi med god grunn har gjort helt siden krigen brøt ut. Selv om det store flertallet av dem som vil hjelpe mennesker som er på flukt, har gode intensjoner og prisverdige motiver, medfører sånne private initiativer en risiko for å utnytte sårbare personer, som flyktningene er. Sånne forhold er det krevende for myndighetene å avdekke – både i Ukraina, i deres naboland og her hjemme. Derfor er regjeringen helt klar på at overføring av flyktninger må skje på en ordnet og regulert måte. Det er et pågående samarbeid med andre europeiske land og med myndighetene i Ukrainas naboland om å legge til rette for mottak av fordrevne i europeiske land. Norge er en del av det samarbeidet, og jeg mener det er løsninger som bidrar til trygghet, både for de fordrevne og for landet som er involvert. Det bidrar også til at flere land tar ansvar og stiller seg til disposisjon for å overføre flyktninger.

Når det gjelder fordrevne fra Moldova – som er det eneste landet som har anmodet om den typen bistand – har regjeringen svart raskt med å tilby overføring av 2 500 flyktninger. Det er Utlendingsdirektoratet, sammen med politiet, som tar stilling til en hensiktsmessig gjennomføring, herunder transportløsninger. Det har

vært belyst i debatten hvorfor det ennå ikke har kommet flere hit enn et lite antall.

Når det gjelder mindretallsforslaget om å oppheve visumkravet for ukrainske borgere uten biometrisk pass, viser jeg til at visumkravet følger av felleseuropeisk regelverk. EU-kommisjonen anbefaler imidlertid at yttergrenseland og transitland innvilger nødvisum til ukrainere som vil reise videre. Jeg vil understreke at alle som søker beskyttelse på norsk grense, får slippe inn i Norge, uavhengig av hvilken dokumentasjon de har. I registreringsprosessen for kollektiv beskyttelse blir det fokusert mye på å avklare søkerens identitet. Hele veien har det vært viktig å balansere behovet for en effektiv saksbehandling og raske løsninger mot behovet for sikkerhet for alle involverte. I tilfeller hvor identiteten er uklar, vil politiet undersøke relevante forhold som kan opplyse saken, f.eks. ukrainske innenlandske ID-kort, som er sikret med ukrainsk bank-ID.

Omtrent halvparten av fordrevne ukrainere som har kommet til Norge, bor privat. Regjeringen har midlertidig utvidet ordningen med alternativ mottaksplass, AMOT, til å omfatte fordrevne fra Ukraina med midlertidig kollektiv beskyttelse. Utvidelsen innebærer at kommuner hvor fordrevne fra Ukraina bor i privat regi, kan få tilskudd fra UDI fram til bosetting for å dekke bl.a. kommunale tjenester og ytelser til livsopphold for den fordrevne. Ordningen er frivillig for kommunene og skiller seg fra normal asylsaksbehandling. Kommunene har gode rutiner for krisehåndtering etter pandemien, og kapasiteten i helsetjenesten i kommunene er generelt god. De regionale helseforetakene har gjennomført tiltak for å øke kapasiteten for å forberede seg på en stor tilstrømming av fordrevne fra Ukraina.

Barn og unge som får midlertidig kollektiv beskyttelse, skal kunne leve et fullverdig liv i Norge. De får gå på skole og i barnehage; kommunene har en plikt til å gi et opplæringstilbud til barn i grunnskolealder så raskt som mulig. Til slutt: Dersom ankomsttallene fortsetter på nåværende nivå, vil UDI vurdere å redusere mottakskapasiteten. En rekke hensyn utover pris og kvalitet må være med i vurderingen, f.eks. skal barnets beste være et grunnleggende hensyn i forbindelse med både etablering og eventuell nedleggelse av mottak. I den løpende dimensjoneringen av mottaksporteføljen – hvor behovet stadig er i endring – vil UDI være best til å avveie hensynene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [11:49:45]: Vi får se, men statsråden kan i alle fall kanskje svare på mitt spørsmål, og det handler om arbeidskraft. Arbeidslivet i Norge har et stort behov for arbeidskraft, og det er veldig mange ukrainske flyktninger som står klar til å begynne i

jobb. Vi kan f.eks. se det innen reiseliv. Servering er også en bransje som virkelig trenger arbeidskraft. Regjeringen har tidligere gitt inntrykk av at saksbehandlingen nå går så fort at det ikke er behov for noen nye ordninger for automatisk å gi arbeidstillatelse til dem som er registrert, hvor det ikke er noen ID-tvil. Men vi får fortsatt tilbakemeldinger om at det går for sakte. Det er folk som står klar til å kunne begynne i jobb, men hvor offentlige systemer gjør at man ikke raskt nok kommer ut i arbeid, fordi man ikke har tillatelsene på plass. Spørsmålet mitt er: Er statsråden enig i at en ordning der ukrainske flyktninger som det ikke er ID-tvil om, automatisk får arbeidstillatelse når de er registrert, ville ha vært positiv for den enkelte?

Statsråd Emilie Mehl [11:50:46]: Hvis det skulle ha vært et godt forslag, måtte det ha vært sånn at det var en stor flaskehals i tiden som går fra registrering til vedtak om midlertidig kollektiv beskyttelse, og det er ikke tilfellet. Derfor mener jeg at det forslaget ikke bør gjennomføres nå.

Tvert imot kan en sånn ordning, hvor man gir arbeidstillatelse knyttet til registreringstidspunktet, føre til mer byråkrati, for vi må da inn med enda et nytt system som kommer til å ta tid og ressurser. Det vil også kunne føre til en usaklig forskjellsbehandling overfor andre asylsøkere, for før man har fått behandlet søknaden om midlertidig kollektiv beskyttelse, er man per definisjon en asylsøker. For de aller fleste går vedtaket veldig fort. For noen må politiet inn og gjøre nærmere undersøkelser for å være sikker på f.eks. identitet eller andre forhold.

Mari Holm Lønseth (H) [11:51:48]: Det er allerede en forskjellsbehandling mellom dem som søker midlertidig kollektiv beskyttelse, og andre asylsøkere, ved at de sistnevnte ikke kan søke om arbeidstillatelse mens de får søknaden sin behandlet. Det kan godt være at det for veldig mange går veldig fort, men vi får fortsatt tilbakemeldinger om at det tar lang tid å få vedtaket fattet. Det var derfor jeg sendte statsråden et skriftlig spørsmål med spørsmål om å få oversikt over saksbehandlingstiden for de ulike. Jeg håper likevel at regjeringen også vil fortsette å vurdere ulike tiltak som gjør at det vil gå kjappere å få folk ut i jobb.

Det andre spørsmålet mitt handlet om det å ha muligheten til å svare på anmodninger kjapt. Det er klart at det tok nesten tre måneder fra Moldova først ba om vår hjelp til vi klarte å få noen flyktninger fra Moldova til Norge. Jeg synes det burde ha gått fortere å komme med vår hjelp. Jeg håper statsråden også kan svare på hvilke initiativer i EU Norge deltar i for å kunne svare raskt på anmodninger fra andre land.

Statsråd Emilie Mehl [11:52:49]: Det gikk veldig raskt fra krigen brøt ut til det ble et behov for å bistå andre land. Jeg tror vi skal sette tid litt i perspektiv her, for vi er tre måneder ut i en krig som har fått omfattende konsekvenser for hele Europa og for Norge. Norge sa ja til å ta imot 2 500 flyktninger fra Moldova tre uker etter at krigen var et faktum. Når det har tatt lang tid, har vi jo diskutert det i debatten. Det er bl.a. fordi folk som er på flukt fra Ukraina, ønsker å bli værende i nærområdene, ønsker å bli i Moldova i stedet for å reise til Norge, og det har jeg forståelse for. Vi står klare til å hjelpe. Vi deltar i en felleseuropeisk plattform, som også andre land kan be om bistand gjennom hvis de ønsker det. Jeg kan aldri tenke meg at Høyre, som de fremste forsvarerne av norsk EU-medlemskap, synes at det er negativt.

Erlend Wiborg (FrP) [11:53:57]: I svarbrevet til komiteen er statsråden tydelig på viktigheten av at vi må ha trygg identitet på dem som kommer, og det er noe Fremskrittspartiet er helt enig i. Det er også derfor vi går imot flere av forslagene i det ene representantforslaget i dag, for vi må være trygge på hvem som kommer til Norge. Som statsråden selvfølgelig er helt klar på, blir de som ikke har biometrisk pass, selvfølgelig ikke avvist på grensen. De slipper inn, og man må ha en grundig kontroll slik at man vet hvem de er. Det Fremskrittspartiet har vært bekymret for, og som vi har sett ved tidligere større flyktningkriser, er at man har kriminelle som ønsker å utnytte krisen til å snike seg inn i Schengen – inn i Norge.

Mitt spørsmål til statsråden er: Har det nå vært eksempler på at kriminelle eller andre har utnyttet situasjonen til å komme seg inn i Schengen – eller inn i Norge?

Statsråd Emilie Mehl [11:54:58]: Vi vet godt at denne type situasjoner kan utnyttes av kriminelle, både når det gjelder det å foreta ulovlige grensepasseringer og komme seg inn i Schengen-området og ta seg videre fra Schengen yttergrense og innover i andre land, og når det gjelder det å utnytte sårbare flyktninger gjennom menneskehandel eller annen type kriminalitet. Det er derfor regjeringen helt siden utbruddet av krigen har vurdert hvordan vi best mulig skal sikre kontroll med dem som er i Norge. Vi har hatt en løpende vurdering av å innføre grensek kontroll. Vi mener at det riktige har vært å bruke ressursene i politiet bl.a. på forsterket grenseovervåking og territorialkontroll, altså at man kan kontrollere personer ikke bare på grensen, men også andre steder på territoriet for å møte dette problemet. Politiet har høy oppmerksomhet på dette, og de håndterer de sakene som måtte være.

Erlend Wiborg (FrP) [11:56:00]: Spørsmålet var, for å gjenta det: Har det vært konkrete eksempler på at per-

soner nå har utnyttet flyktningstrømmen fra Ukraina – at de har benyttet seg av den til å komme seg inn i Norge?

Statsråd Emilie Mehl [11:56:18]: Som sagt er det ikke riktig av meg å kommentere enkeltilfeller, men på generelt grunnlag er vi kjent med at slike situasjoner utnyttes til å komme seg inn. I Norge har vi en ytre Schengen-grense, i Finnmark. Der har det vært lite tilstrømming. Men når det gjelder de landene som har store Schengen-yttergrenser mot Ukraina, er det også veldig viktig for Norge at de har god kontroll på sine grenser, i og med at området i stor grad er uten grensekontroll videre innover.

Grete Wold (SV) [11:57:03]: Nå ser vi at det er stadig flere flyktninger som blir bosatt rundt i landet, og vi får håpe at flere kommuner også får muligheten til å ta imot så raskt som mulig. Dessverre er det mange som fortsatt bor på mottak, og kanskje kommer flere til å gjøre det også over en tid. Vi ser at det er noen forhold på en del mottak som ikke er akseptable på noen som helst måte. Det kan handle om bygninger, men det kan også handle om penger og hvilke systemer for mat og andre viktige basisbehov som blir lagt til rette for.

Hvilken oversikt har statsråden over hvordan det står til på våre mottak, og hvilke tiltak har man eller vil man iverksette for å sikre at man har en forsvarlig og god standard?

Statsråd Emilie Mehl [11:57:39]: Regjeringen har vært krystallklar hele veien på at mottaksdrift må skje på en forsvarlig og god måte. Vi skal ivareta barn og unge som kommer. Vi skal generelt gi ukrainerne et godt tilbud. I Norge har vi et system som gjør at UDI har ansvar for mottaksdrift. Det er personer der med mye erfaring på dette området. De har erfaring fra andre flyktningkriser, og jeg har høy tillit til at de håndterer opprettelse, drift og eventuell nedleggelse av mottak når det måtte stå for tur, på en god måte.

Tobias Drevland Lund (R) [11:58:26]: 9. mai kunne vi lese i Dagbladet om den ukrainske flyktningen Marina Kutsenko, som fortalte at hun etter å ha bodd på akuttmottak i Norge siden mars, lånte nesten 16 000 kr for å overleve. Problemet for Marina er ikke bare lave satser, hun kunne også fortelle at hun ikke hadde fått utbetalt en eneste krone av det hun har krav på.

På det minste kan en som bor på mottak i Norge uten barn, motta så lite som 15 kr dagen. Dette skal dekke klær, transport, telefon, medisiner, hygieneartikler og andre ting man trenger i hverdagen. I et svar på skriftlig spørsmål fra undertegnede svarer statsråden at ytelsesnivået er nøkternt. Mitt spørsmål er likevel: Mener stats-

råden det er for lite på det minste å gi 15 kr om dagen til beboere på mottak?

Statsråd Emilie Mehl [11:59:19]: Hvor mye hver flyktning mottar, varierer ut fra hva slags tilbud det er på mottaket, f.eks. om man får mat eller ikke. For dem som bor i private hjem, har vi, som jeg var inne på i mitt innlegg, åpnet for at kommunene også der kan delta i AMOT-ordningen, som vil kunne gi dem noe stønad, så det beløpet representanten Drevland Lund refererer til, er ikke et generelt beløp. Jeg mener ikke det er grunn til å endre de satsene som gjelder nå.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Sørvik (A) [12:00:13]: Et bredt flertall på Stortinget har støttet regjeringens krisepakker og umiddelbare tiltak i forbindelse med krigen i Ukraina. Det innebærer en betydelig styrking av apparatet for mottak og bosetting av flyktninger i Norge etter Russlands invasjon av nabolandet.

Når det gjelder spørsmålet om avvikling av visumplikt, er det greit å vise til svarbrevet og dagens innlegg fra statsråden som peker på at det følger av felleseuropeiske regelverk – som Norge er bundet av – at ukrainske borgere i utgangspunktet må ha biometrisk pass for å være omfattet av visumfriheten og dermed kunne reise fritt i Schengen-området. EU-kommisjonen har anbefalt at ukrainske borgere uten biometriske pass får utstedt nødvisum av det landet de har reist inn i, dersom de har behov for å reise videre. Det er opp til landene langs Schengens yttergrense og eventuelle transittland om de vil utstede slike visum.

Alle ukrainske borgere som kommer til norsk grense og vil søke beskyttelse, får imidlertid rett til innreise uavhengig av hvilke reisedokumenter de har. Vi mener derfor at det ikke er behov for å unnta ukrainske borgere fra visumkravet.

Utlendingsdirektoratet og politiet har gjort vesentlige forenklinger i registreringsprosessen for ukrainske asylsøkere, og et av fokusområdene i registreringen er å avklare søkerens identitet. ID-avklaringsarbeidet er viktig for å sikre at vi vet hvem som til enhver tid oppholder seg i Norge, og at ikke falske ID-dokumenter benyttes til å begå kriminelle handlinger eller til å tilegne seg oppholdstillatelse på uriktig grunnlag.

Så er det i debatten belyst ganske grundig situasjonen med overføring av 2 500 personer fordrevet til Moldova, så det skal jeg ikke gå inn på. Jeg registrerte at statsråden kanskje fikk litt kort taletid på slutten, men jeg vil anta at statsråden kanskje vurderte å kommentere mindretallsforslaget som går på innføring av en uavhen-

gig tilsynsordning for asylmottak. Da kan jeg minne om at vi har til behandling Prop. 80 L for 2021–2022, som nettopp skal lovfeste en tilsynsordning med omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak. Den debatten tar vi den 8. juni.

Tobias Drevland Lund (R) [12:03:09]: I forslaget om rask og god integrering blir det i dag gjort tre viktige vedtak som Rødt støtter – at det automatisk skal innvilges arbeidstillatelse for registrerte ukrainske flyktninger, hvor det ikke er identitetstvil, at deres barn får en styrket tilgang til informasjon om sine rettigheter og muligheter i Norge i en tidlig fase, og at regjeringen må ta initiativ til at kommunene oppretter samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner for å styrke det lokale integreringsarbeidet. Dette er viktig.

Norske myndigheter gjorde seg også noen erfaringer med rask oppbygging og nedbygging av mottakskapasitet i årene 2015 og 2016. Kappløpet for å få nok mottaksplasser øker også risikoen for at useriøse aktører ikke blir fanget opp. UDIs kapasitet til å gjøre kontraktsoppfølging blir i en slik situasjon følgerlig mindre, og det synliggjør behovet for en egen, uavhengig tilsynsordning. Det er positivt at disse argumentene nå har blitt ført når det gjelder mottak for enslige mindreårige som er til behandling, men det er også sårbare flyktninger i alle ordinære asylmottak, og nå også en stor andel barn.

Helt siden angrepet på Ukraina startet, og etter at det har kommet flere ukrainske flyktninger til Norge, har det dukket opp flere av det jeg vil kalle urovekkende historier om steder som skal bli, eller har blitt, akutt- og asylmottak rundt i Norge. Eieren for et mottak på Vestlandet – jeg trenger ikke å nevne navn – som har driftet dette mottaket, ble kjent skyldig og dømt for grov utnyttelse av en kvinne, og likevel fikk han kontrakt med Hero Norge for å drifte et akuttmottak.

En annen svært useriøs aktør, på Sørlandet, drev tidligere en rusinstitusjon, men tilsynsrapporten fra statsforvalteren den gangen konkluderte med brudd på lov om spesialisthelsetjenesten, lov om helsepersonell, forskrift om pasientjournal, forskrift om legemiddelhåndtering og forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. Etter å ha hivd ut alle de eksisterende brukerne, skulle de likevel starte et akuttmottak. En av de tidligere ansatte ved denne institusjonen sa, ifølge Klassekampen:

«At det ikke blir sjekka mer rundt mennesker som skal ta seg av flyktninger, det forstår jeg ikke. Det bør være innlysende at de ikke evner å ta vare på folk».

Jeg er helt enig i dette. Det er åpenbart at det mangler sterke nok kontrollmekanismer i dag, når slike useriøse aktører får lov til å holde på. Det skremmer meg, og det

burde også skremme alle i denne salen med tanke på hvem som skal ta seg av folk på flukt. Derfor er det synd at forslag nr. 4, fra Rødt og SV, om at Stortinget ber regjeringen innføre en uavhengig tilsynsordning for asylmottak, blir nedstemt her i dag. Det er også synd at forslag nr. 5 blir nedstemt, for hvis vi skal lære noe av forrige gang Norge tok imot en stor andel flyktninger, burde også forslaget fra Rødt og SV om at vi, når vi etter hvert skal trappe ned, vektlegger kvalitet mer enn pris når vi ser på nedleggelse av asylmottak, slik at man beholder de kvalitativt beste mottakene. Det tror jeg hadde vært best, både for samfunnet og ikke minst for flyktningene selv.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 4 og 5.

Sak nr. 6 [12:06:22]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad og Dag-Inge Ulstein om å stille alle saker i utlendingsforvaltningen som berører barn, i bero og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aram Karim, Audun Hammer Hovda, Marian Hussein og Mona Fagerås om alternative reaksjoner til utvisning og styrking av barnets beste (Innst. 299 S (2021–2022), jf. Dokument 8:101 S (2021–2022) og Dokument 8:106 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Erlend Wiborg (FrP) [12:07:33] (ordfører for saken): Saken vi nå behandler, er en innstilling basert på to representantforslag, fra henholdsvis Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti. Komiteen valgte å behandle dem felles, da de berører samme problematikk. Representantforslaget til Kristelig Folkeparti går ut på å stille alle utlendings saker som berører barn og deres foreldres opphold i Norge, i bero, i påvente av utredningsarbeidet som er igangsatt av Utlendingsdirektoratet knyttet til dette.

Forslaget til Sosialistisk Venstreparti går enda mer konkret inn i håndteringen av slike saker, da de foreslo at man som hovedregel bør ha andre reaksjonsformer enn utvisning. De ønsker også en sterkere vektning av barnas beste, og også at det som hovedregel skal gis opp-

hold på humanitært grunnlag i stedet for familieinnvandring i saker som omhandler barn med oppholdstilatelse og foreldre med avslag på asylsøknaden.

Alle disse forslagene anbefales avvist av komiteens flertall, så jeg går ikke grundigere inn på dem, men jeg regner med at forslagsstillerne selv argumenterer ytterligere for forslagene.

Så tror jeg også at presidenten har glemt å starte tiden. Det gjør i utgangspunktet undertegnede ingenting med fri taletid, men jeg er usikker på om resten av komiteen og Stortinget setter pris på det.

Presidenten: Da er det ca. 1 minutt og 30 sekunder igjen.

Erlend Wiborg (FrP) [12:09:09]: Det er bra.

Fremskrittspartiet er for en streng innvandringspolitikk, og vi har mange debatter i denne sal om hvor streng politikken skal være. Noen ønsker å myke opp og andre ønsker en strengere politikk. Men det er ett grunnleggende prinsipp jeg mener vi alle må være enige om. Det er at når man først har satt et sett kriterier for hva som skal til for å få opphold og beskyttelse i Norge, må man samtidig sørge for at de som får avslag på søknaden, ut fra det gjeldende regelverk, faktisk forlater landet. Det innebærer også at de som motsetter seg å forlate landet når de har fått avslag, må uttransporteres, om så med makt.

Norge er heldigvis en god rettsstat, og er det ett område hvor en har mange ankemuligheter og mulighet til å få prøvd saken sin gjentatte ganger, så gjelder det de sakene vi diskuterer her i dag. Vi kan heller ikke komme i en situasjon der barn benyttes som en brekkstang for å få opphold i landet. Vi må sørge for at de som har et reelt behov for beskyttelse, skal få det, mens de som ikke har behov for beskyttelse, ikke skal få det.

Terje Sørvik (A) [12:10:54]: Regjeringspartiene er tydelige på at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører barn. Det framgår også av Hurdalsplattformen.

En rettferdig og bærekraftig innvandringspolitikk må ivareta både nødvendige kontrollhensyn og hensynet til barnets beste på best mulig måte i alle saker. På disse spørsmålene viser vi til arbeidsgrupperapporten om terskelen for utvisning i saker som berører barn, som ble overlevert Justis- og beredskapsdepartementet i februar, og til svarbrev fra statsråden av 2. mars 2022, hvor det framkommer at departementet nå arbeider med en gjennomgang og vurdering av de ulike forslagene i denne rapporten. Departementet har allerede rettet en henvendelse til UDI om å gjennomføre eller forberede gjennomføring av de fleste av de tiltakene som arbeidsgruppen står samlet om.

Når det gjelder de forslagene som går direkte på å justere terskelen for utvisning, var arbeidsgruppen delt i sitt syn på hvor omfattende justeringer som burde anbefales. Departementet opplyser at de derfor har behov for å vurdere grundigere om det skal legges opp til en justering av terskelen, og eventuelt hva slike endringer skal gå ut på. Det understrekes i svarbrevet at departementet også ønsket å vurdere andre mulige justeringstiltak enn det arbeidsgruppen har foreslått.

En videre vurdering av hvilke tiltak som er best egnet for å styrke barnets beste i utvisningssaker, bør inngå i den helhetlige oppfølgingen av rapporten fra arbeidsgruppen, slik regjeringen nå legger opp til. Det er viktig å nevne at rapporten omhandler utvisningssaker særskilt.

Regjeringen har på bakgrunn av regjeringserklæringen allerede igangsatt en gjennomgang av utlendingsmyndighetenes praksis på dette området, som en del av det helhetlige arbeidet med ivaretagelse av barnets beste i alle typer utlendingssaker.

Når det gjelder forslaget om å stille alle saker som berører barn, i bero, viser jeg til svarbrev fra statsråden, hvor det understrekes at det i ovennevnte rapport framkommer at det ikke er noen avgjørende forskjeller mellom dagens praksis og de forpliktelsene Norge har etter folkeretten. Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler statsrådets vurdering av at det på bakgrunn av foreliggende informasjon ikke er grunnlag for å stille enkeltsaker i bero.

Det er viktig å understreke at det er forvaltningen og domstolene som håndterer enkeltsaker, og som må veie hensynet til barnets beste opp mot innvandringsregulerende hensyn, i henhold til gjeldende lovverk og folkerettslige forpliktelser.

Presidenten: Presidenten opplyser om at det er noe problemer med det tekniske systemet, men vi kjører det manuelt, så det er alltid én klokke som er riktig. Og hvis ikke den på talerstolen viser når det er 30 sekunder igjen, skal presidenten prøve å gi beskjed om det.

Mari Holm Lønseth (H) [12:13:59]: For Høyre er det viktig at det skal tas hensyn til barnets beste, og vi mener også at dagens lovgivning allerede legger det hensynet til grunn gjennomgående. For eksempel skal det som hovedregel ikke være sånn at barn skal måtte svare for feil som foreldrene eller besteforeldrene deres gjør.

Solberg-regjeringen foreslo og fikk gjennomslag for et nytt tiltak i form av tilleggstid for permanent opphold ved alvorlige brudd på utlendingsloven. Det ble også i vår regjeringstid nedsatt en ekstern arbeidsgruppe som skulle se nærmere på terskelen for utvisning i saker som berører barn. Den rapporten er nå er fremlagt, og arbeidsgruppen har vært delt i sitt syn, selv om vi overord-

net kan si at de sier at det ikke er noen avgjørende forskjell mellom dagens praksis og våre folkerettslige forpliktelser.

Når man leser forslaget fra forslagsstillerne, kan man nærmest tro at det i dag ikke gjøres noen avveining av barnets beste i utvisningssaker. Men det er ikke riktig. Hensynet til barnets behov for stabilitet og kontinuitet og barnets psykiske og fysiske helsesituasjon skal vektlegges. I vedtak som berører barn, skal det også vises til hvilke vurderinger som er gjort av barnets situasjon, hvordan hensynet til barnets beste er vurdert, hvilke innvandringsregulerende hensyn som er vurdert, og avveiningen mellom eventuelle motstridende hensyn. Selv om barnets beste skal både vurderes og vektlegges, vil det også være tilfeller der brudd på utlendingsloven må få reaksjoner i form av utvisning. Men det er det også riktig at man i henhold til dagens regelverk lar utlendingsmyndighetene og eventuelt domstolene ta stilling til.

Vi registrerer at regjeringen har mottatt rapporten fra den eksterne arbeidsgruppen, og at man eventuelt skal se på oppfølging av den fra regjeringens side i det videre arbeidet. Vi vil imøtesee eventuelle endringsforslag regjeringen måtte finne grunn til å fremme.

Kari Mette Prestrud (Sp) [12:16:22]: Hensynet til barnets beste i utlendingsaker er – og skal være – et viktig hensyn, men hensynet til en rettferdig, forutsigbar og restriktiv utlendingspolitikk i Norge er også viktig.

Det er 100 millioner på flukt i verden, altså nesten 20 ganger flere enn det totale innbyggertallet i Norge, og enda flere kunne tenke seg å flytte til et bedre land. I Norge lever vi ikke tett i forhold til andre land, men vi er få mennesker, som har bygd opp en velferdsstat som er basert på prinsippet «gjør din plikt, krev din rett». Dette er i stor grad årsaken til at Norge er rangert som et av verdens beste land å bo i. Velferdsstaten finansieres nemlig ikke av seg selv.

Representantene Karim, Hovda, Hussein og Fagerås foreslår i denne saken at reaksjon ved å oppgi feil opplysninger til norske myndigheter som hovedregel skal være en annen reaksjon enn utvisning. Så hvis man uriktig oppgir å være fra et land som gir rett til asyl, skal man likevel få bli, selv om man ikke har rett på opphold. Representantene mener nemlig hovedregelen for reaksjon skal være en bot, et gebyr eller et tillegg til botiden. Dette mener de skal gjelde i de tre første årene man er i Norge, hvis man har barn.

Senterpartiet mener at det ikke skal lønne seg å lyve for norske myndigheter. Vi har i den senere tid hatt noen saker om barn som har vært i Norge i svært lang tid før det er kommet fram at foreldre har oppgitt feilaktige

opplysninger om opprinnelsesland. Men i løpet av de tre første årene i Norge har man ikke opparbeidet seg en særlig tilknytning til Norge. Dette er tilsvarende tid som for en student som tar en bachelor-grad i et annet land.

Hvis det ikke er noen risiko ved å oppgi feil opplysninger, vet vi at dette vil tiltrekke seg langt flere som ønsker seg et bedre liv her. Vi i Senterpartiet er villige til å gi en mildere reaksjon der hvor de feilaktige opplysningene ikke har vært avgjørende for å få opphold i Norge. Men forslaget fra SV-representantene snur dette helt på hodet og sier at som hovedregel skal man kunne lyve for norske myndigheter uten at dette får konsekvenser for oppholdet i Norge. Dette er mer enn naivt. I Senterpartiet ønsker vi en ansvarlig og rettferdig flyktning- og innvandringspolitikk. Den må nødvendigvis være restriktiv, da vi ikke kjenner grensene for hvor omfattende innvandringen ville vært uten et strengt regelverk.

Grete Wold (SV) [12:19:31]: Det er noen grunnleggende prinsipper som alle støtter. De er ofte forankret i Grunnloven, i menneskerettigheter eller i barnekonvensjonen. Det er forhold som sikrer alle mulighetene for et godt liv, trygg oppvekst for barn, stabilitet og retten til et familieliv. Det er alle enige om. Så skilles vi litt når det gjelder politisk ståsted – og med det litt ulike meninger om hvordan dette skal se ut i praksis, og om hva som skal til for at det ikke skal gjelde for alle.

Saken vi behandler i dag, handler om barnefamilier som bor i Norge, som er et trygt land å vokse opp i for de aller fleste, men for noen barn er det ikke trygt. Noen opplever å måtte skilles fra en av sine foreldre, enten fordi denne av ulike årsaker har brutt utlendingslovgivningen – det er ofte brudd som har skjedd mange år tilbake – eller at det kun er tvil og mistanke om at så har skjedd.

Innvandringsregulerende hensyn har i altfor stor grad vært, og er, dominerende. Vi får henvendelser fra fortvilte foreldre og fra ungdommer som opplever at de må vokse opp uten mor eller far, barn som er konstant bekymret for hvordan mamma eller pappa har det i et annet land. Dette er ikke barns beste, et prinsipp som i utgangspunktet alle var enige om, men praksis viser at dette ikke veies tungt nok når slike historier enten formidles i media eller dukker opp i en stortingsrepresentants mailboks.

Realiteten er at de siste tre årene er det 276 barn – og 106 av dem er norske statsborgere – som har fått beskjed om at en av foreldrene blir sendt ut med tvang til et annet land. Det er derfor ikke uventet at høringsinstansene støtter forslaget om at vi må kunne ha alternative reaksjonsformer, og at det er andre måter å straffe på enn at det skal gå ut over barna på en uforholdsmessig måte. Rapporten fra denne arbeidsgruppen, som flere har henvist til, viser også at det er behov for justeringer.

I 2017 fremmet SV og Kristelig Folkeparti et forslag om å vurdere alternative reaksjoner – et forslag som den gang fikk flertall. Det ble derfor av Solberg-regjeringen fulgt opp med mindre endringer, men ingen oppmykning av praksis ble presisert. Og det er det vi tydelig ser nå. Det er fortsatt mange barn og familier som lider under gjeldende regelverk. Et barns oppvekst kan ikke leves på nytt. En god barndom skaper grunnlag for et langt og godt liv, og når bekymringer og fravær av foreldre i realiteten kan vare over mange år, preger det helt avgjørende og viktige år i et barns liv. Det er derfor behov for å vektlegge barns beste i større grad, og det er det fullt mulig å gjøre. Det er ikke en oppmykning som vil føre til noe annet enn en mer human politikk i en verden som har mer enn nok belastninger for barn på flukt allerede.

Med det tar jeg opp forslagene som SV har sammen med Rødt og Venstre.

Presidenten: Da har representanten Grete Wold tatt opp de forslag hun refererte til.

Tobias Drevland Lund (R) [12:22:34]: Jeg har lyst til å starte med å fortelle om en jente som heter Selma. Selma bor i Lofoten med sin mor og sine tre småsøstre. Pappaen til Selma og søstrene ble kastet ut av Norge i 2019 etter å ha bodd her i 22 år, fordi han gjorde en feil da han kom hit i 1997. Nå sitter altså fire jenter hjemme i Lofoten og savner pappaen sin hver eneste dag. Plutselig betydde ikke barnets beste, Barnekonvensjonen, Den europeiske menneskerettskonvensjonen, Grunnloven eller retten til familieliv like mye for akkurat disse fire jentene, og ei heller for så altfor mange andre barn i Norge, for de siste tre årene har altså 276 barn – og 106 av dem norske statsborgere – fått beskjed om at en av foreldrene deres skal kastes ut av landet. Vi kan ikke ha det sånn. Derfor støtter Rødt helhjertet opp om at brudd på utlendingsloven som hovedregel skal møtes med andre reaksjonsformer enn utvisning, som f.eks. bot, gebyr eller tillegg i botiden, før man får permanent opphold eller statsborgerskap.

Rødt støtter også at alle saker som omhandler barn og deres foreldres opphold i Norge, skal stilles i bero fram til det foreslås eventuelle endringer som i større grad ivaretar barnets beste. Barnets beste og barns rettigheter må ivaretas bedre i utvisningssaker, og hensynet til barns beste må gå foran det såkalte innvandringsregulerende hensynet, som per i dag veier altfor tungt.

Selma er 15 år gammel og kjemper en tapper kamp for å få pappaen sin tilbake til Lofoten, tilbake til familien, tilbake til sitt hjem. Hun er kanskje en av de tøffeste jentene jeg har møtt, men hun skulle ikke trenge å kjempe denne kampen. Hun og søstrene skulle fått hjelp til lekser av pappaen sin, blitt fulgt på aktiviteter, spist middag og hatt et familieliv. Men denne retten, denne

grunnleggende retten, har Norge fratatt dem – og så mange andre barn – fordi våre folkevalgte i denne salen mener at såkalte innvandringsregulerende hensyn veier mer enn barns beste og barns rettigheter.

Rødt ser som vår plikt å kjempe denne kampen – for Selma og for alle andre barn som enten har opplevd at en forelder har blitt utvist, eller som risikerer at det skjer. Jeg mener at hensynet til barna skal veie tyngre, det er det som skal veie tyngst, fordi jeg mener at brudd på utlendingsloven burde straffes med andre reaksjonsformer enn dagens. Alle barn har rett til trygge liv med sine familier. Selma og søstrene fikk beskjed om at de kunne holde kontakten med faren sin via Skype, og i mine ører høres det helt absurd ut. Barn trenger foreldrene sine nær seg. Vi vet også at en time på Skype eller Teams aldri kan erstatte nærværet med en forelder eller en god klem når man faktisk trenger det.

Med det viser jeg til forslagene som Rødt er en del av.

Statsråd Emilie Mehl [12:25:52]: Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører barn, men det betyr likevel ikke at barnets beste er det eneste hensynet som skal tas i saker som berører barn. En rettferdig og bærekraftig innvandringspolitikk må ivareta både nødvendige kontrollhensyn og hensynet til barnets beste på best mulig måte i alle saker. Det er viktig at det kan reageres med utvisning og innreiseforbud ved alvorlige tilfeller av ulovlig opphold, ulovlig arbeid, bruk av falsk identitet, falske forklaringer eller andre ting.

Ut fra historiene vi kjenner fra mediene og forslagene fra representantene, kan man få inntrykk av at de fleste utvisningssakene der barn er involvert, ender med utvisning. Sånn er det likevel ikke. Statistikken som er gjengitt på side 224 i arbeidsgrupperapporten som ble framlagt tidligere i år, viser også at det for årene 2019–2021 var flere av de sakene om brudd på utlendingsloven som berørte barn, som endte med ikke-utvisning enn med utvisning. Det var 176 som endte med ikke-utvisning og 156 med utvisning.

I de tilfellene hvor det er tale om særlig alvorlige brudd på utlendingsloven, er imidlertid det klare utgangspunktet etter Høyesteretts praksis at det kreves ekstraordinære omstendigheter for at utvisning skal anses uforholdsmessig, selv om barn blir berørt. Etter Den europeiske menneskerettsdomstolens, EMDs, praksis gjelder det samme i de tilfellene hvor foreldrene måtte være klar over at det var usikkert om de ville få tillatelse til å utøve familielivet i utvisningsstaten da familielivet ble stiftet. EMD er tydelig på at selv om barn ikke har skyld i foreldrenes lovovertridelser, vil foreldrenes klanderverdige forhold ha vekt i forholdsmessighetsvurderingen også overfor barna, uten at dette vil være et

brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjonen, EMK. Dersom dette ikke skulle gjelde, mener EMD at det ville kunne føre til at foreldrene vil utnytte barnas situasjon for å sikre seg og barna oppholdstillatelse.

Arbeidsgrupperapporten som er forelagt departementet tidligere i år, gir oss nyttig innsikt. Som jeg orienterte om i mitt brev til komiteen, har jeg bedt UDI om å vurdere flere av de tiltakene som en samlet arbeidsgruppe sto bak. Departementet har nå mottatt svar fra UDI med diverse innspill til de ulike punktene, og departementet jobber videre med å vurdere oppfølgingen. Som jeg påpekte i brevet til komiteen, mener jeg det er nødvendig med en grundigere vurdering av om det skal legges opp til justering av terskelen for utvisning, og hvordan dette eventuelt skal gjøres. Jeg mener at det i denne sammenheng også er nødvendig å se på om det kan være aktuelt med andre alternativer enn det som er pekt på i arbeidsgrupperapporten.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tobias Drevland Lund (R) [12:28:54]: Jeg forventer ikke at statsråden kan kommentere en enkeltsak, men likevel er det spennende å høre om det prinsipielle ved det. Selmas far, som jeg nevnte i innlegget, fikk fem års utvisning, på tross av at utlendingsloven § 14-2 sier at utlendinger med barn i Norge som hovedregel skal utvises i to år ved brudd på utlendingsloven. Hva tenker statsråden om det?

Statsråd Emilie Mehl [12:29:24]: Som representanten påpekte, kan jeg ikke kommentere enkeltsaker.

Grete Wold (SV) [12:29:38]: Retten til familieliv og til å bo med sine foreldre og ikke minst foreldres behov for å få lov til å være foreldre er grunnleggende og viktig, og det handler mye om trygghet og forutsigbarhet. I denne saken viser man til at departementet jobber med en gjennomgang, og statsråden viste også fra talerstolen til at man jobber med tiltakene som har kommet fram i denne rapporten. Så dette er et pågående arbeid, og man ser åpenbart behov for å både vurdere og kanskje også endre noe. Hva er da bakgrunnen for at man i denne saken ikke kan støtte forslaget om å sette disse sakene i bero i påvente av å få avklart nettopp det arbeidet man nå er i gang med?

Statsråd Emilie Mehl [12:30:15]: Vurderingen fra arbeidsgruppen er at det ikke er noen avgjørende forskjell mellom dagens praksis og de forpliktelsene Norge har etter folkeretten, og jeg ønsker ikke å forskuttere resultatet av det arbeidsgruppen kommer fram til. Jeg mener på bakgrunn av de forholdene som vi kjenner til nå, at det ikke er grunnlag for å stille noen saker i bero.

Grete Wold (SV) [12:30:48]: Jeg kan ha full forståelse for at statsråden ikke ønsker å forskuttere, men til en viss grad er det jo det man gjør når man ikke setter disse sakene på vent med tanke på å få nettopp en avklaring på de eventuelle justeringer man tenker man skal gå inn på, og sånn sett ikke sende barn ut. Er det noe grunnlag for å si at barn skal sendes ut mens dette arbeidet pågår, eller har man i realiteten og i praksis faktisk satt det i bero?

Statsråd Emilie Mehl [12:31:14]: Som jeg sa, er det ikke grunnlag for å stille enkeltsaker i bero. Det er Stortinget som har satt rammene for dagens asylpolitikk, og det er opp til forvaltningen og domstolene å behandle de sakene som måtte komme, inntil man eventuelt vedtar endringer.

Presidenten: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [12:31:48]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om å sikre ureturnerbare asylsøkeres rett til å ta lønnet arbeid samt retten til grunnleggende helsehjelp for alle som oppholder seg i Norge (Innst. 300 S (2021–2022), jf. Dokument 8:97 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Grete Wold (SV) [12:32:40] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for samarbeidet i denne saken også. Det vi behandler nå, er et representantforslag der det foreslås lovendringer som sikrer asylsøkere som ikke har godkjente reisedokumenter eller tilsvarende, muligheten for arbeid. Videre er det et forslag om tilgang til helsehjelp til personer uten fast oppholdstillatelse i Norge, slik at de sikres primærhelsetjenester på lik linje med andre borgere. Det er det vi behandler i denne saken.

SV har alltid fokusert på denne gruppen, og vi stiller oss helhjertet bak forslagsstillerne her. Retten til arbeid og til å forsørge seg selv er et bærende prinsipp som komiteen stiller seg bak. Det er viktig for den enkelte, men det er også et gode for samfunnet. Men etter en prakti-

sendring for drøyt ti år siden får ikke lenger ureturnerbare asylsøkere lov til å jobbe. Det får konsekvenser for den enkelte, men det kommer også med en økt sannsynlighet for kriminalitet, svart arbeid og sosial nød.

På et tidspunkt må vi som samfunn erkjenne at det er mennesker som ikke har et valg om å bli eller reise. De har et liv her, og de forsøker å integrere seg i samfunnet.

Dette gjelder også retten til nødvendig helsehjelp. Det er en gruppe mennesker som bor her, som ikke får dekket nødvendige behov for helsehjelp. Kritikken fra FN er ikke fulgt opp. Det er fortsatt mange helseproblemer og sykdommer som ikke faller inn under dagens lovverk og unntak. SV har fremmet forslag – det er også behandlet et forslag om dette – som ville gjort en forskjell for dem det gjelder. Men dette fikk heller ikke flertall, dessverre.

Også i denne saken er høringsinstansene klare på at her bør vi som politikere ha en mer human og solidarisk praksis. Selv om det nok er unntaksvis at dette rammer små barn, er det likevel noe som rammer barn som pårørende, og det skaper et utenforskap vi som samfunn ikke ønsker å ha. Det er grupper som lever på siden av våre systemer, og som ikke omfattes av den velferdsstaten vi har lykkes med å bygge opp. Det fører ikke til noe godt – tvert imot skaper det mistillit, et samfunn med økte forskjeller og miljøer som ikke opplever å være en del av fellesskapet.

De få stedene som tilbyr denne helsehjelpen, er drevet av frivilligheten. Ikke et vondt ord om det arbeidet de gjør, men dette er et tilbud vi skulle kunne tilby i hele landet, og som vi må ta et offentlig ansvar for. Historiene og realiteten beskrives av nettopp dem som møter disse menneskene, og den uretten som begås. Det er derfor beklagelig at forslagene ikke får flertall denne gangen heller.

Med dette tar jeg likevel opp de forslagene SV er en del av.

Presidenten: Representanten Grete Wold har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Mari Holm Lønseth (H) [12:35:33]: Denne saken handler om hvilke rettigheter personer som har fått avslag på søknad om beskyttelse, og som derfor har plikt til å forlate landet, skal ha. Det er viktig at personer som ikke har fått beskyttelse, faktisk forlater landet i samsvar med den plikten de har. Det er også sånn at de aller fleste mennesker har full anledning til å forlate landet – altså returnere til sitt opprinnelsesland – dersom de samarbeider. Dersom vi skal beholde tilliten til asylsystemet, er det veldig viktig at personer som ikke har krav på beskyttelse, respekterer vedtaket om å forlate landet. Hvis man lager et system hvor man i praksis opparbeider seg mange rettigheter – f.eks. gir dem tilsvarende

rettigheter som folk som har lov til å være i Norge – motarbeider man norske myndigheters vedtak. Man åpner i praksis for å undergrave hele asylinstituttet og utlendingsmyndighetenes vedtak. Det vil også undergrave målet om å ha en regulert migrasjon til Norge.

Det er viktig for meg å understreke at alle som oppholder seg i Norge – uavhengig av om de er her som turister eller har fått avslag på en asylsøknad – har rett på øyeblikkelig helsehjelp. Det gjelder selv om man har en plikt til å forlate landet. I dag er det allerede en åpning for å kunne ta arbeid, men det er selvfølgelig svært strengt regulert.

Jeg mener at denne saken også må ses i sammenheng med at det er viktig at vi har et effektivt returarbeid. Om det er mange som oppholder seg ulovlig i Norge over tid, risikerer vi at det blir en framvekst av f.eks. svart arbeid. Jeg mener at det også vil svekke tilliten til asylsystemet på lang sikt. Dersom vi ikke klarer å følge opp vedtakene som er lovlig fattet og i henhold til det som er Stortingets vilje, vil det kunne svekke tilliten over tid.

Det er over 80 millioner mennesker som er på flukt i verden. Vi har et ansvar for å hjelpe dem som har krav på beskyttelse. Det skal vi gjøre på mange måter. En av dem handler om å ta imot dem som faktisk trenger beskyttelse i Norge. Da er det viktig at vi bruker ressursene på det, og at vi sørger for å returnere dem som ikke har krav på beskyttelse.

Heidi Greni (Sp) [12:38:10]: Vi behandler her to forslag fra representantene Ulstein og Bollestad. Det ene går på arbeidstillatelse fram til vedtak om opphold er avklart, og det andre går på at personer som er uten oppholdstillatelse, skal ha lik tilgang på helsehjelp som dem som faktisk har oppholdstillatelse.

For å ta det siste først: La meg understreke at alle som oppholder seg i Norge, har rett til øyeblikkelig hjelp både fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten og fra spesialisthelsetjenesten. Det omfatter også rett til helsehjelp i situasjoner der det er mest sannsynlig at det i løpet av kort tid vil oppstå behov for øyeblikkelig hjelp, rett til svangerskaps- og fødselsomsorg, psykisk ustabile personer har rett til hjelp hvis de utgjør en fare for seg selv eller andre, og det omfatter rett til svangerskapsavbrudd etter abortloven og rett til smittevern hjelp etter smittevernloven. Det gjelder uavhengig av om vedkommende oppholder seg lovlig eller ulovlig i Norge.

Regelverket på dette området innfrir våre internasjonale forpliktelser. Tilbakemeldinger tyder imidlertid på at det i noen tilfeller kan være dårlig kompetanse på hva slags rettigheter til helsehjelp ulovlige innvandrere faktisk har. Regjeringspartiene er derfor glad for at regjeringen vil foreta en gjennomgang for å sikre at rettighetene til papirløse praktiseres etter intensjonen.

Personer uten lovlig opphold i Norge har ikke forholdt seg til vedtak om å reise ut av landet. Å gi personer som oppholder seg her ulovlig, samme rett til helsehjelp som dem som faktisk har oppholdstillatelse, vil kunne føre til at flere kommer til Norge for å få gratis helsehjelp. Det vil være veldig uheldig.

Kristelig Folkeparti har også forslag om at asylsøkere som ikke har godkjent reisedokument, skal gis arbeidstillatelse. Utlendingsloven åpner allerede i dag for å gi midlertidig arbeidstillatelse til asylsøkere, men det er et vilkår for en slik tillatelse at det ikke er tvil om søkers identitet. Som hovedregel må de ha nasjonalt ID-kort eller godkjente reisedokument. Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det er viktig og riktig å stille dette kravet. Det er et stort samfunnsproblem hvis det oppholder seg personer i Norge på falsk identitet, og det må være et helt klart mål at alle asylsøkere gir korrekte opplysninger og framlegger nødvendig dokumentasjon.

Når det gjelder ukrainske flyktninger, er nå tiden fra de blir registrert til de faktisk får oppholdstillatelse og dermed arbeidstillatelse så kort at det å få på plass et nytt system faktisk ville føre til økt behandlingstid i disse sakene.

Erlend Wiborg (FrP) [12:41:28]: Mye har vært sagt, og heldigvis er dette forslag som avvises. Men som flere har vært inne på, er det viktig å være tydelig på at i Norge har alle som oppholder seg i landet, rett til øyeblikkelig helsehjelp, helt uavhengig av hvilken oppholdstatus man har. Det tror jeg det er viktig at man er tydelig på.

Det jeg reagerer på, både i representantforslaget og også i enkelte innlegg fra talerstolen her, er at det brukes begreper som er direkte feilaktige, og som bidrar til å skape en debatt på delvis feil premisser. Det brukes begreper som ureturnerbar eller papirløs. For det første er det ikke snakk om personer som er papirløse i Norge. Den gruppen man reelt sett snakker om, er personer som har kommet til Norge, som gjerne har søkt om asyl, men fått avslag på sin søknad, som så har anket og igjen fått avslag, og som gjerne har fått prøvd saken flere ganger etter det. Da er det, som vi diskuterte i en sak tidligere i dag, slik at når man får endelig avslag på sin søknad, har man ikke behov for beskyttelse i Norge, man har ikke rett til opphold i Norge, og man har en plikt til å forlate riket.

Så har vi en gruppe som allikevel velger å ikke gjøre det, som ønsker å sette seg over de vedtak og regler denne sal fatter. Det er ikke noe vi kan akseptere. Det er derfor vi, i de tilfeller der personer nekter å følge de vedtak de faktisk får, kan uttransportere noen med makt. Men det betinger at Norge har en returavtale med landet personen kommer fra. Det er noen land vi ikke har returav-

tale med, og da er man i stor grad avhengig av at personen selv bidrar til å forlate riket.

Men vi kan da ikke gjøre som Kristelig Folkeparti, Rødt og Sosialistisk Venstreparti osv. ønsker, og belønne dem som motsetter seg lovlig fattede vedtak, og som mener at de skal være hevet over loven. Det er ikke akseptabelt. Fremskrittspartiet har lenge ment at personer som får endelig avslag på sin søknad, i utgangspunktet bør være i lukket mottak frem til man får uttransportert personen. Det å begynne å belønne personer som oppholder seg ulovlig i Norge, er en farlig vei å gå. Derfor er jeg glad for at det forslaget blir nedstemt i dag.

Tobias Drevland Lund (R) [12:44:40]: Her i Norge er retten til arbeid en helt sentral rettighet som står sterkt i samfunnet vårt, og heldigvis er det også en sentral menneskerett nedfelt i både vår egen grunnlov og FNs verdenserklæring om menneskerettigheter. I politikken er arbeid og arbeidslivspolitikken en prioritet hos samtlige partier. Ofte hører vi slagord som «arbeid til alle», «alle skal med» osv., men det stemmer ikke – ikke for alle.

Alle skal ikke med, og alle skal ikke i arbeid. Alle har ikke rett til arbeid her til lands. Er man papirløs asylsøker eller ureturnerbar flyktning, faller man utenfor på en brutal måte. Det er en skam. Arbeid og deltakelse i arbeidslivet er positivt på en rekke måter, både for individer og for samfunnet som helhet. Det gir mestring, innhold i hverdagen og livsglede til den enkelte. Det er positivt for både fysisk og mental helse, for ikke å snakke om at det kanskje er den viktigste nøkkelen til å bli integrert i et samfunn.

Rødt vil ikke akseptere at en gruppe som på mange måter er sårbar i seg selv, holdes utenfor retten til arbeid, slik det er i dag. Det samme gjelder også retten til helsehjelp. Det hører rett og slett ikke hjemme i Norge i 2022, mener vi, at en gruppe mennesker nektes retten til helt grunnleggende helsehjelp, som for resten av dem som bor her, er en ren selvfølge. Helsehjelp er også en menneskerettighet, og den skal gjelde alle til enhver tid og bør ikke la seg begrense av byråkrati og papirer.

Skal vi ikke lytte til Legeforeningen, Psykologforeningen og Sykepleierforbundet, som tar til orde for å gi papirløse reell tilgang på helsehjelp? Man skulle tro det, men akk, nei. Her er altså de såkalte innvandringsregulerende hensyn nok en gang det viktigste for partiene og politikerne i denne salen. Dette er en sammensatt gruppe mennesker, og mange har store helseutfordringer som de ikke får hjelp med. Kun akutte problemer får de hjelp med, noe som betyr at de må på legevakten for å få hjelp.

De som flykter, gjør det fordi de flykter fra noe, ikke til noe. Mange flykter fra krig, forfølgelse, ting som kan

sette deres eget liv og sikkerhet i fare. Mennesker flykter ikke fordi de vil; de flykter fordi de må. Det tror i hvert fall vi i Rødt. De flykter ikke med motivasjon om gratis helsehjelp eller arbeidstillatelse. Å argumentere med at dersom vi gir papirløse helt grunnleggende helsehjelp eller arbeid, vil det i neste rekke føre til at flere vil ta seg hit, tror jeg er grunnløst og feil, og jeg skulle gjerne ønske at de representantene kunne vise til forskning som understøtter det. Det minste vi som land kan gjøre, er å møte disse menneskene med verdighet og gi dem tilgang til helt fundamentale rettigheter, noe som burde vært en selvfølge. Med det viser jeg til forslagene Rødt er en del av.

André N. Skjelstad (V) [12:47:50]: Jeg skjønner at ikke alle mener at det er en viktig sak, men jeg mener at det er en viktig sak som gir et grunnleggende syn på hva en tufter et samfunn på. Jeg er enig i at vi må være en nødhavn, men det er rimelig illiberal fra denne talerstolen å si at vi ikke skal gi helsehjelp til dem som faktisk trenger det, annet enn bare øyeblikkelig hjelp. Det er ganske spesielt å høre det fra denne talerstolen, spesielt med det bakteppet vi har i dag i Europa, et bakteppe som vi fort kan se i resten av verden etter hvert. Øyeblikkelig helsehjelp dekker jo ikke de underliggende plagene, selv om en skal bevege seg til hjemlandet etter at en har vært her, og har et klart avslag på søknaden.

Jeg må si at det er så illiberal å høre. Det er ikke en snev av refleksjon rundt dette. Derimot kommer «systemforherligerne» fra Senterpartiet, med Heidi Greni, og sier at vi må følge systemet til enhver tid – uten i det hele tatt å spørre seg selv om det er noe galt med systemene innimellom. Det er ingen som er uenige om at den som har fått et avslag, skal ut, men det burde etter mitt syn ikke være noen uenighet om å gi grunnleggende helsehjelp, som det er stor sannsynlighet for at mange av dem som har vært her i kanskje en periode, har behov for. Jeg bare lurer: Er det så stor «systemforherligelse» i Senterpartiet at det ikke går an å se at det finnes noen systemer som det går an å gjøre noe med. Jeg bare spør.

Uansett: Vi står inne i de forslagene som vi er en del av, og vil støtte dem.

Statsråd Emilie Mehl [12:50:13]: Jeg er enig med komiteen i at retten til arbeid er et viktig prinsipp. Samtidig er det en viktig og grunnleggende forutsetning for å sikre asylinstuttets legitimitet at asylsøkere som får endelig avslag, forlater Norge, i utgangspunktet av eget tiltak og for egen regning innen fristen som er fastsatt av norske myndigheter.

Jeg mener det er helt sentralt at vi fastholder denne plikten til å rette seg etter et lovlig fattet avslag. Hvis utlendinger som ikke samarbeider om retur, gis adgang til å ta lønnet arbeid i Norge, vil det bidra til at færre re-

spekterer plikten til å reise. Det kan også bidra til at personer uten behov for beskyttelse søker asyl kun fordi dette kan gi dem en mulighet til å arbeide og tjene penger i Norge. Det vil undergrave asylinstuttet, og det vil undergrave en regulert innvandring til Norge.

De aller fleste asylsøkere som får endelig avslag, kan returnere til hjemlandet dersom de samarbeider om hjemreisen og om identitetsavklaring. Dersom retur ikke kan skje, til tross for at asylsøkeren har samarbeidet, åpner utlendingsforskriften for at det kan gis oppholdstillatelse, som gir rett til å ta arbeid.

Representantforslaget omhandler, slik jeg forstår det, også oppmyking av regelverket for adgang til å arbeide mens asylsøknaden er til behandling. For å få slik tillatelse må det etter gjeldende regelverk ikke være tvil om søkerens identitet, og som hovedregel må identiteten dokumenteres. Dette kravet stimulerer til framleggelse av ID-dokumenter og forebygger at det kan oppholde seg mennesker i Norge på mulig falsk identitet.

Når det gjelder representantenes forslag om tilgang til helsehjelp for personer uten fast oppholdstillatelse i Norge, vil jeg understreke at dette spørsmålet faller inn under helse- og omsorgsministerens ansvarsområde. Jeg viser derfor til at helse- og omsorgsministeren i sitt innlegg under en debatt i Stortinget om samme tema 21. april sa at hun ikke så behov for generelle utvidelser av rettighetene som personer uten fast opphold i Norge har til helsetjenester. Hun mente likevel at det er behov for en gjennomgang for å sikre at rettighetene praktiseres etter intensjonen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Erlend Wiborg (FrP) [12:52:33]: Det var et godt innlegg fra statsråden, og jeg er glad for at statsråden er tydelig i dette spørsmålet, for jeg mener det er ganske grunnleggende for hele asylinstuttet – og for hele innvandringsystemet til Norge – at vi er klare på at de som får endelig avslag på sin søknad, faktisk skal forlate landet.

Men jeg har lyst til å utfordre statsråden på én ting jeg var innom i mitt innlegg, og det er begrepsbruken her, for å sørge for at man benytter riktige begreper. Jeg har tatt til orde for at begreper som «ureturnerbar» og «papirløs» er direkte misvisende og feilaktige begreper. Er statsråden enig i at «ureturnerbar» og «papirløs» er misvisende begreper?

Statsråd Emilie Mehl [12:53:22]: Det er i realiteten svært få personer som ikke kan returnere frivillig eller returneres av myndighetene hvis de ikke samarbeider. Så finnes det noen veldig få som ikke kan returneres, og dem har vi egne ordninger for.

Uansett hva man skal kalle barnet, tror jeg det sentrale her er at vi har gode kontrollsystemer i innvand-

ringspolitikken, at vi har et asylinstitutt som gir oss mulighet til å hjelpe dem som faktisk trenger hjelp, gjennom å gi beskyttelse i Norge – sånn som vi nå, f.eks., gjør i stort monn etter Ukraina-krigen – men som også har noen klare rammer, sånn at ikke asylinstituttet vannes ut og dermed får mindre tillit i befolkningen, noe som gjør det vanskeligere å hjelpe.

Grete Wold (SV) [12:54:28]: Det kan synes som om man har litt ulik forståelse av og ulikt blikk på hva som er situasjonen for papirløse, kanskje spesielt når det gjelder tilbudet om helsehjelp. Det er flere unntaksbestemmelser som kan brukes, som man også henviser til, men allikevel får vi tilbakemeldinger på at det er mange som enten ikke har tilstrekkelig informasjon eller ikke har muligheten til å få den hjelpen som de faktisk trenger. Jeg har forståelse for at statsråden ikke jobber på helsefeltet og sånn sett kanskje har litt begrensede muligheter på dette feltet, men det handler tross alt også om et lovverk.

Når helsesentrene formidler at det er mange mennesker, sågar mennesker med dødelige sykdommer, som ikke får tilstrekkelig hjelp, tror statsråden på det helsepersonellet som formidler dette, og vil ikke det være grunn nok til å se på lovverket?

Statsråd Emilie Mehl [12:55:16]: Jeg har tillit til at helse- og omsorgsministeren håndterer dette på en god måte. Som jeg viste til i mitt innlegg, ser ikke regjeringen nå noe behov for å utvide eller endre rettighetene. Men det er viktig at vi går igjennom hvordan det praktiseres, og at det er god informasjon ute blant helsepersonell, sånn at de har gode forutsetninger for å kunne vite hvor grensene går for hva man skal hjelpe med.

Grete Wold (SV) [12:55:46]: Jeg har forståelse for at man velger å fortsette en modell som man har per i dag, hvor man har to helsesentre, ett i Oslo og ett i Bergen. Det sier seg selv at det er store deler av landet som ikke blir dekket med dette frivillige tilbudet. Tenker statsråden det kunne være en idé å utvide tilbudet og samarbeide med de frivillige, slik at flere i denne situasjonen kan få tilbud som de som gis i Oslo og i Bergen?

Statsråd Emilie Mehl [12:56:14]: Jeg kan ikke gå inn på spørsmål som ligger under helse- og omsorgsministerens ansvarsområde. På et generelt grunnlag mener regjeringen at det er viktig at vi har et godt og omsorgsfullt tilbud til dem som har rett til å være i Norge, at vi tar vare på dem vi skal beskytte, og at vi ikke har ordninger som gjør at det blir incentiver for å oppholde seg lenger i Norge enn det man har rett til.

Tobias Drevland Lund (R) [12:57:07]: I desember i fjor kunne vi lese om den papirløse iranske kurderen

Heidar Ahmadi som bor på gaten og må varme seg på puber og gå hvileløst rundt i Oslo for å holde varmen om vinteren. Ahmadi er iransk kurder. I 2003 søkte han asyl i Norge fordi han fryktet forfølgelse på grunn av prokurdisk politisk aktivitet. Norske utlendingsmyndigheter trodde ikke på asylhistorien hans og ga ham endelig avslag med vedtak om utvisning i 2006. Politiet har derimot ikke lyktes med å returnere ham, og hans egne forsøk på å returnere, bl.a. gjennom IOM, har ikke ført fram. Han har ikke tillatelse til å bo og ikke tillatelse til å jobbe. Han har heller ikke ID-papirer. Han er det vi kaller en papirløs og ureturnerbar.

Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Hva tenker hun om disse menneskene og hva de skal gjøre når ingen stat vil ha dem, og de verken har mulighet til å jobbe, bo eller få tilgang på helsehjelp når de trenger det? Hvorfor vil hun ikke gi dem tilgang til å leve et mer normalt liv enn grenseløs vandring ute i gatene?

Statsråd Emilie Mehl [12:58:13]: Jeg vil igjen understreke at jeg ikke kan gå inn i enkeltsaker. Det er en fordel om representanten legger opp spørsmålene sånn at det blir enklere å svare på uten å måtte gjøre det.

På generelt grunnlag er det sånn at de aller, aller fleste som får avslag, kan enten returnere frivillig eller returneres av myndighetene dersom de ikke selv vil bidra til retur. For de veldig, veldig få som faktisk ikke kan returneres, har vi bestemmelser i utlendingsloven for å komme det i møte, og jeg har tillit til at utlendingsmyndighetene følger opp det på en god og riktig måte og praktiserer det i tråd med gjeldende regelverk.

Tobias Drevland Lund (R) [12:59:02]: Sett bort fra det konkrete eksemplet mitt, som bare var for å eksemplifisere det virkelige liv der ute, er det likevel i noen tilfeller slik som i det jeg nevnte, at man på tross av at man selv har prøvd å returnere, ikke lykkes med det og ikke får til det. Hva skal man da gjøre som papirløs, ureturnerbar flyktning i dette tilfellet?

Statsråd Emilie Mehl [12:59:27]: Det er utlendingsmyndighetene som har ansvar for å følge opp og behandle asylsaker i tråd med regelverket, og det er også mulig for dem som ikke er enig i vedtaket man får, å gå videre med saken sin til domstolene. Så jeg har tillit til at utlendingsmyndighetene følger gjeldende lov- og regelverk og de rammene som vi har satt, både de som er satt i Stortinget, og de rammene som følger av våre menneskerettslige forpliktelser og annet internasjonalt regelverk.

André N. Skjelstad (V) [13:00:16]: Vi har i hvert fall fått avklart noe i løpet av den runden vi har hatt i Stor-

tinget i dag. At kjærligheten til systemet i hvert fall er stor i Senterpartiet, er det ikke så mye tvil om.

Representanten Greni kom med en påstand som jeg har lyst til å spørre statsråden om. Hvor mange helseimmigranter er det egentlig vi har? Den påstanden kom i dag, om at hvis vi åpner opp for et bedre helsetilbud til dem som har fått avslag, vil det gjøre at vi får flere helseimmigranter inn til Norge. Er det belegg for å kunne si det, eller er det statistikk som statsråden har, som er tydelig på at det er gjeldende? Dette må jo også kunne være gjeldende innenfor hennes departement, uten å se til Helsedepartementet.

Statsråd Emilie Mehl [13:01:17]: Når det gjelder norske velferdstilbud og tjenestetilbud, er det klart at de er langt bedre enn i en god del land hvor folk bor ellers i verden. På generelt grunnlag er det også sann at vi må finne balansen mellom å være et land som tar imot dem som faktisk trenger hjelp, og også ha klare regelverk som ikke stimulerer til økt innvandring.

Når det gjelder f.eks. det å skulle gi arbeidstillatelse til personer som har fått avslag på retur, ville det, som jeg sa i mitt innlegg, vært uheldig, bl.a. fordi det kan gi incentiver til at man reiser ut uten at man har en reell begrunnelse for å søke asyl – nettopp for å få et avslag, fordi det vil kunne gi en rett til å jobbe i Norge. Så det er ganske klart at det er ulike forhold ved både asylregelverket og det norske velferdstilbudet som kan ha innvirkning på hvor attraktivt det vil være å reise til Norge, uten at man nødvendigvis har en beskyttelsesgrunn for det.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [13:02:36]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Tobias Drevland Lund om å hindre at afghanere blir tvangsreturnert til Afghanistan (Innst. 298 S (2021–2022), jf. Dokument 8:114 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske frå kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Grete Wold (SV) [13:03:38] (ordfører for saken): Først takk til komiteen. Det har vært mange – noen også til dels overlappende – saker vi har hatt oppe her i dag, så det har vært en oppgave å holde ting litt i system.

I dette representantforslaget ber forslagsstillerne om at utlendingsmyndighetene instrueres om å stanse all retur av mennesker til Afghanistan, og at man forlenger suspensjonen av utreiseplikten.

Det er ikke slik at Afghanistan med Taliban ved makten er et trygt sted, og for mange er det forbundet med direkte livsfare å befinne seg i landet. Mange har flyktet fra landet og melder om et styre og en utvikling som på ingen måte samsvarer med grunnleggende menneskerettigheter på noen som helst måte.

Da man i juli bestemte seg for å stoppe utreiseplikten til Afghanistan midlertidig, samtidig som man hentet hjem 800 afghanere, var dette fordi man vurderte situasjonen som uoversiktlig. Dette var også ordninger som ble forlenget. Situasjonen er dessverre ytterligere forverret. Selv om den på mange måter kan ses på som mer oversiktlig, er det på ingen måte stabile eller sikkerhetsmessig forsvarlige tilstander i landet. Når Taliban uttaler at alle som returnerer fra Vesten til Afghanistan, vil bli stilt inn for en shariadomstol, og når afghanske tolker som vi evakuerte, forteller at deres familier er på intern flukt med fare for egne liv, gir det oss gode begrunnelser for på nytt å stoppe opp og stoppe tvangsreturer til dette landet.

Når vår egen organisasjon NOAS, med god kjennskap til forholdene og mange kontakter i flyktningsmiljøet, mener at man må være ekstremt forsiktig med å sende flyktninger tilbake til Afghanistan, og når FNs høykommissær for flyktninger så sent som i fjor anmodet alle land om å stanse returer til landet, så må vi lytte til dette. Senest i går fikk vi informasjon om at Taliban strammer ytterligere til for kvinners rettigheter, og protestene kommer fra mange hold, uten at det synes å påvirke styret i landet. Vi ser et land i krise, et land på randen av humanitær katastrofe, og det er ingen grunn til å tro at hjemvendte flyktninger med negative holdninger til Taliban vil få en trygg tilbakekomst.

SV støtter derfor representantforslaget, og vi opprettholder det forslaget vi selv er en del av.

Presidenten: Representanten Grete Wold har teke opp det forslaget ho refererte til.

Terje Sørvik (A) [13:06:15]: I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at retten til å søke asyl og beskyttelse fra forfølgelse er en grunnleggende menneskerettighet. Norge skal vise solidaritet med og ta sin del av ansvaret for mennesker på flukt. Det er viktig å hegne om asylinstituttet og sørge for at gjeldende regelverk etter-

leves. Vi vil på generelt grunnlag bemerke at asylsøkere med endelig avslag på asylsøknaden har en selvstendig plikt til å reise tilbake til hjemlandet. Dette er personer som UDI og UNE mener ikke risikerer forfølgelse eller andre alvorlige overgrep ved retur til hjemlandet, og som således ikke har krav på beskyttelse fra norske myndigheter.

Det er viktig å påpeke at departementet ikke var involvert i verken avgjørelsen om å innføre midlertidig stans i utreiseplikten til Afghanistan eller avgjørelsen om å oppheve den midlertidige stansen. Dette var avgjørelser som ble tatt av utlendingsmyndighetene på bakgrunn av grundige faglige vurderinger av situasjonen i landet.

En instruksjon fra politisk ledelse til utlendingsmyndighetene, slik forslagsstillerne foreslår, vil undergrave systemet utlendingsforvaltningen er bygget på. Det er etter vårt skjønn ikke ønskelig at det utvikler seg en praksis der det er en politisk vurdering hva som er trygge og utrygge områder å returnere asylsøkere til. Dette er vurderinger som fortsatt bør gjøres av utlendingsmyndighetene.

Vi vil videre bemerke at opphevelsen av den midlertidige stansen i utreiseplikten til Afghanistan ikke innebærer at UNE mener det er trygt for alle med tidligere avslag å returnere til Afghanistan, men at det nå skal foretas individuelle vurderinger i hver enkelt sak. Norge er forpliktet til ikke å returnere personer som risikerer forfølgelse eller andre alvorlige overgrep, herunder at vedkommende står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet.

Mari Holm Lønseth (H) [13:08:48]: I verden er det over 80 millioner mennesker på flukt. Vi har selvsagt en forpliktelse til å hjelpe flest mulig av dem som trenger beskyttelse, og det skal vi gjøre på mange måter. Viktigst er at vi bidrar til å hjelpe i nærområdene, men det er klart at vi også i Norge skal ta et ansvar ved å gi flyktninger beskyttelse i Norge.

Men det er veldig viktig at vi holder fast ved at det ikke er politikere som bestemmer hvem det er som får beskyttelse, og at politikere generelt ikke kan bestemme at alle fra f.eks. ett bestemt land skal få beskyttelse. Vår oppgave er å lage rammene, lover og regler som sikrer vår intensjon om at de som trenger beskyttelse, skal få det, på en god måte.

Jeg har tillit til at utlendingsforvaltningen foretar riktige vurderinger i enkeltsaker, og til at domstolene overprøver vedtak dersom forvaltningen f.eks. har lagt feil fakta eller rettsanvendelse til grunn. Jeg har også tillit til at utlendingsforvaltningen og Landinfo gjør gode

vurderinger av tilstanden på bakken i ulike land og regioner, og at de vil gjøre det på en mye bedre og mer rettferdig måte enn hvis folkevalgte gjorde det.

Dersom vi får en økt polarisering av selve asylinstittuttet, altså av hvem som skal få beskyttelse eller ikke, risikerer vi flere ting:

For det første risikerer vi at det er de som får mest oppmerksomhet, som får mest beskyttelse. Det mener jeg vil være direkte urettferdig. Uavhengig av om en sak har fått mye eller lite oppmerksomhet, er det ikke det som skal avgjøre om man får beskyttelse. Det som skal avgjøre, er hvilket beskyttelsesbehov man faktisk har.

For det andre vil systemet kunne bli utrolig uforutsigbart. Det er derfor viktig at vi holder fast på at det er utlendingsmyndighetene som behandler enkeltsaker, og som også vurderer om det er et behov for midlertidig returstatus. Jeg registrerer også at det i svarbrevet fra statsråden understrekes at regjeringen ikke har noe å gjøre med den returstatusen som UNE fattet vedtak om tidligere.

En politisering av asylinstittuttet vil også kunne føre til økt urettferdighet og inkonsekvens ved at det vil være politikere som avgjør, ikke behovet til dem som trenger beskyttelse. Jeg vil også understreke det samme som representanten Terje Sørvik sa, at det innebærer at de som nå har saker til behandling, får en ny vurdering av saken, ikke at det nødvendigvis blir retur.

Heidi Greni (Sp) [13:11:44]: UDI og UNE besluttet i juli 2021 midlertidig stans i utreiseplikten til Afghanistan på grunn av usikkerhet om den videre politiske sikkerhetsmessige og humanitære utviklingen i landet. Den midlertidige stansen ble opphevet fra 1. mars 2022, og saksbehandlingen ble gjenopptatt. Det er fordi UNE vurderte situasjonen som mindre uforutsigbar enn den har vært tidligere.

Regjeringen tar uansett ikke del i utlendingsmyndighetenes beslutning, verken om midlertidig stans eller om gjenopptaking av saksbehandlingen. En stor andel av asylsøkerne fra Afghanistan får søknaden sin innvilget, og for dem er det viktig at saksbehandlingen kommer i gang igjen, slik at de kan få oppholdstillatelse, bli bosatt i en kommune og komme i gang med sitt nye liv i Norge.

Asylsøkere med endelig avslag har en selvstendig plikt til å reise tilbake til hjemlandet. Dette er personer som UDI og UNE vurderer at ikke risikerer forfølgelse i hjemlandet. Opphevelse av midlertidig stans betyr ikke at UNE mener det er trygt for alle med avslag å reise tilbake til Afghanistan, men at det skal foretas en individuell vurdering i hver enkelt sak. Norge er forpliktet til å ikke returnere personer som risikerer forfølgelse eller andre alvorlige overgrep hvis de blir sendt tilbake til landet.

Stortinget vedtar lovverket som regulerer norsk asylpolitikk. Det tilligger utlendingsforvaltningen å vurdere om det er trygt å returnere personer, og at det er i tråd med våre internasjonale forpliktelser. Senterpartiet mener det er veldig viktig at denne arbeidsfordelingen fortsetter, og vi ønsker ikke å politisere disse vurderingene. Norge er tjent med en forutsigbar innvandringspolitikk, og faglige vurderinger rundt retur, rundt hva som er trygt osv., må fortsatt gjøres av forvaltningen, ikke av politikere.

Forslaget om en instruksjon fra politisk ledelse vil undergrave hele systemet som utlendingsforvaltningen vår er tuftet på. Faglige vurderinger og behandling av enkeltsaker bør fortsatt tilligge utlendingsforvaltningen.

Erlend Wiborg (FrP) [13:14:29]: I likhet med flere saker tidligere i dag er det viktig å huske hva vi snakker om. Vi snakker her om personer som har fått endelig avslag på sin søknad etter en grundig vurdering. Man har kommet frem til at dette er personer som ikke har behov for beskyttelse fra det landet de har reist fra. Dette er også personer som har fått muligheten til å prøve saken gjennom flere instanser og ankemuligheter, men der norske myndigheter, etter en grundig vurdering, har kommet frem til at situasjonen i de landene de reiser fra, ikke gir dem grunnlag for beskyttelse. Så kan selvfølgelig mye ha skjedd i det landet de kommer fra innen de skal returneres. Da er det også viktig å huske at det dessverre er sånn at det store flertallet i verden ikke lever i velfungerende demokratier der alt er på stell – langt derifra – men det i seg selv er ikke grunnlag nok for at man ikke kan returneres.

Derfor tror jeg det er viktig at man sørger for at det er utlendingsforvaltningen som objektivt foretar vurderinger av om det er trygt å returnere en person eller ikke, og om det er i tråd med våre nasjonale og internasjonale forpliktelser. Hvis vi begynner å politisere den avgjørelsen, vil vi få ganske kompliserte debatter i denne sal. Om vi skal begynne å diskutere hvert enkelt land, og om noen stortingsrepresentanter mener det landet er trygt eller ikke trygt, eller om det området i et land er trygt eller ikke trygt – det er et system som åpenbart ikke fungerer. Det er derfor vi er avhengig av at vi har en objektiv instans som utlendingsforvaltningen, som på best mulig beslutningsgrunnlag foretar disse avveiningene og vurderingene.

Så registrerer jeg også i løpet av debatten – og det er også flere som skriver om det i merknadene – at det vises til Afghanistan og ikke minst Taliban, og det som har skjedd der. Og la det være hevet over enhver tvil: Taliban er en brutal og skrekkelig islamistisk organisasjon som fratar kvinner, og stort sett hele befolkningen, helt grunnleggende rettigheter. Men samtidig som alle er

enige om hvor skrekkelig den organisasjonen er, må jeg si det er spesielt at vi har en regjering som har tro på at bare man får fløyet Taliban til Norge med privatfly, så kan vi sette oss ned og overtale dem til å endre holdning og mening. Vi ser at det selvfølgelig ikke fungerer, og jeg håper også regjeringen har tatt lærdom av det: at islamister går det ikke an å prate til fornuft.

Tobias Drevland Lund (R) [13:17:47]: I dag er jeg ganske skuffet, skuffet over at flertallet i denne salen mener det er forsvarlig av Norge å sende afghanere tilbake til Afghanistan. Det er vel neppe noen her som vil påstå at Afghanistan er et velfungerende, trygt land der menneskerettigheter, rettsikkerhet og beskyttelse av kvinner, minoriteter og sårbare grupper står i fokus – snarere tvert imot. Likevel mener flertallet i denne salen at man kan hevde at det sikkert er trygt nok til at Norge kan sende mennesker tilbake dit, etter individuelle vurderinger. Dette klarer ikke jeg å få til å gå opp.

Siden Taliban-regimet tok makten i fjor sommer, har situasjonen i landet forverret seg betydelig. Begrunnelsen for å suspendere utreiseplikten i august 2021 var at den kaotiske situasjonen i det krigsherjede landet gjorde det uforsvarlig å returnere folk dit, fordi det ikke var trygt. Hva har i så fall blitt bedre siden august 2021? Har Taliban plutselig fått en åpenbaring om at menneskerettigheter er viktig? Nei, det kan man skrive under på at de ikke har. Alle som kommer tilbake, særlig fra vestlige land, har fått beskjed om at de kommer til å stilles for en shariadomstol, av Taliban selv.

Om situasjonen når det gjelder kvinners rettigheter, er fremdeles forferdelig. Nylig kunne vi lese at flere kvinner nektes å gå på skole. Minoriteter som hazarafolket lever fremdeles med terror og i frykt for sine liv. Den generelle sikkerhetssituasjonen, respekten for menneskerettigheter og ikke minst rettsikkerheten generelt er rett og slett begredelig.

FNs høykommissær for flyktninger er tydelig og klar i sin tale: ikke tvangsreturner mennesker til Afghanistan før sikkerheten, rettsikkerheten og menneskerettighetssituasjonen forbedres nok til at trygge returer kan skje. Men dette er ikke tilfellet i Afghanistan. UNHCR har ikke endret syn siden 2021, men det har Norge. Situasjonen i Afghanistan har ikke blitt bedre, den har snarere blitt verre. Landet står nå i tillegg i en dyp humanitær krise, på toppen av intern uro og på toppen av et terrorregime styrt av Taliban.

Vi må ikke glemme at Norge også har et særlig ansvar her, ettersom vi tross alt har vært deltagende i krigen i Afghanistan, siden 2001, mot nettopp Taliban. Det hviler etter Rødts syn et stort ansvar på oss i denne salen for å beskytte de menneskene som har kommet hit allerede – på flukt.

Det er vanskelig for meg ikke å kommentere at enkelte i denne salen, særlig fra Fremskrittspartiet, i lengre tid har kritisert regjeringen for å invitere representanter for Taliban på offisielt besøk til Oslo og kritisert beslutningen om å ha dialog med dem. For meg framstår det da ganske rart at det Taliban-regimet Fremskrittspartiet mener er så grusomt og forkastelig at det ikke er verdt å snakke med i det hele tatt, likevel er et regime vi tør å sende mennesker tilbake til, tilbake i Talibans klør. Forstå det den som kan. Afghanistan er og forblir ikke et trygt land, og derfor bør vi ikke returnere mennesker dit.

Med det viser jeg til det forslaget som Rødt er en del av.

Statsråd Emilie Mehl [13:21:12]: Først vil jeg vise til at det er Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda som avgjør hvorvidt en asylsøker har rett til beskyttelse i Norge. Det er UDI og UNE som gjør konkrete vurderinger i hver enkelt sak, i tråd med gjeldende regelverk og våre internasjonale forpliktelser, som har vært et tema gjennom flere av de sakene vi har behandlet i dag. Verken jeg eller Justis- og beredskapsdepartementet er involvert i behandlingen av enkeltsaker, med mindre det dreier seg om grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn.

Jeg viser også til at asylsøkere som har fått endelig avslag på asylsøknaden, har en selvstendig plikt til å reise hjem. Dette er personer som UDI og UNE har vurdert ikke har krav på beskyttelse fra norske myndigheter.

Utlendingsmyndighetene kan beslutte å stanse utreiseplikten midlertidig til et land for personer med endelig avslag på asylsøknaden. Det kan f.eks. være aktuelt dersom det skjer endringer i sikkerhetssituasjonen i asylsøkernes hjemland. Formålet vil bl.a. være å bruke tiden på å innhente oppdatert landinformasjon og følge med på utviklingen i det aktuelle landet. Dette var også bakgrunnen for at UNE og UDI besluttet å stanse utreiseplikten til Afghanistan fra juli 2021 til mars 2022.

Regjeringen tar ikke del i UDI og UNEs beslutninger om å stanse utreiseplikten midlertidig til et land hvor vi mottar asylsøkere fra. Det er UDI og UNE som foretar disse faglige vurderingene basert på aktuell landinformasjon. En eventuell instruks fra regjeringen om å stanse returert til Afghanistan vil undergrave systemet i utlendingsforvaltningen. Etter utlendingsloven kan Justis- og beredskapsdepartementet kun instruere om å utsette iverksettingen av vedtak i påvente av endringer i lov eller forskrift. Per i dag har jeg ingen planer om slike endringer. Norge er under enhver omstendighet forpliktet til å ikke returnere personer som risikerer forfølgelse eller alvorlige overgrep i hjemlandet.

Jeg har tillit til at UDI og UNE gjør individuelle vurderinger i hver enkelt sak. For øvrig mener jeg det er po-

sitivt at asylsøkere får saken sin ferdigbehandlet der oppdaterte opplysninger om situasjonen i hjemlandet inngår som en del av beslutningsgrunnlaget. Det gir mer forutsigbarhet for den enkelte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Grete Wold (SV) [13:23:53]: Det er ingen tvil om at det er mange forhold som gjør det vanskelig å leve fullverdige liv i Afghanistan, og etter at Taliban overtok, er det på ingen måte blitt lettere. Senest i går fikk vi informasjon om at kvinner som jobber som programledere, må dekke seg til, og at man i realiteten er tilbake igjen i en situasjon hvor kvinner sitter innelåst.

De som har motarbeidet Taliban, lagt ut på flukt og så kommet til Norge, har protestert, og deres liv og helse er som følge av dette også i fare. Hva har endret seg siden sist, da man valgte å stoppe tvangsreturer, og er det informasjon statsråden sitter på, som hun kan dele, som faktisk begrunner at man nå ikke kan fortsette denne suspensjonen?

Statsråd Emilie Mehl [13:24:38]: Som jeg redegjorde for i mitt innlegg, er det utlendingsmyndighetene som eventuelt både innfører stans i utreiseplikt og opphever den, og det er de som foretar de vurderingene, så spørsmål om det må da også rettes til dem.

Utover det er det viktig å påpeke nok en gang at alle som søker om beskyttelse i Norge, har rett til en individuell behandling. Det at utlendingsmyndighetene nå mener at utreiseplikten på generelt grunnlag kan oppheves, betyr ikke at de mener at det er trygt for alle afghanere å være i Afghanistan. Alle har fortsatt rett på en individuell asylsaksbehandling, og de som får avslag og må returnere, må også da rette seg etter det.

Grete Wold (SV) [13:25:23]: Da må vi sette vår lit til at myndighetene gjør gode vurderinger, og at hver enkelt blir ivaretatt på en sikker måte, og håpe at det faktisk er realiteten, selv om vi får signaler om at det ikke nødvendigvis alltid er slik.

Det er en gruppe mennesker som vi har valgt å evakuere fra Afghanistan, som har jobbet for oss i den perioden vi hadde oppgaver i landet, bl.a. de afghanske tolkene. Flere av disse har fått lov til å komme til Norge med sine nærmeste familiemedlemmer, men de rapporterer om at de også har andre familiemedlemmer som Norge ikke tar ansvar for eller bistår med å få ut og i sikkerhet. De formidler at de nå lever i en særskilt krevende situasjon. Vil statsråden på noen måte kunne ta et initiativ til å samarbeide videre med disse afghanske tolkene, som vi tross alt har hatt et arbeidsgiveransvar for?

Statsråd Emilie Mehl [13:26:18]: Til den første kommentaren vil jeg bare understreke at det er helt rik-

tig. Vi må sette vår lit til utlendingsmyndighetene og at de gjør gode vurderinger, og jeg har tillit til at UDI og UNE gjør det.

Norge har bistått med evakuering av personell fra Afghanistan, både tolker, militært personell og knyttet til humanitært grunnlag. Det er ikke aktuelt å opprette noen videre ordninger utover det vi har gjort, senest i vår.

Tobias Drevland Lund (R) [13:27:04]: Situasjonen i Afghanistan er svært alvorlig. Menneskerettighetssituasjonen for en rekke grupper, bl.a. sivilsamfunnsaktører, kvinner og journalister, er vanskelig. Afghanernes tilgang til sivile og politiske rettigheter er sterkt begrenset. Rommet for kritiske ytringer har blitt mindre. Det rapporteres om arrestasjoner, bortføringer og drap. Mønstre over hvem som rammes, er også uklart. Mange har forlatt landet. Hele det afghanske folket er rammet av en alvorlig humanitær og økonomisk krise. Befolkningen har usikker tilgang til mat, og helsevesenet er under sterkt press.

Dette var ikke mine ord, dette kan man lese i Landinfos nye rapport og oppdatering om Afghanistan. På tross av dette og på tross av det jeg akkurat sa: Mener statsråden at Afghanistan er et land det er trygt å returnere mennesker til?

Statsråd Emilie Mehl [13:27:55]: Jeg setter pris på at representanten trekker fram utfordrende forhold i Afghanistan. Det er også noe regjeringen er svært opptatt av, og som bl.a. utenriksministeren jobber mye med, å bedre menneskerettssituasjonen og ta initiativer for det. Hele verden er opptatt av at vi skal gjøre noe med dette.

Men det denne saken handler om, er hvordan vi skal behandle asylsøknader fra Afghanistan. Alle som finner seg i Norge, har rett til å søke om asyl. Så gjøres det en individuell vurdering, og de som får avslag basert på de vurderingene som er gjort av utlendingsmyndighetene, må da altså returnere. Det er det asylinstituttet vi har, og jeg har tillit til at utlendingsmyndighetene følger opp det på en god måte.

Tobias Drevland Lund (R) [13:28:47]: Jeg har forståelse for det som blir sagt om individuell vurdering, og noen vil jo også få opphold, og det er bra. Men med de forhold jeg beskriver, og som også Landinfo peker på selv, mener statsråden at det fortsatt er trygt – etter en individuell vurdering – å tvangsreturnere mennesker til Afghanistan slik situasjonen er nå, hvor vi kan risikere å sende folk tilbake i døden?

Statsråd Emilie Mehl [13:29:14]: Som vi har påpekt gjentatte ganger, er det utlendingsmyndighetene – Ut-

lendingsnemnda og Utlendingsdirektoratet – som vurderer de enkelte søknadene, og som også beslutter eventuelt å innføre stopp i utreiseplikt hvis situasjonen tilsier det. Jeg kan ikke gå inn i de vurderingene. Det er riktig at det er delegert dit, mener jeg, og jeg har full tillit til at de håndterer disse sakene på en god måte, sånn at vi kan gi beskyttelse til dem som trenger det, men at vi også returnerer dem som kan vende hjem.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:30:19]: Dette er en sak som på mange måter illustrerer farligheten ved at venstresiden skal få grep og kontroll over norsk innvandringspolitikk. Det er ille nok med den naiviteten og den enkle tilnærmingen som sittende regjering har hva gjelder norsk innvandringspolitikk. Men dersom de ytterliggående partiene skulle få gjennomslag, vil man som følge av eksempelvis forslag som dette legge Norge åpent for en massiv innvandring fra land som Afghanistan.

Vi har erfaring med det. Det gikk særdeles dårlig i 2015 da man opplevde en massiv migrasjon til Europa. For Norge var det også en stor problemstilling. Vi kan ikke utforme norsk innvandringspolitikk på slike premisser som det Rødt og delvis også SV legger opp til. Det vil være uhåndterbart, og det vil sette Norge i en svært vanskelig situasjon.

Videre uttrykker dette på mange måter en mistillit til norsk utlendingsforvaltning, mistillit til UDI, mistillit til UNE og mistillit til at vi faktisk håndterer den norske lovgivningen på utlendingsfeltet i henhold til de vedtak Stortinget har fattet, og den politikken som regjeringen fører. Det er videre en ganske radikal holdning å innta, for da sier man at norske myndigheter ikke ivaretar de hensynene man skal gjøre når man vurderer en asylsøknad. Der håper jeg at partiet Rødt stiller seg totalt på utsiden av flertallet i denne sal, for vi kan faktisk ikke praktisere innvandringspolitikk i dette landet dersom det skal ligge til grunn en slags grunnleggende mistillit til forvaltningen.

Så er det ingen som er uenig hva gjelder Taliban og det Taliban står for, deres forferdeligheter, deres avskyelige holdninger og ikke minst på alle måter den ondskap som de representerer. Da er det litt merkelig at det samme partiet som i denne sal tar til orde for at vi, på grunn av Taliban, skal ta imot alle som måtte søke asyl fra Afghanistan, og gi dem i praksis opphold i Norge, aldri var med på det internasjonale grepet man gjorde da man grep inn i Afghanistan etter de forferdelige angrepene i New York på begynnelsen av 2000-tallet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [13:33:40]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i naturskadeforsikringsloven mv. (etablering av naturskadekapital i Norsk Naturskadepool mv.) (Innst. 308 L (2021–2022), jf. Prop. 62 L (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar parti-gruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve anledning til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [13:34:38] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke medlemmene i komiteen og komitésekretæren for samarbeidet ved behandlingen av denne saken. Jeg vil også takke høringsinstansene, som har bidratt med viktige og konstruktive innspill.

Ting som er forsikret mot brannskade, er også forsikret mot naturskade, dersom skaden på vedkommende ting ikke dekkes av en annen forsikring. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes en naturulykke. Norge har i dag har to ordninger for dekning av økonomisk tap ved naturskade. Ordningene er ment å utfylle hverandre. Det overordnede formålet med naturskadeordningene er å sørge for at skadelidte mottar et økonomisk oppgjør etter at en naturskade har inntruffet. Forsikringsselskaper som erstatter naturskade, skal være medlemmer av en felles skadepool. Denne er i dag regulert gjennom forskrift.

Bakgrunnen for lovforslaget er at enkelte sider ved naturskadeforsikringsordningen har vært kritisert. Fra forsikringskundesiden har det blitt pekt på at naturskadeforsikringspremien over tid har vært for høy, og at forsikringsselskapene dermed har bygget opp betydelig naturskadekapital i sine selskaper, i strid med forutsettningene for ordningen. Komiteen viser også til at det innad i forsikringsnæringen har blitt rettet kritikk mot organiseringen av ordningen og de økonomiske forholdene.

Det har blitt avholdt høring i saken, hvor flere høringsinstanser har deltatt. Flere av aktørene som deltok på høringen, mente at framtidige premier ville øke, andre mente at de ville minske, mens Forbrukerrådet mente at de ville ligge fast. I tillegg til denne usikkerheten satte flere høringsinstanser spørsmålstegn ved om saken er godt nok utredet, både knyttet til forutsigbarhet for næ-

ringen og knyttet til vurdering av klima- og naturskaderisiko og forebygging og tilpassing opp mot dette.

Stortinget har et stort ansvar for at vedtakene fattes med alle fakta og argumenter på bordet, og regjeringen har ansvar for at lovforslagene er godt utredet og grundig belyst fra alle innfallsvinkler. Komiteens flertalls tilrådning er at naturskadeforsikringsloven sendes tilbake til regjeringen.

I proposisjonen fremmes det også forslag til rettelser i andre lover. Dette er endringer som kun er av teknisk art, og som gjøres for å rette opp i inkurier. Disse forslagene er bare omtalt i merknadene til de enkelte bestemmelsene i proposisjonen. Komiteen har ingen merknader til disse endringene og støtter forslagene.

Jeg legger til grunn at forslagsstillerne og hvert av de andre partiene vil redegjøre for sitt syn i saken. Jeg går dermed over på mitt innlegg.

Det kan ikke lenger være noen tvil om at menneskeskapte klimaendringer er ekte, og at de påvirker oss. De påvirker oss i form av økt ekstremvær, flom, ras, storm mv. Enkelte steder i landet er mer utsatt for naturulykker enn andre, noe som igjen påvirker boliger, infrastruktur og tingene våre. Natur- og værskader har de siste ti årene ført til erstatninger på over 28 mrd. kr for bygninger og innbo.

I min kystnære hjemby, Mandal, påvirkes vi av flom. Jeg skjønner at jeg ikke helt kan sammenligne det med andre steder hvor naturkonsekvensene kanskje er enda større, men like fullt er det en del av klimaendringene som vi ser i praksis. For et par år siden fikk jeg hjelp av kommunen til å merke opp hvor høy vannstanden kommer til å være ved neste 200-årsflom. Etter beregninger fra NVE betyr det for Mandal at mens man i 2004 ventet at en 200-årsflom ville bety 1,8 meter høyere vannstand ved bybroa, er den nå beregnet til 2,7 meter. Det er forskjellen på bare 18 år.

Klimaendringene fører til flere og mer omfattende naturskader. Venstre mener at det ikke er tatt stor nok høyde for framtidig klimarisiko i regjeringens forslag til ny naturskadeforsikringslov, og at det ikke er godt nok utredet, også knyttet til insentiver for klimatilpassing og forebygging.

Beboelige områder er viktige. Naturskadeforsikringsordningen er solidarisk for privatpersoner og bedrifter ved at premien er lik uansett hvor i landet man bor. Dermed er det et viktig virkemiddel for å sørge for at man kan bo og drive næringsvirksomhet i hele landet. Derfor mener jeg at vi gjennom lovverket må legge til rette for det.

Venstre stemmer derfor for komiteens innstilling om at lovproposisjonen må sendes tilbake til regjeringen for nærmere utredning av klima- og miljørisiko, og for det løse forslaget fra Rødt.

Odd Harald Hovland (A) [13:39:02]: Saka og proposisjonen er ei oppfølging av NOU 2019: 4, Organisering av naturskadeforsikring – Om Norsk Naturskadepool. Proposisjonen følger opp forslag til endringar i naturskadeforsikringsordninga, som vart fremja av eit fleirtal i det nedsette utvalet. Utvalet vart nedsett og fekk mandatet sitt av Solberg-regjeringa.

Utfordringane ved organiseringa av naturskadeforsikringsordninga og dei økonomiske sidene ved ho har vorte belyste gjennom fleire tidlegare evalueringar av ordninga og no seinast gjennom arbeidet til eit breitt samansett offentleg lovutval, medrekna relevante menneskerettslege og EØS-rettslege problemstillingar. Forslaget er godt greidd ut, og det ligg no føre eit forslag til behandling som det er all grunn til å gå vidare med.

Forslaget vil bidra til å sikre at naturskadekapitalen som vert bygd opp, og ikkje minst avkastninga som vert generert, faktisk vert brukt til å dekkje naturskadar. Avkastninga går i dag rett til forsikringsselskapa, mens det med lovforslaget vil verte slik at avkastninga på naturskadekapitalen vil inngå i det nye, felles naturskadefondet. Det vil etter vårt syn kome forsikringskundane til gode.

Finans Norge og dei meir etablerte forsikringsselskapa med betydeleg naturskadekapital har søkt å avgrense betydinga av den konkurransefordelen naturskadekapitalen utgjør, gjennom å hevde at han er vesentleg lågare enn det departementet og fleirtalet i det nedsette utvalet har lagt til grunn. Dette vert gjort gjennom å presentere ein alternativ måte å berekne naturskadekapitalen i selskapa på, ein metode som fleirtalet i det nedsette utvalet, departementet og Finanstilsynet meiner er feil.

Det er brei einigheit om at naturskadeforsikringsordninga fungerer godt for allmenta og forsikringskundane og sikrar god kriseberedskap ved naturskadar. Det er viktig å understreke at det ikkje er føreslått grunnleggjande endringar i ordninga. For forsikringskundane vil ordninga fortsetje akkurat som i dag. Målet er å gjere ordninga betre for kundane og meir rettferdig.

Eg vil understreke at skadeførebygging knytt til naturskadar er viktig, og at me er opptekne av dette. Denne saka handlar likevel ikkje om skadeførebygging, men har eit anna innhald og føremål. Det er ingen motstrid mellom å følgje opp dette lovforslaget og å arbeide vidare med førebygging og god kriseberedskap òg i framtida. Føremålet med lovforslaget er å imøtekomme det som er vurdert som ein rettmessig kritikk knytt til enkelte avgrensa sider ved ordninga. Samtidig ser me behovet for å sjå nærmare på utfordringane knytt til naturskadar som følgje av klimaendringar. Dette er noko me må ta omsyn til og utforme tiltak for.

Solidaritetsprinsippet er ein av dei viktigaste grunnane til at naturskadeforsikringsordninga fungerer så

godt som ho gjer, og sikrar at alle som eig fast eigedom i Noreg, har tilgang til naturskadeforsikring til ein rimelig pris. Me ser likevel at det kan vere grunn til å sjå på om naturskadeforsikringsordninga kan innrettast på ein sånn måte at ho betre varetar omsynet til førebygging.

På den bakgrunnen har Arbeidarpartiet og Senterpartiet eit forslag der vi ber regjeringa om å «innrette naturskadeforsikringsordningen slik at den bedre ivaretar hensynet til forebygging, men likevel slik at dette ikkje går på bekostning av prinsippet om en solidarisk og lik premiefastsettelse for forsikringskunder i hele landet». Me er altså eit mindretal i komiteen som òg går inn for å gjere dei endringane som ligg i proposisjonen. Dermed tek eg opp forslaga nr. 1 og 2, frå mindretalet.

Presidenten: Representanten Odd Harald Hovland har teke opp dei forslaga han refererte til.

Else Marie Rødby (Sp) [13:43:12]: Som nevnt av foregående representant er det bred enighet om at naturskadeforsikringsordningen på mange måter fungerer godt, og at den sikrer god kriseberedskap ved naturskader. Det er likevel slik at enkelte sider ved ordningen over tid har vært gjenstand for kritikk, noe som særlig handler om at naturskadeforsikringspremien har vært satt for høyt over tid, og at de etablerte forsikringsselskapene som har vært lenge i dette markedet, med det har opparbeidet seg en betydelig naturskadekapital. Dette utgjør en konkurranseulempe for nye forsikringsselskaper i markedet og selskaper i vekst. En annen side av dette er hensynet til forbrukerne, altså kundene – folks tilgang på rimelige og gode forsikringsprodukter, som også er viktig i denne sammenheng.

Som det er nevnt: Det var Solberg-regjeringen som satte ned utvalget som leverte NOU 2019: 4 om organisering av norsk naturskadeforsikring. Det var også Solberg-regjeringen som utarbeidet mandatet for arbeidet. Det er grunn til å understreke at det store flertall, med unntak av Finans Norges representant, fant sammen om forslagene som danner utgangspunktet for denne loven. At denne saken ikke har vært tilstrekkelig utredet, slik komiteens flertall har lagt til grunn i innstillingen, er med respekt å melde en litt underlig påstand. Saken har – som representanten Hovland også redegjorde for – vært gjenstand for bred behandling, og den har også vært på høring i to omganger før den nå kom til Stortinget. Den er altså en direkte oppfølging av arbeid og anbefalinger som ble gitt av utvalget som utarbeidet NOU-en.

Flertallet i komiteen legger videre til grunn at det særlig er framtidig klimarisiko og naturskader som burde vært utredet. Da er det i så fall litt nye toner fra de tidligere regjeringspartiene, som holdt en hånd over denne

saken helt fram til oktober i fjor. Klima- og forebyggingsaspektet har hele tiden ligget utenfor mandatet som ble gitt av Solberg-regjeringen til utvalget som leverte NOU-en. Det er fullt mulig å håndtere dette spørsmålet på en forsvarlig måte i etterkant, selv om loven skulle bli vedtatt. Det store forskriftsarbeidet som regjeringen vil måtte gjøre dersom loven vedtas, gir gode muligheter for å bygge inn insentiver for klimatilpasning i ordningen.

Naturskadeforsikringen er bygget på et solidaritetsprinsipp, og det er en av årsakene til at den fungerer så bra som den gjør. Det er derfor lagt inn et forslag – som referert fra representanten Hovland – som bør ivareta hensynet til forebyggingsperspektivet på en god måte, slik komiteens flertall har vært opptatt av.

Sakens kjerne er at ordningen i dag gir de etablerte forsikringselskapene – som hadde store markedsandeler i en tid hvor premiene var høye og utbetalingene lave – en stor konkurransefordel. NOU 2019:4 peker på at dette har ført til at de fire største forsikringselskapene sitter med 65 pst. av markedet og hele 90 pst. av kapitalen i ordningen. Det denne saken handler om, er om avkastningen på opptjent naturskadekapital bør tilfalle kundene gjennom kapitaloppbygging gjennom skadepoolen i den foreslåtte ordningen, eller om den skal tilfalle forsikringselskapene. Dette er snakk om penger du og jeg har betalt inn til en lovpålagt ordning, og som deretter brukes av forsikringselskapene til å skape utbytte for eierne sine. Grunngrepet i lovforslaget er altså å flytte kapital som tidligere har gått til selskapene, over i en ordning forvaltet av det offentlige hvor avkastningen kommer folk til gode. At dette har ført til motstand mot lovforslaget, særlig fra forsikringselskapene, som nevnt, er for så vidt like forutsigbart som det er forståelig. Derfor sto Finans Norge – med de fire store forsikringselskapene i ryggen – alene i et mindretall i NOU 2019: 4 når det gjaldt punktene om framtidig finansiering av naturskadekapitalen. Derfor argumenterer de naturlig nok mot loven nå. Det er noe vi folkevalgte må klare å se forbi.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har som mål å utjevne geografiske og sosiale forskjeller mellom folk i Norge. Denne lovendringen er et steg på den veien, hvor vi flytter penger fra store private selskaper til det offentlige og til fellesskapet. Jeg håper fortsatt på et flertall for regjeringens forslag, slik at vi som forsikringskunder i framtiden kan få litt mer igjen for hver krone vi betaler inn i naturskadeordningen.

Sveinung Stensland (H) [13:48:02]: Representanten Rødby sa i sitt innlegg at den forrige regjeringen holdt sin hånd over denne saken frem til oktober i fjor. Ja, den holdt sin hånd over denne saken i en sånn grad at den aldri ble fremmet. Det var heller ikke uttrykk for

noe særlig politisk behandling av den forrige regjeringen. Dette er en sak som er fremmet av sittende regjering, basert på en NOU der det var en viss uenighet om det. Så er det nå Stortinget skal ta stilling til om vi skal vedta denne lovendringen. Det må jeg få si at jeg reagerer litt på: Selv om dette utvalget ble nedsatt av den forrige regjeringen, er det nå vi har saken til behandling. Det er nå vi folkevalgte har anledning til å diskutere denne saken, og det er i dag vi skal ta stilling til om denne loven skal vedtas. Da er det helt irrelevant hvem som satt i regjering i fjor.

Det gleder meg at den samme representanten peker på forskriftsarbeidet, for noe av det jeg mener er svakt i denne saken, er at det står at forskriftene ikke trenger å sendes på høring fordi de er så nøye utredet i NOU-en. Jeg håper virkelig det er et signal om at forskriften skal på høring likevel, hvis dette blir vedtatt. Det kan jo statsråden få lov til å bekrefte etterpå.

Det som var hovedtemaet i høringen, sånn jeg ser det, var følgende: Blir det bedre for forsikringskundene? Blir det rimeligere for forsikringskundene? Får vi en mer fleksibel ordning for forsikringskundene? Det var det jeg var opptatt av, og det var ganske delte meninger om alle disse tingene. Representanten fra selskapet Fremtind, som jo har mange kunder, sa at hvis denne endringen kom, ville de ikke være i stand til å håndtere masseskader, som på Gjerdrum, på en like god måte som de har gjort. Distriktsargumentet som kommer, forstår jeg heller ikke, for en av de tingene som ble fremført i høringen, var at det som er bra med ordningen i dag, er at denne virker veldig godt i hele landet.

Så blir det lagt veldig vekt på at Finans Norge er imot dette. Det gjelder ikke bare Finans Norge. Det var faktisk alle som kom til høring, unntatt representanten fra de minste forsikringselskapene. Og så var det Forbrukerrådet, eller hvem det var, som ikke engang kunne svare på hvordan dette vil slå ut for kunden. Alle som kom på den høringen, var kritiske. Jeg har vært på Stortinget i ni år, og jeg har aldri hørt en sak bli så sablet ned i stortingshøringen. Så det er ikke sånn at Finans Norge står alene her.

Da står vi igjen med en sak vi mener er for dårlig utredet. Klimarisikoen er for lite ivaretatt. Det har skjedd veldig mye fra NOU-en ble lagt frem, til saken ble fremmet, og da er det ansvarlige vi kan gjøre som folkevalgt forsamling, å sende den tilbake.

Jeg må si at jeg er overrasket over hvor lite ydmyke regjeringspartiene er overfor innspillene som er kommet under stortingsbehandlingen. Stortinget er ikke et ekspedisjonskontor. Stortinget er et sted hvor vi skal diskutere realiteten i de endringene som vi vedtar, og jeg vil bli litt lei meg på vegne av forsikringskundene i Norge hvis dette blir vedtatt med en så slapp behandling i Stortinget.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:51:32] (komiteens leder): Hver eneste representant som har vært oppe på denne talerstol i løpet av denne debatten – så langt, i hvert fall – har ikke gjort noe annet enn å skryte av den norske naturskadeordningen fordi den har tjent oss godt, den har fungert bra, den har tjent forsikringskundene, og opplevelsen er også at de som har levert tjenestene på den andre siden, skryter av den samme ordningen. Så vi har en god naturskadeordning. Det høres bra ut å kunne slå fast.

Det er derfor litt underlig at man er så opptatt av å gjøre endringer i den samme naturskadeordningen raskt og basert på det som ifølge flere er dårlig utredning. Ja, det er riktig, det lå en NOU til grunn, men det betyr ikke nødvendigvis at man har oversikt over hvordan dette vil slå ut i praksis. Og det er helt riktig, som Høyres representant påpekte i forrige innlegg, at det kom sterke innvendinger i høringen justiskomiteen gjennomførte – veldig sterke innvendinger og mange sterke innvendinger. Og det er litt uvanlig at det er såpass ensidig som jeg opplevde at det var i den høringen. Når vi vet at vi har en god ordning, og det advares om at det er uforutsigbart og kan få utilsiktede konsekvenser å vedta den proposisjonen som regjeringen har lagt fram for Stortinget, da er det svært vanskelig, mener jeg – og det bør være vanskelig – for enhver stortingsrepresentant å vedta disse endringene.

Det er flere ting man kan stille spørsmål om. Én ting er at vi har en økning i antall naturskadehendelser – av ulike årsaker – og at man da, samtidig som man opplever det, altså skal bygge ned naturskadekapitalen. Det gjøres et poeng av at Finans Norge mente det, men det var ikke bare Finans Norge: Stort sett alle de større aktørene i forsikringsbransjen advarte mot at denne proposisjonen skal vedtas. Da er det Stortingets rolle å utvise den ansvarlighet at man sender proposisjonen tilbake til regjeringen og ber regjeringen vurdere det nærmere før man eventuelt kommer med andre forslag til Stortinget, eventuelt en ny proposisjon. Da kan man ta med seg de forslagene som de samme regjeringspartiene fremmer i forbindelse med denne saken, dra det inn og vurdere om man skal justere ned naturskadekapitalen, vurdere om den nye organiseringen er hensiktsmessig og fungerer for næringen. Da er det vår oppgave å sende den tilbake.

Så hører jeg at det er en diskusjon rundt hva regjeringen gjorde i forrige periode, og at man prøver å gjøre et poeng av at det var en NOU som var nedsatt og utarbeidet under den forrige regjeringen. Men det som ser rart ut i denne saken, er at man forsøker å løse et problem jeg ikke opplever det har vært reist en politisk problembeskrivelse av. For meg ser det ut som om dette er en sak som har oppstått gjennom byråkratiet, gjennom

saksbehandlere i departementet, uten at det har vært noen politisk styring rundt det. Da har jeg en viss forståelse for at forrige regjering ikke ønsket å fremme denne proposisjonen, men det stiller enda større spørsmål ved hvorfor den sittende regjeringen valgte å fremme denne proposisjonen.

Men uansett: Jeg håper konklusjonen blir at den sendes tilbake, og at vi en gang i fremtiden kanskje får en bedre utredet sak hvor man også har større enighet om forståelsen av hva man eventuelt vedtar, og at man da også kan gjennomføre en høring, at man ønsker disse forandringene og ikke bare sabler det ned, slik jeg opplevde at man gjorde i høringen til justiskomiteen.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [13:56:41]: Vi lever i et langstrakt land med mye natur og krevende klima. Det vi vet, er at været blir villere og våtere – og det som en konsekvens av klimaendringene. Da trenger vi systemer og forsikringsordninger som tilstrekkelig ivaretar dem som blir utsatt for en naturkatastrofe, og sørger for at det skjer på en effektiv måte. Vi trenger systemer som stimulerer til klimatilpasning og sikrer insentiver til å forebygge naturskader.

Dagens ordning med naturskadeforsikring er ikke perfekt, og det er gode grunner for at man må se på oppdateringer av ordningen. Men når vi vet at været blir villere og våtere, er det et stort hull i lovarbeidet at klimarisiko ikke var et tema i proposisjonen. Selv om det opprinnelige mandatet til utvalget ikke fokuserte på dette, har det skjedd veldig mye de siste årene på området for klimaet og forebygging, og nettopp derfor er behovet sterkere i dag for at dette må inn i et helhetlig lovforslag, når regjeringen da først fremmet et slikt forslag.

Representanter fra regjeringspartiene har stått på talerstolen og sagt at dette er godt utredet. Man kan spørre seg om vi var til stede i den samme høringen, der alle aktørene, med ett unntak, advarte mot å vedta denne loven. Lovforslaget fikk sterk kritikk i høringen av en rekke aktører. Høringsinstansene påpekte manglende konsekvensutredninger og svakheten i at det er uenigheter i premissene og faktagrunnlaget som ligger til grunn for dette lovforslaget. Dette gjelder også aktører som har spilt inn i skriftlige høringer, som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Norges vassdrags- og energidirektorat, Huseiernes Landsforbund, Regelrådet og LO.

Det er mange argumenter for hvorfor vi bør oppdatere naturskadeforsikringen i Norge, men det er prematurt å gjøre en stor omlegging uten at man har tatt inn over seg klimarisikoaspektet. I likhet med f.eks. LO mener vi at en fornyelse av naturskadeordningen må inneholde insentiver til økt bruk av ressurser for klimatilpasning og skadeforebygging, og LO sier at en kan ikke se at dette er ivare tatt i den ordningen som nå foreslås.

I likhet med en rekke aktører, som bl.a. LO, ber vi om at forslaget sendes tilbake for bearbeiding av faktaunderlaget, og at det gjennomføres en konsekvensutredning av selskapets håndtering av naturskadesituasjoner. Representanten fra Arbeiderpartiet sa at det har kommet kritikk av deler av ordningen. Det er ikke bare deler av ordningen det har kommet kritikk av. Det har kommet kritikk av hele ordningen. Det er stor uenighet om hvordan denne ordningen faktisk vil slå ut for forbrukere i Norge. Man er uenig om det vil bli dyrere, om det vil koste det samme som i dag, eller om det vil bli billigere.

Så er det uenighet og stor kritikk av at man ikke tar inn over seg klimaproblemet, og vi har en regjering som, så vidt jeg vet, mener at klimaproblemet er vår tids aller største utfordring. De skriver i merknadene at det kan være behov for å se på dette, uten at det nevnes ett eneste tiltak på hvordan man ønsker å arbeide videre med dette. Vi skal bare gi en blankofullmakt til at dette er i trygge hender hos regjeringen. Det er ikke godt nok. Derfor støtter vi, i likhet med mange i høringen, at dette lovforslaget sendes tilbake og sikrer at man får en skikkelig vurdering av klima og naturrisiko, sånn at det får den oppmerksomheten det fortjener.

Så vil jeg si at Rødt har fremmet et verbalforslag som ivaretar intensjonen bedre enn det som ligger inne fra regjeringen, så det ønsker vi subsidiært å støtte.

Tobias Drevland Lund (R) [14:01:13]: Rødt støtter lovforslaget i Prop. 62 L. Vi mener at det er på høy tid at vi får et nytt naturskadefond, som er under offentlig eie og kontroll. Dette er jo fellesskapets midler og bør avsettes i et eget fond, ikke midler som bør settes av til å styrke bunnlinja til de store forsikringsselskapene i markedet.

Det er derimot ingen tvil om at klimautfordringene, som kommer til å øke raskt framover, må sikres på en god måte. Vi mener likevel at det ikke er grunn til å utsette loven i påvente av en enda lengre utredningsrunde, som kan forsinke en ny lov i enda flere år. Lovendringene i forslaget handler om å flytte forsikringskundenes penger og avkastning av disse til en naturskadepool som forvaltes av fellesskapet, og vekk fra forsikringsselskapene. Disse midlene er øremerket naturskader, og det er på høy tid at dette fondet blir en realitet, som også er styrt av det offentlige, men at vi også må inkludere klima- og miljøaspektene i den nye naturskadelovgivningen.

Avslutningsvis vil jeg derfor vise til det løse forslaget, nr. 3, der Rødt fremmer forslag om at regjeringen må utrede klimaspørsmålet i naturskadeforsikringsloven og «komme tilbake til Stortinget innenfor rimelig tid». Dette mener vi vil både ivareta klimaspørsmålet og sikre at fellesskapets midler for framtiden forvaltes av fellesskapet, ikke de store forsikringsselskapene.

Presidenten: Representanten Tobias Drevland Lund har teke opp det forslaget han viste til.

Statsråd Emilie Mehl [14:03:01]: I motsetning til hva man kan få inntrykk av gjennom å høre på debatten, og særlig flertallet i justiskomiteen, handler dette forslaget om hvordan vi skal forvalte overskuddet i naturskadeforsikringsordningen framover – og om hvordan den naturskadekapitalen som de store og etablerte forsikringsselskapene allerede har opparbeidet seg over tid fordi de har tatt for høye premier fra forsikringskundene, skal forvaltes.

I forskriften om instruks for Norsk Naturskadepool forutsettes det at ordningen ikke skal gå med overskudd. Til tross for det har forsikringsselskapene i flere tiår tatt så høye naturskadeforsikringspremier at den samlede naturskadekapitalen i selskapene i dag er på godt over 8 mrd. kr. Forsikringskundene, private og næringsdrivende har altså betalt over 8 mrd. kr for mye.

I dag, med den fortsatte ordningen som justiskomiteens flertall går inn for, tilfaller dette beløpet forsikringsselskapene. Regjeringens forslag om å opprette et fond vil sikre at overskuddet i ordningen, og dermed også avkastningen, faktisk blir brukt til å dekke naturskader – til beste for forsikringskundene. I tillegg vil den foreslåtte overgangsordningen bidra til mer likeverdige konkurransevilkår mellom forsikringsselskapene.

Jeg synes det er underlig at flertallet i justiskomiteen dessverre har gitt etter for de økonomiske interessene til de store og etablerte forsikringsselskapene. Det er ikke overraskende at disse selskapene ønsker å beholde ordningen slik den er i dag. Hensynet til utfordrerselskaper som har en stor konkurranseulempe, og til forsikringskundene som har betalt for høye premier, har flertallet sett helt bort fra.

Flertallet i komiteen har reist spørsmål ved om det er klokt å endre dagens velfungerende ordning. Jeg kan berolige flertallet med at det i dette lovforslaget ikke foreslås noen endringer som vil svekke naturskadeforsikringsordningen for forsikringskundene. Lovforslaget er begrenset til et godt og presist svar på de utfordringene som forsikringskundene og utfordrerselskapene har pekt på over tid, og som Solberg-regjeringen i 2017 bestemte skulle utredes.

Så har representanten Stensland helt rett i at det er denne regjeringen som fremmer proposisjonen, for vi mener at det var et godt forslag å bidra til mer rettferdig fordeling, og at fellesskapets midler kommer fellesskapet til gode. Men jeg synes det er rart at man bruker så mye energi på å angripe bakgrunnen for saken, og utredningen. Det var et utvalg som ble satt ned av Solberg-regjeringen, mandatet ble besluttet av Solberg-regjering-

en, og det ble også utvalgets medlemmer. Så det er synd at det gjøres polemikk ut av dette.

Jeg vil også gjerne være tydelig på at forslaget ikke kommer til å medføre økte forsikringspremier for kundene. Å påstå at utenlandske selskaper med dette forslaget vil kunne operere gratis i det norske markedet, er å snu ting fullstendig på hodet. Det er de etablerte selskapene som har stor naturskadekapital etter å ha tatt for høy forsikringspremie, som her har fått en tilfeldig fordel ved at de i underskuddsår kan trekke på den kapitalen, mens andre forsikringsselskaper ikke har denne muligheten.

Etter mitt syn er saken grundig utredet og vurdert i et bredt sammensatt og faglig kompetent utvalg, og i departementet, og jeg setter slik sett pris på den innsatsen forrige regjering la ned for å få sett på de delene av ordningen som det er grunn til å se på, selv om også jeg slutter meg til den brede enigheten som er i salen om at naturskadeforsikringsordningen har vært god og velfungerende for Norge. Det er dessverre ikke helt uvanlig at høringsinstanser som har interesser i at et lovforslag ikke blir vedtatt, angriper lovprosessen, men jeg mener helt klart at dette ikke er et hastverksarbeid.

Vi må også vurdere å arbeide med klimarisiko, behovet for klimatilpasning og insentiver for forebygging av naturskade. Det er regjeringen også veldig opptatt av. Men dette lovforslaget har et annet innhold og et annet formål. Det er mange gode hensyn og tiltak som ikke oppnås med akkurat dette lovforslaget, men man kan ikke gå imot lovforslaget av den grunn.

Avslutningsvis vil jeg peke på at det er om mulig enda vanskeligere å forstå at justiskomiteens flertall går imot forslaget om å klargjøre forsikringskundernes rett til erstatning ved skader som skyldes flodbølger og meteorittnedslag. Det er et forslag som har fått full støtte i høringen, og som burde være ukontroversielt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sveinung Stensland (H) [14:08:19]: Jeg skal ikke legge opp til noen polemikk her, men det jeg angrep i mitt innlegg, var ikke NOU-en, det var proposisjonen vi i dag behandler, og noe av det som var hovedinnvendingen, var nettopp at ting ikke er godt nok utredet, overgangsordningene er ikke på plass, og det er ganske mye usikkerhet rundt dette. Og det var ikke sånn at det bare var finansbransjen som var negativ, det var veldig mange andre.

Hvis en hører på representanten Sjalg Unneland, høres det ikke ut som om han går i tog for forsikringsbransjen, han er opptatt av andre sider av denne saken – der jeg også deler hans oppfatning.

En av de tingene det er uro rundt, er forskriftene til denne loven. I prop-en står det at det ikke er nødvendig å ha forskriftene på høring fordi dette er godt nok utre-

det i NOU-en. Men kan statsråden bekrefte at forskriftene til denne loven skal på høring før de blir fastsatt?

Statsråd Emilie Mehl [14:09:20]: Hvis lovforslaget skulle få flertall, vil regjeringen vurdere det, på lik linje med at vi i alle andre saker vurderer hvordan behandlingsmåten skal være i departementet.

Så kan jeg bemerke at hvis det var det som var problemet, kunne jeg ønske meg at man fremmet et tilleggsforslag om akkurat den problemstillingen istedenfor å sende hele saken tilbake, som justiskomiteens flertall foreslår.

Sveinung Stensland (H) [14:09:47]: Vi ønsker å sende loven tilbake fordi den rett og slett ikke er godt nok bearbeidet. Det er mange spørsmål. Dette var ett av spørsmålene jeg hadde, og selv det kunne ikke statsrådens svare konkret på.

Noe av det som var tema i høringen, var om dette vil bli dyrere, billigere eller likt for kundene. Statsråden var i sitt innlegg inne på at kundene hadde betalt for mye i naturskadepremie, sånn jeg forsto det. Men kan hun si noe om hvordan et eventuelt lovendringsvedtak i dag vil slå ut for norske forsikringskunder? Vil det gi en mer fleksibel naturskadeordning, eller vil den bli mindre fleksibel? Vil det gi høyere premier, eller vil det gi lavere premier?

Det er også interessant å høre hvordan en snakker om hvor disse pengene blir plassert. Det er ikke sånn at disse pengene tilfaller forsikringsselskapene, at de kan ta dem ut. De er faktisk avsatt i regnskapene for å gi oss større sikkerhet for naturskade. Faktum er at man med dette tapper selskapets evne til å håndtere naturskader. Jeg vil gjerne ha svar på det også.

Statsråd Emilie Mehl [14:10:56]: Forslaget skal ikke gi høyere premier.

I forskriften som gjelder instruks for norsk naturskadepool, forutsettes det at ordningen ikke skal gå med overskudd. Og dette er kjernen i saken: Til tross for det, dvs. at selskapene ikke skal tjene på det, er det nettopp det som har skjedd, ved at kundene har betalt for høye premier over tid. Da har det blitt en stor mengde penger, 8 mrd. kr, som ligger som kapital i selskapene – det aller meste i et fåtall av de største forsikringsselskapene vi har.

Forslaget i dag går ut på å overføre disse midlene fra selskapene til et fond som vil sikre at pengene som har blitt innbetalt for mye av folk og næringsliv i Norge, forvaltes av fellesskapet og går til å dekke naturskade, og ikke til utbytte for selskapseierne.

Sveinung Stensland (H) [14:12:00]: Når jeg hører dette svaret, er jeg nødt til å spørre statsråden: Betyr det

at statsråden da vil regulere ned naturskadepremien, ettersom statsråden her anfører at den er for høy? Skal statsråden med dette skru ned naturskadedelen av forsikringen?

Statsråd Emilie Mehl [14:12:19]: Jeg mener det er viktig at vi viderefører prinsippet om at disse ordningene ikke skal gå med overskudd, og hvis det skjer i framtiden, må også det overskuddet som skyldes naturskade-forsikringspremien, overføres til fondet. Det mener jeg er en god løsning, som vil bidra til mer rettferdig fordeling.

Solidaritetsprinsippet i naturskade-forsikring står sterkt – det var ikke en del av mandatet til utredningen – og det er at det skal være lik premie uavhengig av bosted og risiko. Det er viktig. Det er viktig at vi sørger for at folk rundt i hele Norge er beskyttet mot naturskader. Vi har et land der veldig mange er utsatt for den risikoen. Med klimaendringene øker også risikoen, og det kan potensielt bli større skader og hyppigere skadeforekomst i framtiden.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:13:34]: Det har blitt sagt mye i denne debatten, og ministeren sa at her er det aktører inne som er opptatt av fortjenesten sin. Jeg går ikke med på et narrativ der de som nå er skeptisk til dette lovforslaget, kun er det fordi vi tenker på interessene og fortjenesten til enkelte firmaer. Man kan lure på om man vil klassifisere aktører som LO, f.eks., som ikke ønsker denne typen ordning, som at de gjør det kun for å beskytte fortjenesten til disse forsikrings-bedriftene. Det kunne vært interessant å høre ministerens tanker om det.

Men dette er snakk om den største endringen i ordningens levetid, det ble det klassifisert som i høringen. Kan vi få et tydelig svar på noe som ministeren har vært inne på, kan man garantere at den nye ordningen ikke blir dyrere?

Statsråd Emilie Mehl [14:14:34]: Det vil være et potensielt tap for de største forsikringsselskapene, som ikke lenger kan få avkastning på den forsikringspremi- en som vanlige folk har betalt inn, fordi det skal over i et fond og forvaltes der. Det er ikke noen grunn til at forslaget skal føre til økte forsikringspremier for kundene. Med dette lovforslaget vil avkastningen inngå i det felles fondet. Det vil komme forsikringskundene til gode, i motsetning til i dag, hvor avkastningen tilfaller forsikringsselskapet. Så sånn vi ser det, kan det at avkastningen inngår i fondet, tvert imot føre til at man over tid vil kunne få lavere premier.

Lovforslaget kan innebære noen økte kostnader som følge av at administrasjonen av poolen vil få noen nye oppgaver knyttet til å forvalte den. Den kostnaden er anslått til årlig mellom 3 og 4,2 mill. kr, men med et

beløp som nå er på over 8 mrd. kr, er det en liten pris for et godt system.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:15:40]: Det er mye i dette forslaget som er bra. Jeg elsker det offentlige, jeg, så flere fond i det offentlige hadde vært helt fantastisk. Men vi står overfor de største endringene av en ordning, og vi står oppe i en klimakrise som blir mer dramatisk for hver eneste dag som går. Regjeringen kan gjemme seg bak at den forrige regjeringen ikke hadde dette i mandatet, men det synes jeg er en ansvarsfraskrivelse som ikke er god nok.

Regjeringen peker i merknadene på at det vil være behov for å vurdere ulike tiltak, og da er mitt spørsmål til ministeren: Hvilke tiltak vil man utforme for å styrke klimatilpasningen?

Statsråd Emilie Mehl [14:16:22]: Her er vi egentlig helt enige. Vi er helt enige om at klimarisikoen er økende, og at å jobbe med forebygging av naturskade er kjempeviktig både for enkeltpersoner, som kan risikere å få skade på sine eiendommer eller eiendeler, og også for samfunnet. Dette er noe regjeringen er opptatt av. Vi har en egen klimaminister som jobber intenst med dette, og det er stor oppmerksomhet på dette i alle departementer.

Men dette lovforslaget handler om noe annet. Det har et annet innhold, det har et annet formål, og det er mange gode hensyn og intensjoner som ikke kommer til å oppnås hvis dette lovforslaget blir vedtatt. Det betyr ikke at regjeringen ikke er opptatt av andre problemstillinger.

Jeg håper at det blir flertall for forslaget i dag, sånn at vi får en mer rettferdig fordeling av overskuddet på naturskade-forsikringspremi- en.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [14:17:33]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Ingunn Foss, Sveinung Stensland, Mahmoud Farahmand, Anne Kristine Linne- stad, Margret Hagerup og Liv Kari Eskeland om innfø- ring av meldeplikt ved funn av overgrepsmateriale (Innst. 309 S (2021–2022), jf. Dokument 8:126 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil pre- sidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar parti- gruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gitt høve til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg

på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:18:47]: (komiteens leder og ordfører for saken): Dette er et representantforslag om å innføre meldeplikt ved funn av overgrepsmateriale. Seksuell utnyttelse av barn er en sak som jeg oppfatter at hele komiteen er opptatt av at vi skal bekjempe på best mulig måte. Det er et økende samfunnsproblem, hvor man, særlig i forbindelse med pandemien, med bekymring har sett en økning av dette problemet. Det er altså en internasjonal trend som har skapt bekymring i flere land.

Dette representantforslaget går ut på å møte denne trenden med en plikt for tilbydere av internettjenester til å rapportere om lagring og distribusjon av overgrepsmateriale på tilbydernes tjenester. Tilbydere av internettjenester er ikke i dag pliktige til å rapportere til myndighetene dersom overgrepsmateriale lagres på deres servere eller distribueres gjennom deres tjenester.

Dette er en sak som selvfølgelig alle i komiteen er enig i at man må sette inn tiltak for å møte, men det er altså ikke en enstemmig komité som står bak forslaget som ble fremmet av Høyre. Det er kun Høyre og Fremskrittspartiet som støtter det forslaget, men det er samtidig også to andre forslag, som en enstemmig komité går inn for, og som vil få flertall i dag. Det handler om å gå i dialog med leverandørene for å øke bevisstheten rundt denne typen problematikk, og det er for så vidt også noe som Senterpartiet støtter.

Hvis jeg skal gå over på det som er Fremskrittspartiets anliggende i denne saken, så er vi svært opptatt av alle gode tiltak som kan styrke oss i kampen for å bekjempe overgrep mot barn og unge på internett. Vi var en pådriver i forrige stortingsperiode for å få på plass lagring av IP-adresser, for å kunne forfølge dem som begår den type overgrep over nettet. Det er da også vedtatt politikk, men man må også gå videre.

Jeg vil skryte av at Høyre fremmet dette forslaget. Fremskrittspartiet stiller seg bak det, og jeg tar opp de forslagene som vi er en del av. Men vi må ikke stoppe her, vi må videre, vi må se på alle gode tiltak som kan forhindre og stoppe overgrep mot barn og unge på nettet. Det er et stort samfunnsproblem, og alle steiner må snus for at vi skal kunne møte denne utviklingen. Da har vi alle et ansvar, både for å komme opp med gode forslag og utrede dem, og også for å diskutere det her i salen.

Men dette forslaget, som kom fra Høyre, synes jeg er et godt forslag og egentlig en naturlig forlengelse av det Stortinget allerede har vedtatt. Så det er med bekymring – og egentlig litt skuffelse – jeg registrerer at dette forslaget dessverre ikke får flertall i dag.

Presidenten: Representanten Per-Willy Amundsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Odd Harald Hovland (A) [14:22:51]: Bruk av IKT i kriminalitet er ei av dei største utfordringane politiet står overfor. Den digitale verkelegheita har skapt ein ny arena for kriminalitet og påverkar korleis befolkning og ulike verksemdar vert utsette for lovbrøt. Me ser det når det gjeld bedrageri, løysepengevirus, hatefulle ytringar og radikalisering, og ikkje minst når det gjeld overgrep mot barn – og då spesielt spreieing og distribusjon av overgrepsmateriale.

Det er eit mål for denne regjeringa at politiet skal betre si samla evne til å handtere slik kriminalitet. I den forbindelse er det behov for å styrkje samarbeidet med andre aktørar for å bidra til redusert sårbarheit og å auke oppdagingsrisikoen. I Hurdalsplattforma er regjeringa klar på at ein har ein ambisjon om å styrkje kapasiteten til å kjempe mot cyberkriminalitet, inkludert overgrep på nett, distribusjon og spreieing av overgrepsmateriale og datakriminalitet elles. Det må difor ikkje vere tvil om at tiltak og moglegheit for å styrkje politiet si evne til å førebyggje, avdekkje og etterforske vald og overgrep, både i det fysiske rom og på internett, vert vurdert fortløpande.

I representantforslaget vert det lagt opp til at det snarast skal fremjast ein proposisjon om innføring av plikt for norske tenesteleverandørar til å melde frå dersom dei oppdagar at deira tenester vert brukte til straffbar oppbevaring eller distribusjon av overgrepsmateriale.

Intensjonen i forslaget er absolutt god. Eg oppfattar ikkje at komiteen er ueinig i intensjonen, men fleirtalet meiner at eit sånt forslag bør greiast ut nærare. Så me snakkar her meir om hastigheita i prosessen enn om innhaldet eigentleg. Fleirtalet i komiteen understrekar bl.a. viktigheita av at personvernet vert greidd ut og vektlegg sterkt i arbeidet med proposisjonen at ein må føreta ei klar avveging av omsynet til nedkjemping av overgrep mot barn opp mot omsynet til personvern.

Samhøveprinsippet står sterkt i norsk rett, og det må det òg gjere sjølv innanfor eit slikt alvorleg område som dette. Difor må det bl.a. klargjerast på kva grunnlag det skal meldast frå på, så det ikkje er tvil om omfanget av ei slik meldeplikt. Elles ligg det òg føre ei forordning i EU, som kan innebere ei meldeplikt, og som òg då må innarbeidast i norsk lovgjeving. Det er difor klart at eit forslag som dette bør greiast ut grundig før det vert fremja ein eigen lovproposisjon til Stortinget.

Som sagt vert det vurdert tiltak fortløpande, og det å gå i dialog med aktuelle leverandørar av digitale betalingsstenester for å auke bevisstheita rundt foreldre og føresette sine moglegheiter til å kontrollere transaksjonar inn og ut av betalingskontoen til barna, samt for å

finne løysingar for å styrkje foreldrekontrollen, er eit godt og aktuelt tiltak.

Avslutningsvis: Den nye digitale verkelegheita gjev oss eit nesten uavgrensa informasjonstilfang og difor uante moglegheiter – på både godt og vondt. Difor må meldeplikt i samband med materiale og aktivitet i det digitale rom vere ramma inn i eit klart og tydeleg lovverk som er grundig utgreidd.

Ingunn Foss (H) [14:26:40]: Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett er et sterkt økende samfunnsproblem, og særlig under pandemien har vi sett en bekymringsfull økning i antall tilfeller. Høyre fremmer i denne saken forslag om innføring av meldeplikt for norske selskaper ved funn av overgrepsmateriale. Ifølge FHI opplever hver femte jente og hver fjortende gutt seksuelle overgrep før fylte 18 år. Det er alarmerende og alvorlig.

Politiet har i lengre tid bedt om bedre verktøy for å kunne avdekke og stoppe denne typen kriminalitet, som rammer barn og unge hardt. Solberg-regjeringa fikk innført 12 måneders lagring av IP-adresser. Det er et viktig steg i rett retning, men ikke nok. Det er et sterkt ønske fra politiet at norske internettleverandører skal få meldeplikt hvis de oppdager at deres plattform blir brukt til å spre overgrepsmateriale.

Noe hjelp på dette området kommer fra USA og en organisasjon med forkortelsen NECMEC, som samarbeider med amerikanske myndigheter for å bekjempe mishandling av barn. Dersom amerikanske selskaper oppdager at deres plattformer brukes til å spre overgrepsmateriale, er de lovpålagt å melde fra til NECMEC, som igjen gir beskjed til de land der vedkommende adresse er registrert. Det betyr at Kripos her i Norge får beskjed, for deretter å kunne rapportere sakene videre til aktuelle politidistrikt, som da kan starte etterforskning.

Operasjon Spiderweb i Sør-Vest politidistrikt har siden oppstarten i 2019 etterforsket og pådømt 59 tilfeller på bakgrunn av disse tipsene. Og det er beklagelig at det bare er Høyre og Fremskrittspartiet som støtter forslaget om snarest å fremme en proposisjon om innføring av plikt for norske tjenesteleverandører til å melde fra dersom de oppdager at tjenestene brukes til straffbar oppbevaring eller distribusjon av overgrepsmateriale.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil utrede og vente på hva som skjer i EU, og SV og Venstre vil ha utredning begrunnet i personvern. Dette tar lang tid, samtidig som sårbare barn blir utnyttet og misbrukt. Regjeringa har bebudet en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner, men kan ikke svare noe konkret på når denne planen kommer. Vi vet at prosesser i EU tar tid, og ser ingen grunn til å vente på dette

på et felt der det er så kritisk viktig å få på plass så gode verktøy som mulig. Det er jo ganske spesielt at en justisminister fra Senterpartiet vil vente på EU i denne saken før det skal gjøres noe i Norge.

SV og Venstre vil utrede det på bakgrunn av personvern, noe som helt klart er veldig viktig. Men i denne saken er hensynet til uskyldige barn enda viktigere, og vi forutsetter at et lovarbeid, som også tar tid, selvsagt må ta opp i seg hensynet til personvernet, de lover som gjelder, og EUs personvernforordning.

I denne saken foreslår vi også at regjeringa går i dialog med leverandører av digitale betalingstjenester for å øke bevisstheten rundt foreldre og foresattes mulighet til å kontrollere transaksjoner inn og ut av betalingskontoen til sine barn, samt å finne løsninger for å styrke foreldrekontrollen. Jeg glad for at en samlet komité støtter dette.

Det ligger også et forslag i saken om å utrede innføring av plikt for norske tjenesteleverandører til å melde fra dersom de oppdager at tjenestene brukes til straffbar oppbevaringen eller distribusjon av overgrepsmateriale, og Høyre vil subsidiært støtte det.

Masud Ghara khani hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:30:26]: Vi lever i en digital verden, og det betyr at i det digitale livet er det en risiko for at barn og unge blir utsatt for seksuelle overgrep eller utnyttelse. Vi ser ofte at politikken ikke utvikler seg like raskt som teknologien gjør. Det er krevende for oss politikere å sørge for at vi ivaretar mennesker, og særlig sårbare mennesker, i den digitale sfæren uten at det samtidig skal gå på bekostning av personvernet.

Sosiale medieplattformer er en viktig del av livet til mange, og vi mener at vi som samfunn har et ansvar for å sikre trygghet, spesielt for barn og unge. Når seksuell utnyttelse av barn og unge over internett er et stadig økende problem, må vi politikere vurdere om det er grep vi kan gjøre. Så må vi ansvarliggjøre dem som eier disse plattformene.

Jeg vil si at intensjonen i dette forslaget er god. Vi i SV er positive til at det startes et arbeid for å se hvordan en meldeplikt for norske tjenesteleverandører kan se ut, og vi er veldig glade for at vi fikk tilslutning i justiskomiteen for et utredningsforslag. I arbeidet med et lovforslag understreker vi i SV viktigheten av at personvernet ivaretas, samtidig som plattformene i større grad holdes ansvarlig for de ulovlighetene som blir begått der. Det er ofte et krevende spørsmål hvordan man gjør dette. Det er derfor lurt å vurdere det grundig, for det vi risikerer, er en nedkjølingseffekt på samfunnet som vi skal være svært varsomme med. Derfor er det viktig å se til det ar-

beidet som pågår i verden, og særlig i Europa, for nett-opp å ta de ulike dilemmaene på alvor.

Høyre kritiserer flertallet fordi de mener at vi avventer at EU skal fullføre sitt arbeid. Men det er jo ikke det som står i vedtaket. Det vil være fullt mulig for regjeringen å bevege seg i et hurtigere tempo enn det EU gjør, men at man også kan se hen til de prosessene som pågår ute i verden.

Vi er glade for at et flertall i Stortinget nå sikrer at vi får en skikkelig vurdering av om norske tjenesteleverandører skal ha en plikt til å melde fra dersom de oppdager at deres tjenester brukes til straffbar oppbevaring eller distribusjon av overgrepsmateriale. Det er positivt.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [14:33:32]: Som det blir sagt fra flere, er seksuell utnyttelse av barn over internett et stadig økende samfunnsproblem. Nye teknologiske løsninger gir et stadig voksende utvalg av sosiale medieplattformer og nye muligheter for overgripere til å oppsøke og spre overgrepsmateriale. På de fleste plattformene er det forholdsvis lett å operere med skjult identitet. Særlig under pandemien har vi sett en bekymringsfull økning av dette problemet.

Representantforslaget om innføring av meldeplikt ved funn av overgrepsmateriale er ment å imøtegå dette problemet ved å statuere en plikt for tilbydere av nettjenester til å rapportere om funn av denne typen materiale.

Per i dag er tilbydere av nettjenester ikke pliktig å rapportere til myndighetene dersom de oppdager denne typen materiale. Dette gjelder ikke bare i Norge, men det gjelder i hele Europa. Amerikanske tilbydere av nettjenester er underlagt en slik rapporteringsplikt. Norge har gjennom informasjon fra USA oppdaget flere overgrepstilfeller i Norge som har ledet til domfellelse.

EU-kommisjonen har den siste tiden jobbet med et forslag til regler som kan innebære innføring av en tilsvarende plikt. I mai i år la Kommisjonen fram et forslag til en ny lov som kan få store konsekvenser for nordmenns digitale liv. Det innebærer bl.a. at selskaper i EU blir pålagt å

«oppdage, rapportere, og fjerne overgrepsmateriale mot barn uavhengig av hvor det oppstår, samtidig som de fundamentale rettighetene til brukerne er beskyttet».

Selv om lovforslaget har de aller beste intensjoner, har flere rettighetsgrupper lenge vært bekymret for denne typen teknologi og for at det kan undergrave retten til privatliv og retten til sikker kommunikasjon. Stipendiat i informasjonsteknologi og elektroteknikk ved NTNU, Tjerand Silde, har uttalt til NRKbeta at forslaget legger opp til en overvåkningsmaskin som vi aldri har sett maken til i demokratiske land, og at det er det nærmeste

vi kommer autoritær kontroll over digitalt innhold på samme måte som de har i Kina.

Flere andre teknologer og personvernaktivister er også kritiske til forslaget.

Mange mener at forslaget i praksis vil innebære lokalt å skanne informasjon som skal sendes mellom to personer. Det vil i praksis gjøre at kommunikasjonen som skjer mellom personer i Norge, kan bli analysert når den sendes, og at den potensielt kan bli rapportert og anmeldt. Flere uttrykker bekymring for at det kan være uklart hva det faktisk skannes for. Jeg vil derfor understreke viktigheten av å sikre klare grenser opp mot annen type innhold. Man må ha klare og presise regler for hva som skal være gjenstand for denne teknologiens bruk for å forhindre en nedkjølingseffekt.

I ytterste konsekvens kan faktisk denne typen skanning svekke demokratiet. I en forskningsartikkel i fjor advarte flere akademikere og teknologer mot introduksjonen av skanning på våre personlige enheter. Der legger vi igjen informasjon om alt fra «to do»-lister til tekstmeldinger og bilder, og som går imot enkeltmenneskets behov for personvern. Denne formen for masseinnsamling kan føre til nedkjølingseffekter for ytringsfriheten. Derfor er personvernprinsippene og minimering og forholdsmessighet svært viktig. Det er fortsatt usikkert om denne teknologien kan garantere effektiv kriminalitetsbekjempelse eller forhindre overvåkning. Teknologien kan i verste fall sørge for alvorlige sikkerhets- og personvernrisikoer i hele samfunnet.

Jeg vil derfor understreke viktigheten av at hensynet til personvernet utredes og vektlegges sterkt i arbeidet med en eventuell proposisjon. Det må foretas en klar avveining av hensynet til bekjempelse av overgrep mot barn opp mot hensynet til personvernet. Det er viktig å sette klare grenser opp mot annen type innhold. Og så er det viktig å sette klare grenser for hva som skal være gjenstand for teknologiens bruk. Ikke minst er det viktig at vi oppretter klare kontrollmekanismer, som sikrer at disse systemene ikke blir misbrukt. Det bør bl.a. pålegges minimumsgarantier, slik at berørte personer har tilstrekkelige garantier for at deres innsankede personopplysninger er beskyttet mot risiko for misbruk. Det må også klargjøres på hvilket grunnlag det skal meldes fra, slik at det ikke foreligger noen tvil om hva meldeplikten utgjør.

Statsråd Emilie Mehl [14:38:21]: Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett er dessverre et stadig økende samfunnsproblem. Jeg har selv vokst opp med internett, og jeg kan godt huske ting som foregikk på tjenester som MSN eller annet vi brukte på den tiden. Dessverre ser vi at nye teknologiske løsninger og plattformer gir seksualforbrytere flere muligheter til å opp-

søke barn i den hensikt å begå overgrep og til å spre overgrepsmateriale. Problemet blir bare større og større. Mulighetene for å skjule sin egen identitet gjør det utfordrende for politiet å avdekke og straffeforfølge seksualforbrytere som opererer på internett. Dette er et problem vi aldri kan jobbe nok med.

For å lykkes i bekjempelsen av denne typen kriminalitet er det helt nødvendig å få til et godt samarbeid med leverandører av tjenester på internett. Det gjelder spesielt sosiale medier, som barn og unge ferdes mye på, men også andre tjenester som barn og unge er brukere av, som f.eks. Vipps.

Jeg har tidligere sagt at jeg er innstilt på å utrede en plikt for norske tjenesteleverandører til å melde fra om overgrepsmateriale. Det er et viktig forslag. Jeg tror det er et forslag alle er enige om at vi skal se nærmere på. At Høyre har sittet i regjering i åtte år uten å fremme det, ønsker de ikke å legge så mye vekt på. Jeg er glad for at denne regjeringen har tatt tak i dette etter bare syv måneder i regjeringskvartalet.

Denne utfordringen innebærer at det nesten alltid er flere land og jurisdiksjoner som er involvert, og derfor er det viktig at en utredning og innføring av en eventuell meldeplikt gjøres med et blikk på hva andre land foretar seg. Derfor er det viktig at Norge også ser hen til at Europakommisjonen legger fram et forslag om å innføre en sann plikt i medlemslandene i EU, og det er noe departementet jobber med nå. Det vil jeg også tro at Høyre egentlig støtter, selv om man her prøver å skape en splittelse som det ikke er grunnlag for.

Justiskomiteen innstiller også på at Stortinget ber regjeringen om å gå i dialog med aktuelle leverandører av digitale betalingstjenester for å øke bevisstheten rundt foreldre og foresattes mulighet til å kontrollere transaksjoner inn og ut av betalingskontoen til sine barn og for å finne løsninger for å styrke foreldrekontrollen. Det synes jeg også er et bra forslag, så bra at før vi får det vedtatt, har jeg allerede hatt et møte med Vipps. Det var et veldig godt møte, det var nyttig. Vi diskuterte hvordan de jobber med å beskytte barn og unge, og jeg tok også opp styrket foreldrekontroll med dem. For det er veldig viktig å ha med seg de private markedsaktørene på laget i denne jobben, og de gjør også mye. Politiet kommer nå til å fortsette den dialogen, og jeg vil også ta tilsvarende initiativ overfor andre leverandører av digitale betalingstjenester.

Komiteen peker på viktigheten av at foreldre og foresatte er bevisste på muligheten til å kontrollere transaksjoner inn og ut av betalingskontoen til sine barn samt å finne løsninger for å styrke foreldrekontrollen. Som jeg sa, er dette noe som regjeringen allerede har jobbet med, og som jeg ikke minst mener at det er viktig at vi har dialog med de private aktørene om. I tillegg vil

jeg diskutere dette med mine regjeringskollegaer, for internettrelatert vold og overgrep berører mange. Barne- og familieministeren har også høy oppmerksomhet på dette, og det er viktig at vi jobber sammen i kampen mot kriminalitet mot de aller mest sårbare blant oss.

Internett er et sted med mange farer, og det er viktig at foreldrene får en tettere kontakt, for barn er veldig kjappe på internett. Barn ferdes rundt på egen hånd og finner ofte ut av ting som kanskje ikke foreldrene selv har kontroll på. Derfor er det positivt hvis vi kan få tekniske løsninger som bidrar til både at vi kan avdekke og rapportere inn overgrep, og at foreldrene automatisk får bedre kontroll over hva deres barn driver med.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [14:43:30]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingunn Foss, Sveinung Stensland, Peter Frølich, Tage Pettersen, Turid Kristensen, Mudassar Kapur og Sandra Bruflot om styrking av ofres stilling (Innst. 311 S (2021–2022), jf. Dokument 8:133 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver parti-gruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Else Marie Rødby (Sp) [14:44:17] (ordfører for saken): Komiteen har hatt det nevnte representantforslaget til behandling, og jeg vil starte med å takke komiteen for samarbeidet i saken. Forslaget omhandler styrking av offerets stilling.

En av statens viktigste oppgaver er å beskytte sine innbyggere og at hensynet til utsattes behov og rettigheter skal stå sentralt i utarbeidelsen av lover, regler og tiltak. En samlet komité har stått sammen om å understreke at problemstillingene som reises i representantforslaget, og det at ofre for grov vold i mange tilfeller lever med store traumer og psykiske lidelser hele livet, er viktig.

Forslagsstillerne viser til medieoppslag knyttet til flere tilfeller hvor ofre for grov vold, mishandling og voldtekter ikke har blitt varslet av kriminalomsorgen om at gjerningspersonen er blitt løslatt fra fengsel. De som står fram i den forbindelse, forteller om angst og frykt for tilfeldigvis å støte på gjerningspersonen på ga-

ten. Forslagsstillerne mener at disse historiene ikke er unike og illustrerer behovet for i større grad å legge vekt på hensynet til ofre og etterlatte for slik kriminalitet.

Det vises til svarbrev fra statsråden til komiteen, hvor statsråden også understreker at forslagsstillerne reiser viktige problemstillinger, og at arbeidet mot vold og overgrep er en prioritert oppgave for regjeringen.

Forslaget vi har til behandling, innebærer tre konkrete forslag om henholdsvis å gjennomføre regelverksarbeid om varsling fra kriminalomsorgen, innføring av ordning med omvendt voldsalarm ved brudd på besøksforbud og endring av vilkårene for bruk av evigvarende kontaktforbud. Jeg går ut fra at forslagsstillerne redegjør nærmere for disse forslagene i sine innlegg og går over til komiteens innstilling, hvor det er flertall for to av forslagene. Det gjelder det som handler om regelverksarbeid i kriminalomsorgen, som hele komiteen for så vidt har stilt seg bak, og det er også flertall for forslag om innføring av voldsalarm ved brudd på besøksforbud.

Forslaget reiser som nevnt viktige problemstillinger knyttet til offerets stilling i vårt samfunn. Det er likevel slik at også gjerningspersoner har rettsvern og rettigheter som ikke er ubetydelige i disse spørsmålene. Forslagsstillerne understreker i den sammenheng at prinsippet om at straffegjennomføringen primært er et anliggende mellom offentlige myndigheter, fortsatt skal ligge fast, men at det er rom for et tydeligere regelverk som i større grad vektlegger de fornærmede og etterlatte. Komiteen har pekt på at dette reiser prinsipielle spørsmål om hvordan ulike hensyn skal balanseres mot hverandre: hensynet til at domfelte etter endt straffegjennomføring har sonet ferdig og skal leve et liv i frihet, samtidig som fornærmede eller etterlatte dermed kan oppleve å påtreffe domfelte utenfor fengsel.

Kamzy Gunaratnam (A) [14:47:26]: Statens viktigste oppgave er å beskytte sine innbyggere, og hensynet til utsattes behov og rettigheter skal stå sentralt i utarbeidelsen av lover, regler og tiltak. Vi har nå den siste tiden hørt en rekke historier der disse behovene og rettighetene i praksis ikke har blitt ivaretatt. Det er godt beskrevet av representanten Rødby, for øvrig et godt innlegg av representanten Rødby, men jeg ønsker å gjenta noen av de viktigste poengene.

Prinsippet om at straffegjennomføringen primært er et anliggende mellom offentlige myndigheter, ligger fast, men det er rom for et tydeligere regelverk som i større grad vektlegger fornærmedes og etterlattes ønsker og behov. Dette reiser selvsagt noen prinsipielle spørsmål, hvor de ulike hensynene må balanseres opp mot hverandre.

Vi har hensynet til at domfelte etter endt straffegjennomføring har sonet ferdig og skal leve et liv i frihet

og rehabiliteres tilbake til samfunnet, samtidig som fornærmede eller etterlatte dermed kan oppleve å påtreffe domfelte utenfor fengsel. Dette er selvsagt vondt, og det er vanskelig. Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av at kontaktforbud med elektronisk kontroll skal brukes i de riktige sakene. Vi er glade for at regjeringen har vært tydelig på at innsatsen mot vold og overgrep, og også bedre oppfølging av voldsofre, skal styrkes.

Arbeidet med omvendt voldsalarm er i gang. Det er gjennomført en høring, og et lovforslag knyttet til bruk av omvendt voldsalarm er på trappene. Elektronisk kontroll er et inngripende tiltak og må balanseres mot hensynet til fornærmedes behov for trygghet og sikkerhet. Saken er av en slik art prinsipielt at den fortjener den helhetlige behandlingen som et lovforslag innebærer.

Avslutningsvis er det viktig for Arbeiderpartiet, Senterpartiet og regjeringen å jobbe med denne tematikken helhetlig, ikke bare om voldsalarm i sin helhet, men også vold i nære relasjoner i sin helhet. Derfor er jeg veldig glad for at vi i Hurdalsplattformen har varslet en opptrappingsplan mot vold i nære relasjoner, og det er et arbeid jeg ser fram til å jobbe med.

Presidenten: Da tar vi en pause i sak nr. 11, og det ringes til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klart til å gå til votering. Vi går først til votering over de resterende saker fra torsdag 19. mai, sakene nr. 8–15.

Votering i sak nr. 8, debattert 19. mai 2022

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold, Silje Hjemdal, Himanshu Gulati og Sigbjørn Framnes om å godkjenne leger utdannet i Danmark og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad om å sikre godkjenning av medisintidanning fra EU- og EØS-land i Norge (Innst. 297 S (2021–2022), jf. Dokument 8:98 S (2021–2022) og Dokument 8:128 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Bård Hoksrud satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Det voterer over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre spesialistforskriften § 18 første ledd for å åpne for at leger som

har gjennomført praktisk tjeneste i et annet EU-/EØS-land, etter søknad og konkret vurdering av læringsmål kan få godkjent hele eller deler av den praktiske tjenesten som LIS1-tjeneste.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 85 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.00)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen godkjenne læringsmål i LIS1 (lege i spesialisering) basert på oppnådd kompetanse i KBU (klinisk basisutdanning). Leger utdannet gjennom KBU skal gis anledning til å søke direkte på LIS2/3 og gjennomføre manglende læringsmål i LIS1 i løpet av spesialistutdanningen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen automatisk godkjenne nyutdannede leger som har oppnådd cand.med.-grad i Danmark, slik at det blir mulig å få legeautorisasjon etter endt utdanning og søke på LIS1 (lege i spesialisering) i Norge uten å ha gjennomført KBU (klinisk basisutdanning).»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 84 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig utrede å endre spesialistforskriften § 18 første ledd for å åpne for at leger som har gjennomført praktisk tjeneste i et annet EU-/EØS-land, etter søknad og konkret vurdering av læringsmål kan få godkjent hele eller deler av den praktiske tjenesten som LIS1-tjeneste, samtidig som LIS1-ordningen sikres og opprettholdes. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte innen utgangen av 2022.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9, debattert 19. mai 2022

Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiskeriavtalar for 2022 og fisket etter avtalane i 2020 og 2021 (Innst. 293 S (2021–2022), jf. Meld. St. 8 (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Geir Jørgensen satt fram et forslag på vegne av Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, gjennom deltakelse i Den internasjonale kommisjon om bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT), arbeide for å redusere kvotene på makrellstørje betraktelig fram til bestanden er på et vesentlig høyere nivå enn i dag.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.29)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen arbeide opp mot danske myndigheter for å sikre at det ikke forekommer to-sonefiske av kveite i Norges økonomiske sone sør for 62° nord og i Skagerrak mellom 20. november og 31. mars.

II

Meld. St. 8 (2021–2022) – Noregs fiskeriavtalar for 2022 og fisket etter avtalane i 2020 og 2021 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10, debattert 19. mai 2022

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Grete Wold, Mona Fagerås og Freddy André Øvstegård om økt kvalitet i SFO (Innst. 286 S (2021–2022), jf. Dokument 8:187 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

– forslagene nr. 1–3, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt

- forslag nr. 4, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voterer over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre rentekompensasjonsordninger for nødvendige investeringer til innføring av gratis SFO over hele landet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.10)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et pilotprosjekt i samarbeid med KS, der kommuner inviteres til å innføre flere hele stillinger for ansatte som jobber i SFO, i tillegg til å styrke samarbeidet mellom skole og SFO. Prosjektet skal se på om dette kan bidra til å styrke kvaliteten i både skole og SFO, i tillegg til å gi bedre arbeidsvilkår for ansatte. Stortinget ber regjeringen innføre ordninger for belønning av kommuner som deltar, og i tillegg gjennomføre en følgeevaluering av pilotprosjektene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 89 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.27)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 1 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om det bør innføres tilsyn med kvalitet i SFO, samt om det bør fastsettes retningslinjer for areal, bemanning og kompetanse i tilbudet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for økt samarbeid mellom SFO og kulturskolen, frivillige organisasjoner og lokalt arbeids- og næringsliv, som kan støtte opp under skolens brede syn på kunnskap og kompetanse.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 88 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.47)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:187 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Grete Wold, Mona Fagerås og Freddy André Øvstegård om økt kvalitet i SFO – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 90 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.52)

Votering i sak nr. 11, debattert 19. mai 2022

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Grete Wold og Freddy André Øvstegård om å utvikle alternative sluttvurderingsformer til dagens eksamen i ungdomsskole og videregående opplæring (Innst. 285 S (2021–2022), jf. Dokument 8:207 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Freddy André Øvstegård satt fram to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med Utdanningsdirektoratets utredning av vurderinger i skolen komme tilbake til Stortinget på egnet vis innen våren 2023 med en omtale av alternative sluttvurderingsformer.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å gi fylker som ønsker det, mulighet til å gjennomføre lokale prøveordninger med alternative sluttvurderingsformer i ungdomsskole og videregående opplæring, og å utlyse midler til å gjennomføre følgeforskning av slike forsøk.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.29)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:207 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg -Unneland, Grete Wold og Freddy André Øvstegård om å utvikle alternative sluttvurderingsformer til dagens eksamen i ungdomsskole og videregående opplæring – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 90 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.02)

Votering i sak nr. 12, debattert 19. mai 2022

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Silje Hjemdal, Carl I. Hagen og Himanshu Gulati om en strategi for å sikre akademisk frihet (Innst. 284 S (2021–2022), jf. Dokument 8:227 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Himanshu Gulati satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med konkrete tiltak for å sikre økt yringsfrihet, undervisningsfrihet og forskningsfrihet ved akademiske institusjoner.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som implementerer de delene av Kierulf-utvalgets forslag som vurderes som hensiktsmessige.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen presisere og styrke betydningen av akademisk frihet som en hjørnestein innen utdanning og forskning i eksisterende styringsdokumenter for høyere utdannings- og forskningssektoren.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:227 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Silje Hjemdal, Carl I. Hagen og Himanshu Gulati om en strategi for å sikre akademisk frihet – vedtas ikke.

Votering:

Voteringstavlene viste at det var avgitt 83 stemmer for komiteens innstilling og 15 stemmer for forslagene.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.57)

Flere av representantene ga uttrykk for at stemmen ikke ble registrert.

Presidenten: Her var det flere som ikke fikk stemt. Da prøver vi en gang til.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 88 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.29)

Votering i sak nr. 13, debattert 19. mai 2022

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven (endring av NOKUTs oppgaver, studentrettigheter mv.) (Innst. 287 L (2021–2022), jf. Prop. 74 L (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 13 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kari-Anne Jønnes på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslagene n. 2–9, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 10–13, fra Himanshu Gulati på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres over forslagene nr. 11–13, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste at ved tap av studierett på grunn av forhold som er utenfor studentens kontroll, som sykdom o.l., skal ikke studenten betale for mer enn de faktiske kostnadene som har påløpt i løpet av studietiden. Dersom man er i siste semester, men f.eks. på trafikflygerutdanningen kun har flydd 80 timer, skal det tilbakebeta-

les skolepenger fra utdanningsinstitusjonen tilsvarende de kostnadene studenten ikke har påført institusjonen.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om å lovfeste krav om en studieplan i lov om høyere yrkesfaglig utdanning, for å sikre tettere oppfølging og et gjensidig forpliktende forhold mellom fagskolen og den enkelte student.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Norges Flygerforbund for å gjennomgå forholdene ved norske fagskoler som utdanner trafikkflygere, og komme tilbake til Stortinget med forslag til forbedringer, i den hensikt å bedre læringsmiljøene og styrke rettighetene for pilotstudenter i Norge.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.16)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 3, 6 og 7, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om ny universitets- og høyskolelov § 4-3 c som utvider plikten til universell utforming, og som i større grad sikrer retten til individuell tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at det finnes systemer som sørger for at studentene kan gi tilbakemelding, medvirke og varsle om avvik.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at IKT og digitale verktøy som brukes i lærings- og vurderingssituasjoner, er universelt utformet, og at det tas hensyn til læringsmiljø ved bruken av disse.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.38)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 4, 5, 8 og 9, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at alle studenter har rett til et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre:

- at det i et helhetlig læringsmiljø inngår fysiske, digitale, organisatoriske, pedagogiske og psykososiale forhold,
- at styret har ansvaret for at læringsmiljøet på institusjonen er slik at kravene i eller i medhold av lovens kapittel 4 blir oppfylt,
- at læringsmiljøet skal være fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, trivsel og læring,
- at det i utformingen av læringsmiljøet er et minstekrav at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming, og at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at studenter med nedsatt funksjonsevne kan studere ved institusjonen, og
- at styrene vedtar en årlig handlingsplan for læringsmiljø, med tydelige mål, tiltak og tidsrammer. Styret skal holdes fortløpende orientert om status for tiltakene i handlingsplanen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at utdanningsinstitusjonene må ha en handlingsplan for tilrettelegging som dokumenterer institusjonens arbeid og inngår i institusjonens interne system for kvalitetssikring.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget som stiller krav om et sentralt læringsmiljøutvalg som er direkte underlagt institusjonens styre, med mulighet for å opprette underutvalg, og at det er opp til institusjonene selv, i dialog med studentene, å bestemme organiseringen av utvalget. Forslaget må sikre at læringsmiljøutvalget skal delta aktivt i spørsmål som angår studentenes læringsmiljø, sikkerhet og velferd, delta i arbeidet med handlingsplaner for institusjonens læringsmiljø, komme med anbefalinger til styret, holdes orientert om klager eller avvik som institusjonen mottar fra studenter, og orienteres om og følge opp departementets tilsyn og Arbeidstilsynets tilsynsrapporter som omhandler aspekter ved læringsmiljøet. Det må foreslås lovfesting av at studentsamskipnadene skal ha observatørstatus i læringsmiljøutvalget.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 89 mot 12 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.08.56)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at lovkrav om to sensorer ved alle eksamener, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 andre ledd, trer i kraft 1. august 2022.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 59 mot 40 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.09.14)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven (endring av NOKUTs oppgaver, studentrettigheter mv.)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa gjøres følgende endringer:

§ 3-4 a skal lyde:

§ 3-4 a *Godkjenning av utanlandsk fag- og yrkesopplæring*

Den som har utanlandsk fag- eller yrkesopplæring, kan søke departementet om å få ei godkjenning av opplæringa. Slik godkjenning inneber at opplæringa blir sidestilt med norsk fag- eller sveinebrev eller vitnemål. Opplæringa er sidestilt når ho har same nivå og omfang som den norske vidaregåande opplæringa og inneheld mange av dei vesentlege elementa i det aktuelle faget.

Departementet kan gi forskrift om vilkår for godkjenning, saksbehandling og klage.

Ny § 3-4 b skal lyde:

§ 3-4 b *Klagenemnd for godkjenning av utanlandsk utdanning og opplæring*

Departementet kan opprette ei nasjonal klagenemnd som skal behandle vedtak om godkjenning av utanlandsk utdanning og opplæring.

Ny § 3-4 c skal lyde:

§ 3-4 c *Behandling av søknad om godkjenning*

Ved vurdering av søknader om godkjenning av utanlandsk fag- og yrkesopplæring etter § 3-4 a, kan det

også behandlast personopplysningar som *nemnde* i personvernforordninga artikkel 9 og 10.

Vedtak om godkjenning kan gjerast ved heilt eller delvis automatisert saksbehandling. Søkjaren kan krevje at vedtaket skal overprøvast manuelt.

Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at ein person har eit godkjenningsvedtak, kan delast automatisk med ein portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-14 første ledd. Vedtak kan berre delast når den registrerte har bestemt det.

II

I lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler gjøres følgende endringer:

§ 1-7 skal lyde:

§ 1-7 *Ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk*

(1) Universiteter og høyskoler har ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk.

(2) *Universiteter og høyskoler skal gi skriftlig eksamen på det norske språket, nynorsk eller bokmål, som studentene ønsker. Departementet kan fastsette nærmere regler og gi unntak fra plikten i forskrift.*

§ 2-1 andre og tredje ledd skal lyde:

(2) Formålet med NOKUTs virksomhet er å føre tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og *fagskoleutdanning og stimulere* til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene ved institusjonene. NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og *fagskoleutdanning*. I sitt arbeid skal NOKUT søke å bistå institusjonene i deres utviklingsarbeid.

(3) NOKUT skal akkreditere institusjoner og studie-tilbud, føre tilsyn med institusjonenes kvalitetsarbeid og føre tilsyn med at institusjoner og eksisterende studietilbud fyller gjeldende standarder og kriterier for *akkreditering*. NOKUT kan benytte andre virkemidler og gjennomføre andre tiltak, så langt de er i samsvar med formålet med NOKUTs virksomhet.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 *Generell godkjenning av utanlandsk høyere utdanning*

(1) *Departementet kan, etter søknad fra enkeltpersoner, gi en generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Slik godkjenning innebærer at utdanningen i nivå og omfang godkjennes som likestilt med akkreditert norsk høyere utdanning, jf. §§ 3-1 og 3-2.*

(2) Vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal være i samsvar med Lisboakonvensjonen.

(3) Departementet kan gi forskrift om at klager på vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal behandles av en nasjonal klagenemnd som oppnevnes av departementet.

Ny § 3-4 a skal lyde:

§ 3-4 a *Behandling av søknader om godkjenning*

(1) Ved vurdering av søknader om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning kan det også behandles personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

(2) Vedtak om godkjenning kan fattes ved helt eller delvis automatisert saksbehandling. Søkeren kan kreve at vedtaket overprøves manuelt.

(3) Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at en person har godkjenningsvedtak etter første ledd, kan deles automatisk med en portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. § 4-14 første ledd. Vedtak kan bare deles når den registrerte har bestemt det.

§ 3-5 h skal lyde:

§ 3-5 h *Samordning av vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning*

(1) Departementet kan pålegge universiteter og høyskoler å samordne sin praksis om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

(2) Universiteter og høyskoler skal registrere vedtak om faglig godkjenning av utenlandsk høyere utdanning i et felles register for godkjenning. Departementet gir forskrift om nærmere regulering av registeret, herunder hvilke personopplysninger som kan registreres.

§ 3-7 syvende og åttende ledd skal lyde:

(7) Dersom departementet, en institusjon under denne lov eller Samordna opptak oppdager at en søker har levert falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, skal forholdet anmeldes til politiet.

(8) Den som har søkt opptak eller søkt godkjenning etter §§ 3-4, 3-5, § 3-5 a, 3-5 b, 3-5 c, 3-5 e og 3-5 f ved bruk av falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, vil få nevnte papirer inndratt og vil ikke gis opptak eller få godkjent utdanning i inntil ett år. Vedtak om inndragning og vedtak om karantenetid etter denne bestemmelsen treffes av styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker med to tredels flertall. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av departementet, jf. § 5-1 syvende ledd, er klageinstans.

§ 4-2 skal lyde:

§ 4-2 *Faglig oppfølging – utdanningsplan*

(1) Institusjonen skal sørge for god faglig oppfølging av studentene. Institusjonen skal i samarbeid med studenten utarbeide en utdanningsplan for studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer.

(2) Utdanningsplanen skal være et virkemiddel for at studenten gjennomfører studiet. Planen skal inneholde bestemmelser om institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenten og studentens forpliktelser overfor institusjonen.

(3) Departementet kan gi forskrift om innholdet i utdanningsplanen.

§ 4-3 skal lyde:

§ 4-3 *Læringsmiljøet ved institusjonen*

(1) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd.

(2) Styret skal sørge for at institusjonens alminnelige funksjoner er universelt utformet. Plikten til universell utforming omfatter institusjonens fysiske omgivelser, informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT), inkludert det digitale læringsmiljøet. Plikten gjelder ikke utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde for institusjonen, jf. likestillings- og diskrimineringsloven §§ 17 og 18.

(3) Styret skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

(4) Læringsmiljøet er de forholdene som virker inn på studentenes muligheter til å tilegne seg kunnskap, og som er av betydning for studentenes fysiske og psykososiale helse. I et helhetlig læringsmiljø inngår fysiske, digitale, organisatoriske, pedagogiske og psykososiale forhold som del av det helhetlige læringsmiljøet. Departementet kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om krav til læringsmiljøet.

(5) Institusjonens arbeid med læringsmiljøet skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

Ny § 4-3 a skal lyde:

§ 4-3 a *Styrets plikt til å forebygge og forhindre trakassering*

Styret skal innenfor sitt ansvarsområde arbeide for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 13 sjette ledd.

Ny § 4-3 b skal lyde:

§ 4-3 b *Studentenes rett til å varsle og forbud mot gjengjeldelse*

En student har rett til å varsle om kritikkverdige forhold ved institusjonen. Gjengjeldelse mot studenten som varsler, er forbudt.

Ny § 4-3 c skal lyde:

§ 4-3 c *Individuell tilrettelegging ved funksjonsnedsettelse og særskilte behov*

(1) Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

(2) Retten gjelder ikke tilrettelegging som innebærer en uforholdsmessig byrde for institusjonen. Når institusjonen skal vurdere om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det legges særlig vekt på dens effekt for å bygge ned barrierene for studenter med funksjonsnedsettelse og særskilte behov, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og institusjonens ressurser.

(3) Den som fullfører og består en utdanning, må ha oppnådd det fastsatte læringsutbyttet. Tilretteleggingen må derfor ikke føre til en reduksjon av de faglige kravene som stilles i den enkelte utdanningen.

(4) Institusjoner på Svalbard skal, så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov.

Ny § 4-3 d skal lyde:

§ 4-3 d *Tilrettelegging for gravide studenter og rett til foreldrepermisjon*

(1) En student som er gravid, har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er i perioden mellom tre uker før termin og seks uker etter fødsel. Barnets andre foreldre har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er i perioden mellom fødsel og to uker etter fødsel. Institusjonen kan gi nærmere regler om utsatt eksamen og kan gi bedre rettigheter enn det som følger av denne bestemmelsen.

(2) En student som får barn under studiene, har rett til permisjon fra studiene under svangerskap og til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt status som student ved institusjonen og har rett til å gjenoppta sine studier på tilsvarende nivå som før permisjonen. Universiteter og høyskoler skal legge til rette for at studenter som er i permisjon etter denne bestemmelsen, kan gjenoppta sine studier så raskt som mulig etter endt permisjon.

(3) Studenter som har omsorg for barn, kan også få individuell tilrettelegging etter § 4-3 c.

(4) Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 og § 12-7 gjelder så langt de passer.

Ny § 4-3 e skal lyde:

§ 4-3 e *Permisjon fra studier*

(1) Permisjon fra studiene skal innvilges ved tjeneste etter forsvarsloven § 17, verv i studentpolitiske organer og når det foreligger andre særlige grunner. Studentene skal innvilges permisjon så lenge behovet tilsier det.

(2) Studenter som er innvilget permisjon, har fortsatt studierett og rett til å gå opp til eksamen ved institusjonen.

(3) Institusjonene skal gi forskrifter om permisjon. Institusjonene kan gi studenten bedre rettigheter enn det som følger av loven.

Ny § 4-3 f skal lyde:

§ 4-3 f *Læringsmiljøutvalg*

(1) Institusjonene skal ha minst ett læringsmiljøutvalg.

(2) Læringsmiljøutvalget skal bidra til at bestemmelsene i § 4-3 blir fulgt, og sikre studentenes medvirkning i prosessene som berører læringsmiljøet.

(3) Studentene og institusjonen skal ha like mange representanter i utvalget. Utvalget velger hvert år leder, vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter.

Ny § 4-3 g skal lyde:

§ 4-3 g *Tilsyn med læringsmiljøet*

(1) Arbeidstilsynet skal føre tilsyn med at kravene til det fysiske og psykososiale læringsmiljøet i § 4-3 første og andre ledd overholdes. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 om tilsyn og tvangsmidler mv. gjelder så langt det passer.

(2) Digitaliseringsdirektoratet skal føre tilsyn med det digitale læringsmiljøet.

(3) Departementet kan gi forskrift om krav til og tilsyn med læringsmiljøet.

§ 4-5 oppheves.

§ 4-7 første og andre ledd skal lyde:

(1) Styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 5-1, kan annullere eksamen eller prøve eller godkjenning av kurs hvis kandidaten

- a) ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden har skaffet seg adgang til å gå opp til vedkommende eksamen eller prøve, eller til å delta i vedkommende kurs, eller
- b) forsettlig har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket i forbindelse med gjennomføring av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføring av vedkommende kurs.

(2) Styret selv eller institusjonens *nemnd for studentsaker*, jf. § 5-1, kan *annullere godkjenning av utdanning* hvis kandidaten har oppnådd dette ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «klagenemnd» endres til «nemnd for studentsaker»:

- § 4-8 første, andre, tredje og femte ledd
- § 4-9 fjerde og sjette ledd
- § 4-10 tredje ledd
- § 4-13 andre og fjerde ledd
- § 7-9 andre ledd.

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 *Institusjonens nemnd for studentsaker og særskilte nasjonale klageorganer*

(1) Universiteter og høyskoler skal opprette en eller flere nemnder som etter delegering fra styret skal behandle saker som berører kandidatene. I tillegg skal nemnda behandle klager over enkeltvedtak med unntak av klager som skal behandles av særskilt nasjonalt klageorgan, jf. syvende ledd.

(2) En nemnd skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Leder og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. Leder og varamedlem for leder skal ikke være ansatt ved institusjonen. To av medlemmene skal være studenter.

(3) Representanter for institusjonens eier eller medlem av institusjonens styre kan ikke være medlem av nemnda.

(4) En nemnd er vedtaksfør når lederen eller varamedlem for leder og to andre medlemmer er til stede.

(5) Saker som nemnda har behandlet som førsteinstans, kan påklages til et særskilt nasjonalt klageorgan, jf. syvende ledd. Nemndas vedtak i klagesaker kan ikke påklages.

(6) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i klagesaker.

(7) Departementet kan opprette særskilte nasjonale klageorganer som skal behandle klager over enkeltvedtak for bestemte områder og klager over avgjørelser etter offentliglova.

§ 5-2 skal lyde:

§ 5-2 *Klage over formelle feil ved eksamen*

(1) Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at *vedkommende ble*, eller burde vært, kjent med det forholdet som begrunner klagen. Kandidaten må *fremsette klagen for institusjonen*.

(2) Hvis institusjonen mener det er begått feil som kan ha hatt betydning for kandidatens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal institusjonen oppheve sensurvedtaket. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av inn-

leverte arbeider, skal institusjonen foreta ny sensurering. I motsatt fall skal institusjonen avholde ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Kandidaten kan påklage karakterfastsetting ved ny sensurering etter reglene i § 5-3.

(3) Hvis institusjonen mener det ikke er begått feil som kan ha hatt betydning for kandidatens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal saken oversendes klageinstansen for vurdering. Klageinstansen kan fatte tilsvarende vedtak som institusjonen kan vedta etter andre ledd.

(4) Hvis institusjonen mener at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller for bedømmelsen av prestasjonen, kan institusjonen oppheve sensurvedtaket også for andre kandidater enn den som har klaget over formelle feil, og vedta ny sensurering eller ny eksamen eller prøve. Kandidater som ikke har klaget over formelle feil og som blir berørt av institusjonens vedtak, kan påklage vedtaket til klageinstansen.

(5) Klageinstansen kan ikke oppheve sensurvedtaket eller vedta ny sensurering eller ny eksamen eller prøve for andre enn den som har klaget over formelle feil. Dersom klageinstansen mener at institusjonens vurdering av dette spørsmålet er mangelfull, kan klageinstansen sende saken tilbake til institusjonen for ny vurdering.

(6) Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragrafen fra kandidaten har fått begrunnelsen, eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

(7) Styret selv eller institusjonens *nemnd for studentsaker*, jf. § 5-1, er klageinstans for institusjonens vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 7-6 andre ledd skal lyde:

(2) Avgjørelse om godkjenning etter §§ 3-4, 3-5, 3-5 a, 3-5 b, 3-5 e og 3-5 f, opptak av studenter etter §§ 3-6 og 3-7, rett til å gå opp til eksamen etter § 3-10, rett til utsatt eksamen etter § 4-3 d, annullering av eksamen eller prøve etter § 4-7, bortvisning og utestenging etter §§ 4-8 til 4-10, tvungen avslutning av doktorgradsutdanning etter § 4-13 og klage over formelle feil ved eksamen etter § 5-2, regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Det samme gjelder vedtak om tilrettelegging etter § 4-3, permisjon etter § 4-3 e, vedtak om sensur etter § 3-9 og klage på karakterfastsetting etter § 5-3.

III

I lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning*

Den som har utdanning fra en utenlandsk fagskole eller en annen yrkesfaglig utdanning fra utlandet på til-

svarende nivå, kan søke departementet om å få en generell godkjenning av utdanningen. Slik godkjenning innebærer at utdanningen i nivå og omfang godkjennes som sidestilt med akkreditert fagskoleutdanning.

Vedtak om generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning kan påklages til klagenemnda nevnt i § 7 a.

Dersom den som behandler søknad om godkjenning, oppdager at en søker har levert falske vitnemål, andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, skal forholdet anmeldes til politiet.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klageadgang i saker om generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning.

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7 a *Klagenemnd for godkjenning av utenlandsk utdanning og opplæring*

Departementet kan opprette en nasjonal klagenemnd som skal behandle vedtak om godkjenning av utenlandsk utdanning og opplæring.

Ny § 7 b skal lyde:

§ 7 b *Behandling av søknader om godkjenning*

Ved vurdering av søknader om godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning etter § 7 kan det også behandles personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Vedtak om godkjenning kan fattes ved helt eller delvis automatisert saksbehandling. Søkeren kan kreve at vedtaket overprøves manuelt.

Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at en person har godkjenningsvedtak etter første ledd, kan deles automatisk med en portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. lov om universiteter og høyskoler § 4-14. Vedtak kan bare deles når den registrerte har bestemt det.

IV

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

Presidenten: Det blir votert alternativt mellom innstillingens II § 4-3 og forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 4-3 skal lyde:
§ 4-3 *Læringsmiljøet ved institusjonen*

(1) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, trivsel, sikkerhet og velferd. Utformingen av det fysiske, psykososiale, digitale, organisatoriske og pedagogiske læringsmiljøet skal skje i henhold til prinsipper om universell utforming. Plikten til uni-

versell utforming gjelder ikke utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 17.

(2) Institusjonens arbeid med læringsmiljø og universell utforming skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

(3) *Styret skal, i dialog med studentene og læringsmiljøutvalget, vedta utvidet mandat og myndighet for læringsmiljøutvalget.»*

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen bifalt med 85 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.50)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingens II Ny § 4-3 e (1) og forslag nr. 10, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 4-3 e første ledd skal lyde:

Permisjon fra studiene skal innvilges ved tjeneste etter forsvarsloven § 17, verv i studentpolitiske organer og verv i folkevalgte organer, for toppidrettsutøvere på høyt internasjonalt nivå og når det foreligger andre særlige grunner. Studentene skal innvilges permisjon så lenge behovet tilsier det.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 85 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.58)

Presidenten: Det voteres over resten av II Ny § 4-3 e, resten av II med unntak av § 4-3, og I, III og IV.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 14, debattert 19. mai 2022

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om å forby energiintensiv utvinning av kryptovaluta i Norge (Innst. 291 S (2021–2022), jf. Dokument 8:153 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Sofie Marhaug på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 4–6, fra Sofie Marhaug på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
 - forslag nr. 7, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt
- Det votes over forslag nr. 7, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen rapportere til Stortinget om arbeidet med internasjonal regulering av kryptovaluta, senest i statsbudsjettet for 2023.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 97 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.05)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4–6, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en transaksjonsavgift på kryptovaluta som overføres fra datasentre som utvinner kryptovaluta.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for regulering av transaksjoner av kryptovaluta gjennom et internasjonalt skatteregime.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide internasjonalt i FN, EU og OECD for et forbud mot «proof of work»-mining av kryptovaluta.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 90 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.24)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et forbud mot storskala kommersiell energiintensiv kryptovalutautvinning.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan man kan oppnå en reduksjon av storskala energiintensiv kryptovalutautvinning i Norge.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan energiintensiv utvinning av kryptovaluta kan bli pålagt full elavgift. Utredningen skal ha en bred tilnærming og vurdere, men ikke nødvendigvis begrenses til, avgiftsendringer som kun rammer datasentre som i hovedsak driver med utvinning av kryptovaluta, og avgiftsendringer som rammer alle datasentre der det foregår utvinning av kryptovaluta i deres anlegg, selv i mindre skala.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.41)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:153 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om å forby energiintensiv utvinning av kryptovaluta i Norge – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 86 stemmer for komiteens innstilling og 7 stemmer imot.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.10)

Flere representanter ga uttrykk for at stemmen ikke ble registrert.

Presidenten: Det er flere stemmer som ikke er blitt registrert. Vi tar voteringen om igjen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 93 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.46)

Votering i sak nr. 15, debattert 19. mai 2022

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø, Lars Haltbrekken og Andreas Sjalg Unneland om skatteplikt ved utflytting fra

Norge (Innst. 289 S (2021–2022), jf. Dokument 8:155 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Helge Orten på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 2, fra Sara Bell på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- Det blir votert over forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Skatteutvalget i oppdrag å utrede spørsmålet om skattlegging ved utflytting.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 67 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.21)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:155 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø, Lars Haltbrekken og Andreas Sjalg Unneland om skatteplikt ved utflytting fra Norge – vedtas ikke.

Presidenten: Det blir votert alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at skatteplikt for latente gevinster på aksjer og tilsvarende eiendeler påløper umiddelbart ved flytting ut av landet.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen bifalt med 87 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.00)

Presidenten: Stortinget går så til votering over sakene nr. 1–9 samt sak nr. 16 på dagens kart.

Sakene nr. 1 og 2 er andre gangs behandling av lov saker og gjelder lovvedtakene 65 og 66.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 3, debattert 24. mai 2022

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i hundeloven (forsvarlig hundehold) (Innst. 312 L (2021–2022), jf. Prop. 85 L (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 15 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 2–5, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 6–10, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 11, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 12–14, fra Sverre Myrli på vegne av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 15, fra Sverre Myrli på vegne av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- Det votes over forslag nr. 11, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at veilederen som skal utarbeides til hundeloven presiserer innføring av lokal båndtvang etter § 6 skal være i tråd med Innst. O. nr. 91 (2002–2003), der en samlet komité understreket behovet for å unngå overdreven bruk av båndtvang.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 91 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.24)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2–5 fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«§ 18 skal lyde:

§ 18 *Avliving eller omplassering av en hund etter angrep eller skade på menneske når det er nødvendig for å avverge fremtidig risiko*

Politiet kan vedta å avlive en hund som har angrepet eller skadet et menneske dersom ikke dette fremstår som et uforholdsmessig tiltak. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på:

a. hvilken fare som har vært til stede, blant annet om det er et barn som har vært angrepet

b. omfang og type av påført skade, blant annet om det er barn som er påført skade, men det økonomiske tapet etter påført skade skal ikke tillegges vekt

c. hvorvidt den som er blitt angrepet eller skadet, helt eller delvis har provosert et angrep

d. den risikoen hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden

e. hundens nytteverdi, men hundens økonomiske verdi skal ikke tillegges vekt

f. om særskilte forhold ved hundens helse har medvirket til at hunden utøvet uønsket adferd

g. om det finnes andre tiltak som kan forebygge fremtidig risiko

Før det fattes vedtak om avliving, skal det innhen-tes en sakkyndig vurdering dersom hundeholderen krever dette. Den sakkyndige vurderingen skal base-res på de faktiske forholdene ved hendelsen, en medi-sinskfaglig vurdering og dokumentasjon av skade som er påført den skadelidte. Politiet skal gi hundeholderen en rimelig frist til å kreve en slik sakkyndig vurdering. Det er ikke anledning til å be om fornyet vurdering. Vurderingen skal utføres av sakkyndige ut-pekt av departementet. Vurderingen gjøres for hundeholderens regning. En slik vurdering skal tillegges vekt.

Vurdering etter første ledd bokstav f skal utføres av en autorisert veterinær.

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den.

En hund som har påført et menneske betydelig skade, bør normalt avlives.

Ved avliving av hunden kan hundeholder tilbys å være til stede dersom dette kan gjøres uten å forhindre gjennomføringen av vedtaket eller utgjøre en sikkerhetsrisiko. Kostnader knyttet til hundeholders tilstedeværelse dekkes av hundeholder.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av sakkyndig som forberedelse til vedtak etter loven og krav til sakkyndiges kompetanse.»

Forslag nr. 3 lyder:

«§ 18 a skal lyde:

§ 18 a Avliving eller omplassering av en hund etter angrep eller skade på tamrein, husdyr, hjortevilt eller annen hund når det er nødvendig for å avverge fremtidig risiko

Politiet kan vedta å avlive en hund som har jaget og skadet tamrein, husdyr eller hjortevilt, dersom det ikke fremstår som et uforholdsmessig tiltak. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på:

a. hvilken fare som har vært til stede

b. omfang og type av påført skade

c. den risiko hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden

d. hundens nytteverdi

e. om det finnes andre tiltak som kan forebygge fremtidig risiko

Politiet kan også vedta å avlive en hund som ved ensidig angrep har betydelig skadet andre hunder eller kjæledyr dersom ikke det skadete dyret urettmessig var kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer. Ved vurderingen skal det også legges vekt på:

a. om hunden antas å utgjøre større risiko i fremtiden enn hunder vanligvis gjør

b. om hunden kan fryktes å angripe og skade samme eiers dyr på nytt

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den.

Ved avliving av hunden kan hundeholder tilbys å være til stede dersom dette kan gjøres uten å forhindre gjennomføringen av vedtaket eller utgjøre en sikkerhetsrisiko. Kostnader knyttet til hundeholders tilstedeværelse dekkes av hundeholder.

Før det fattes vedtak om avliving, skal det innhen-tes en sakkyndig vurdering dersom hundeholderen krever dette. En slik vurdering skal bidra til belyse andre ledd bokstav a, b, c og e, samt tredje ledd bokstav a.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av sakkyndig som forberedelse til vedtak etter loven og krav til sakkyndiges kompetanse.»

Forslag nr. 4 lyder:

«§ 19 skal lyde:

§ 19 Farlige hunder

Det er forbudt å holde eller innføre hunder som

a. er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker,

b. er gitt trening i eller for å angripe andre hunder, eller

c. enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Er det tvil om en hund går inn under tredje ledd bokstav c, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens adferd for å avklare om den er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Vurderingen skal utføres av sakkyndige utpekt av departementet. Dersom ikke hundeholderen følger opp

innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden for å gå inn under første ledd bokstav c.

Hunder som blir avlet, innført eller holdt i strid med regler i eller i medhold av denne paragraf, kan avlives eller pålegges utført av riket ved vedtak av politiet.

Ved avliving av hunden kan hundeholder tilbys å være til stede dersom dette kan gjøres uten å forhindre gjennomføringen av vedtaket eller utgjøre en sikkerhetsrisiko. Kostnader knyttet til hundeholders tilstedeværelse dekkes av hundeholder.

Kongen kan gi forskrift om forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Forskriften kan sette krav til dokumentasjon av hundens rase eller type. Med farlige hunder menes her hunder eller hundetyper som på grunn av en kombinasjon av mentale og fysiske egenskaper og evne til å påføre stor skade, utgjør en fare for mennesker eller dyr.»

Forslag nr. 5 lyder:

«§ 26 skal lyde:

§ 26 *Ansvar for kostnader*

Tiltak etter hundeloven kan gjennomføres for hundeholderens regning.

Der vedtak om avliving kjennes ugyldig i retten skal staten stå for 70 pst. av oppstillingskostnader knyttet til forvaring.

Ved klage på vedtak om avliving skal staten midlertidig dekke løpende oppstillingskostnader knyttet til forvaring frem til klagesaken er avgjort.

Politiets krav etter reglene i første ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kongen kan gi forskrift om ansvar for kostnader.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.44)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i hundeloven (forsvarlig hundehold)

I

I lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om forsvarlig hundehold (hundeloven)

Kapittel 1-7 skal lyde:

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 *Lovens formål. Forholdet til andre lover*

Loven har til formål å bidra til å fremme et aktsomt hundehold som ivaretar hensyn til sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden.

Enhver i det sivile samfunn har ansvaret innenfor lovgivningens ramme å utøve og legge til rette for et positivt og samfunnsgagnlig hundehold, til glede for samfunnet og den enkelte hundeholder.

Hunder har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Hunder skal behandles og bli ivarettatt på en slik måte som overensstemmer med og tar hensyn til deres natur og beskytter dem mot fare for unødige påkjenninger og belastninger. Det skal tas hensyn til de omstendigheter som er nødvendige for å forebygge at hunder kan forårsake skader eller ulemper i samfunnet. Loven skal fremme god dyrevelferd og respekt for og kunnskap om hunder.

For hundeholdet gjelder også bestemmelser i annen lovgivning, bl.a. de alminnelige reglene i dyrevelferdsloven, matloven, reindriftsloven og granneloven, og dessuten særskilte regler om båndtvang med mer hjemlet i naturmangfoldloven, hundehold eller dyrehold f.eks. i husleieloven.

§ 1 a *Virkeområde*

Loven gjelder med de begrensninger som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon for norsk landterritorium, territorialfarvann, i norsk økonomisk sone og på norske fartøy og luftfartøy.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold, herunder at forskrifter og enkeltvedtak etter loven skal kunne vedtas av andre instanser enn elters.

§ 2 *Definisjoner*

I denne lov forstås ved

- hundeholder: den som eier eller har tatt omsorg for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid
- barn: personer under 12 år
- husdyr: storfe, sau, geit, hest, gris, fjærkre og andre produksjonsdyr
- tamrein: rein som eies og driftes innenfor det samiske reinbeiteområde, jf. reindriftsloven § 4 første ledd, eller med tillatelse etter reindriftsloven § 8 første ledd

- e. skade på menneske: bitt av tenner som berører hud med et visst trykk slik at det etterlater merke, men som ikke er en «betydelig skade» etter bokstav f
- f. betydelig skade på menneske:
1. flere dype, punktformede sår som når dypt ned i underhuden eller penetrerer ned i muskulatur og som tydelig viser at det dreier seg om flere bitt, og at skaden er påført med en viss voldsomhet
 2. utrivning, dyp flenge, i underhud eller muskulatur
 3. bittlesjoner som medfører tap av vev
 4. bitt som medfører døden, uten at bittet i seg selv har forårsaket skader som nevnt i nr. 1 til 3
- g. betydelig skade på husdyr, tamrein, hunder eller hjortevilt:
1. flere dype, punktformede sår som når dypt ned i underhuden eller penetrerer ned i muskulatur; og som tydelig viser at det dreier seg om flere bitt, og at skaden er påført med en viss voldsomhet
 2. utrivning, dyp flenge, i underhud eller muskulatur
 3. bittlesjoner som medfører tap av vev, likevel ikke hakk i andre hunders ører eller lepper
 4. bitt som medfører døden, herunder at hunden rister en annen hund til døde, uten at bittet i seg selv har forårsaket skader som nevnt i nr. 1 til 3
 5. død, utmattelse, skader eller hjelpeløshet som følge av jaging, blant annet kasting av foster og at avkom og mordyr skiller som følge av jaging
- h. angrep: at en hund som ikke er sikret gjør en målrettet bevegelse mot et annet dyr eller et menneske med den hensikt å skade
- i. ensidig angrep: et angrep som ikke kan ses som en direkte følge av en handling utført av et menneske eller et annet dyr
- j. jage: at hunden springer målrettet etter ett eller flere mennesker eller ett eller flere dyr
- k. klar fare: at hunden enten fortsatt gjør utfall, eller at hendelsesforløpet tilsier at den vil angripe igjen dersom ikke situasjonen løses opp

§ 3 Generelt aktsomhetskrav

Hundeholderen skal

- a. forebygge og vise aktsomhet for å unngå at hunden blir satt i en situasjon der den kan gjøre skade på folk, dyr, eiendom eller ting
- b. sørge for at hunden eller hundeholdet ikke er til urimelig ulempe for folk, dyr, miljø eller andre interesser.
- c. sikre trygghet for hunden, folk og andre dyr ved å holde hunden under forsvarlig tilsyn, og håndtere hunden på en slik måte at den får dekket individuelle behov.

En hundeholder som midlertidig ønsker å overlate ansvaret for hunden til en annen, må forsikre seg om at vedkommende har de nødvendige forutsetningene for å utvise tilsvarende aktsomhet.

Den som er berørt, kan kreve overfor hundeholderen at en varig tilstand eller varige forhold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, eller som volder urimelig ulempe, blir rettet.

§ 3 a Kompetanse

Hundeholderen skal ha nødvendig kompetanse til å kunne forebygge at uheldige situasjoner eller skader oppstår. Slik kompetanse omfatter blant annet kunnskap om hold og trening av hund og kunnskap om hundens behov, naturlige adferd, bruksområde og det skadepotensialet hunden kan utgjøre.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om krav til opplæring og kompetanse som nevnt i første ledd.

Kapittel 2. Sikring av hunder

§ 4 Alminnelige regler om sikring av hund. Vilkår for å la hund være løs

Hundeholderen skal opptre hensynsfullt. Utenom båndtvangstider kan hunder bare være løse under tilsyn og kontroll som i størst mulig grad forebygger og forhindrer skader på eller ulemper for mennesker, husdyr, tamrein, vilt eller eiendom. Det skal vises særlig hensyn overfor barn og hunder som utfører en tjeneste.

Hunder som er forsvarlig inngjerdet på et sted som ikke er åpent for allmenn ferdsel anses å være under kontroll.

Den som holder en hund i bånd, skal være i stand til å ha kontroll med hunden, hvis de ikke blir ledsaget av noen som har slik kontroll.

Hunder skal alltid holdes under slikt tilsyn at de så vidt mulig hindres i å drive eller forfølge vilt, jf. likevel § 9 tredje ledd.

Om ferdsel med hund i område hvor tamrein beiter, gjelder også reindriftsloven § 65.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om sikring av hund.

§ 5 Forbud mot å gå fra bundet hund

Hundeholderen skal ikke gå fra en bundet hund rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten, eller ved lekeplasser. Hundeholderen skal sørge for at det er tilstrekkelig avstand til å unngå utilsiktet kontakt med mennesker og dyr når disse passerer hunden.

§ 6 Sikring av hund ved båndtvang m.m

I tiden fra og med 1. april til og med 20. august skal en hund bli holdt i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller

innestengt, slik at ikke den kan jage eller skade *husdyr, tamrein eller villlevende dyr og deres reir, bo eller hi*.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet

- a. i og i tilknytning til boligområder og handleområder,
- b. i parker, på gravplasser, på og ved skoler, barnehager og anlegg for lek, idrett, sport eller rekreasjon,
- c. på og ved bestemt/angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser,
- d. i bestemt angitte andre områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- og rekreasjonsområder,
- e. i hele eller deler av kommunen i bestemt angitt tidsrom når *husdyr* normalt går ute, eller
- f. under ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet.

Båndtvang etter bokstav c og d kan ikke fastsettes i større grad enn nødvendig og slik at hensynet til de som ønsker å ferdes med løs hund også ivaretas i tilstrekkelig grad, både hva angår omfang og geografisk spredning. *Båndtvang etter annet ledd bokstav e og f kan bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt man ønsker å beskytte har sitt leveområde.* Båndtvang fastsatt i medhold av *annet ledd bokstav f* må opphøre straks forholdene tilsier det. Der beite, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner, bør disse samordne sine forskrifter. Kommunens innføring av båndtvang etter bokstav f kan påklages til statsforvalteren.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder eller gravplasser.

§ 7 Særlig om sikring av hund der tamrein beiter

I områder der tamrein lovlig beiter, skal hundeholderen se til at hunden ikke unødig uroer eller skremmer rein, selv om den er under kontroll eller er bundet. Reins eier kan kreve at en hund som uroer rein, blir holdt innestengt mens rein blir flyttet forbi bosted, seter eller hytte. Statsforvalteren kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet når hensynet til reindriften tilsier det.

Om ferdsel med hund i område hvor tamrein beiter, gjelder også reindriftsloven § 65.

§ 8 Særlig om hundedressur, jakt og fangst

Jakthundtrening, jakthundprøver og dressur kan bare foregå med samtykke av grunneieren eller den som har en allmenn bruksrett til eiendommen. For statsallmenningene gis samtykke av fjellstyret.

For bruk av hund under jakt og fangst mv. gjelder også viltloven § 23, jf. § 26, reindriftsloven § 65 og *naturmangfoldloven § 34 med forskrifter*.

§ 9 Unntak fra sikringsreglene

Båndtvang fastsatt i eller i medhold av §§ 4, 6 og 7 gjelder ikke for

- a. hund når den brukes i reindrift
- b. dressert bufehund når den brukes til å vokte *eller gjete* storfe, sau eller geit
- c. hund i aktiv politi-, toll-, *førerhund*, militær- og redningstjeneste, eller under trening eller prøving for slik tjeneste
- d. hund i aktiv bruk som ettersøkshund etter såret eller sykt vilt
- e. *hund med* særlige bruksformål, avgrensede områder eller nærmere angitte hunderaser, eller hundetyper eller for hunder som har særskilt trening, når dette er fastsatt av kommunen ved forskrift eller enkeltvedtak. Ved dette kan kommunen bl a legge ut et område som dressurområde for hunder, dersom samtykke som nevnt i § 8 første ledd foreligger
- f. hund når den brukes for jakt, jakthundtrening og jaktprøver mellom 20. august og 1. april eller når båndtvang er fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstavene c, d og e»

Hund som nevnt i første ledd bokstav a til d eller i bestemmelse som gjelder særlige bruksformål etter bokstav e, kan på en aktsom måte slippes slik det er naturlig ut fra bruksformålet.

En hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet *uten hinder av § 4 fjerde ledd* når dette ikke er i strid med viltloven, naturmangfoldloven, *reindriftsloven* eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder.

Kongen kan gi forskrift om unntak fra sikringsregler fastsatt i § 4, § 6 første ledd og forskrifter fastsatt med hjemmel i § 6 annet ledd og § 7.

Kapittel 3. Løse hunder

§ 10 Løse hunder

Enhver kan oppta hund som er løs i strid med §§ 4, 6 eller 7, jf. § 9, eller med forskrift gitt i medhold av disse paragrafene. I utmark i jakttiden der jakt er lovlig, kan likevel bare rettighetshavere i området og politiet oppta løse hunder. *Dersom hunden blir forsøkt fanget inn, skal den beskyttes mot fare for unødig belastninger, jf. lov om dyrevelferd § 3.*

Hunden skal leveres til *hundeholderen* dersom den er til stede. Dette gjelder ikke dersom hundeholderen åpenbart ikke kan ta hånd om hunden på forsvarlig og lovlig måte. Hvis hunden ikke blir levert til hundeholderen, skal den snarest leveres til politiet.

Unnlater hundeholderen å hente hunden innen *rimelig tid, likevel ikke mindre enn en uke*, etter at *vedkommende* er varslet personlig eller ved *egnet kunngjøring*, kan politiet selge, omplassere eller avlive hunden. Er det fastsatt krav om merking etter § 13, *skal politiet søke å opprette direkte kontakt med den personen* hunden er registrert på.

Opptak og behandling av løse hunder etter paragrafen her skal skje i samsvar med reglene i lov om dyreveilferd.

Kapittel 4. Ro og orden, antall hunder og merking av hunder

§ 11 Ro og orden mv.

Kommunen kan gi forskrift om hundehold av hensyn til alminnelig ro og orden og for å motvirke forsøpling. Regler om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet, kan bare gis på de vilkår som er satt i § 6 annet ledd.

§ 12 Antall hunder i en husholdning eller på en eiendom

For å ivareta folks og dyrs sikkerhet og ro og orden, kan kommunen gi forskrift om vilkår for å holde mer enn et bestemt antall voksne hunder i en husholdning eller på en eiendom. *Med voksen hund menes hund over 12 måneder. Vilkårene skal ikke være mer inngripende enn nødvendig.*

§ 13 Merking av hunder

Private organisasjoner kan etablere og drive en ordning for registrering og merking av alle hunder.

Kongen kan gi forskrift om

- at alle hunder skal være merket, og at de skal være registrert i et register som føres av en eller flere private organisasjoner eller av et offentlig organ,
- at en hundeholder plikter å gi genetiske og andre opplysninger til registeret om hunden og hundeholdet,
- at hundeholderne skal betale gebyr som dekker de nødvendige kostnadene ved ordningen, og
- at politiet skal ha innsyn i registeret.

Kapittel 5. Personers rettigheter og plikter i nøds- og faresituasjoner

§ 14 Inngrep på stedet mot hund som jager eller angriper mv.

Hundeholderen skal sørge for å holde eller kalle hunden tilbake og gjøre det *vedkommende* kan for å avverge urettmessig fare når en hund jager eller angriper mennesker eller dyr.

Et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden urettmessig jager

eller angriper mennesker eller dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og den angrepnes interesse.

Så langt følgende særlige bestemmelser rekker, gjelder de foran den generelle regelen i andre ledd:

- Ved pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, *herunder avliving. Det samme gjelder dersom en hund påtreffes i umiddelbar forbindelse med at den har påført en person betydelig skade, og hunden fortsatt utgjør en klar fare.* Dette fritar ikke den som helt eller delvis har fremprovosert et angrep, fra straffansvar eller erstatningsansvar.
- Når en hund jager eller angriper tamrein eller husdyr som beiter lovlig, eller når hunden ensidig angriper en annen hund, kan det utsatte dyrets eier, innehaver eller den som passer dyret, gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, *herunder avliving*, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige. *Det samme gjelder hvis hunden har voldt betydelig skade på tamrein, husdyr eller en annen hund, og den fortsatt utgjør en klar fare.* Denne bestemmelsen kan ikke påberopes når det dyret som blir jaget eller angrepet, urettmessig er kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.
- Når en hund angriper hjortevilt og båndtvang gjelder, kan grunneier, noen som opptre på dennes vegne, eller jakt- og fangstberettigede gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig, *herunder avliving, for å avverge skade, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige.* Dette gjelder likevel ikke en hund som er i aktiv bruk som ettersøkshund etter sykt eller såret vilt.

Paragrafen her gjelder ikke politihunder som brukes lovlig. Heller ikke gjelder paragrafen der reglene om nødrett og nødverge gjør en farlig bruk av hunden rettmessig.

§ 15 Hund som utgjør klar fare for husdyr og tamrein

En hund som uten ledsager går løs i utmark eller landbruksområder *i strid med bestemmelser om båndtvang* og utgjør en fare for husdyr og tamrein, kan opptas av grunneieren, festeren, forpakteren, beiteberettigede, en berørt reineier eller noen som opptre på vegne av disse.

Dersom det ikke lar seg gjøre å oppta hunden eller få politiet til stedet så raskt som situasjonen krever, og *hunden utgjør en klar fare*, kan vedkommende gjøre det

inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, herunder avliving, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige.

§ 16 *Pliker etter at inngrep er gjort mot hund etter §§ 14 og 15*

Den som har avlivet eller påført hund skade etter §§ 14 og 15, skal snarest råd melde fra om dette til politiet. Lov om dyrevelferd § 4, jf. § 12, om hjelp til dyret gjelder overfor den som har skadet dyret.

Kapittel 6. Sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold

§ 17 *Politiets forebyggende virkemidler*

Politiet kan i samsvar med reglene i politiloven § 6 gripe inn overfor hunder og hundeholdere for å ivareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet eller trygghet, eller for å verne andre dyr.

Politiet kan for øvrig i slike tilfeller blant annet:

- a. *ta seg inn på privat eiendom eller område*
- b. *pålegge båndtvang eller tidsbegrenset bruk av munnkurv, men munnkurv må i så fall ikke benyttes i strid med regler om dyrevelferd*
- c. *forby hunders tilstedeværelse i bestemte områder*
- d. *gi pålegg om at hunden kun kan luftes av eier, eller av andre navngitte personer over 18 år, eller at hunden ikke må luftes sammen med andre hunder*
- e. *gi detaljerte pålegg om inngjerding av eiendom der hund oppholder seg*
- f. *gi andre pålegg eller forbud som gjelder hundeholdet eller sikring av hunder*
- g. *om nødvendig ta hunder i kortvarig forvaring*

Unnlater hundeholderen å etterkomme pålegg eller forbud, kan politiet for hundeholderens regning sørge for at det nødvendige blir gjort for å ivareta de hensyn som er nevnt i første ledd.

Politiets vedtak har virkning straks, om ikke annet blir fastsatt.

Dersom hundeholderen unnlater å etterkomme enkeltvedtak innen fastsatt frist, kan det ilegges tvangsmulkt i form av en engangsmulkt eller løpende dagmulkt. Tvangsmulktens størrelse fastsettes under hensyn til hvor viktig det er at det aktuelle pålegget gjennomføres, og hvilke kostnader dette antas å medføre. Tvangsmulkten kan fastsettes allerede i forbindelse med at pålegget gis, når det er nødvendig at fristen overholdes. Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Politiet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

Kongen kan gi nærmere forskrift om bruk av tvangsmulkt etter femte ledd.

Dersom en hundeholder gjentatte ganger unnlater å etterkomme vedtak gitt av politiet, eller overtrer bestem-

melser om sikring av hund som kan medføre høy risiko, kan politiet pålegge hundeholderen å redusere antallet hunder eller å avvikle hundeholdet innen en gitt frist. Dersom hundeholderen ikke overholder politiets pålegg, kan politiet gjennomføre tiltaket for hundeholderens regning. Så langt det anses praktisk mulig og forsvarlig, bør politiet søke å omplassere eller selge hunden fremfor å avlive den.

Dersom hunden blir solgt, skal salgssummen utbetales til eieren med fradrag for kostnadene til forvaring av dyret og gjennomføring av salget.

§ 17 a *Politiets inngrep ved akutt fare*

Dersom en hund har drept eller påført et menneske betydelig skade eller har angrepet et barn, og fortsatt utgjør en klar fare, kan hunden avlives av politiet der den finnes, dersom hensynet til noens sikkerhet eller allmennhetens trygghet klart tilsier en umiddelbar avliving.

Vedtak om avliving skal stadfestes skriftlig i etterkant.

§ 18 *Avliving eller omplassering av en hund etter angrep eller skade på menneske når det er nødvendig for å avverge fremtidig risiko*

Politiet kan vedta å avlive en hund som har angrepet eller skadet et menneske, dersom ikke dette fremstår som et uforholdsmessig tiltak. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på:

- a. *hvilken fare som har vært til stede, blant annet om det er et barn som har vært angrepet*
- b. *omfang og type av påført skade, blant annet om det er barn som er påført skade, men det økonomiske tapet etter påført skade skal ikke tillegges vekt*
- c. *hvorvidt den som er blitt angrepet eller skadet, helt eller delvis har provosert et angrep*
- d. *den risikoen hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden*
- e. *hundens nytteverdi, men hundens økonomiske verdi skal ikke tillegges vekt*
- f. *om særskilte forhold ved hundens helse har medvirket til at hunden utøvet uønsket adferd*
- g. *om det finnes andre tiltak som kan forebygge fremtidig risiko*

Vurdering etter første ledd bokstav f skal utføres av en autorisert veterinær.

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den.

En hund som har påført et menneske betydelig skade bør normalt avlives.

§ 18 a *Avliving eller omplassering av en hund etter angrep eller skade på tamrein, husdyr, hjortevilt eller annen hund når det er nødvendig for å avverge fremtidig risiko*

Politiet kan vedta å avlive en hund som har jaget og skadet tamrein, husdyr, eller hjortevilt, dersom det ikke fremstår som et uforholdsmessig tiltak. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på:

- hvilken fare som har vært til stede
- omfang og type av påført skade
- den risiko hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden
- hundens nytteverdi
- om det finnes andre tiltak som kan forebygge fremtidig risiko

Politiet kan også vedta å avlive en hund som ved ensidig angrep har betydelig skadet andre hunder eller kjæledyr, dersom ikke det skadete dyret urettmessig var kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer. Ved vurderingen skal det også legges vekt på:

- om hunden antas å utgjøre større risiko i fremtiden enn hunder vanligvis gjør
- om hunden kan fryktes å angripe og skade samme eiers dyr på nytt

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den.

§ 19 Farlige hunder

Det er forbudt å holde eller innføre hunder som

- er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker,
- er gitt trening i eller for å angripe andre hunder, eller
- enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Er det tvil om en hund går inn under tredje ledd bokstav c, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens adferd for å avklare om den er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden for å gå inn under første ledd bokstav c.

Hunder som blir avlet, innført eller holdt i strid med regler i eller i medhold av denne paragraf, kan avlives eller pålegges utført av riket ved vedtak av politiet.

Kongen kan gi forskrift om forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Forskriften kan sette krav til dokumentasjon av hundens rase eller type. Med farlige hunder menes her hunder eller hundetyper som på grunn av en kombinasjon av mentale og fysiske egenskaper og evne til å påføre stor skade, utgjør en fare for mennesker eller dyr.

§ 20 Unntak fra reglene i § 19

En hund omfattes ikke av § 19 første ledd bokstav a eller b hvis den er trent av politiet eller i særlige tilfelle av andre med politiets tillatelse, eller er innført i riket med politiets tillatelse.

En hund omfattes ikke av § 19 første ledd bokstav a hvis den er lovlig trent av en hundeorganisasjon med tillatelse fra politiet. Hunden kan ikke selges eller omplasseres uten politiets tillatelse.

En hund omfattes heller ikke av 19 første ledd bokstav a hvis den er lovlig trent i samsvar med vilkår fastsatt ved forskrift med hjemmel i femte ledd.

Blir en hund trent uten tillatelse etter andre eller tredje ledd, kan den avlives etter vedtak av politiet. Hvis en hund som er omfattet av unntaket etter andre eller tredje ledd, angriper eller skader et menneske, gjelder § 18.

Kongen kan fastsette forskrift om unntak fra forbudet i § 19 tredje ledd bokstav a og vilkår for slike unntak.

§ 21 Krav til godkjenning for å ha å gjøre med bestemte hundetyper

Kongen kan i forskrift sette vilkår for å innføre, holde eller drive avl med bestemte hundetyper eller blandinger av bestemte hundetyper. I forskriften kan det settes krav om godkjenning og om krav til avlagte prøver eller tester, om skjerpet båndtvang, begrensning i antall hunder, hundeholderens alder, vandel, ansvarsforsikring, og gebyr for å dekke kostnader mv. Setter forskriften krav om godkjenning, kan myndighet til å gi godkjenning delegeres til en privat organisasjon.

§ 22 Forbud mot at en person skal kunne ha med hund å gjøre

Politiet kan ved enkeltvedtak forby en hundeholder å ha med hund å gjøre

- når hundeholderens hund blir vedtatt avlivet, omplassert eller utført fra riket etter §§ 18, 19, 20, eller § 21, jf. § 24
- dersom pålegg fra politiet etter § 17 ikke er fulgt opp
- dersom politiet har avlivet eller omplassert hundeholderens hund etter §§ 17 og 17 a
- dersom hundeholderens hund har angrepet et menneske, og hunden ble avlivet på stedet etter § 14
- dersom personen har trent en hund for angrep på eller forsvar mot mennesker i strid med loven eller i forskrift gitt i medhold av loven
- dersom personen har latt en hund delta i hundekamp eller har trent en hund for dette

Forbud etter første ledd kan bare bli satt dersom personens hundehold ikke anses å ha vært sikkerhetsmessig forsvarlig, eller dersom forbudet må anses nødvendig for å bedre allmennhetens eller enkeltpersoners sikkerhet.

En person som dømmes til straff av fengsel for et lovbrudd som innbefatter bruk av vold eller truende adferd, kan ved dommen forbys å ha med hunder å gjøre. Forbud skal bli satt dersom en hund er brukt til lovbruddet.

Den som er forbudt å ha med hund å gjøre, kan ikke eie, besitte eller ha ansvar eller medansvar for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid.

Forbudet kan begrenses til å gjelde for nærmere bestemte hundetyper eller hunder over en viss størrelse.

Politiet kan ta hånd om, omplassere, selge eller om nødvendig avlive en hund dersom noen har å gjøre med hunden i strid med et endelig forbud etter denne paragrafen.

Forbudet skal gjelde for to år, men kan ved grove brudd fastsettes for en lengre periode.

Dersom forbudet ikke overholdes, ilegges et varig forbud. Ved nye brudd, jf. første ledd etter at første forbud er utløpt, ilegges også et varig forbud.

§ 23 Behandling av personopplysninger

Politiet kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven her.

Kongen kan gi forskrift om behandlingen, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, hvem det kan behandles personopplysninger om, bruk av automatiserte avgjørelser, adgangen til viderebehandling, utlevering, registerføring og tilgang til registre.

Kapittel 7. Administrative virkemidler, straff og erstatningsansvar

§ 24 Politiets forvaring av hund

Politiet kan om nødvendig ta hånd om en hund dersom

- a. vilkårene i § 10 er til stede.
- b. vilkårene i §§ 18, 18 a, 19 eller 20 er til stede,
- c. hunden blir holdt, brukt eller satt i avl i strid med bestemmelser gitt i medhold av § 21.

Har politiet tatt hånd om hunden etter hjemler i denne lov, kan den holdes i forvaring inntil saken om salg, omplassering, utførsel eller avlaving er endelig avgjort.

§ 24 a Overtredelsesgebyr

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om overtredelsesgebyr ved forsettlig eller uaktsomt brudd på lovens båndtvangsbestemmelser i § 6 første ledd, ved forsettlig eller uaktsomt brudd på forskrifter om båndtvang gitt med hjemmel i § 6 andre ledd og § 7, eller ved forsettlig

eller uaktsomt brudd på bestemmelser gitt med hjemmel i §§ 11, 12 og 13.

I forskriften skal det fastsettes nærmere bestemmelser om beregning av overtredelsesgebyr.

Kongen kan i forskrift også gi nærmere bestemmelser om at andre offentlige myndigheter enn politiet, herunder kommunene, kan føre tilsyn med og utstede gebyr for overtredelse av bestemmelsene nevnt i første ledd.

Vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 25 Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak

Politiets vedtak etter loven er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Vedtak kan påklages til Politidirektoratet, jf. forvaltningsloven kapittel V. Blir vedtaket brakt inn for domstolen, kan retten prøve alle sider av saken.

Om utsatt iverksetting ved klage gjelder forvaltningsloven § 42. Politiet kan alltid kreve at klageren løpende og til rett tid betaler kostnadene ved forvaring, jf. § 26.

Politiet sørger for at avlaving skjer. Den skal foregå etter reglene i lov om dyrevelferd.

§ 26 Ansvar for kostnader

Tiltak etter hundeloven kan gjennomføres for hundeholderens regning.

Der vedtak om avlaving kjennes ugyldig i retten, skal staten stå for 70 prosent av oppstillingskostnader knyttet til forvaring.

Politiets krav etter reglene i første ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kongen kan gi forskrift om ansvar for kostnader.

§ 27 Erstatningsansvar

Om erstatningsansvar for skade voldt av hund gjelder det som følger av andre lovfestede og ulovfestede regler, bl.a. skadeserstatningsloven § 1-5 om ansvar for dyr og reindriftsloven § 66 om hunder.

§ 28 Straff

Med bøter straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 4-7 jf. § 9 eller forskrifter eller enkeltvedtak etter §§ 6, 7, 11, 12. *Kongen kan gi nærmere bestemmelser om botens størrelse.*

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt har unnlatt å forebygge eller avverge at hunden rettsstridig

- a. angriper eller skader person,
- b. jager, angriper eller skader dyr.

Ved angrep på hjortevilt regnes grunneier, jakt- eller fangstberettiget i området og viltorganene som fornærmet.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- a. unnlater å etterkomme pålegg og forbud nedlagt av politiet i samsvar med lovens § 17, eller
- b. overtrer forbud gitt ved §§ 19, 21, 22 eller ved forskrifter eller enkeltvedtak gitt etter disse bestemmelsene.

På samme måte straffes forsøk.

II

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingens I § 2 g. nr. 5 og forslag nr. 1, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«§ 2 bokstav g nr. 5 skal lyde:

5. død, utmattelse, skader eller hjelpeløshet som følge av jaging, blant annet kasting av foster og at avkom og mordyr skilles ikke helt kortvarig som følge av jaging»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen bifalt med 64 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.18)

Presidenten: Det voteres så alternativt mellom innstillingens I § 6 tredje og fjerde ledd, § 14 andre ledd, § 14 tredje ledd a, § 14 tredje ledd c og § 15 andre ledd og forslagene nr. 6–10, fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 6 lyder:

«§ 6 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Båndtvang etter bokstav c og d kan ikke fastsettes i større grad enn nødvendig og slik at hensynet til de som ønsker å ferdes med løs hund også ivaretas i tilstrekkelig grad, både hva angår omfang og geografisk spredning. Ved fastsettelse av båndtvang etter bokstav e og f kan båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt man ønsker å beskytte har sitt leveområde. *Båndtvang fastsatt i medhold av bokstav c, d og e skal godkjennes av statsforvalteren.* Båndtvang fastsatt i medhold av bokstav f må opphøre straks forholdene tilsier det. Der beite, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner, bør disse samordne sine forskrifter. Kommunens innføring av båndtvang etter bokstav f kan påklages til statsforvalteren.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder eller gravplasser. *Kommuner som innfører båndtvang etter § 6, skal sørge for å opprette egnede friområder for hund.»*

Forslag nr. 7 lyder:

«§ 14 andre ledd skal lyde:

Et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden angriper mennesker eller dyr, eller urettmessig jager et beitedyr, tamrein eller vilt dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og den angrepnes interesse. Mindre inngripende tiltak må alltid være forsøkt uten å lykkes, med mindre det er klart at slike tiltak ikke ville ført frem.»

Forslag nr. 8 lyder:

«§ 14 tredje ledd bokstav a skal lyde:

Ved pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hunden som er nødvendig for å avverge skade. Det samme gjelder dersom en hund påtreffes i umiddelbar forbindelse med at den har påført en person betydelig skade, og hunden fortsatt utgjør en klar fare. Dette fritar ikke den som helt eller delvis har fremprovosert et angrep, fra straffansvar eller erstatningsansvar.»

Forslag nr. 9 lyder:

«§ 14 tredje ledd bokstav c skal lyde:

Når en hund angriper hjortevilt og båndtvang gjelder, kan grunneier, noen som opptre på dennes vegne, eller jakt- og fangstberettigede gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige. Dette gjelder likevel ikke en hund som er i aktiv bruk som ettersøkshund etter sykt eller såret vilt.»

Forslag nr 10 lyder:

«§ 15 andre ledd skal lyde:

Dersom det ikke lar seg gjøre å oppta hunden eller få politiet til stedet så raskt som situasjonen krever og hunden utgjør en klar fare, kan vedkommende gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen bifalt med 86 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.59)

Presidenten: Det voterer så over forslagene nr. 12–14, fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 14 kommer til erstatning for innstillingens Ny § 9 første ledd.

Forslag nr. 12 lyder:

«§ 18 nytt femte ledd skal lyde: Ved avlivning av hunden, kan hundeholderen tilbys ett samvær med hunden før avlivning dersom dette kan gjøres uten å forhindre gjennomføringen av vedtaket eller utgjøre en sikkerhetsrisiko. Kostnader knyttet til hundeholderens tilstedeværelse dekkes av hundeholderen, jf. § 26.»

Forslag nr. 13 lyder:

«§ 18 a nytt fjerde ledd skal lyde: Ved avlivning av hunden, kan hundeholderen tilbys ett samvær med hunden før avlivning dersom dette kan gjøres uten å forhindre gjennomføringen av vedtaket eller utgjøre en sikkerhetsrisiko. Kostnader knyttet til hundeholderens tilstedeværelse dekkes av hundeholderen, jf. § 26.»

Forslag nr. 14 lyder:

- «Ny § 9 første ledd skal lyde: Båndtvang fastsatt i eller i medhold av §§ 4, 6 og 7 gjelder ikke for
- a. hund når den brukes i reindrift
 - b. dressert bufhund når den brukes til å vokte eller gjete storfe, sau eller geit
 - c. hund i aktiv politi-, toll-, militær-, rednings- og offentlig oppsynstjeneste, når den offentlige oppsynstjenesten er etablert med hjemmel i lov, eller under trening eller prøving for slike tjenester
 - d. hund i aktiv bruk som ettersøkshund etter såret eller sykt vilt
 - e. hund med særlige bruksformål, avgrensede områder eller nærmere angitte hunderaser, eller hundetyper eller for hunder som har særskilt trening, når dette er fastsatt av kommunen ved forskrift eller enkeltvedtak. Ved dette kan kommunen blant annet legge ut et område som dressurområde for hunder, dersom samtykke som nevnt i § 8 første ledd foreligger
 - f. hund når den brukes for jakt, jakthundtrening og jaktprøver mellom 20. august og 1. april eller når båndtvang er fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstavene c, d og e
 - g. førerhunder i aktiv tjeneste eller under trening eller prøving for slik tjeneste»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 15, fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«§ 19 nytt fjerde ledd skal lyde: Ved avlivning av hunden, kan hundeholderen tilbys ett samvær med hunden før avlivning dersom dette kan gjøres uten å forhindre gjennomføringen av vedtaket eller utgjøre en sikkerhetsrisiko. Kostnader knyttet til hundeholderens tilstedeværelse dekkes av hundeholderen, jf. § 26.

§ 19 fjerde ledd blir nytt femte ledd.»

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 84 stemmer for forslaget og 13 stemmer imot.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.42)

Flere representanter ga uttrykk for at de hadde stemt feil.

Presidenten: Flere har stemt feil, vi voterer om igjen.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble bifalt med 89 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.22)

Presidenten: Det voterer over resten av I samt II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4, debattert 24. mai 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Alfred Jens Bjørlo og Guri Melby om å få flyktninger raskt i arbeid, og Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Abid Raja, Alfred Jens Bjørlo og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å hjelpe ukrainske flyktninger (Innst. 292 S (2021–2022),

jf. Dokument 8:147 S (2021–2022) og Dokument 8:152 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
- forslagene nr. 2–6, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
- forslagene nr. 7–9, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Rødt og Venstre
- forslag nr. 10, fra André N. Skjelstad på vegne av Venstre

Det votes over forslag nr. 10, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke de ukrainske frivillige skolene og undervisningsoppleggene, slik at ukrainske barn og unge kan følge ukrainsk læreplan og fortsatt få språkopplæring i ukrainsk, herunder ved å bistå med lokaler og midler til lærere og læremidler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 95 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.32)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7–9, fra Rødt og Venstre.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike visumkravet til ukrainske statsborgere uten biometrisk pass, under forutsetning av at disse registrerer seg ved ankomst i Norge.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å godta ukrainske innenlandske ID-kort sikret med ukrainsk Bank-ID, som erstatning for pass.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et kommunalt bostedsprogram, der privatpersoner som innkvarterer flyktninger i forhåndsgodkjente boliger, får betalt for dette.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt og Venstre ble med 92 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.51)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2–6, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inngå avtaler og gi støtte til seriøse, frivillige aktører som kan tilby trygg og forsvarlig transport av flyktninger til Norge, herunder gjøre grundige vurderinger for å sikre at aktørene ikke har andre hensikter enn å hjelpe mennesker i nød.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre det enklere og raskere å få godkjent autorisasjon for å jobbe i Norge, blant annet ved å øke kapasiteten innenfor yrkesgodkjenningmyndighetene.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bistå med å få etablert strømlinjeformede systemer i kommunene/fylkene der flyktningene bosettes, for rask kartlegging av flyktningskompetanse, språkferdigheter og arbeidsevne.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forberede seg på og tilby transport av ukrainske statsborgere på flukt, herunder inngå avtaler med flyselskaper og andre transporttjenester, slik at disse kan settes i verk umiddelbart når EU-land ber om bistand fra norske myndigheter for å avlaste flyktnings situasjonen.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen påse at privatboende flyktninger får utbetalt stønad til livsopphold slik som de på mottak får.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 80 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.11)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at kommuner, fylkeskommuner, Nav og aktører i arbeidslivet sammen etablerer systemer for å gi flyktninger raskest mulig påfyll av kompetanse/opplæring for å komme inn i lokalt/regionalt arbeidsliv i bransjer der det er behov for fagarbeidere og øvrig arbeidskraft, for eksempel bygd på erfaringene med utvikling av «Gloppen-modellen» i Vestland fylke.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 60 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.21.30)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for raskt å respondere på anmodninger dersom Ukrainas naboland ber om bistand til å håndtere flyktninger med kollektiv beskyttelse. Planen bør inneholde en avtale om uttransport.

II

Stortinget ber regjeringen sikre at helsetjenestene er beredt til å ta imot ukrainske flyktninger med kollektiv beskyttelse og gi de som trenger det, helsehjelp og tilbud om psykologisk oppfølging, og gi sikkerhet for at ekstraordinære kostnader knyttet til dette vil bli kompensert.

III

Stortinget ber regjeringen umiddelbart utarbeide en mottaksplan for å sikre at ukrainske barn og unge blir tatt godt imot ved ankomst, herunder for mottak i skole og barnehage.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 45 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.12)

Votering i sak nr. 5, debattert 24. mai 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Marian Hussein, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Kathy Lie om rask og god integrering (Innst. 288 S (2021–2022), jf. Dokument 8:177 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt ni forslag. Det er:

- forslagene nr. 1–3, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
- forslagene nr. 4–9, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Det votes over forslagene nr. 4–9 fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en uavhengig tilsynsordning for asylmottak.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kriteriene for nedleggelse av asylmottak vektlegger kvalitet mer enn pris, slik at man beholder de kvalitativt beste mottakene når antallet beboere i asylmottak synker.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen se på tiltak for å sikre at barn ikke må flyttes fra asylmottak til asylmottak mange ganger før de bosettes, og sikre at barns beste er et sentralt kriterium ved vurdering av nedleggelse av asylmottak.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi asylsøkere midlertidig arbeidstillatelse mens de venter på svar på søknaden, og sikre at Skatteetaten og andre instanser ikke blir en propp i systemet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke norskopplæring og kunnskap om rettigheter og plikter i arbeidslivet for alle flyktninger med kollektiv midlertidig beskyttelse, uavhengig av lengde på introduksjonsprogram.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en ordning der den enkelte flyktning som har fått lovlig opphold, selv kan skaffe bosted, uten at retten til introduksjonsprogram med det faller bort. Det forutsettes at pengene følger hver enkelt, slik at den kommunen som den enkelte velger å bosette seg i, får introduksjonsstøtte etter regulære satser.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 85 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.33)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle flyktninger og asylsøkere som ankommer riket, får tilgang til informasjon om sine rettigheter og muligheter tidlig i ankomstfasen, og at denne informasjonen også tilpasses barn i ulike aldre.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilrettelegge for tidlig kartlegging av barn og familiers behov og utvikle en plan for psykososial støtte som begynner ved ankomst eller på akuttmottakene og fortsetter i kommunene etter bosetting. Det er særlig viktig at det utvikles et psykososialt tilbud til barna og familiene som bor privat og ikke innkvarteres på mottak.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette følgeforskning på de tiltakene som nå innføres for ukrainske flyktninger, for å vurdere om det er tiltak som også kan lette integreringsprosessen for andre asylsøkere og flyktninger som kommer til Norge.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.54)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen vurdere å automatisk innvilge arbeidstillatelse for registrerte ukrainske flyktninger hvor det ikke er identitetstvil, for eksempel ved at søkeren har biometrisk pass.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.16)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen sikre at ukrainske flyktninger og deres barn får tilgang til informasjon om sine rettigheter og muligheter i Norge i en tidlig fase i ankomsten, uavhengig av om de bor på mottak eller er innlosjert privat. Informasjonen må tilpasses barn i ulike aldre.

III

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at kommunene oppretter samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner for å styrke det lokale integreringsarbeidet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6, debattert 24. mai 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad og Dag-Inge Ulstein om å stille alle saker i utlendingsforvaltningen som berører barn, i bero og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aram Karim, Audun Hammer Hovda, Marian Hussein og Mona Fagerås om alternative reaksjoner til utvisning og styrking av barnets beste (Innst. 299 S (2021–2022), jf. Dokument 8:101 S (2021–2022) og Dokument 8:106 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Grete Wold satt fram fire forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille utlendings saker som berører barn og deres foreldres opphold i Norge, inkludert saker med utsendelsesvedtak, i bero fram til regjeringen kommer tilbake til Stortinget med konkrete forslag til oppfølging av utredningen som en ekstern arbeidsgruppe har avgitt til Justis- og beredskapsdepartementet 24. januar 2022, for å i større grad ivareta barnets beste.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at hovedregelen for brudd på utlendingsloven skal være andre reaksjonsformer enn utvisning, slik som bot, gebyr eller tillegg til botiden før man får permanent opphold eller statsborgerskap, når utlendingen har barn bosatt i Norge.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at hensynet til barnets beste i utvisningssaker tillegges mer vekt enn det som er praksis i dag, ved å innføre endringer tilsvarende de som ble gjort i sakene til lengeværende asylbarn og enslige mindreårige asylsøkere.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det som hovedregel gis opphold på humanitært grunnlag i stedet for henvisning til familieinnvandring i saker som omhandler barn med oppholdstillatelse og foreldre med avslag på asylsøknaden.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 81 mot 21 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.25.08)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Dokument 8:101 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad og Dag-Inge Ulstein om å stille alle saker i utlendingsforvaltningen som berører barn, i bero – vedtas ikke.

II

Dokument 8:106 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aram Karim, Audun Hammer Hovda, Marian Hussein og Mona Fagerås om alternative reaksjoner til utvisning og styrking av barnets beste – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 77 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.29)

Votering i sak nr. 7, debattert 24. mai 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om å sikre ureturnerbare asylsøkeres rett til å ta lønnet arbeid samt retten til grunnleggende helsehjelp for alle som oppholder seg i Norge (Innst. 300 S (2021–2022), jf. Dokument 8:97 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Grete Wold satt fram tre forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendringer som sikrer at også asylsøkere som ikke har godkjent reisedokument eller tilsvarende, får muligheten til å arbeide, og at det gis anledning til å ha arbeidstillatelse inntil et eventuelt negativt vedtak på asylsøknaden effektueres.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget om tilgangen på helsehjelp til personer uten fast oppholdstillatelse i Norge, som sikrer dem som allerede er i landet, forsvarlige primærhelsetjenester på lik linje med andre borgere.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette nødvendige tiltak for å sørge for at ureturnerbare asylsøkere og papirløse migranter har reell tilgang til nødvendig helsehjelp, og ber regjeringen i denne sammenheng påse at Norges menneskerettslige forpliktelser på dette området blir fulgt opp, og om nødvendig komme tilbake til Stortinget med forslag for å sørge for at disse forpliktelsene blir ivaretatt.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 81 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.06)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:97 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om å sikre ureturnerbare asylsøkeres rett til å ta lønnet arbeid samt retten til grunnleggende helsehjelp for alle som oppholder seg i Norge – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.40)

Votering i sak nr. 8, debattert 24. mai 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Tobias Drevland Lund om å hindre at afghanere blir tvangsreturnert til Afghanistan (Innst. 298 S (2021–2022), jf. Dokument 8:114 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Grete Wold satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere utlendingsmyndighetene om å stanse alle returer av mennesker til Afghanistan og forlenge suspensjonen av utreiseplikten til Afghanistan med umiddelbar virkning.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.13)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:114 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Tobias Drevland Lund om å hindre at afghanere blir tvangsreturnert til Afghanistan – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 83 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.41)

Votering i sak nr. 9, debattert 24. mai 2022

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i naturskadeforsikringsloven mv. (etablering av naturskadepool i Norsk Naturskadepool mv.) (Innst. 308 L (2021–2022), jf. Prop. 62 L (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er:

- forslagene nr. 1 og 2, fra Odd Harald Hovland på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 3, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Rødt

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Lo v

om endringer i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet

I

I lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 12 skal lyde:

§ 12 (*endringer i anleggs- og driftsforhold*)

Dersom en innehaver akter å gjennomføre en endring i anleggets konstruksjon, drift eller ledelse som avviker fra det som lå til grunn for godkjenning etter § 11 nr. 2, og som kan ha betydning for sikkerheten, plikter han før endringen settes i verk å legge saken frem for *Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet* til godkjenning.

§ 13 nr. 1 skal lyde:

1. Driften av et atomanlegg står under løpende tilsyn av *Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet*. *Direktoratet* skal påse at konsesjonsvilkårene blir fulgt, og at kravene i § 11 nr. 2 til enhver tid er oppfylt, og at driften av anlegget (derunder anbringelse av radioaktivt avfall) ligger innenfor driftsforskriftene og for øvrig er forsvarlig.

§ 13 nr. 2 første punktum skal lyde:

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet kan gi de pålegg som trengs for å sikre at kravene i nr. 1 ovenfor blir oppfylt.

§ 16 første ledd annet punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder for den som driver virksomhet som er pålagt løyvetvang eller meldeplikt i eller i medhold av § 5, likevel slik at tilsynsmyndigheten etter § 13 nr. 3 i tilfelle trer i stedet for *Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet*.

§ 21 nr. 1 bokstav d skal lyde:

- d) kostnader ved rimelige tiltak til utbedring av forringet miljø, med mindre miljøforringelsen er ubetydelig, forutsatt at slike tiltak er eller blir iverksatt av, eller etter vedtak av eller samtykke av en forurensningsmyndighet etter forurensningsloven eller av *Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet*,

II

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 69 tredje ledd første punktum som endret ved lov 18. juni 2021 nr. 122 lyde:

Påtaleunntatelse kan også gis på vilkår som nevnt i straffeloven § 35, § 36 og § 37 første ledd bokstavene a til h og k.

III

I lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler skal § 3-55 første og annet ledd lyde:

- (1) Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal ut fra hensyn til forbrukerne føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven følges av en næringsdrivende tjenesteyter. Tilsyn utføres i samsvar med

reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og §§ 43 til 43 c når ikke annet følger av tredje ledd eller forskrift etter fjerde ledd.

(2) En tjenesteyter kan ilegges et overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsom overtredelse av regler nevnt i første ledd dersom overtredelsen anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger. Overtredelsesgebyret skal betales av den tjenesteyteren vedtaket retter seg mot. Markedsføringsloven § 42 annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende.

IV

I lov 18. februar 2022 nr. 5 om endringer i forsikringsavtaleloven mv. (forsikringsdistribusjon mv.) skal i del I om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler i ny § 22-3 annet ledd lyde:

Tilsynet utføres i samsvar med reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og annet til fjerde ledd og §§ 43 til 43 c når ikke annet følger av tredje ledd eller forskrift etter fjerde ledd.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

B.

Prop. 62 L (2021–2022) Endringer i naturskade-forsikringsloven mv. (etablering av naturskadekapital i Norsk Naturskadepool mv.), I og VI nr. 2 og 3 sendes tilbake til regjeringen.

Presidenten: Det voteres over B.

Bak innstillingen står Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 56 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.34)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for å innrette naturskadeforsikringsordningen slik at den bedre ivaretar hensynet til forebygging, men likevel slik at dette ikke går på bekostning av prinsippet om en solidarisk og lik premiefastsettelse for forsikringskunder i hele landet.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble bifalt med 57 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.58)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«I

I lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd annet punktum skal lyde:

Med naturskade forstås skade som direkte skyldes *naturulykke i form av* skred, storm, flom, stormflo, *flodbølge, meteorittnedslag, jordskjelv eller vulkanutbrudd.*

§ 4 skal lyde:

De skadeforsikringsselskaper som etter § 1 erstatte naturskade, skal være medlemmer av en felles skadepool. Dette gjelder uten hensyn til hvor selskapet har sitt hovedsete. *Skadepoolen er et eget rettssubjekt.*

Skadepoolen er kontaktledd mellom forsikringsbransjen og Landbruksdirektoratet. Skadepoolen utlikner naturskadeerstatningene mellom selskapene. Utlikningen skjer på grunnlag av forsikringssummer etter nærmere bestemmelse av Kongen.

I skadeårganger med overskudd skal et medlem av skadepoolen overføre sin andel av overskuddet til poolens naturskadekapital. I skadeårganger med underskudd skal medlemmets andel av underskuddet dekkes av poolens naturskadekapital, med de begrensningene som følger av fjerde ledd. Er skadepoolens naturskadekapital ikke tilstrekkelig til helt eller delvis å dekke underskuddet, skal medlemmet selv dekke sin andel av det gjenstående underskuddet. Skadepoolen forvalter poolens naturskadekapital.

Frem til og med skadeåret poolens naturskadekapital har nådd en størrelse på fire milliarder kroner, skal et medlem som selv har avsatt naturskadekapital i sitt regnskap, dekke underskudd av egen naturskadekapital før det kan kreve underskudd dekket av poolens naturskadekapital. Første punktum gjelder tilsvarende dersom poolens naturskadekapital i løpet av ti år etter utgangen av skadeåret som nevnt i første punktum faller under tre milliarder kroner.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om skadepoolens naturskadekapital etter tredje ledd og om overgangsordningen etter fjerde ledd. Kongen

kan i forskrift også gi nærmere bestemmelser om skadepoolens virksomhet, herunder formål, organisasjon, offentlighet, premiefastsettelse og gjenforsikring.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

2. Endringene i naturskadeforsikringsloven § 1 første ledd annet punktum i lovens del I får bare anvendelse på naturulykker som inntreffer etter denne bestemmelsens ikrafttredelse.

3. Endringene i naturskadeforsikringsloven § 4 i lovens del I får anvendelse fra og med første hele skadeårgang i forsikringsselskapene etter denne bestemmelsens ikrafttredelse.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble bifalt med 57 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.22)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede miljø- og klimaaspekter knyttet til naturskadeforsikring med tanke på å inkorporere det i naturskadeforsikringsloven og komme tilbake til Stortinget innenfor rimelig tid.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti og Venstre har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 82 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.47)

Presidenten: Det voteres over A I–V.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak n r. 16 [15:30:16]

Referat

1. (495) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i helsepersonelloven, pasient- og brukerrettighetsloven mv. (administrative reaksjoner, tilsynsmyndighetenes saksbehandling av henvendelser om pliktbrudd m.m.) (Lovvedtak 63 (2021–2022))
 2. lov om endringer i genteknologiloven (offentlighet) (Lovvedtak 62 (2021–2022))
– er sanksjonert under 20. mai 2022
2. (496) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i finansforetaksloven og verdipapirfondloven (obligasjoner med fortrinnsrett) (Lovvedtak 55 (2021–2022))
– er sanksjonert under 23. mai 2022
Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (497) Midlertidig lov om tilpasninger i regelverket om internasjonalt rettslig samarbeid som følge av utbruddet av covid-19, endringer i utlendingsloven m.m. (testing for covid-19 før uttransportering) (Prop. 118 L (2021–2022))
Enst.: Sendes justiskomiteen. Behandles innen Stortinget avbryter sine forhandlinger i juni, jf. forretningsordenen § 47 tredje ledd.
4. (498) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppkjøret 2022) (Prop. 120 S (2021–2022))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
5. (499) Endringer i yrkestransportloven (behandling av personopplysninger) (Prop. 116 L (2021–2022))
6. (500) Finansiering av prosjektet fv. 353 Rugtvedt - Surtebogen i Bamble kommune i Vestfold og Telemark fylke og orientering om andre saker (Prop. 117 S (2021–2022))
Enst.: Nr. 5 og 6 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen. Behandles innen Stortinget avbryter sine forhandlinger i juni, jf. forretningsordenen § 47 tredje ledd.
7. (501) Samtykke til godkjenning av utkast til protokoller om Finlands og Sveriges tiltredelse til traktaten for det nordatlantiske område av 4. april 1949 (Prop. 119 S (2021–2022))
Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen. Behandles innen Stortinget avbryter sine forhandlinger i juni, jf. forretningsordenen § 47 tredje ledd.

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 11 [15:31:07]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingunn Foss, Sveinung Stensland, Peter Frølich, Tage Pettersen, Turid Kristensen, Mudassar Kapur og Sandra Bruflot om styrking av ofres stilling (Innst. 311 S (2021–2022), jf. Dokument 8:133 S (2021–2022))

Ingunn Foss (H) [15:31:36]: I dag behandler Stortinget et forslag fra Høyre om å styrke ofres stilling i norsk kriminalomsorg, en sak Solberg-regjeringen hadde høyt på agendaen og fremmet flere forslag om, både i kriminalomsorgsmeldingen og i forslaget om bedre forebygging og bekjempelse av partnerdrap.

Vi har nesten ukentlig den siste tiden vært vitne til grov vold, mishandling og drap, på spesielt kvinner. Mange lever i frykt for at tidligere nærstående skal oppsøke dem og skade dem eller deres nærmeste. Alle disse sakene illustrerer et generelt behov for i mye større grad å legge vekt på hensynet til ofre og etterlatte i norsk kriminalomsorg.

I denne saken fremmer Høyre tre forslag. Vi mener det trengs et nytt regelverk for varsling av fornærmede og etterlatte, økt bruk av omvendt voldsalarm og adgang til å illegge evigvarende besøksforbud. Dette ble foreslått i kriminalomsorgsmeldingen, men meldingen ble beklageligvis trukket av Støre-regjeringen høsten 2021.

I dag avgjør kriminalomsorgen ut fra en skjønnsmessig vurdering om det er av betydning for fornærmede eller etterlatte å varsles om at domfelte løslates. Dagens regelverk er for tilfeldig og uforutsigbart for fornærmede og etterlatte, og praktiseringen varierer mellom enhetene i kriminalomsorgen. Vi mener at fornærmede bør få en mer aktiv rolle i disse spørsmålene.

Vi foreslår også at det innføres en ordning med omvendt voldsalarm ved brudd på besøksforbud. Dette er i tråd med forslaget Solberg-regjeringen sendte på høring 6. september 2021. Økt bruk av omvendt voldsalarm vil innebære en betydelig styrking av fornærmedes rettsvern og beskyttelsesbehov. En slik ordning plasserer ansvaret der det hører hjemme: hos gjerningspersonen og ikke hos offeret. Saken er utredet, og høringsfristen gikk ut 6. desember 2021. Det er beklagelig at regjeringen ennå ikke har lagt denne saken fram for Stortinget. Statsråden sier at regjeringen prioriterer dette området, men denne viktige saken tyder dessverre ikke på det. Jeg er imidlertid glad for at en samlet komité støtter dette forslaget.

Det siste forslaget handler om evigvarende kontaktforbud. Vi mener at terskelen for dette bør senkes. For domfelte som har sonet ferdig straffen, venter et liv i frihet, men for ofre for alvorlig overgrep går disse sakene dessverre aldri over. En senket terskel vil styrke ofrenes trygghet etter at domfelte er løslatt. Det sender samtidig et tydelig signal om at det er mer alvorlig å pålegge offeret ansvar for sin egen sikkerhet enn å legge ansvaret for sikkerheten på gjerningspersonen.

Tiltakene er innngripende, ja, men vår klare mening er at i mange av disse sakene må hensynet til ofrene veie tyngst.

Vi får flertall for omvendt voldsalarm og gjennomgang av regelverket for varsling, men det er bare Høyre og Fremskrittspartiet som støtter forslaget om endring av vilkårene for bruk av evigvarende kontaktforbud, slik at terskelen senkes og hensynet til ofre i større grad vektlegges. Men jeg er glad for at vi i dag gjør viktige vedtak som forhåpentligvis vil gjøre livet tryggere og bedre for mange ofre og etterlatte som i dag lever i angst og frykt for nye overgrep.

Jeg tar med dette opp forslaget Høyre er en del av i denne saken.

Presidenten: Representanten Ingunn Foss har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:35:17] (komiteens leder): I likhet med forrige taler, representanten Foss, synes jeg det er positivt at to av forslagene i dag får flertall i Stortinget – og det er en enstemmig komité som stiller seg bak det første. Det handler bl.a. om varsling fra kriminalomsorgen. Det er viktig at man får den varslingen – det finnes dessverre altfor mange historier om at man ikke blir varslet – og at man da legger til grunn en sterkere vektlegging av de fornærmede og etterlatte. Det burde være en selvfølge, men det er veldig bra at Stortinget vil slutte seg til det.

Det samme gjelder bruk av elektronisk kontroll. Det er et virkemiddel som brukes i altfor liten utstrekning generelt, og spesielt på dette feltet, brudd på besøksforbud, burde det være en selvfølge at man benytter det. Det er positivt at også det får flertall.

Men så er det det siste forslaget – dette er jo Høyres forslag opprinnelig – som handler om evigvarende kontaktforbud. Det er riktig som Høyre sier, og det er påpekt av mange, at man opplever at forbudet går ut, og så må man igjen bestrebe seg på å oppnå det, og det går altså ut over offeret. Det handler om offerets stilling. Min opplevelse er dessverre at Stortinget over for lang tid har vært opptatt av å ivareta den kriminelle, den som begår kriminalitet, og i for liten grad vektlegger hensynet til offer, hensynet til pårørende. Dette er en del av det som bør på plass dersom man i større grad skal hensynta of-

fer og pårørende. Det er prisverdig at Høyre har fremmet forslaget. Fremskrittspartiet støtter det, men det som er trist, er at vi er alene om å støtte det, for dette burde også ha vært noe som kunne blitt vedtatt i dag: å be regjeringen om å jobbe raskere. Det gjelder for så vidt alle disse forslagene – det fremstår ikke slik at regjeringen i tilstrekkelig grad prioriterer disse sakene. Det er trist, og jeg opplever at det er svært annerledes enn for relativt kort tid siden. Da de samme partiene som i dag sitter i regjering, var i opposisjon, hadde pipa en annen låt, for å si det litt folkelig. Da var man veldig tydelig på de samme områdene. Det er ikke like tydelig når man sitter i regjering, men jeg håper jo at man også når det gjelder dette, kommer tilbake til Stortinget så raskt som mulig.

Når det da gjelder forslaget fra SV, er det ganske naturlig – når SV har fremmet det, de skal få lov til å fremme det selv – at Fremskrittspartiet subsidiært støtter det.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [15:39:07]: Jeg vil starte med å takke for at Høyre løfter gode og viktige forslag her på Stortinget – flere forslag vi i SV støtter og selv har løftet flere ganger. I løpet av de siste åtte årene er det registrert over 25 000 saker om mishandling i nære relasjoner. Det er et snitt på åtte tilfeller hver dag. I samme tidsrom har ordningen med omvendt voldsalarm kun blitt benyttet om lag 65 ganger. Omvendt voldsalarm øker sikkerheten for utsatte voldsofre og medfører at voldsofre slipper å være dem som må ta belastningen med å bære voldsalarm. Voldsofre er frustrerte over at ordningen ikke er mer utbredt, en frustrasjon vi i SV deler.

Det er fem år siden Stortinget vedtok at regjeringen skulle komme tilbake til Stortinget med forslag om å utvide muligheten til å ilegge omvendt voldsalarm, bl.a. i tilfeller ved brudd på besøksforbud. Lite skjedde dessverre mens Høyre og Fremskrittspartiet styrte Justisdepartementet, men jeg er glad for at Høyre nå er utålmodig og presser på for å få fortgang i dette arbeidet.

Vi i SV er også utålmodige. Vi spurte 2. februar i år om når et lovforslag kommer til Stortinget. Da svarte justisministeren at et lovforslag er på trappene. Det var et lovende svar. To måneder senere etterspurte SV igjen om vi kunne få noe mer konkret om når et lovforslag ville komme til Stortinget. Det ønsket ikke justisministeren å svare konkret på. Derfor håper jeg nå at regjeringen tar innover seg at Stortinget er utålmodig. Voldsofre har ventet i mange år, nå må et lovforslag komme til Stortinget.

Viktigheten av omvendt voldsalarm understrekes av mennesker som Anna Kathrine Eltvik, som fortalte sin historie til TV 2. Hun levde i et voldelig forhold og har måttet jobbe hardt for å få voldsalarm. Hennes

bønn til justisministeren var: «Vil du redde liv, så tenk senk terskelen for å bruke omvendt voldsalarm.»

Vi har modige mennesker som Kine Pedersen Aamodt, som har stått fram offentlig med sin historie, og som gjennom organisasjonen «Du eier meg ikke» har stått i bresjen for å sette søkelys på omvendt voldsalarm, og hvordan det handler om trygghet for dem som bryter ut av voldelige forhold og vil leve trygge liv.

Jeg må si at det er uforståelig at politiet i dag kan skrive ut store bøter, de kan bortvise folk, de kan konfiskere eiendeler, men de kan ikke ilegge en omvendt voldsalarm når en overgriper bryter et besøksforbud. Det er dette vi ønsker å rydde opp i i dag.

Det å bli utsatt for vold eller overgrep og plutselig stå ansikt til ansikt med overgriperen, som man trodde sonet i fengsel, er en svært ubehagelig opplevelse. Dessverre har det forekommet at ofre ikke har blitt varslet når gjerningspersoner er ute av fengsel. Når dette er tilfellet, er det på sin plass at det gjennomføres et regelverksarbeid om varsling fra kriminalomsorgen som kan styrke fornærmedes og etterlattes rettigheter.

I dag er det mulig for domstolen å idømme en overgriper et evigvarende kontaktforbud. Dette er en ordning som brukes lite. Vi mener at selv om man har sonet ferdig en dom og skal komme tilbake til samfunnet, så finnes det tilfeller der et offer må kunne vernes mot å møte overgriperen igjen. Høyre og Fremskrittspartiet har fremmet forslag om at lovverket må endres på dette området. Vi i SV er åpne for det, men mener at før man foretar eventuelle endringer i et så inngripende tiltak, må det utredes skikkelig hvordan et slikt regelverk skal se ut, og hvordan man balanserer de ulike hensynene. Derfor fremmer SV forslag om dette i dag og håper vi vil få tilslutning av Stortinget til å starte dette arbeidet.

I dag behandler vi en rekke forslag som vil styrke offerets stilling, og som kan bidra til å redde liv og verne mennesker fra vold. Det er viktige forslag, og SV er glad for å sikre flertall for flere av dem. Med det tar jeg opp SVs forslag i saken.

Presidenten: Representanten Andreas Sjalg Unneland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [15:43:54]: Representantforslaget om styrking av ofres stilling reiser flere viktige problemstillinger og forslag, så takk for det.

Veldig mange voldsofre lever i frykt og usikkerhet i mange år etter at volden har tatt slutt. Dette gjelder kanskje spesielt personer som har blitt utsatt for vold eller overgrep av personer som står dem nær. Det kan være en nåværende eller tidligere partner, en ektefelle, en forelder, eller en annen person som de burde ha kunnet stole på. Voldsutøvelse i symbiotiske forhold forårsaker ofte skade langt ut over voldsofferets umiddelbare fysis-

ke og psykiske skader. Det er derfor god grunn til å se nærmere på om dagens lovverk i tilstrekkelig grad tar hensyn til dette.

Forslaget om å gjennomgå regelverket for varslingsrutiner i kriminalomsorgen retter søkelyset mot en svakhet i straffegjennomføringsloven. Dagens lovverk innebærer at kriminalomsorgen skal foreta en skjønnsvurdering av fornærmedes antatte behov for å forberede seg på å treffe på domfelte utenfor fengselet. En slik skjønnsvurdering åpner for at regelverket praktiseres ulikt. Stine Sofies Stiftelse opplyser i sitt høringssvar at de har gjennomført en kartlegging av dagens varslingsrutiner, som nettopp avdekker en slik ulikeartet praksis. Det er et klart behov for å tydeliggjøre i hvilke tilfeller det er «av betydning» for ofre å bli varslet. En likeartet praksis vil kunne gi fornærmede økt forutsigbarhet og hindre ubegrunnet forskjellsbehandling av voldsofre. Venstre støtter derfor forslaget om en gjennomgang av regelverket for varslingsrutiner i kriminalomsorgen.

I løpet av de siste årene er det registrert over 25 000 saker om mishandling i nære relasjoner, og som tidligere nevnt fra denne talerstolen er ordningen med omvendt voldsalarm kun brukt i rundt 65 tilfeller. Omvendt voldsalarm øker sikkerheten for voldsofre og flytter belastningen med å bære voldsalarm fra voldsoffer til voldsutøver.

Voldsofre er frustrert over at ordningen ikke er mer utbredt, og jeg kan godt forstå denne frustrasjonen. I dag kan politiet utstede voldsalarm til offeret og ilegge besøksforbud, men de kan ikke utstede omvendt voldsalarm. Det er domstolens oppgave. Et forslag om omvendt voldsalarm i disse sakene har vært på høring, som det har blitt nevnt, og det foreslås nå at påtalemyndigheten kan ilegge alarmen ved brudd på besøksforbudet. Det vil med mye større sannsynlighet enn i dag føre til at omvendt voldsalarm brukes oftere.

Jeg ønsker denne endringen velkommen, og støtter forslaget om å innføre omvendt voldsalarm ved brudd på besøksforbud. Jeg må også gjøre oppmerksom på at Venstre ved en inkurie ikke står inne i tilrådingens II, men Venstre støtter altså dette forslaget.

Når det gjelder forslaget om endring av vilkårene for bruk av evigvarende kontaktforbud, vil jeg understreke at dagens lovverk allerede åpner opp for at kontaktforbud kan ilegges på ubestemt tid. Men dette skal bare skje helt unntaksvis, dersom «særlige grunner» tilsier det. Evigvarende kontaktforbud kan bare ilegges i saker som dreier seg om alvorlige straffbare forhold, hvor et tidsbestemt kontaktforbud ikke anses tilstrekkelig.

Det er gode grunner til at vi skal være særlig varsomme med bruken av evigvarende kontaktforbud. Slike kontaktforbud er svært inngripende og gjør store innhugg i enkeltpersoners bevegelsesfrihet. Bevegelsesfri-

heten er en menneskerett som er beskyttet av EMK, Den europeiske menneskerettskonvensjon. Lovreglene om kontaktforbud må derfor holde seg innenfor konvensjonens rammer.

Dagens lovverk balanserer hensynet til fornærmedes behov for beskyttelse opp mot domfeltes rett til å kunne bevege seg fritt. Dersom vi forrykker denne balansen, kan vi stå overfor en situasjon hvor lovverket ikke lenger er i tråd med menneskerettighetene. Det må vi vokte oss vel for å gjøre.

Dagens lovverk rommer etter mitt syn en tilstrekkelig fleksibilitet til å imøtekomme behovet for et tidsbegrenset kontaktforbud i de tilfellene hvor det anses nødvendig. Evigvarende kontaktforbud er svært inngripende og bør være forbeholdt de mest alvorlige straffesakene, slik dagens lovverk legger opp til. Venstre vil av den grunn ikke støtte forslaget om endring av vilkårene for bruk av evigvarende kontaktforbud.

Statsråd Emilie Mehl [15:48:33]: En av statens aller viktigste oppgaver er å beskytte sine innbyggere. Tiltak som kan hindre vold mot barn og vold i nære relasjoner, er høyt prioritert av regjeringen. Jeg og mine regjeringskollegaer ønsker gode ordninger som ivaretar utsattes behov og krav på beskyttelse, og regjeringen vil også legge fram en opptrappingsplan mot vold mot barn og vold i nære relasjoner.

Jeg deler synet på at det bør innføres en hjemmel i norsk straffeprosess som gjør det mulig å ilegge elektronisk kontroll, såkalt omvendt voldsalarm, ved brudd på besøksforbud. Dette vil bety at fornærmede kan få slik beskyttelse på et tidligere tidspunkt uten å vente på domstolens behandling.

Det er viktig at straffelovens regler om kontaktforbud er innrettet sånn at beskyttelsesbehovet til den fornærmede blir ivaretatt på en god og effektiv måte. Domstolene har allerede i dag en nokså vid adgang til å ilegge kontaktforbud. Begrensningene for den tidsmessige utstrekningen av kontaktforbudet er forholdsvis beskjedne. Et langvarig og tidsbestemt inngrep i bevegelsesfriheten er mer inngripende enn kortvarige bevegelsesrestriksjoner og stiller større krav til vekten av de hensynene som begrunner kontaktforbudet. Etter mitt syn er det derfor vel begrunnet at adgangen til å ilegge tidsbestemte kontaktforbud skal være forbeholdt de mest alvorlige straffesakene, slik som i dag.

På denne bakgrunn mener jeg at det ikke er grunn til å endre vilkårene for bruk av tidsbestemte kontaktforbud nå. I stedet mener jeg det er viktig at man søker å bedre utnytte de mulighetene som allerede ligger i det regelverket vi har. En endring, som forslagsstillerne legger opp til, vil under enhver omstendighet kreve en ut-

redning av handlingsrommet etter våre menneskerettslige forpliktelser.

Når det gjelder reglene for varsling, vil jeg nevne at kriminalomsorgen allerede i dag har et visst ansvar for å gi fornærmede og etterlatte informasjon om straffegjennomføringen. Regelverket om dette bør ta hensyn til at fornærmede og etterlatte ikke skal utsettes for unødige påkjenninger, samtidig som det må støtte opp under en forsvarlig rehabilitering og tilbakeføring til samfunnet for den domfelte. Som i veldig mange andre spørsmål på dette området, er det en krevende balansegang her mellom viktige hensyn.

I likhet med justiskomiteens ser jeg at det er grunn til å gjennomgå de aktuelle reglene om varsling til fornærmede og etterlatte, og vi vil derfor sette i gang et sånt arbeid. Da er det viktig at vi legger vekt på bl.a. hensynet til forutberegnelighet til fornærmede og etterlatte. Samtidig bør det ikke etableres rettigheter som rokker ved at straffegjennomføring primært er et offentlig anliggende, eller som det vil være for ressurskrevende å gjennomføre – noe som vi har omtalt i tidligere diskusjoner om det samme, eller på spørsmål fra Stortinget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [15:52:03]: Jeg er veldig glad for at justisministeren deler engasjementet i denne saken. Det er riktig, som det har blitt sagt flere ganger, at dette er – spesielt når det kommer til omvendt voldsalarm – noe Stortinget har gitt uttrykk for i veldig mange år at vi ønsker. Som jeg sa, skjedde det egentlig ikke så mye da den forrige regjeringen styrte, men nå har vi muligheten til å vise handlekraft på et viktig område.

Dette blir vel tredje gangen jeg spør justisministeren om når et sånt lovforslag kommer til Stortinget, og jeg håper at ministeren i dag kan komme med et godt svar på det.

Statsråd Emilie Mehl [15:52:41]: Hvis det er tredje gang, må det også bli tredje gang jeg sier at jeg vil komme når lovforslaget er klart, men som representanten sa fra talerstolen i stad, er Stortinget utålmodig, og det er også regjeringen. Så dette ønsker vi å gjøre så raskt som mulig.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Sandra Bruflot (H) [15:53:19]: Jeg har en bekjent som var på krisesenteret denne helgen fordi overgriperen hennes var ute på permisjon. Hun var varslet på forhånd, og det fantes et tilbud til henne, slik at hun slapp å sitte alene hjemme og være redd. Men det er ikke alltid tilfellet. Kine, som sitter på galleriet i dag, fikk ved en tilfeldighet vite at mannen som hadde utøvd vold mot

henne, var ute på permisjon. Hvis man i det minste vet at man får beskjed, kan man kanskje gå rundt med litt mindre frykt i kroppen. Derfor er en automatisk varslingsplikt så viktig.

De siste åtte årene er det registrert over 25 000 saker om vold i nære relasjoner, og i samme tidsrom har 67 stykker fått omvendt voldsalarm. Med mindre noe har endret seg på kort tid, finnes det hele politidistrikter der ingen har omvendt voldsalarm. I 2021 ble det utstedt 2 000 voldsalarmer i Norge, og det var nesten 3 000 brudd på besøksforbud samme år. Det tallene viser, er at vi ikke klarer å beskytte kvinner fra vold utøvd av menn de har, eller har hatt, et forhold til.

Når det er han som slår, hvorfor er det hun som må leve med voldsalarm? Når det er han som bryter besøksforbudet, hvorfor er det hun som må begrense livet sitt for å kunne leve i litt mindre frykt? Vi får høre at det er belastende med omvendt voldsalarm, som om det ikke er belastende å bli utsatt for vold av kjæresten sin. Å leve på hemmelig adresse og alltid være forsiktig, være redd, ikke være seg selv, bli isolert, manipulert, slått – det er belastende å leve i frykt for livet sitt, for seg selv eller for barna sine.

Men byrden skal ikke ligge på dem som blir utsatt for vold, den skal ligge på dem som utøver volden. Det er en grunn til at man kaller kvinner overlevende etter partnervold, for det er det de er. Omvendt voldsalarm kan brukes når det er grunn til å tro at domfelte kommer til å begå de samme handlingene i framtiden, og egentlig skal ikke loven praktiseres veldig strengt. Tidligere brudd på besøksforbud er innenfor lovens virkeområde, men påtalemyndigheten og domstolene har lagt listen for bruk av omvendt voldsalarm langt, langt høyere enn det som er lovgivers – denne sals – intensjon.

Da Jane Dullum fra NOVA og Oslomet overleverte en evaluering av omvendt voldsalarm for to år siden, beskrev en av kvinnene det slik som dette:

«Jeg kommer alltid til å leve i frykt for ham, men det at han har fått den lenka, gjør at jeg kan senke garden i min egen bakgård. At jeg kan gå ut med søpla om kvelden, at barna mine kan være hjemme alene en helg, at jeg kan gå på jobb uten å frykte for livet (...). Jeg føler at jeg har fått tre nye år og leve.»

Det er viktig og bra at to av forslagene får flertall i dag. Så må det også følges opp i politidistriktene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [15:56:23]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Kathy

Lie, Marian Hussein og Andreas Sjalg Unneland om å styrke kampen mot voldtekt gjennom å nedsette en voldtektskommisjon (Innst. 307 S (2021–2022), jf. Dokument 8:134 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver parti-gruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kamzy Gunaratnam (A) [15:57:12] (ordfører for saken): Jeg viser til representantforslaget fra Sosialistisk Venstreparti om å styrke kampen mot voldtekt gjennom å nedsette en voldtektskommisjon. Jeg viser også til Justis- og beredskapsdepartementets uttalelse til dette forslaget. Så vil jeg takke komiteen for godt samarbeid om et innmari viktig tema.

Komiteen mener at et liv uten vold er en menneskerett, og at samfunnet har et ansvar for både å forebygge vold og overgrep og å vise oppmerksomhet overfor og gi tilbud til alle som blir utsatt for dette. Det er skremmende og veldig høye tall, og det understreker viktigheten av at dette blir tatt på alvor også i det forebyggende arbeidet.

Nå skal jeg redegjøre for Arbeiderpartiet og Senterpartiets syn i saken. Voldtekt er grov, integritetskrenkende kriminalitet som kan gi omfattende helseskader og store belastninger for den enkelte. Jeg vil gjerne vise til Hurdalsplattformen, der regjeringen varsler at bekjempelse av seksuelle overgrep skal prioriteres høyere i hele straffesakskjeden. I tillegg er det behov for langt større bevissthet, både i politiet og i hjelpeapparatet, om konsekvensene som voldtekt har for den som er blitt utsatt for det.

Vi ser en rekke bekymringsfulle tall og trender, f.eks. nasjonale omfangstudier som forteller oss at nesten hver tiende norske kvinner har blitt voldtatt, halvparten før fylte 18 år. Av disse politianmeldte om lag 10 pst. overgrepet, og en tredjedel fortalte aldri noen om hva de hadde vært utsatt for. En rapport fra Oslo legevakt viser at enkelte grupper i meget liten utstrekning oppsøker hjelpeapparatet etter å ha vært utsatt for seksuelle overgrep. Dette gjelder personer med ulike typer funksjonshemninger, menn, ungdom og personer med minoritetsbakgrunn.

Dersom den lave anmeldelsestilbøyeligheten bunn i redsel for ikke å bli møtt på en respektfull måte av politiet og rettsapparatet eller frykt for å bli utsatt for en ny krenkelse ved ikke å bli trodd, er dette svært bekymringsfullt. Det er en forutsetning for en rettsstat at borgerne har tillit til myndighetenes vilje og evne til å hånd-

tere anmeldelser av kriminelle forhold effektivt og på en måte som ivaretar offeret.

Jeg er også bekymret for politiets tall om at det har vært en økning i antall saker om seksuallovbrudd de senere årene. Antallet anmeldelser av voldtekt økte med nesten 12 pst. fra 2020 til 2021. Voldtekt av barn under 14 år utgjorde 893 av sakene i 2021. For alle seksuallovbrudd var økningen på nær 17 pst. i samme periode.

Økningen i antallet anmeldte saker er sannsynligvis et resultat av flere faktorer. Det har blitt større åpenhet og bevissthet rundt det å anmelde seksuelle overgrep til politiet. Dette gjelder også overgrep som har funnet sted tilbake i tid. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress gjennomfører på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet en landsomfattende omfangsundersøkelse basert på de samme spørsmålene som ble benyttet i en tilsvarende undersøkelse i 2014. Undersøkelsen ferdigstilles i 2022 og vil kunne gi oss et bedre grunnlag for å forstå utviklingen.

I år går handlingsplanen mot voldtekt inn i sitt siste år. Planen inneholder flere tiltak for å styrke det forebyggende arbeidet. Det er imidlertid ikke foretatt noen evaluering av effekten av disse tiltakene. I likhet med forslagsstillerne mener vi derfor det i første omgang er behov for å evaluere de forebyggende tiltakene som allerede er igangsatt, for å sikre målrettet innsats.

Norge har ved flere anledninger fått kritikk fra internasjonale overvåkningskomiteer, som FNs kvinnekomité, for utformingen av bestemmelsen om voldtekt. Disse medlemmer, altså Arbeiderpartiet og Senterpartiet, viser også til at regjeringen i Hurdalsplattformen varsler at det skal utredes hvordan det skal innføres en endring i straffeloven, slik at ordlyden speiler at seksuell omgang uten samtykke er forbudt og definert som voldtekt. Straffelovrådet er nå i gang med en helhetlig gjennomgang av straffelovens kapittel om seksuallovbrudd, inkludert straffebudet om voldtekt. Rådet skal se hen til utviklingen internasjonalt, som har gått i retning av å tillegge manglende samtykke større vekt ved utforming av definisjonen av voldtekt. Jeg vil også vise til at utredningen fra straffelovrådet skal avgis 15. desember i år, og arbeidet med å følge opp utredningen vil bli høyt prioritert av Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser at det kan være behov for en mer samlet gjennomgang, slik det foreslås i representantforslaget. Vi vil imidlertid avvente en nærmere vurdering av oppstart av et slikt arbeid til nevnte omfangsundersøkelse og straffelovrådets innstilling foreligger og etter en evaluering av handlingsplanen mot voldtekt. Med andre ord: Vi er positive til en voldtektskommisjon, vi kommer til å stemme for en voldtektskommisjon her i dag, men det er noen steg man

skal gå først. Det er jeg sikker på at resten av salen er med på.

Ingunn Foss (H) [16:02:14]: Et liv uten vold og overgrep er en menneskerett, og samfunnet har et ansvar for å forebygge at dette skjer. Men til tross for gode intensjoner har norske myndigheter ikke i tilstrekkelig grad greid å forebygge, forhindre og straffeforfølge voldtekt. Nasjonal trygghetsundersøkelse fra 2020 viser at 1 av 20 unge kvinner mellom 16 og 24 år er blitt voldtatt. Dette er alarmerende og skremmende høye tall. Voldtekt er en grov integritetskrenkende kriminalitet som kan gi omfattende helseskader og store belastninger for den enkelte. Derfor er jeg veldig glad for at SV har fremmet dette forslaget om en bredt sammensatt voldtektskommisjon som bl.a. skal undersøke hvorfor forekomsten av voldtekt er så høy i Norge, evaluere tiltakene som finnes i dag og foreslå nye, undersøke hva som er årsaken til den høye henleggelsesprosenten, og vurdere om straffeutmålingen kan påvirke antall felleddømmer.

Vold og overgrep er et område Høyre er veldig opp-tatt av, og som vi arbeidet mye med i regjering. I 2019 la vi fram en handlingsplan mot voldtekt, som nå er inne i sitt siste år. Det vil være naturlig at en slik kommisjon evaluerer effekten av både handlingsplanen og andre forebyggende tiltak. Høyre i regjering satte også ned et ekspertutvalg som skulle gjennomgå saker om drap der gjerningspersonen er daværende eller tidligere partner, og gi anbefalinger som kan bidra til å forebygge slike drap i framtida. Forslagene fra partnerdrapsutvalget ble fulgt opp av Solberg-regjeringen i handlingsplanen «Frihet fra vold» i august 2021.

Regjeringen har bebudet en opptrappingsplan på feltet, uten at vi vet noe om når dette vil skje. Statsråden svarer i sitt brev til komiteen at det kan være behov for en gjennomgang, men at statsråden vil avvente en nærmere vurdering av oppstart av et slikt arbeid til omfangsundersøkelsen og straffelovrådets innstilling foreligger.

Vi mener tvert imot at det haster og må gjøres så fort som mulig. Et slikt arbeid fra en bredt sammensatt kommisjon vil være et viktig bidrag til arbeidet som pågår, og den varslede opptrappingsplanen for dette feltet.

Svein Harberg hadde her overtatt president-plassen.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [16:04:42]: Et liv uten vold er en menneskerett. Vi som samfunn har et ansvar for å forebygge vold og overgrep og sikre et tilbud til menneskene som opplever slike forferdelige hendelser. Én av ti kvinner opplever voldtekt i løpet av livet, halvparten før de fyller 18 år. Det er skremmende høye tall.

Ifølge Statistisk sentralbyrå var det 0,03 pst. av den norske befolkningen som anmeldte voldtekt i 2020. Det betyr at en stor andel av de mest alvorlige seksuallovbruddene fremdeles skjer ustraffet, noe som svekker både den generelle rettstryggheten i samfunnet og den individuelle og allmennpreventive effekten av straffelovens bestemmelser om seksuallovbrudd.

I Riksrevisjonens gjennomgang av politiets måloppnåelse kommer de med sterk kritikk, særlig fordi oppklaringsprosenten i saker om seksuallovbrudd gikk ned fra 64 til 57 pst. mellom 2016 og 2020. Det er en utvikling som går feil vei. Til tross for gode intensjoner, tidligere handlingsplaner og gode rettsinstitusjoner i Norge har ikke norske myndigheter i tilstrekkelig grad greid å forebygge, forhindre og straffeforfølge voldtekt. Det er derfor behov for å utvikle nye tiltak som kan forhindre voldtekt og sikre rettssikkerhet for ofrene, bedre straffeforfølgelsen av gjerningspersoner og evaluere og vurdere tiltakene man allerede har i dag.

Det er 14 år siden den siste store gjennomgangen av voldtekt i Norge, som resulterte i NOU 2000: 84, Fra ord til handling – bekjempelse av voldtekt krever handling. Regjeringen Solberg la fram en handlingsplan mot voldtekt som gjelder ut 2022. I løpet av 2022 leverer også straffelovrådet sin gjennomgang av straffelovens kapittel om seksuallovbrudd. Dette er imidlertid et utvalg som har juridisk kompetanse. En voldtektskommisjon må være bredt sammensatt av ulike typer kompetanse innenfor både pedagogikk, psykologi, sosialfag, politifag og juss. Det er positivt at Stortinget nå samler seg om å sikre et oppdatert kunnskapsgrunnlag, og at vi får en NOU som peker på nye tiltak vi politikere kan implementere.

Jeg må si jeg blir litt bekymret når Arbeiderpartiets representant allerede nå sier fra talerstolen at de vil vente med dette arbeidet eller skyve på det. Jeg er helt enig med representanten fra Høyre; vi i SV er krystallklare på at dette haster. Det er derfor jeg er glad for at Stortinget helt eksplisitt i sitt vedtak sier at dette skal leveres innen september 2023. Jeg håper virkelig ikke regjeringen har planer om å bryte den tidsfristen før forslaget er vedtatt.

Voldtekt er noe som skaper forargelse, og det er forståelig at Stortinget tidligere har vedtatt en høy minste-straff for voldtekt. Av og til kan gode intensjoner stå i veien for det overordnede målet: å sørge for at flere blir dømt for seksuallovbrudd, slik at den preventive effekten til loven styrkes. Når en rekke aktører har tatt til orde for å se på minstestrafen, er det ut fra en erkjennelse om at dagens strafferammer kan føre til færre domfellelser for seksuallovbrudd. Derfor er det positivt at Stortinget nå ber straffelovrådet foreta en helhetlig gjennomgang av straffnivåene for straffelovens bestemmel-

ser om seksuallovbrudd, og får en skikkelig vurdering av minstestrafbestemmelsene.

Ikke alle repriser er like gode, men dette er en god reprise. I 1963 ble minstestrafpen redusert etter å ha vært i bruk fra 1927, bl.a. etter initiativ fra Norske Kvinners Nasjonalråd fordi de mente at de høye minstestrafpenene førte til frifinnelser. Det er mye av den samme argumentasjonen vi ser i dag.

Det vi gjør her i dag, er viktig. Det er en erkjennelse av at kampen for et samfunn uten voldtekt krever at vi hele tiden spør oss selv om vi kjemper med de riktige våpnene, om vi har de riktige verktøyene i verktøykassen, og om vi bruker dem riktig. I dag sier Stortinget at vi ikke har gjort nok, og at vi trenger nye tiltak og ny kunnskap. Jeg er glad for at Stortinget samler seg rundt vårt forslag; det tror jeg veldig mange er.

Hege Bae Nyholt (R) [16:09:39]: På Dagsrevyen i går fortalte Rannveig Kvifte Andresen fra Dixi Ressurssenter oss at mellom 8 000 og 16 000 kvinner blir voldtatt hvert år. Det kan bety flere titalls kvinner om dagen. Hvis flere titalls mennesker hadde blitt utsatt for grov vold på åpen gate hver dag, ville vi ha gjort mye mer – og mye tidligere. Men denne volden skjer i mørket, bak lukkede dører, i senga, i hjemmet, på nachspiel, ved festivaltelt. Denne volden etterlater ikke alltid synlige sår eller blåmerker, men derimot ofte skam, depresjon, tvil og redsel og er derfor lettere å glemme bort i gråsonene. Det er vår jobb å gjøre disse gråsonene mindre og gi denne voldsstatistikken færre steder å glemme seg. Jeg er glad for at Stortinget velger å ta et viktig skritt på den veien i dag, og Rødt er glad for dette forslaget.

Rødt er også glad for at forslagsstillerne i likhet med oss er utålmodige og vil sette en relativt kort tidsfrist for kommisjonens arbeid. Vi kan ikke år etter år forholde oss til dette samfunnsproblemet som en brysom og bekymringsverdig statistisk størrelse – disse krenkelsene som får enorme konsekvenser for den enkeltes liv, i den grad vi i det hele tatt får høre om dem som parenteser i vår offentlige debatt.

Kvinnens rett til å sette grenser for og bestemme over egen kropp er – overraskende nok, også godt ut på 2000-tallet, i vår relativt liberale del av verden – et stadig tilbakevendende politisk tema. I første omgang tenker man kanskje på abortdebatten som slagmarken for denne kampen, men det var også retten til kroppslig suverenitet man sa nei til i denne sal, sist i 2018, da man valgte å stemme ned en samtykkelov. I Sverige kjenner man effekten av en tydelig samtykkelovgivning. Der økte dommer i voldtektsaker med 75 pst. på to år etter innføringen.

Vi må merke oss at det å skape tillit er en viktig del av arbeidet med å kaste lys over gråsonene som voldsområdet voldtekt får operere i – tillit til oss, til lovgiverne, og

ikke minst til det lovverket som skal være til hjelp for dem som blir utsatt for det. En samtykkelov gir den enkelte rettslig lov til å definere sine grenser, og samfunnet muligheten til å sanksjonere dem som trækker over de grensene, på en helt annen måte enn de bestemmelsene vi har i dag. Det er tillitvekkende.

Statistikken fra Sverige er tillitvekkende. Vi trenger samtykkelovgivning. Å nedsette en kommisjon høres alvorlig ut, og det er alvorlig, men det reflekterer ikke på langt nær alvorlighetsgraden i denne problemstillingen. Det er det resultatene av kommisjonens arbeid og de påfølgende politiske vedtakene som skal gjøre. Det må være vedtak som tar inn over seg

- at den enkelte overgrepsofsatte ikke har tilstrekkelig rettssikkerhet i Norge
- at Norge har høstet internasjonal kritikk for mangelfull lovgivning og for at vi ikke oppfyller Istanbulkonvensjonen, som Stortinget selv har ratifisert
- at et overveldende antall kvinner ikke engang rapporterer overgrep de har vært utsatt for, fordi de ikke stoler på at de blir hørt
- at den enkelte overgrepsofsatte har opplevd å få sine voldtektsanmeldelser henlagt samme dag som de leverte dem

Rødt skal hjelpe til med dette arbeidet. Men skal vi få gjort noe som virkelig fungerer, må den politiske viljen vi ser i salen nå, følge kvinnene helt fram til mål.

Ingvild Wethrus Thorsvik (V) [16:13:48]: Jeg vil starte med å uttrykke min fulle støtte til representantforslaget om å styrke kampen mot voldtekt gjennom å nedsette en voldtektskommissjon. Dessverre er det altfor mange i det norske samfunnet som blir utsatt for voldtekt, og aller hardest rammer det unge kvinner. Tallene fra Nasjonal trygghetsundersøkelse tilsier at 1 av 20 unge kvinner ble voldtatt i 2020 – 1 av 20. Det tallet er altfor høyt.

Samfunnet har et ansvar for å forebygge vold og overgrep og for å gi et tilbud til voldtekts ofre. Vi som politikere har et særlig ansvar for å komme opp med løsninger for å få bukt med den høye forekomsten av voldtekter. Så langt har vi sviktet. Til tross for gode intensjoner, handlingsplaner, lovendringer og et solid domstolsapparat har vi ikke i tilstrekkelig grad maktet å forebygge, forhindre og straffefølge voldtekt. Vi er nødt til å tenke nytt. Vi må utvikle nye tiltak som kan forhindre voldtekt, sikre voldtekts ofres rettssikkerhet og bedre straffefølgelsen av gjerningspersonene. Vi må også evaluere og vurdere dagens tiltak. Derfor støtter Venstre at det settes ned en voldtektskommissjon med mål om å redusere forekomsten.

Det er 14 år siden den siste store gjennomgangen av voldtekt i Norge. Regjeringen Solberg la fram en hand-

lingsplan mot voldtekt som gjelder ut 2022. I løpet av året leverer også straffelovrådet sin gjennomgang av straffelovens kapittel om seksuallovbrudd. Straffelovrådet har fått i oppgave å vurdere jussen, men vi kan ikke bekjempe dette kun ved å bruke jussen alene. Det er snakk om sammensatte årsaker, og derfor er det riktig å nedsette en kommisjon som er bredt sammensatt av personer med ulik kompetanse.

Ifølge Statistisk sentralbyrå var det 0,03 pst. av den norske befolkningen som anmeldte voldtekt i 2020. Sett opp mot tallene som jeg viste til i stad, betyr det at en stor andel av de mest alvorlige seksuallovbruddene fortsatt skjer ustraffet. Det er svært bekymringsverdig. Hvorfor melder ikke folk ifra om voldtektene de er utsatt for? Er det knyttet til stigma ved å fortelle hva som har skjedd? Er ikke mottaksapparatet godt nok? Er det den høye henleggelsesprosenten som er utslagsgivende? Er det måten voldtektsbestemmelsen er utformet på? Er det det lave antallet fellende dommer? Skremmer minstestrafte dommere fra å dømme overgriperne? Dette er bare noen av spørsmålene voldtektskommisjonen bør se nærmere på.

Straffelovrådet er allerede i gang med å utrede de materielle sidene ved seksuallovbruddene i straffeloven. De bør få i oppdrag å utarbeide en tilleggsutredning av straffenivåene for bestemmelsene om seksuallovbrudd.

I de juridiske fagmiljøene har det blitt tatt til orde for en helhetlig gjennomgang av straffenivåene hvor proporsjonaliteten mellom handling og straffenivå blir vurdert. Fra juridisk hold har det også blitt argumentert mot minstestrafte for voldtekt fordi den kan virke mot sin hensikt og føre til færre domfellelser. En høy minimumsstraff kan føre til flere frifinnelser fordi det kan avgjøre skyldspørsmålet hvis man kvier seg for domfellelse. Selv om voldtekter er veldig alvorlige straffbare handlinger, kan forholdene i det enkelte tilfellet tilsi en mildere reaksjon enn minimumsrammen. Da er veien kort til å foretrekke en frifinnelse. Lekdommere kvier seg ekstra mye for domfellelse, men også fagdommere ønsker seg et sterkere juridisk dommerskjønn for å utmåle passende straffer i et vanskelig navigerbart juridisk farvann.

Norge har tidligere fått kritikk fra FNs kvinnekommisjon for sin praksis i behandlingen av voldtektssaker. Kritikken går bl.a. ut på at det er en svært liten del av anmeldte voldtekter som resulterer i domfellelse. Voldtektskommisjonen bør derfor vurdere om det å endre straffeutmålingen, inkludert minstestrafte, kan påvirke antall fellende dommer.

Hvis en stor andel av voldtektene fortsetter å gå ustraffet hen, vil det svekke både den generelle rettstryggheten i samfunnet og den individuelle og allmenn-

preventive effekten av straffelovens bestemmelser om seksuallovbrudd.

Per-Willy Amundsen (FrP) [16:18:27](komiteens leder): Jeg har lyttet og har en positiv tilbakemelding på de innleggene som har vært fremført fra talerstolen i dag i denne saken, som handler om en voldtektskommisjon. Jeg tror det er riktig. Det er bra at Stortinget enstemmig vedtar det, og jeg tror det er nødvendig, for det handler om mange sider i forbindelse med seksuallovbrudd, voldtekt, som er nødvendig å ta opp og se nærmere på.

Jeg kan si meg veldig enig i mange av de problemstillingene som har blitt trukket frem i flere av innleggene i dag. Det handler både om alle dem som aldri anmelder, om alle de sakene som ikke blir oppklart, og om alle de sakene hvor man kan se en slags urimelighet i straffeutmålingen. Det opplever jeg også at flere har vært inne på i dag, problemstillinger rundt minstestrafte. Det er veldig bra å kunne registrere at alle er enige om at det må være en del av det som skal ses nærmere på av en slik kommisjon, for jeg vil si at vi har sett en del eksempler på svært uheldige utslag. Eksempelvis trekker lagdommer Rune Bård Hansen i Agder lagmannsrett frem en del spørsmål i forbindelse med en artikkel i Lov og Rett 2022, sidene 59–62, hvor han viser til konkrete dommer som fremstår, skal vi si, mildt sagt urimelige – hvor den ene er en mann og den andre er en kvinne, som har begått seksuallovbrudd, og hvor utmålingen av straff fremstår som svært uforståelig sett i forhold til hverandre. Det kan godt hende at man ikke skal redusere på straff, men man må i hvert fall harmonisere, for vi har en del grelle eksempler som bør tas opp. Jeg synes det er nødvendig å si det fra talerstolen, og det må være en del av det arbeidet som kommisjonen skal gjøre.

Det er mange problemstillinger her, og jeg tror det er et riktig tidspunkt å opprette en slik kommisjon på, slik at man kan komme tilbake med konkrete og gode råd om hvordan dette kan håndteres enda bedre for fremtiden. For det er ingen tvil om at det er mye ugjørt på dette området. Vi er på ingen måte i mål – vi er langt fra å være i mål – og da må man også tenke litt nytt, være åpen for nye forslag. At Stortinget er litt ydmyke overfor det, tror jeg er veldig bra, og så er det bra at dette blir et enstemmig vedtak.

Statsråd Emilie Mehl [16:22:09]: Regjeringen har siden første dag vært opptatt av at vi skal prioritere forebygging og bekjempelse av vold og seksuallovbrudd høyt. Jeg er også veldig glad for etter å ha lyttet til debatten å høre at det er bred politisk enighet om viktigheten av dette arbeidet.

Voldtekt er grov integritetskrenkende kriminalitet som kan gi omfattende helseskader og store belastnin-

ger for den enkelte. Vi har utvilsomt gjenstående utfordringer på dette feltet. Det er behov for å utvikle tiltak som kan forhindre voldtekt. Å forebygge er kanskje noe av det aller viktigste vi driver med, og å sikre ofrenes rettssikkerhet er også helt avgjørende hvis vi skal kunne påberope oss å være en verdig og god rettsstat som ser svake og sårbare i samfunnet vårt. Vi må ha en effektiv straffeforfølgning, og sist, men ikke minst, må vi styrke ivaretagelsen av dem som har vært utsatt.

Jeg har forståelse for at komiteens flertall mener at det haster å iverksette tiltak på dette området, og det er jeg enig i. Jeg tror aldri vi kommer til et punkt der det ikke er flere tiltak vi kan iverksette, og hvor det ikke haster med å komme videre. Det er derfor også regjeringen var opptatt av å være offensiv på dette området i Hurdalsplattformen – det var noe av det viktige vi nedfelte der, bl.a. at vi skulle ha en opptrappingsplan mot vold og overgrep i nære relasjoner og vold og overgrep mot barn.

Når justiskomiteens flertall nå vil sette ned en voldtektskommisjon, tenker jeg at det kan komme mye positivt ut av det. Samtidig er det veldig viktig at kommisjonen har et så godt kunnskapsgrunnlag som overhodet mulig. Omfangsundersøkelsen om vold og overgrep fra Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress, som ferdigstilles i løpet av 2022, er f.eks. et viktig bidrag. I tillegg vil evalueringen av handlingsplanen mot voldtekt, som gjaldt fra 2019 til 2022, bidra til å kartlegge de gjenstående utfordringene, slik at innsatsen vi skal legge ned framover, kan målrettes i størst mulig grad. Jeg vil også advare mot at man har så mye hastverk at vi ikke klarer å gjøre arbeidet godt nok og grundig nok.

I debatten her i dag har vi pekt på og vært innom flere ting som handler om vold og overgrep, som å styrke politiet og deres mulighet til å arbeide forebyggende, følge opp voldsofre og avdekke og etterforske saker; det er også helt avgjørende for at vi skal kunne påtale og få flere domfellelser i disse sakene. Det å jobbe sammen med andre samfunnsområder, som barn og ungdom, grensesetting og forebygging, er også helt avgjørende for at vi skal kunne redusere forekomsten av voldtekt i samfunnet.

Jeg er enig med justiskomiteen i at det er behov for å se nærmere på straffnivåene for ulike seksuallovbrudd. Straffelovrådet foretar nå en samlet gjennomgang av straffelovens bestemmelser om seksuelle krenkninger. Det er et arbeid som forrige regjering satte i gang, og som denne regjeringen følger opp videre. Rådet er bedt om å identifisere eventuelle mangler ved gjeldende regulering og foreslå endringer. Det er mangler som både kan knytte seg til gjerningsbeskrivelsene og til strafferammene. Det er også viktig at alle de straffebudene som er

om seksuallovbrudd i straffeloven, nå ses i sammenheng, slik at vi kan fange opp eventuelle rettstomme rom.

Straffelovrådet skal avgi utredningen sin den 15. desember, og den vil – på vanlig måte – bli sendt på høring. Jeg forventer at utredningen og høringsuttalelsene vil gi et godt grunnlag for å vurdere behovet for endringer, ikke bare i gjerningsbeskrivelsen, men også i strafferammene og straffenivåene for voldtekt og andre seksuelle krenkninger.

Så vil jeg si på slutten at det er Stortinget som har gitt føringer for domstolenes praktisering av straffeutmåling, og jeg mener at det også for fremtiden – uavhengig av hva straffelovrådet kommer fram til og anbefaler – må være opp til regjeringen og Stortinget som lovgiver å fastsette de endelige rammene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [16:27:24]: Takk til justisministeren for redegjørelsen.

Jeg er veldig glad for at Stortinget samler seg rundt forslaget om en voldtektskommisjon. Og så ble jeg litt bekymret da jeg hørte representanten fra Arbeiderpartiet snakke om dette arbeidet og gi uttrykk for ønsket til mindretallet i justiskomiteen om at man skal avvente oppstarten av arbeidet litt. Men flertallet i komiteen setter en tydelig tidsfrist i sitt vedtak, som regjeringspartiene også har varslet at de vil stemme for. Det kommer tydelig fram i flertallsmerknadene at justiskomiteen mener at arbeidet haster, og at det må startes opp så raskt som overhodet mulig.

Jeg ble litt bekymret i stad og håper justisministeren kan fjerne den bekymringen ved å si tydelig at man vil forholde seg lojalt til det flertallet i justiskomiteen så tydelig sier.

Statsråd Emilie Mehl [16:28:17]: Sånn som jeg forstår forslaget, ligger det en tidsangivelse der. Det er selvfølgelig noe departementet vil følge opp. Som jeg også sa fra talerstolen, er vi opptatt av at vi får gjort dette arbeidet grundig og skikkelig, og at det er en del ting som ligger litt foran oss i løypa, og som vil være et godt grunnlagsmateriale å ha med seg inn i arbeidet.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [16:28:45]: Jeg håper ministeren kan svare enda tydeligere på spørsmålet. Justiskomiteens flertall setter helt uttrykkelig en tydelig tidsfrist til departementets svar i utgangspunktet, som sier at de vil avvente oppstarten av den typen kommisjon. Jeg er glad for at regjeringspartiene snudde og støtter SVs forslag, men når flertallet er så tydelig på at det ikke er noen grunn til å vente med denne typen ar-

beid: Kan justisministeren si helt tydelig at de vil forholde seg til det som Stortinget nå ber dem om å gjøre?

Statsråd Emilie Mehl [16:29:25]: Jeg tror jeg sa ganske ordrett i mitt forrige svar at jeg vil forholde meg til det vedtaket Stortinget gjør nå. Og så er det bare å erkjenne – for meg i hvert fall, og kanskje for representanten også – at det på dette området er en rekke ting som det er viktig å gjøre. Departementet forholder seg til føringene som kommer fra Stortinget, og legger opp arbeidet etter beste evne for at vi skal få gjennomført mest mulig god politikk på en mest mulig effektiv måte, sånn at sakene vi kommer tilbake til Stortinget med – eller legger fram for offentligheten – er grundig og godt faglig fundert, noe regjeringen mener er viktig også politisk.

Presidenten: Replikskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Maria Aasen-Svensrud (A) [16:30:23]: Å lytte til de debattene vi har hatt her i dag, gir meg en trang og lyst til å heve blikket lite grann, for det er ganske underlig å følge Høyre i disse debattene. I opposisjon er Høyre høyt og lavt om omvendt voldsalarm og arbeidet mot vold i nære relasjoner, men hvor i all verden var denne holdningen alle de årene de satt i regjering?

Det har vært mye ord, men i Høyres handlingsplan var det svært lite handling. Den var verken forpliktende eller finansiert. År etter år sto Arbeiderpartiet på denne talerstolen og fremmet konkrete, forpliktende og finansierte forslag. Vi har etterlyst spørsmål knyttet til omvendt voldsalarm gang etter gang. Derfor er jeg stolt av og glad for at vi nå har en ny regjering som sier klart ifra at vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet, og som vil handle. At det nå blir flertall for mange gode forslag som styrker dette viktige arbeidet, skyldes at vi har en Arbeiderparti-ledet regjering med en handlekraftig justisminister. For disse sakene fikk aldri flertall med de blå-blå i regjering. Da ble det kun mye prat.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [16:31:50]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Grete Wold, Kathy Lie og Ingrid Fiskaa om å sikre barn som har vært utsatt for svikt av det offentlige, lik tilgang på erstatninger uavhengig av hvilken kommune de bor i (Innst. 277 S (2021–2022), jf. Dokument 8:115 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver parti-gruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt adgang til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Maria Aasen-Svensrud (A) [16:32:49] (ordfører for saken): I dette representantforslaget fremmes forslag om å sikre barn som har vært utsatt for svikt av det offentlige, lik tilgang på erstatning uavhengig av hvilken kommune de bor i. Det fremmes også forslag om å samordne regelverket for erstatning med reglene for foreldelse i straffeloven, i tillegg til en helhetlig gjennomgang for å synliggjøre grupper som i dag ikke er omfattet av ordningene.

Komiteen viser til at den alminnelige erstatningsretten gjelder likt for alle i hele landet. Barn som blir utsatt for svikt av det offentlige, har lik rett til erstatning fra kommune eller fylkeskommune etter alminnelig erstatningsrett. Skadeserstatningsloven åpner for å dekke det fulle økonomiske tapet når vilkårene er til stede, og kan også gi grunnlag for oppreisning.

Komiteen viser til at frivillige kommunale og fylkeskommunale oppreisnings- og erstatningsordninger er et supplement til retten til erstatning etter alminnelig erstatningsrett og Stortingets rettferdsvederlagsordning.

Komiteen registrerer at forslagsstillerne trekker fram eksempler på at innbyggere som ble utsatt for svikt fra det offentlige da de var barn, ikke har fått erstatning, eller at erstatningsordningene kan variere fra kommune til kommune. Når noen bor i en kommune hvor det ikke finnes en vederlagsordning, og andre opplever forskjeller når økonomisk tap for et erstatningskrav skal dokumenteres, mener forslagsstillerne at dette synliggjør store forskjeller i adgangen til erstatning rundt om i Norge.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne mener det derfor er nødvendig med en helhetlig gjennomgang av alle de offentlige oppreisningsordningene, både hva gjelder grupper, og hvor store erstatninger som utløses, og av om vilkårene – herunder foreldelsesfristene – er ulike.

Komiteen registrerer at forslagsstillerne mener det er en svakhet at den alminnelige erstatningsordningen forutsetter et økonomisk tap. Forslagsstillerne begrunner dette med at personer som på tross av alt de er utsatt for, klarer å få seg en jobb og et godt liv, likevel ikke vil få erstatning der det offentlige har sviktet grovt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at tilsvarende forslag som fremmes nå, har vært fremmet flere ganger tidligere. Vedtak som føl-

ge av de tidligere behandlingene har blitt fulgt opp. Det er blitt iverksatt tiltak for å gjøre ordningen med rettferdsvederlag bedre kjent, og det har ført til at antall søknader steg med 37 pst. i 2021.

Også vedtaket om å be om et initiativ overfor KS om å utarbeide beste praksis-anbefaling for frivillige kommunale og fylkeskommunale erstatningsordninger har blitt iverksatt. Riktignok har pandemien forsinket arbeidet noe, men arbeidet er godt i gang.

Disse medlemmene viser til at den alminnelige erstatningsretten gjelder likt for alle i hele landet, og at kommuner og fylkeskommuner ikke kan velge i hvilken grad de vil forholde seg til den. Det er også en frivillig erstatningsordning utover denne som et flertall av norske kommuner har vedtatt.

Disse medlemmer mener at det vil være uheldig å opprette en nasjonal ordning utover de ordningene som allerede finnes, fordi det vil rokke ved prinsippet om at kommunene må stå til ansvar hvis urett er begått. Det er kommunenes ansvar å sørge for sine innbyggere. Det må også være kommunenes ansvar å stå til rette for – og ansvarliggjøre økonomisk – hvis kommunene ikke har oppfylt sine plikter.

Disse medlemmer viser videre til statsrådets svar når det gjelder samordning av regelverket for erstatning med reglene om foreldelse i straffeloven, og mener det er godtgjort at de hensyn forslagsstillerne prisverdig tar opp, allerede er ivarettatt.

Disse medlemmer mener det er en fordel at rettferdsvederlagsordningen ikke har noen saklige begrensninger for hva det kan søkes rettferdsvederlag for, men at alle som har vært utsatt for urett, kan søke og få en individuell vurdering.

Derfor vil ikke komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtte dette forslaget.

Ingunn Foss (H) [16:37:13]: Barn som er utsatt for svikt av det offentlige, har like rettigheter til erstatning fra kommunen etter alminnelig erstatningsrett. Skaderstatningsloven åpner for å dekke det fulle økonomiske tapet når vilkårene er til stede. Alminnelige erstatningsregler, som alle kommuner er omfattet av, gjelder likt for alle i hele landet, enten det er privatpersoner eller kommuner.

Kommunene må, utover det de er forpliktet til etter de alminnelige erstatningsreglene, selv vurdere hvordan de vil prioritere ressursene sine ut fra lokale forhold. Frivillige ordninger for oppreisning eller erstatning kommer i tillegg til de alminnelige reglene som gjelder for alle. Vi mener denne prioriteringen må være opp til det kommunale selvstyret.

Vi mener også at en nasjonal ordning kan utvanne effekten av dagens regler, som skal virke preventivt, slik

at erstatningsansvaret faller på den som har ansvaret for tjenesten.

Selv om vi mener at dette må være et lokalt ansvar, vil det være hensiktsmessig med en bedre samordnet og likere håndtering av slike erstatningssaker. I et vedtak i Stortinget den 4. desember 2018 ba Stortinget regjeringen om å ta initiativ overfor KS til å utarbeide en beste praksis-anbefaling for frivillige kommunale og fylkeskommunale erstatningsordninger. I svarbrevet fra statsråden opplyses det om at KS nå er godt i gang med å skissere en veileder til bruk for framtidige oppreisnings- og erstatningsordninger. Det viser seg imidlertid at arbeidet med veilederen har reist en del juridiske problemstillinger som må avklares av lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet, jf. brev fra KS datert den 10. februar 2022.

Det er beklagelig at det ikke opplyses om dette i svarene fra statsråden. Høyre fremmer i denne saken, sammen med Fremskrittspartiet, et forslag om at Stortinget ber regjeringen gå i dialog med KS for å sikre en mer ensartet praksis for håndtering av saker om erstatning for svikt av det offentlige overfor en person som var barn da svikten skjedde.

Utover det støtter vi regjeringens tilråding i saken.

Presidenten: Representanten Ingunn Foss har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Per-Willy Amundsen (FrP) [16:39:46] (komiteens leder): Som flere representanter har pekt på i løpet av debatten, gjelder – naturlig nok – alminnelige ordninger alminnelig, og det er selvfølgelig likhet for borgerne. Det som imidlertid endrer på det, er disse frivillige ordningene som noen kommuner har valgt å benytte i større og mindre grad, og som jeg oppfatter er grunnlaget for dette forslaget fra Sosialistisk Venstreparti.

Fremskrittspartiet er helt enig i Høyres vurdering. Fremskrittspartiet oppfatter dette som en del av det lokale selvstyret, det er en del av de vurderingene som kommunene selv gjør lokalt, og da er det unaturlig at man fra Stortingets side skal involvere seg utover det, all den tid vi har ordninger. De fleste vil vel også mene at vi har tilstrekkelig med ordninger. Derfor mener Fremskrittspartiet det er helt riktig at vi avviser denne saken; den blir avvist i dag.

Vi støtter også forslaget som fremmes av Høyre, om at man fra regjeringens side skal gå i dialog med KS for å sikre en mer ensartet praksis i håndteringen av saker om erstatning for svikt i det offentlige overfor en person som var barn da svikten skjedde. Fremskrittspartiet støtter altså ikke forslaget fra SV; vi støtter forslaget fra Høyre. Det var det.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [16:41:44]: Det har vært flere eksempler på at innbyggere som ble utsatt for svikt fra det offentlige da de var barn, ikke får erstatning, eller at erstatningsordningene kan variere svært mye fra kommune til kommune. Noen bor i en kommune hvor det ikke finnes en vederlagsordning, og andre opplever store forskjeller i kravet til å dokumentere tilstrekkelige økonomiske tap for et erstatningskrav. For mange er eneste mulighet for en skikkelig erstatning å fremme et krav for kommunen etter alminnelige skadeerstatningsprinsipper. Da gjelder også den generelle foreldelsesfristen i foreldelsesloven.

Mange har vært utsatt for mishandling i barndommen som barnevernet kunne og skulle ha stoppet. Det er ofte en tung mental prosess å klare å ta opp en sånn sak, og derfor kan mange vente lenge før de makter å åpne opp om hva som har skjedd. Foreldelsesfrist passer ikke for personer som har vært mishandlet, som ofte har vært traumatisert, og som kan ha en lang vei å gå for å erkjenne at de har fått varige skader. Ikke bare skal skaden erkjennes, de skal også måtte gå til retts sak mot den offentlige instansen. Dette krever en styrke mange ikke har.

Det er et stort behov for både like rettigheter i kommunale ordninger og å vurdere en nasjonal erstatningsordning spesielt for de sakene som omhandler svikt av barnevernet overfor barn som er utsatt for overgrep og mishandling fra sine nærmeste, og de som har blitt utsatt for mobbing som går utover voldsoffererstatningen og de kommunale ordningene. Dette er saker hvor den som har vært utsatt for handlingen, kan bruke lang tid på å ta opp saken. Dermed er det i dag en fare for at sakene foreldes. Det bør derfor vurderes om slike saker må få en egen ordning med egne vilkår som tar hensyn til at ofrene kan bruke lang tid på en sånn prosess.

Det er også en svakhet i denne sammenheng at de alminnelige erstatningsordningene forutsetter et økonomisk tap. Det betyr at de som på tross av alt de har vært utsatt for, klarer å få seg en jobb og et godt liv, ikke vil få erstatning selv der det offentlige har sviktet grovt.

Stortingets rettfærdighetsvederlagsordning er og skal være en siste utvei for dem som ikke får oppreisningserstatning andre steder, og er beløpsmessig begrenset. Det er også en ordning som dessverre er altfor lite kjent. Det må gjøres et større arbeid for å opplyse om denne ordningen, og vilkårene for denne ordningen bør også revideres. Det er positivt at de tidligere oppfordringene til å styrke kjennskapet til Stortingets ordning er fulgt opp. Antall søknader har steget i det siste, med 37 pst. i 2021, men en så stor økning tyder dessverre på at behovet for ordningen er stort. Det er fremdeles en vei å gå. Vi som samfunn har et ansvar overfor de barna som ble sviktet

av det offentlige, og vi skal stille opp for dem i større grad enn vi gjør i dag.

Med det tar jeg opp SVs forslag i saken, og vi støtter forslaget til Høyre og Fremskrittspartiet samt Venstres forslag i saken.

Presidenten: Representanten Andreas Sjalg Unneland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ingvild Wethrus Thorsvik (V) [16:45:36]: Barn skal ha en god oppvekst. Det må være det klare utgangspunkt. Det offentlige har en plikt til å sikre trygge oppvekst- og opplæringsvilkår for barn.

Det viktigste vi kan gjøre for å forhindre vold, overgrep og omsorgssvikt, er å forebygge og innhente kunnskap. Vi må satse på forebygging og tidlig innsats ved å styrke samarbeidet mellom hjem, politi, skole, barnehage, barnevern, helsestasjoner og frivillige organisasjoner. Alle må jobbe sammen for å oppnå gode resultater.

Likevel er det slik at enkelte barn ikke får sine rettigheter ivaretatt. I mitt møte med enkelte av disse menneskene som tidligere advokat har jeg fått innblikk i hvordan livet kan påvirkes av traumatiske og vonde opplevelser i barndommen. Hendelsene kan knytte seg til mobbing i barnehage eller skole, som har pågått uten å ha blitt stoppet, eller barn som vokser opp med foreldre som utøver vold eller mangler omsorgsevne, uten at barnevernet griper inn, eller ikke griper inn i tilstrekkelig grad. For mange vil slike opplevelser i barndommen, sammen med manglende oppfølging av det offentlige, kunne påvirke resten av livet. Slike traumer kan hindre mange i å fullføre utdanning og skaffe seg arbeid, og enkeltmennesket får ikke brukt sitt potensial i livet.

Som nevnt flere ganger har vi de alminnelige erstatningsreglene som alle kommuner er omfattet av, og som gjelder likt for alle i hele landet, enten det er privatpersoner eller kommuner. Barn som er utsatt for svikt fra det offentlige, har like rettigheter til erstatning fra kommunen etter alminnelig erstatningsrett. Skadeserstatningsloven åpner for å dekke det fulle økonomiske tapet, og i tillegg til dette kommer eventuell oppreisning for ikke-økonomisk tap.

Når det er sagt, vet vi at praksisen, særlig knyttet til forlik og minnelige løsninger, er forskjellig i mange av kommunene. Jeg anerkjenner også at det for mange kan være en veldig tung prosess å skulle ta en sak til domstolene. Sammen med prosessrisikoen kan det føre til at enkelte ikke vil ta saken så langt. Ordningene det vises til i dette representantforslaget, er frivillige ordninger opprettet av kommunene og fylkeskommunene, og da foreligger det også et viktig hensyn opp mot det kommunale selvstyret.

Vi vet at det er store lokale forskjeller i hvilke frivillige erstatningsordninger som eksisterer, og vilkårene for

å bli tilkjent erstatning etter disse. Noen kommuner har egne erstatningsordninger, og andre kommuner har hatt det tidligere, men senere avvirket det. Venstre mener derfor at det er behov for å kartlegge de kommunale og fylkeskommunale ordningene som eksisterer i dag, og hvordan disse praktiseres.

På denne bakgrunn mener Venstre det er behov for at det foretas en gjennomgang for å få en oversikt over potensielt problematisk forskjellsbehandling.

Jeg tar med dette opp Venstres forslag i saken.

Presidenten: Da har representanten Ingvild Wetrhus Thorsvik tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Emilie Mehl [16:48:46]: Dette er en vanskelig sak. Historiene bak erstatningssakene er sterke. Det er krevende å lage et godt regelverk og gode ordninger på områder hvor mange hensyn må veies mot hverandre.

Den alminnelige erstatningsretten gjelder likt over hele landet. Barn som blir utsatt for svikt fra det offentlige, har derfor lik rett til erstatning fra kommune eller fylkeskommune etter alminnelig erstatningsrett. Stortingets rettsferdsvederlagsordning er et supplement til den alminnelige erstatningsretten. I tillegg kommer de frivillige kommunale og fylkeskommunale erstatningsordningene, etablert på bakgrunn av det kommunale selvstyret.

Jeg forstår at det kan oppfattes og føles urettferdig at enkelte kommuner gir mer enn de plikter etter alminnelig erstatningsrett, men jeg mener på prinsipielt grunnlag at løsningen ikke er å opprette nasjonale erstatningsordninger eller nasjonalt regelverk for kommunale ordninger.

For det første er det kommunen selv som må stå ansvarlig for kommunens egne feil. For det andre er det igangsatt et arbeid med å utarbeide retningslinjer som vil gi bedre og mer enhetlige rammer for frivillige kommunale og fylkeskommunale erstatningsordninger. Arbeidet har blitt litt forsinket på grunn av koronapandemien, men jeg mener vi må avvente effekten av de retningslinjene før vi vurderer nye tiltak. Jeg mener vi heller ikke bør gjennomgå alle offentlige kompensasjonsordninger for å se hvilke grupper som er omfattet, og ikke.

En utredning som tar utgangspunkt i grupper i stedet for prinsipper, mener jeg vil være uheldig. Rettsferdsvederlagsordningen har blitt gjennomgått flere ganger, sist i 2013, da det ble konkludert med at ordningen burde beholdes som den var. Etter min vurdering er det ikke grunn til å foreta en ny gjennomgang nå.

Så til spørsmålet om foreldelse: Det er viktig at foreldelsesregler gir skadelidte tid til å ta inn over seg virkningen av en skade, og det mener jeg reglene allerede gjør i dag. Våre tilpassede foreldelsesfrister gir skade-

lidte tid, samtidig som vedkommende oppfordres til å klargjøre rettsforholdet, slik at bevissituasjonen ikke vanskeliggjøres. Selv om foreldelsestiden er ute, kan dessuten krav som springer ut av en straffbar handling, settes fram under en straffesak eller ved søksmål innen ett år etter fellende dom.

Videre kan det offentlige la være å påberope foreldelse i erstatningssaker. Hvis kravet er foreldet, kan dessuten rettsferdsvederlagsordningen eventuelt gi en viss kompensasjon.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [16:51:42]

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) (Innst. 310 L (2021–2022), jf. Prop. 238 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver parti-gruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [16:52:21] (ordfører for saken): Justiskomiteen har behandlet forslag fra Justis- og beredskapsdepartementet i proposisjonen om en ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte, voldserstatningsloven. Loven skal erstatte voldsoffererstatningsloven og voldsoffererstatningsforskriften.

Dagens voldserstatningslov har fylt 21 år, men selve ordningen med voldserstatning startet i 1976. Loven bygger på prinsippet om at skadevolderen er økonomisk ansvarlig for sine handlinger. I forslaget til ny voldserstatningslov rendyrkes dette utgangspunktet. Ny lov følger alminnelig erstatningsrett, slik at statens utbetaling til den voldsutsatte skal tilsvare det beløpet skadevolderen er ansvarlig for. På den måten kan staten utbetale erstatning i tråd med domstolenes utmåling og samtidig fremme regresskrav mot skadevolderen for det samme beløpet.

Intensjonen med loven er at ordningen skal bli enkel, forutsigbar, rettferdig og mer effektiv, samtidig som rettsikkerheten til partene styrkes. Med forslaget vil alle som ved dom er tilkjent erstatning fra skadevolderen for nærmere angitte volds- eller seksuallovbrudd, dersom de ønsker det, få utbetalt erstatning fra staten tilnærmet automatisk og umiddelbart. De skal altså ikke måtte fremme en søknad om voldserstatning, slik da-

gens system legger opp til. En rask avklaring vil hjelpe de voldsutsatte med å legge hendelsen bak seg og begrense de økonomiske bekymringene deres.

Systemet er basert på at hele erstatningskravet fremmes og behandles i straffesaken, som straffeprosessloven legger opp til. Slik blir erstatningskravet behandlet tidligere i straffesakskjeden, og avgjørelsen får høy kvalitet og vil i større grad oppleves rettferdig. Dessuten blir det ikke nødvendig at voldserstatningsmyndighetene foretar en ny behandling av erstatningskravet, slik de gjør i dag.

Dersom krav ikke kan fremmes i straffesaken, vil den voldsutsatte kunne fremme søknad om tilleggserstatning fra Kontoret for voldsoffererstatning. Tilsvarende skal gjelde dersom en forverring av den voldsutsattes helse gir grunnlag for ny behandling av krav, i medhold av skadeserstatningsloven § 3-8.

I forslaget til ny lov legges det opp til at virkeområdet til ny lov utelukkende knyttes til konkrete straffebud. Departementet begrunner dette med at den voldsutsatte lett skal kunne forutse om hun eller han er omfattet av ordningen. Komiteen viser til at dette innskrenker virkeområdet noe sammenlignet med dagens ordning.

Departementet foreslår at skadeserstatningslovens utmålingsregler for skade på person, menerstatning, erstatning for en persons død og oppreisning, gis direkte anvendelse. Slik blir det samsvar mellom det skadevolderen dømmes til å betale den voldsutsatte, og det staten skal betale. Det foreslås at det ikke lenger utbetales erstatning for eiendeler den voldsutsatte hadde på seg.

Departementets forslag til ny lov tar sikte på at statens samlede utbetalinger til de voldsutsatte forblir på samme nivå som ved en videreføring av dagens ordning. En viktig forutsetning for den nye ordningen er at det er domstolene som i hovedsak skal behandle de voldsutsattes erstatningskrav. Kontoret for voldsoffererstatning vil behandle langt færre saker enn i dag.

Videre vil statens regressinntekter øke betydelig fordi staten vil kreve regress for en vesentlig større andel av erstatningsutbetalingene enn etter dagens ordning, og fordi regresskravene vil bli fremmet langt tidligere enn det som skjer i dag.

Det vises for øvrig til proposisjonen for departementets vurderinger av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget.

Avslutningsvis vil jeg på vegne av komiteen vise til at det i komiteens muntlige høring den 18. januar 2022 ble fremmet en rekke innvendinger mot lovforslaget. Komiteen registrerer at flere aktører mener at forslaget fra departementet vil redusere rettssikkerheten for ofre for vold og overgrep dersom det ikke foretas vesentlige endringer i departementets forslag.

Jeg kommer tilbake til SVs innlegg senere i debatten, men tar til slutt opp våre forslag i saken.

Presidenten: Da har representanten tatt opp de forslag som SV er med på i saken.

Sveinung Stensland (H) [16:57:19]: Høyre støtter proposisjonen slik den er framlagt, og slik den nylig så utmerket har blitt redegjort for av min kollega, juristen og representanten Unneland, så jeg skal ikke gå inn på det.

Jeg vil bare understreke at forslaget, slik det er fremmet, er betydelig endret sammenliknet med det forslaget som ble sendt på høring for noen år siden. Det har vært en stor debatt om dette forslaget, og vi kan jo håpe at vi får landet noe i dag. Det nye lovforslaget innebærer en forenkling og effektivisering av regelverket, og det mener vi er til beste også for voldsfremte. Det er mange kryssende hensyn i denne saken. Derfor har det også blitt mye debatt.

Det er litt usikkert hva det blir flertall for i dag, så jeg er faktisk litt spent på resten av debatten. Men det jeg vil understreke, og det som er vårt argument for å støtte proposisjonen, er at dette betyr en betydelig forenkling for de voldsutsatte. Det er også en understreking av at skadevolderen skal holdes ansvarlig for den urett som er gjort.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [16:58:45]: Stortinget har i mange år ønsket endringer i voldserstatningsloven, bl.a. ba et enstemmig storting i 2020 om at regjeringen skulle fremme et forslag til en ny lov. Et stort antall høringsinstanser i prosessen som har vært i ettertid – både etter at forslaget ble lagt fram av forrige regjering, og etter at saken kom til Stortinget – har gitt uttrykk for at dagens regelverk er uoversiktlig og uforutsigbart, og at voldsoffererstatningsordningen i en del sammenhenger ikke fungerer godt nok. Videre er det verdt å notere seg at det også er pekt på at manglende kapasitet ved Kontoret for voldsoffererstatning har gått ut over saksbehandlingen.

For Senterpartiet og Arbeiderpartiet er det viktig med en ny lov som sikrer rask og enkel utbetaling og erstatning til voldsutsatte. Det er bred oppslutning om store deler av lovforslaget, men vi mener at det er nødvendig med en del endringer for å sikre at staten ivaretar voldsofferets rettigheter på en god måte. Gjennom lovforslaget vil nærmere 70 pst. av dem som har rett til erstatning, få det utbetalt tilnærmet automatisk. Det er en stor fordel at de voldsutsatte slipper å sende en søknad om erstatning og så vente på utbetaling.

En annen viktig endring i virkeområdet til den nye voldsskadeerstatningsloven er at det ikke stilles tilleggskrav om personskade for å kunne få utbetalt erstatning.

Vilkåret om personskade har tidligere gjort at de mindre alvorlige straffebudene sjelden har gitt grunnlag for erstatning etter det gjeldende lovverket. Det er en styrking som vil medføre at mange som under dagens ordning ikke vil få søkt, vil få utbetalt erstatning tilnærmet automatisk med den nye loven. En slik utvidelse vil også være i tråd med utviklingen i den allmenne rettsoppfatningen, der man i stadig større grad anerkjenner at også psykiske skader bør ha et rettsvern tilnærmet likt det enkeltpersoner nyter etter fysiske skader.

Selv om Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter endringer i lovens virkeområde, mener vi at det er nødvendig med en utvidelse av det foreslåtte virkeområdet i § 1. Vi har dermed foreslått å innta straffebudene §§ 251, 297 og 305, som vil sikre at flest mulig av de skadelidende som bør få voldsoffererstatning, får det. Innatakelsen av disse paragrafene vil være en viktig utvidelse av virkeområdet, og det vil være i tråd med ønsket om at staten skal gi erstatning også til dem som blir utsatt for disse lovbruddene. Det fremmes også forslag om det.

Ellers er det viktig å peke på at loven skal gjelde for alle saker der det er søkt om erstatning fra staten etter ikrafttredelsen, men at ordningen fortsatt skal være avgrenset mot forhold skjedd før 1975. Når det gjelder behandling av saker som ikke er bestemt ved dom, er det som kjent slik at skadelidende kan fremme krav til Kontoret for voldsoffererstatning for saker som er henlagt på grunn av bevisets stilling, men med kjent gjerningsperson. Det er viktig å se ordningen i sammenheng med den påståtte skadevolders rettigheter etter EMK artikkel 8. Loven legger derfor opp til at den påståtte skadevolderen skal være part i saken.

Samtidig er det viktig å sikre at ordningen først og fremst skal sikre at personer som har vært utsatt for et volds- eller seksuallovbrudd, eller dennes etterlatte, får rett på erstatning. Man må derfor sikre at skadelidende slipper en unødvendig høy belastning tilknyttet saksbehandling. Derfor er det sånn at flertallet i komiteen – Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV – foreslår at staten fjerner regresskravet overfor skadevolderen i sakene som ikke er avgjort ved dom, og der skadevolderen er kjent. Ved å fjerne regresskravet i saker som ikke er avgjort ved dom, kan Kontoret for volds-skadeerstatning behandle saken og tilkjenne erstatning uten at den påståtte skadevolderen kan kreve behandling i en sivil retts sak. Ved en slik ordning vil staten påta seg det fulle og hele ansvaret for å sikre den skadelidende erstatning. Etter vår vurdering veier hensynet til den skadelidende tyngre enn at det skal fremmes regress overfor skadevolderen. I det store flertallet av saker som avgjøres ved dom, vil skadevolderen imidlertid fortsatt stilles til ansvar også gjennom det økonomiske ansvaret. For Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV er det viktig at kompe-

tansen hos Kontoret for volds-skadeerstatning videreutvikles.

Det er viktig for meg å peke på at det er et par forslag i saken der Arbeiderpartiet og Senterpartiet har mindretall, men som vi også løfter. Og så er det slik at undertegnede på vegne av Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet også foreslår endringer i tilrådingen til erstatning i volds-erstatningsloven henholdsvis §§ 7 og 11. På bakgrunn av det vil vi varsle om at vi ikke anser det som nødvendig å gjøre endringer i domstolloven § 163 a andre ledd, og at de samme partiene dermed ber om at den delen av innstillingen ikke tas opp til votering.

Presidenten: Da har representanten Ivar B. Prestbakmo tatt opp de forslagene han refererte til.

Per-Willy Amundsen (FrP) [17:04:20] (komiteens leder): Fremskrittspartiet støtter proposisjonen som den er fremlagt, altså uten endringen som det nå legges opp til fra de rød-grønne, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV. Det gjør vi fordi det representerer en forenkling, det representerer effektivisering, og det representerer en styrking av rettssikkerheten. Fremskrittspartiet støtter altså proposisjonen fra regjeringen. Utover det viser jeg bare til innlegget fra saksordføreren – og det er egentlig det.

Presidenten: Enkelt og greit!

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [17:05:19]: Mye av det gode og viktige ved voldsoffererstatningsloven slik vi kjenner den i dag, står i fare for å forsvinne. Det er et samfunnsansvar å hjelpe dem som har blitt rammet av en voldsforbrytelse. Det er en offentlig oppgave å forhindre at folk blir utsatt for vold, og det bør også være en offentlig oppgave å kompensere offerets økonomiske tap når staten feiler i å gjøre dette.

Gjennom mitt tidligere arbeid som bistandsadvokat kjenner jeg denne ordningen godt. Jeg har sett hva opplevelsen av å bli trodd, kan bety for folk, hva det kan bety med en anerkjennelse av at det du har blitt utsatt for, er noe du ikke skulle ha blitt utsatt for. Det er ikke nødvendigvis den økonomiske dimensjonen ved erstatningen som er viktigst, men anerkjennelse, rettfærdighet og tillit.

Stine Sofies Stiftelse får hvert år besøk av rundt 500 voldsutsatte barn. Stiftelsen erfarer ofte at anmeldelser er henlagt etter bevisets stilling. Henleggelse i volds- og overgrepssaker betyr ikke nødvendigvis at voldsutøvelsen ikke har skjedd. Svært mange barn strever med følgeskader av det de har opplevd. De sliter med traumer og vanskelige tanker, med følelse av utenforskap, redsel og en sterk følelse av å ikke bli trodd. Voldsoffererstatning trekkes ofte fram som svært viktig av stiftelsens

brukere. Barna får en følelse av å bli trodd på tross av at bevisene ikke var gode nok i en rettssak.

Voldsoffererstatningsordningen har vært en anerkjennelse fra det offentlige av at barna faktisk har blitt utsatt for vold. Etter dagens ordning er det de faktiske forholdene i det du har vært utsatt for, som avgjør om du får voldsoffererstatning eller ikke, om du har fått en personskafe. Nå foreslås det at retten til erstatning knyttes til spesifikke bestemmelser i straffeloven. Det kan være problematisk, spesielt fordi forslaget til bestemmelse er altfor kort. Det vil innebære at mange som burde få oppreisning fra staten som i dag får det, ikke lenger vil få det.

For å ta et eksempel: En kvinne utsettes for gjentatte tilfeller av psykisk og fysisk vold av sin ektefelle. Politiet finner ikke nok bevis til å kunne ta ut tiltale for mishandling i nære relasjoner etter straffeloven § 282. De tar i stedet ut tiltale etter bestemmelsen om kroppskrenkelse i straffeloven § 271. I dag har du rett på voldsoffererstatning fra staten fordi du har lidd en personskafe. Etter den ordningen som nå ligger på bordet, vil du ikke har rett på erstatning fordi bestemmelsen om kroppskrenkelse ikke er en del av de opplistede straffebestemmelsene. Slik kan vi faktisk ikke ha det. Hvis det først skal avgjøres ut fra hvilken bestemmelse mistanken eller siktelsen er kodet etter, må vi i det minste ha tilstrekkelig med hjemler.

Videre er det slik at det for mange ikke er aktuelt å anmelde. Det kan være fordi det blir for krevende, at de ikke makter, og det kan være fordi du bor i samme hus som den som har utsatt deg for vold. Da er det viktig at kravet til anmeldelse ikke er absolutt, slik at de som ikke makter å anmelde, også får mulighet til å søke om voldsoffererstatning, slik som Venstre også har foreslått.

Ordnningen har fram til nå fungert slik at voldsutsatte ikke trenger å være i kontakt med voldsutøver i prosessen ved Kontoret for voldsoffererstatning. Dette er noe av det som har vært unikt og svært verdifullt med ordningen. I motsetning til en rettssak, hvor voldsutsatte står ansikt til ansikt med påstått voldsutøver, slipper voldsofferet å forholde seg til påstått voldsutøver, noe som for mange kan oppleves som svært traumatisk.

I forslaget som nå ligger på bordet, skal voldsutøveren gis forvaltningsrettslig partsstatus med medfølgende klagerett og innsynsrett. Det vil kunne ramme dem som har vært utsatt for vold og overgrep hardt, kanskje spesielt når det gjelder nærstående med frykt for at påstått voldsutøver på nytt vil forsøke å komme i kontakt. Frykten er at mange voldsutsatte vil la være å søke om voldsoffererstatning fordi de ikke klarer å utsette seg for kontakt med voldsutøver igjen.

I proposisjonen var det også lagt opp til at voldsutøver skulle ha anledning til å motsette seg forvaltnings-

behandling. Jeg er veldig glad for at ikke det får flertall i den endringen som er lagt fram.

Jeg vil med dette ta opp våre forslag i saken. Venstre fremmer primært forslag om å sende lovforslaget tilbake til regjeringen. Subsidiært fremmer vi våre forslag for å utbedre ordningen slik den ligger nå. Atter subsidiært vil Venstre støtte Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag om en liten utvidelse av det saklige virkeområdet og fjerning av regresskrav.

Til sist må jeg gjøre rede for en inkurie i forslag nr. 16, der det skulle stått «fjerde ledd» i stedet for «tredje ledd».

Presidenten: Da har representanten Ingrid Wetrhus Thorsvik tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Emilie Mehl [17:10:28]: Det har lenge vært enighet om at voldsoffererstatningsloven er komplisert og må endres. Når de voldsutsatte må vente i snitt 450 dager fra de sender inn søknad til de får svar, er det på tide at vi får på plass en ny og enklere lov.

Dette lovforslaget ble fremmet for Stortinget av forrige regjering, og forslaget har skapt mye debatt. På et felt som er så vanskelig, der mange og dels kryssende hensyn må veies opp mot hverandre, må vi forvente at endringer fører til diskusjon. Heldigvis er vi alle opptatt av å ivareta de voldsutsatte på en god måte, og jeg er glad for at det nå er flertall for å vedta en ny voldserstatningslov, slik det ser ut for meg.

En ny lov innebærer en reformering av ordningen. Ved at regelverket blir enklere, virkeområdet knyttes til straffebud, og loven følger alminnelig erstatningsrett, kan om lag 70 pst. av de voldsutsatte få utbetalt erstatning fra staten nærmest automatisk etter at dommen mot skadevolderen er rettskraftig. Man vil altså umiddelbart få utbetalt erstatning etter dom. Det er bred enighet om at en ny lov vil være en betydelig forbedring for disse voldsutsatte.

Mindretallet har fremmet forslag om å innta en skjønnsmessig regel om virkeområdet, en særregel om å dekke tingskader og skjønnsmessige unntaksbestemmelser fra anmeldelsesvilkåret, geografisk virkeområde og regressbestemmelsen. En nødvendig forutsetning for at de voldsutsatte skal få utbetalt erstatningen tilnærmet automatisk, noe mindretallet også ønsker, er at virkeområdet knyttes til straffebud, og at ny lov følger alminnelig erstatningsrett, samt at det ikke innføres skjønnsmessige unntaksregler. Hvis vi inntar disse skjønnsmessige unntaksreglene, står vi igjen med en lov som er lik dagens.

For å få en enklere lov og legge til rette for automatisk saksbehandling, må lovgiver ta stilling til vanskelige og prinsipielle spørsmål. Vi må tørre å fastslå hvilke straffebud som skal gi rett til erstatning, og vi må slå oss til ro med

at erstatningen som utmåles av domstolene etter alminnelige erstatningsrettslige prinsipper, vil være rimelig.

Mindretallet har også foreslått å innta en rekke straffebud i virkeområdet. Det er relativt sett mindre alvorlige handlinger som svært få får erstatning for i dag, fordi handlingene sjelden medfører personskade eller anses å krenke livet, helsen eller friheten. Dersom alle som er utsatt for disse handlingene skal få erstatning fra staten, vil antall voldserstatningssaker mangedobles, og kostnadene vil øke enormt.

Hovedårsaken til at lovforslaget har møtt motstand, er behandlingsmåten for saker uten dom der den påståtte skadevolderen er kjent. Dette er vanskelige saker der ønsket om å sikre at voldsutsatte får erstatning på en skånsom måte, må veies opp mot den påståtte skadevolderens menneskerettigheter, samt ønsket om å holde skadevolderne erstatningsansvarlige, som også er viktig for flere voldsutsatte.

Jeg er glad for at det nå er flertall – sånn det ser ut – for at staten i disse sakene lar være å kreve regress, sånn at kravet kan behandles av Kontoret for voldsoffererstatning uten at den påståtte skadevolderen kan motsette seg forvaltningsbehandling, men likevel slik at vedkommende er part i saken.

Til slutt vil jeg si at det er veldig viktig for regjeringen å sikre kompetansearbeidsplasser i distriktene, og at vi har hatt som en forutsetning for den jobben vi har gjort fra regjeringens side, å se på hvordan vi kan sørge for at Kontoret for voldsoffererstatning ivaretas og styrkes. Jeg kan opplyse om at departementet er godt i gang med å se på hvordan vi kan overføre oppgaver til kontoret, sånn at det blir styrket. Det er veldig viktig for Senterpartiet og Arbeiderpartiet at vi ikke går inn for noe som vil svekke Kontoret for voldsoffererstatning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [17:15:04]: Ut fra dagens lov kan man få innvilget voldsoffererstatning basert på sakens faktiske innhold. I ny lov går man over til paragrafer, og i høringsnotatet til loven mener flere, bl.a. Fellesorganisasjonen, at det ligger innsparingsmotive bak forslaget. For eksempel er § 271, kroppskrenkelse, utelatt, og Krisesentersekretariatet sier at man ser at en del familievoldssaker justeres ned til straffeloven § 271. Dette er saker som med dagens system har rett på voldsoffererstatning, men som med Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag mister den muligheten.

Til de voldsopfrene som har fått erstatning med dagens system, men som mister den med den nye loven, som f.eks. barn eller kvinner som er utsatt i familievoldssaker der det må nedsubsumeres til straffeloven § 271 –

hva vil justisministeren si til dem når de lurer på hvorfor de ikke lenger skal kunne få voldsoffererstatning?

Statsråd Emilie Mehl [17:16:05]: Det er ingen som på nåværende tidspunkt har rett til å søke om voldsoffererstatning, som mister den retten. Det vil være mulig for dem som søker før ikrafttreddelsen, fortsatt å søke om erstatning etter gjeldende ordning.

Men jeg mener det er helt legitimt at vi går igjen om ordningen og gjennomfører en reform som er høyst nødvendig for å få ned saksbehandlingstiden og for å styrke de voldsutsattes stilling, og som ikke minst gjør at man får nærmest automatisk utbetaling av erstatning i 70 pst. av sakene. Det er en styrke.

Representanten var innom mye i sitt spørsmål, og bl.a. når det gjelder hvilke straffebud man skal ta med, er det vanskelige avveininger å gjøre. Jeg mener det er riktig å foreta innramming som gjør at vi holder de minst alvorlige volds- og krenkelsessakene utenfor med det nye systemet, for det ville blitt en enorm kostnad. Blant annet ville § 271, som nevnt, ført til omtrent 10 000 flere saker.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [17:17:08]: Nå sa ministeren at dette handler om penger og prioriteringer, og det er en ærlig sak.

Men det er ikke bare grunnlaget for voldsoffererstatning det kuttes i. Hjelp til å søke voldsoffererstatning kuttes det også i. Regjeringen velger å gå inn for å kutte i rettshjelpstilbudet til voldsopfre. Regjeringen foreslår at bistandsadvokatenes oppdrag ikke lenger skal omfatte arbeidet med å søke om voldserstatning, og at advokatutgifter til å søke om voldserstatning heller ikke skal dekkes etter rettshjelploven.

Å kutte i hjelpen som voldsopfre i dag har rett på, for å spare penger, vil jeg omtale som et smålig kutt. Jeg hadde trodd at med ny regjering var tiden for smålige kutt forbi. Vil justisministeren være enig i at det er litt smålig å kutte i voldsopfres hjelp til å søke om voldsoffererstatning?

Statsråd Emilie Mehl [17:18:07]: Jeg vet ikke om representanten hørte mitt første innlegg, men det nye systemet legger opp til at man får nærmest automatisk – og umiddelbart – utbetalt erstatning ved en rettskraftig dom. Det vil si at man ikke trenger hjelp til å søke, for man trenger ikke å søke. Man får erstatning etter at dommen har falt og blir rettskraftig.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [17:18:36]: Jeg er fullstendig klar over at lovens nye modell legger opp til at man skal ha en automatisk behandling, og at det vil effektivisere hovedmengden av saker, men det er jo helt på det rene at det vil være en rekke saker der man ikke

har en dom å vise til, og der man må søke om voldsoffererstatning.

Så legger regjeringen opp til at det ut fra en saks kompleksitet kan være grunnlag for å få rettshjelp til å behandle saken, men at det ikke vil bli gitt på forhånd. Så man kutter i en mulighet man har i dag til nettopp å få en støtte – og det kan være svært krevende for voldsofre å fremme denne type søknader – og man legger inn i departementets beregning at man sparer rundt 5 mill. kr på det i året. Jeg synes det er småpenger og et smålig kutt. Vil ministeren være enig i at det er et veldig lite kutt, som rammer en svært sårbar gruppe?

Statsråd Emilie Mehl [17:19:31]: Jeg er ikke enig i representantens beskrivelse av dette. Jeg mener at den nye voldsoffererstatningsloven – helt riktig – reiser en rekke krevende problemstillinger og avveininger, men jeg mener også at det er riktig å gjøre. Det er jo også et lovgiveransvar å ta ansvar for å gjøre vanskelige vurderinger og prioriteringer. Vi klarer ikke å gjøre alle til lags. Det klarer verken regjeringen eller opposisjonen eller SV, som vi er budsjettpartner med nå. Vi må sørge for at vi bruker statens midler til å hjelpe flest mulig på en best mulig måte. For eksempel når det gjelder rettshjelp, har regjeringen sagt at vi skal komme tilbake til Stortinget med en helt ny rettshjelpsordning. Det er et viktig tiltak for å sikre at flere får tilgang til rettshjelp, og at vi ivaretar personer som virkelig trenger det, på en god måte.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [17:20:38]: Jeg vil fortsette litt på dette som handler om rettshjelp. Det statsråden viste til i sitt svar, er saker hvor det foreligger en rettskraftig dom, og som representanten fra SV sier, er det ikke de sakene som er de mest kompliserte. Hvis man søker ut fra en sak hvor man har en henleggelse og man må bringe fram dokumentasjon på diverse ting, både ut fra straffesaken – som man ikke nødvendigvis har tilgang til uten hjelp fra en advokat – eller fra andre instanser, da er det å ha bistand fra en advokat svært nødvendig. Det utgjør en klar svekkelse av retten til advokatbistand i disse sakene, og det er dessuten svært lite forutberegnelig.

Hvordan vil statsråden sikre at rettssikkerheten til folk som søker om voldsoffererstatning, blir ivaretatt i disse sakene, hvis de ikke skal ha krav på bistand fra advokat?

Statsråd Emilie Mehl [17:21:37]: Som jeg sa tidligere, er det lagt opp til automatisk utbetaling av erstatning i de sakene som er for dom, og litt avhengig av hvordan saken ser ut, er det forskjellige muligheter for å få dekket advokatutgifter. I den nye loven legges det opp til én hjemmel for dekning av advokatutgifter. Det

er en forbedring, for det har vært mange forskjellige måter å få dekket på tidligere, og det er et uoversiktlig regelverk. Så det blir mer oversiktlig.

I tillegg vil jeg gjerne vise til at regjeringen er i gang med en helhetlig gjennomgang av rettshjelpsordningen. Jeg vil også påpeke at det som er tilfellet i Norge, med at personer som har fått saken henlagt, har mulighet til å søke om erstatning, heller ikke er noe som alle land praktiserer. Så det i seg selv er en god rettighet.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [17:22:44]: Statsråden svarer ikke på spørsmålet, for det jeg spør om nå, er saker hvor det ikke foreligger dom. Det er vel og bra at rettshjelpsinstuttet skal gjennomgås, men her er det klare regler både i dagens rettshjelpslov og gjennom bistandsadvokatordningen, hvor man i dag har adgang til å benytte seg av advokatbistand i denne typen saker. Det er ikke automatisk slik at man vil få det i saker hvor det ikke foreligger dom, og de er også langt mer komplekse.

Den ordningen der lovens ordlyd ligger i dag, knyttet til advokatbistand, er skjønnsbasert – det er umulig å vite på forhånd om man faktisk får dekket advokatutgiftene eller ikke. Hvordan skal disse menneskenes rettsikkerhet ivaretas i de tilfellene der det ikke er saker som det foreligger dom i?

Statsråd Emilie Mehl [17:23:35]: Det er en hjemmel for å dekke advokatutgifter i de tilfellene hvor sakens kompleksitet tilsier det, og det mener jeg det er riktig å ha. Dette er en av de avveiningene som er gjort i utarbeidelsen av ny lov, for å få en mer oversiktlig og presis lov som ivaretar voldsofre på en god måte, men som også gjør en effektivisering som jeg mener er riktig.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [17:24:20]: Når et menneske blir utsatt for vold eller overgrep, har vi som samfunn sviktet. Av mennesker som har mottatt voldsoffererstatning, sier flere at det gir dem en følelse av å bli trodd på tross av at det strenge beviskravet i en straffesak ikke førte fram. Ordningen er en anerkjennelse fra det offentlige av at den voldsutsatte faktisk er voldsutsatt.

Et hovedfunn i Oxford Research' gjennomgang av og rapport om voldsoffererstatningsloven fra 2019 var at det betyr mye å motta voldsoffererstatning. Rapporten fant at det viktigste ikke var beløpets størrelse, men betydningen av å bli trodd og anerkjent som offer.

I høringen fikk lovforslaget fra regjeringen sterk kritikk, og aktører som arbeider mye med ordningen, som

JURK og Stine Sofies Stiftelse, var klare på at loven bør sendes tilbake. Det er et syn vi i SV deler.

Lovforslaget redegjør ikke godt nok for situasjonen for dem som med innskrenking av virkeområdet vil falle utenfor den nye erstatningsordningen. Økonomiske hensyn og innsparing preger i for stor grad forslaget, og de faglige argumentene for å utelate flere paragrafer er ikke gode nok. Det er med andre ord et lovforslag som ikke i tilstrekkelig grad ivaretar voldsutsattes rettigheter og behov for bistand i søknadsprosessen.

Det er positivt at regjeringen ønsker flere straffebud inn i loven. Det er bra å lappe på noen av de åpenbare hullene i lovforslaget. Men det mangler fremdeles bl.a. brudd på oppholds- og besøksforbud eller beslutning om båndlegging, hensynsløs atferd, alvorlig personfølgelse eller at kroppskrenkelse kan gi grunnlag for voldsoffererstatning. Kanskje viktigst er det at det ikke er noen sikkerhetsventil i lovforslaget dersom et tilfelle faller utenfor straffebudene.

Politikerne er ikke alltid så gode til å spå om fremtiden. Vi må være ydmyke og si at vi kanskje ikke ser alle situasjoner som kan oppstå eller skje i fremtiden, og at det kan oppstå tilfeller der vi vil mene det er riktig at man får voldsoffererstatning. Da kan en skjønnsbestemmelse være en mulighet, men det sabler regjeringen ned.

Denne loven innebærer en stor endring av dagens system, og da er det også på sin plass at loven evalueres etter at den har fått virke noen år. Jeg håper Stortinget og regjeringen vil være såpass ydmyke at man når man foretar en så stor endring av voldsoffererstatningsloven, også vil være åpen for at loven må evalueres raskt, fordi vi risikerer å være i en situasjon der mange mennesker som i dag får voldsoffererstatning, mister den muligheten.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [17:27:35]: Når man lytter til representanten Unneland, kan det fort oppfattes som at det ikke finnes noe som er bra med det som ligger på bordet og ligger an til å bli vedtatt. Da er det jo et poeng å gjenta et par av de tingene: automatisk utbetaling, raskest mulig, for nesten 70 pst., og man ivaretar også EMK, artikkel 8, når det gjelder skadevoldernes partsrolle, ved at man allikevel unngår at voldsutsatte skal måtte møte vedkommende gjennom at man velger modellen der man ikke krever regress hos voldsutøver.

Så er det et aldri så lite paradoks, som ingen har nevnt i denne saken, at et av de partiene som kritiserer det som ligger til grunn for behandling i dag, selv var med på å fremme det i forrige regjering, nemlig Venstre. Det er jo et lite paradoks at man snur helt om i forhold til hva man var med og fremmet da man satt i regjering i fjor. Men det er selvfølgelig lov – ingenting galt i det.

Når det er sagt, har jeg bare lyst til å understreke at det som også er viktig i sakens anledning, er at beregninger viser at man vil bruke omtrent like mye penger på voldsoffererstatning. Det betyr altså ikke en dramatisk reduksjon. Det er noen avgrensninger juridisk, det er noen avgrensninger som sikrer automatisk utbetaling, men man sikrer faktisk også at voldsutsatte får en mer skånsom håndtering knyttet til det å slippe å møte skadepolder i retten.

Så et lite poeng til slutt: Som mange høringsinstanser var opptatt av, vil det nå være slik at man krever ikke forsinkelsesrente på kravene til dem som eventuelt har fått en fengselsdom og som er ute av stand til å utføre et arbeid og ha lønnsinntekt. De får ikke forsinkelsesrente, og det er med på å øke sannsynligheten for at de kan komme tilbake til vettig arbeid i samfunnet.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [17:30:09]: I dag har Stortinget diskutert en rekke saker. Et bredt flertall er enig i at vi må styrke kampen mot voldtekt, og ønsker etter initiativ fra SV å sette ned en voldtektskommisjon. Vi har diskutert behovet for å øke bruken av omvendt voldsalarm og stramme inn på reglene for besøksforbud – alt dette for å hindre at mennesker skal bli utsatt for vold og overgrep.

Den saken vi nå diskuterer, handler om hvordan vi møter menneskene som har opplevd vold og overgrep. Hvilken oppreisning og hvilken anerkjennelse får de fra samfunnet? Er det én ting vi vet, så er det at det kan være tøft å søke om voldsoffererstatning. Tersklene er mange for mennesker som har blitt utsatt for vold og overgrep. I dag dekkes derfor advokatutgifter til å søke om voldsoffererstatning. Mange trenger hjelp. Norsk Sykepleierforbund sier det tydelig i sitt hørings svar til departementet at alle bør ha ubetinget rett til dekning av utgifter til advokatbistand og at dersom den voldsutsatte oppsøker hjelp, er det nettopp fordi saken er vanskelig for dem.

Men regjeringen velger å gå inn for å kutte i retts- hjelptilbudet til volds ofre. Regjeringen foreslår at bistandsadvokatenes oppdrag ikke lenger skal omfatte arbeidet med å søke om voldserstatning, og at advokatutgifter til å søke om voldserstatning heller ikke skal dekkes etter rettshjelploven. Men de legger inn et lite unntak: Dersom sakens omfang og kompleksitet tilsier det, kan man søke om fri rettshjelp. Men dette vil man ikke vite før saken behandles. Altså må volds offeret selv bære risikoen for å finne ut av sakens omfang og kompleksitet. Man bygger nye barrierer for å hindre at folk skal søke om voldsoffererstatning. Kuttet i fri rettshjelp-tilbudet regner regjeringen med å spare 5,5 mill. kr i året på. Det er små summer for regjeringen, men kan være den hjelpen og støtten volds ofre trenger for å fremme

sin sak. Dette er med andre ord et smålig kutt som jeg ikke trodde Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen ville fremme.

Jeg kan svare på etterlysningene fra Senterpartiet: Ja, det er mange gode ting i denne loven som vi i SV også er for. Vi er glade for at vi får gjort noe med partsprosessen, så man slipper å måtte forholde seg til overgriperen. Vi er glade for at vi bevarer fagmiljøet i Vardø. Vi er glade for at vi hindrer forsinkelsesrente på mennesker som soner. Men loven er ikke bra nok. Vi driver og lapper på et dårlig utgangspunkt som jeg hadde håpet regjeringen ikke ville tatt til Stortinget og ville vært åpen for å sende tilbake, når det er høyresidens lov man i realiteten ønsker å gjennomføre, selv om man lapper på den.

Og så en liten stemmeforklaring: Vi stemmer primært for SVs forslag, subsidiært for Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [17:33:25]: Jeg vet ikke om det er noe som er så veldig paradoksalt med at et parti fremmer sin primærpolitikk. Det synes i alle fall ikke jeg er paradoksalt.

Det vises til at denne automatiske utbetalingen er veldig bra, og det er jeg enig i – det er veldig, veldig bra i de sakene hvor det foreligger dom. Da er det faktisk en sabla god idé, og det vil være med på å korte ned ventetiden, som i dag er altfor lang. Men det betyr ikke at man

også må endre ordningen hva angår saker hvor dom ikke foreligger. Ikke bare svekkes dekningsgraden i antall saker som vil omfattes av ordningen, men man svekker også rettsikkerheten gjennom å fjerne adgangen til advokatbistand. Dette er vedtak som er uheldig for volds ofre overalt, og det svekker et tiltak som er ment å ivareta volds ofre.

Som jeg nevnte i stad: Mer enn å handle om den økonomiske kompensasjonen som man får, handler det om å bli trodd og få en anerkjennelse for at man har blitt utsatt for noe som man ikke skulle ha blitt utsatt for.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

Sak nr. 15 [17:34:35]

Innstilling fra justiskomiteen om Årsrapport for 2021 fra Stortingets utvalg for rettfjerdsvederlag (Innst. 306 S) (2021–2022), jf. Dokument 14 (2021–2022))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Dermed er dagens kart ferdig debattert. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.35.
